In nomine ſãcte ac indiuidue trinitatis in/
cipit 2ª pars tertie partis ſũme. d. Antonini d flo
rẽtia ac eiuſdẽ ciuitatis epi reuerendiſſimi ordi/
nis p̃dicatoꝝ. Et primo de ſtatu religioſoꝝ titu/
lus decimuſſextus. De eſſentialibus religionis. ſ.
paupertate caſtitate ⁊ obedientia ⁊ cerimoniali/
bus eoꝝ: ⁊ transgreſſionibꝰ ⁊ varijs regulis ⁊ cõ
ſtitutionibꝰ eorum. cᵐ. primum.

Religioſitas

cuſtodiet cor: eccleſiaſti
ci p̊. Status religionis
denominatꝰ a v̇tute qua
dã morali q̃ dr̃ religio:
cuiꝰ officiũ ſeu actꝰ ẽ: ex
bibẽ deo debitũ cultũ ⁊
cerimoniã: aliq̃ offeren/
do vł faciẽdo ad dei honorẽ: vt ſacrificia obla/
tiões iclinatiões ⁊ hꝰ. Et nõ ſm Jo. an. in nouell
ſup rub. de regula. ⁊ trãſe. ꝙ religio ſũiť q̃drupli
ciť. Vno mõ ſolũ ꝓ debito cultu veri dei q̃ ad fi/
dem: ⁊ ſic ꝯprehendit totã xp̃ianitatẽ: q̃ exhibet
cultũ vero deo. iaco. i. Si qs putat ſe religioſum
eſſe ⁊c. ⁊ hinc dr̃ religio xp̃iana: de q̃ acceptione
habeť. di. 97. c. i. ⁊ ex̃ d diuoꝝ. c. gaudemꝰ. ⁊ ex̃ d
ſum. tri. circa p̃ncipiũ. c. ¶ Scđo ſumiť religio ꝓ
cultu veri dei ñ ſolũ ꝑ fidẽ ſꝫ ẽt ꝑ bõa opa. Et ſic
ſũiť actu. 2. Erãt i hieroſolymis viri religioſi ti/
mẽtes deũ. ⁊c. ⁊ ſic religio ꝯphẽdit vniuerſitatẽ
bonoꝝ xp̃ianoꝝ. ⁊ de hoc. 16. q. i. iuxta. ⁊ 23. q. 5.
ꝙ deo. ⁊ de conſti. c. eccłia. ¶ Tertio ſumiť ꝓ ſta
tu clericali: qꝛ ſunt magis dediti cultui diuino: ⁊
de hac acceptiõe habeť. i. q. 3. ſaluatoꝛ. ⁊ 12. q. i. c.
i. ⁊ in auten. de ſanc. epiſ. §. damꝰ. ¶ Quarto ſumi
tur ſtrictiſſime ꝓ ſtatu illo: q per emiſſionẽ ꝓfeſ/
ſiõis ſubijcit ſe p̃lati iperio totũ ſe dedicans deo.
extra de vo. c. ex multa. Et ſm hãc acceptionẽ vl
timã hic tractamus de religiõe: de qua põt intel/
ligi dicta auctoꝛitas. Et deriuatꝰ religio a religan
do: qꝛ vltra cõe ligamen preceptoꝝ religioſus eſt
aſtrictus ẽt vinculo votoꝝ. Vel a religãdo qꝛ ſe
pe oꝫ eligere ⁊ meditari quid debeat obſeruare.
Ipſa ãt religio obſeruata cuſtodit coꝛ a plurimis
malis: ⁊ i bonis ꝯſeruat. Dicit. n. ber. ꝙ ibi hõ ca/
dit rarius: ſurgit velocius: purgať citius: incedit
cautius: viuit quietius: irroꝛať frequẽtius: moꝛiť
ꝯfidentiꝰ: ⁊ remunerať copioſiꝰ: hoꝝ expoſitionẽ
hẽs. j. i vl. c. ¶ In q̃ ꝯſiſtat ꝑfectio ſimplr̃: q̃ ẽ finis
religiõis. Sciẽdũ ꝑ ꝙ ꝑfectio iportat quãdã vni
uerſitatẽ. Nã ꝑfectũ dr̃ cui nihil deeſt: vt vult ari
ſtoteles in. 3°. phyſico. ⁊ in. 5°. metha. ⁊ ꝯmentatoꝛ
ibidẽ ꝯmento. 21. ⁊ tho. i. par. q. 4. ar. i. i coꝛpe ar/
ticuli. Cõſiſtit ãt ꝑfectio i adeptiõe ꝑfecte charita
tis iuxͣ illud colł. 3°. ſup oĩa charitatẽ habete q̃
eſt vĩculũ ꝑfectiõis. Amoꝛ. n. hꝫ virtutẽ transfoꝛ/
matiuã ⁊ vnitiuã diligentis i dilectũ ꝑ itellectuꝫ
⁊ affectũ: ⁊ i h̃ perficiť creatura: ꝙ vniať per affe
ctũ cum creatoꝛe: cui nihil boni deeſt. Eſt aũt tri

plex ꝑfectio ſm tho. 2ª 2ᵉ. q. 184. ar. 2. i coꝛpe arti
culi: vna abſoluta que nõ ſolũ attendiť ſm totali
tatẽ ex parte diligentis ſꝫ ẽt ex parte diligibilis:
vt. ſ. diligatur deus q̃ñtũ eſt diligibilis: ⁊ talis per
fectio ñ ẽ poſſibił alicui creature: ſꝫ ſoli deo ꝯue/
nit: in q̃ ẽ bonũ itegraliter ⁊ eẽntialiť. ¶ 2ª ꝑfectõ
eſt abſoluta ſm totalitatẽ abſolutã: ex parte dili/
gentis: put. ſ. affectio ſm totũ ſuum poſſe ſemp
actualiter ferať in deũ: ⁊ talis ꝑfectio non eſt poſ/
ſibilis i via: cũ homo ⁊ doꝛmiat ⁊ alijs occupeť
i quibꝰ mens actu non ferť i deũ: ſꝫ eſt ꝑfectio pa/
trie. Et d hac dicit hiero. ꝙ ꝑfectiſſima charitas
in hac vita hr̃i non põt. de pe. di. 2. charitas eſt.
¶ 3ª aũt perfectio eſt q̃ neqꝫ attẽdiť ſꝫ totalitatẽ
ex parte diligibilis: neqꝫ ſm totalitatẽ ex ꝑte dili
gentis: vt. ſ. ſemp actu ferať in deũ. Sꝫ q̃ñtum ad
hoc ꝙ excludanť ea que motui dilectiõis i deuꝫ
r̃pugnant. De qua dicit aug. i li. 83. q. venenũ cha
ritatis eſt cupiditas: ꝑfectio charitatis vbi nulla
cupiditas. Et hec põt hr̃i i p̃ñti vita. Et hoc du/
pliciter: vno mõ in q̃ñtũ ab effectu hõis excludiť
oĩne illđ qđ charitati ꝯtrariať: ſicut eſt peccatum
moꝛtale: vt. ſ. nihil cogitet vł velit deliberate: qđ
ſit diĩne dilectioni contrarium. Et ſine tali ꝑfectio
ne charitas eſſe nõ põt. Alio mõ vt hõ ſtudiũ ſu/
um deputet ad vacandũ deo ⁊ rebꝰ diĩnis preter
miſſis alijs: niſi q̃ñtũ neceſſitas vite p̃ñtis requi/
rit. Et ad iſtã oꝛdinať religio vt ad finẽ: nec i oĩni
bꝰ hõis reperiť ſꝫ i paucis. Vñ aug. i ep̃la ad hie
ro. dicit. Charitas i qbuſdam ꝑfecta eſt: ⁊ i qbuſ/
dã impfecta. Perfectiſſima aũt i hac vita hr̃i nõ
põt: de peni. di. 2. c. charitas. Dilectio ẽt ꝓximi in
via neceſſaria ſꝫ impfecta dr̃ illa: qꝛ excludiť ab
affectu ⁊ effectu oĩne qđ eſt cõtra dilectionẽ ꝓxi
mi vt odiũ iniuria ⁊ hꝰ. Sꝫ ꝑfecta eius charitas
dr̃ triplr̃ ſꝫ tho. vbi ſupꝛa. ſ. 2ª 2ᵉ. q. 184. ar. 2. in re.
ad. 3. ¶ Primo mõ ſm extenſionẽ: vt. ſ. nõ ſolum
diligat amicos ⁊ notos ſꝫ etiã extraneos ⁊ inimi/
cos. ſ. ſpali actu dilectionis vel bñficij nõ ſolũ ge
neraliter. ¶ 2° modo ſm intenſionẽ q̃ oſtendiť
ex his q̃ hõ contẽnit: vt. ſ. nõ ſoluꝫ contẽnat exte/
rioꝛa bona ꝓpter ꝓximũ ſed ẽt afflictiones coꝛ/
poꝛales ẽt ipſam moꝛtẽ. ¶ 3° mõ q̃ñtum ad effec
tum dilectionis: vt. ſ. non ſolũ ipẽdat ꝓximis tẽ/
poꝛalia ſed etiã ſpiritualia. Et iſte videť eſſe finis
religionis predicatoꝝ. Iteꝫ nota ſꝫ tho. vbi. s. ſ.
2ª 2ᵉ. q. 184. ar. 3. i coꝛpoꝛe articł: ꝙ ꝑfectio ꝑ ſe ⁊
eſſentialiter conſiſtit i preceptis: ſecũdario ⁊ in/
ſtrumentaliter in ꝯſilijs: ⁊ tã preceptoꝝ q̃ꝫ ꝯſilio/
rũ finis eſt charitas. Aliter tñ p̃cepta oꝛdinanť
ad charitatẽ q̃ꝫ ꝯſilia. Nã p̃cepta dei oꝛdinantur
ad remouendũ que ſunt ꝯtraria charitati cũ qui/
bus eſſe nõ poſſet ipſa charitas: ſꝫ ꝯſilia oꝛdinã
tur ad remouenduꝫ ipedimenta actus charitatis
que tñ charitati non contrariant vt m̃rimoniuꝫ
⁊ occupatio reꝝ ſeculariũ. Nõ ḡ in paupertate ab
ſtinentia ⁊ hꝰ ꝯſiſtit ꝑfectio charitatis eſſentialiť
ſꝫ diſpoſitiue. Vñ ⁊ xp̃s. mat. 10. ⁊ lu. 18. c. ⁊ mar.
10. c. nõ dixit ſolũ. Si vis ꝑfectꝰ eẽ da pauperibꝰ

oīa ₇c̄.ſed addit ſequere me.ſ.mentis affectu: qḋ
ſit ꝑ charitatē.Itē nō ſm tho.vbi ſupra ꝙ pfec/
tio ipſa dilectionis cadit ſub precepto.Sꝫ cū ipa
pfectio hēat multos gradus:q̄cūq₃ mō quis atti/
gat ipſam perfectionē ſm aliquē gradū et infimū
nō eſt tranſgreſſor p̄cepti.Eſt autē infimus gradꝰ
vt nil ſupra deū vel ꝯtra deū vł equaliter deo di
ligatur:qui nō ſeruat tranſgredit̄ preceptū: ₇ per
fectio patrie ĩcludit̄ ēt ĩ ipſo precepto dilectiōis.

De ſtatu perfectionis

Nota ꝙ ſtatꝰ ꝓprie ptinet ad ꝯditionē libertatis
vel ſeruitutis: Sp̄ualis aūt libertas vel ſeruitus
pōt ĩ hoīe attēdi dupliciť.Uno mō ſꝫ id qḋ agit̄
ĩterius.Et ſic accipit̄ ꝯditio ſp̄ualis ĩ hoīe ꝑ ꝯpa
ratiōnē ad iudiciū dei: q ſcrutat̄ corda vt dicat̄
ĩ ſtatu ſeruili pctōr: ₇ in ſtatu libertatis iuſtꝰ.Alio
mō accipit̄ ſtatus ſp̄ualis:ſm ea q̄ exteriꝰ gerunt̄
ꝑ ꝯparationem ad eccłiam: ₇ ſic nūc ē ſermo de
ſtatibꝰ:vt.ſ.ex diuerſitate ſtatuū q̄dā pulchritu
do eccłe ꝯſurgit.Et ad adipiſcēdū hūc ſtatū req
rit̄ q̄dā obligatio abſoluta facta cū quadā ſolēni/
tate:ſicut ₇ in ceteris q̄ inter hoīes obtinēt ꝑpetu
am firmitatē:quedā ſolēnitas adhibet̄.Sic igit̄
ĩ ſtatu pfectiōis dr̄ eſſe aliqs ꝓprie:nō ex h̄ ꝙ hꝫ
actū dilectiōis pfecte:ſed ex hoc ꝙ obligat ſe ꝑ/
petuo cū aliq̄ ſolēnitate ad ea q̄ ſūt perfectionis.
Cōtingit aūt ꝙ aliq ſe obligāt q nō ſeruāt: ₇ aliq
ĩplent ea ad que nō obligauerūt.Iſto igit̄ mō ſūt
ĩ ſtatu perfectiōis religioſi ₇ epi:qꝛ ad ea q̄ ad ꝑ/
fectionē pertinēt ſūt obligati perpetuo: ₇ cū ſolē/
nitate ꝓfeſſiōis ₇ ꝯſecratiōis:nō autē alij curati:
qꝛ nō hēnt hꝰ obligationē.nā renūciare pn̄t eoꝝ
eccłijs.Magis tn̄ epi dicūt̄ eſſe ĩ ſtatu perfectōis
q̄ꝫ religioſi.Aſſumūt aūt hoīes ſtatū perfectiōis:
nō quaſi ꝓfitentes ſe eſſe perfectos:ſꝫ quaſi pro/
fitentes ſe ad perfectionē tendere: vnde nō ꝯmit
tūt mendaciū vel ſimulationē ex hoc: ꝙ nō ſunt
perfecti qui ſtatū perfectiōis aſſumūt:ſꝫ ex eo ꝙ
ab intentiōe perfectiōis animū reuocāt:tho.2ª2ᵉ
.q.184.ar.5.in reſ.ad.2. Ad perfectionē pertinet
aliqd tripl'r ſm tho.2ª2ᵉ.q.186.ar.2.in corpore ar
ticuli.Uno mō eſſentialiť ₇ ſic ad perfectionē pti
net perfecta obſeruātia p̄ceptoꝝ charitatis. 2º
mō ꝯſequēter ſicut illa q̄ ꝯſequūt̄ ex perfectione
charitatis:puta ꝙ aliqs benedicat maledicenti: ₇
alia hꝰ ĩpleat.Que ₇ ſi ĩ p̄paratiōe animi ſint ĩ p̄/
cepto:vt.ſ.ĩpleant̄ qn̄ neceſſitas reqrit:tn̄ ex ſup
abundātia charitatis ꝓcedit:ꝙ ēt ex̄ neceſſitateꝫ
talia ĩpleant̄. 3º mō pertinet ad perfectionē ali
qd inſtr̄aliter ₇ diſpoſitiue ſicut paupertas ꝯtinē
tia abſtinentia ₇ hꝰ.Ipſa āt perfectio charitatis
eſt finis religiōis.Status autē religiōis eſt q̄daꝫ
diſciplīa ₇ exercitiū perueīedi ad perfectionem:
ad quā aliq peruenire nitunt̄ diuerſis exercitijs.
Sicut medicus ad ſanādū vti pōt diuerſis medi
camētis.Manifeſtū eſt aūt ꝙ illi:q operat̄ ad fi/
nē:nō ex neceſſitate ꝯuenit ꝙ iā aſſecutꝰ ſit finem
ſꝫ requirit̄ ꝙ per aliquā viā tendat ad finē.Et iō

ille qui ſtatum religiōis aſſumit:nō tenet̄ hr̄e ꝑ/
fectā charitatē:ſꝫ tenet̄ ad hoc tēdere ₇ operā da
re vt hēat perfectā charitatē.Et eadē rōne nō te
net̄ implere ea:q̄ perfectionē charitatis ꝯſequūt̄:
ſed tenet̄ vt ad ea implenda intendat.contra qḋ
facit cōtēnens:vnde non peccat ſi ea p̄termittat:
ſed ſi ea cōtēnat.Similiter nō tenet̄ ad oīa exer/
citia qbus ad perfectionē peruenit̄:ſed ad illa de
terminata que ſunt ei taxata ſm regulam quam
profeſſus ē.Itē nota ſecundum tho.2ª2ᵉ.q.186.
ar.2.in reſ.ad.2.ꝙ omnes tā religioſi q̄ꝫ ſeculareſ
tenent̄ aliqualiter facere qcqd boni poſſunt.Di/
bꝰ enim dicit̄ illud eccle.9.Quicqd pōt manus
tua iſtanter operare.Eſt tn̄ aliquis modus hoc p̄
ceptū ĩplendi:quo vitat̄ peccatū: ſi faciat hō qḋ
pōt ſecūdū ꝙ requirit cōditio ſui ſtatꝰ: dūmodo
ꝯtēptꝰ non aſſit agendi meliora per quē animus
firmat̄ contra ſp̄ualem perfectū. Statꝰ religio
nis pōt tripliciter conſiderari ſm tho.2ª2ᵉ.q.186.
ar.7.in corpore articuli.Uno mō ſecūdū qḋ eſt
quoddā exercitiū tendendi in perfectionē chari/
tatis.Alio modo ſm ꝙ quietat humanū animuꝫ
ab exterioribus ſolicitudinibꝰ. 3º mō ſm ꝙ ē
quoddā holocauſtū ꝑ quod aliqs ſe ₇ ſua offert
deo.Et ſm hec in tribꝰ votis integrat̄ ſtatꝰ reli/
gionis. Primo quidē q̄ꝫtū ad exercitiū perfe/
ctionis reqrit̄: ꝙ aliquis a ſe remoueat illa per q̄
poſſet impediri:ne totaliter affectus eiꝰ tendat in
deum:ĩ quo cōſiſtit perfectio charitatis.hꝰ auteꝫ
ſunt tria. Primū quidē eſt cupiditas exteriorū
bonorum:que tollitur per votū paupertatis.
2ᵐ eſt cōcupiſcentia ſenſibiliū delectationum
inter quas p̄cellunt delectatiōes veneree:que ex
cludunt̄ per votum continentie. 3ᵐ eſt inordi/
natio voluntatis humane:que excludit̄ per vo/
tum obedientie.Similiter ſolicitudinis ſecularꝭ
inquietudo p̄cipue ingerit̄ homini circa tria.
Primo circa diſpenſationē exteriorum reruꝫ:
que amputat̄ per paupertatis votū. Secūdo
circa gubernationem vxoris ₇ filioꝝ: que tollit̄
per caſtitatē. Tertio per diſpoſitionē proprio
rum actuum:que tollit̄ per obedientie votum.
Similiter holocauſtū dicit̄:cū aliquis totuꝫ qḋ
habet deo offert:habet autem homo triplex bo/
nū. Primū eſt reꝝ exteriorū:quas totaliter of
fert deo per paupertatē. 2ᵐ bonū proprij cor/
poris quod offert deo p̄cipue ꝑ votū caſtitatis:q̄
abrenūciat maximis delectatiōibꝰ carnis. 3ᵐ
ē bonū aīe qḋ totał'r offert deo ꝑ votū obediētie
per qḋ hō offert deo ꝓpriā volūtatē: per quā hō
vtit̄ omnibꝰ potentijs ₇ habitibꝰ aīe.Cōueniēter
ergo ex his votis ſtatꝰ religiōis integrat̄.Omes
āt alie obſeruantie religionū ordinant̄ ad p̄dicta
tria vota.Nā labor manuū ₇ mendicitas ad pau
pertatem:vigilie ieiuniū ₇ diſciplina ad caſtitatē:
alia exercitia vt lectio oratio viſitatio ĩfirmoruꝫ
₇ hꝰ ad obedientiam.Determinatio aūt habituſ
pertiet ad oīa tria p̄dicta,tanq̄ꝫ ſignū obligatiōis
Uñ habitꝰ regularis ſimul dat̄ vel benedicit̄ cū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pfeſſione. Interiores aūt actus virtutū humili-
tas patientia ꝛ hᵘ ideo non cadūt ſub voto reli-
gionis:qꝛ omnium virtutū mater eſt charitas:ad
quam ordinatur ſtatus religionis vt ad finē. In
ter ipſa aūt tria vota principalīꝰ ꝛ eſſentialīꝰ reli-
gioni eſt obedientia. Et hoc triplici rōne ꝛ ſcōm
tho. vbi ſupra.ſ.2ᵃ2ᵉ.q.185.ar.8.in corpore articu
li. Primo qꝛ per eam maius quid deo offert
q̄ȝ per alia.ſ. ꝑpria voluntas. Secūdo qꝛ vo
tum obedientie continet ſub ſe alia vota ſed non
conuertitur. Tertio qꝛ votū obedientie ꝑprie
ſe extendit ad actus ꝑprios ꝑpinquos fini reli-
gionis. q̄ȝto autē aliquid eſt propinquius fini tā-
to melius. Prefertur ēt ipſe ſtatus religionis vir
ginitati ex voto ſeruate ſm aug.in li.de virginita
te.dicit enim. Nemo q̄ȝtum puto auſus fuerit vir
ginitatem preferre monaſterio. ꝛ ſm tho. quodli
bet.3.q.5.ar.2.in corpore articuli in fi.

De preeminentia vni-

us religionis ad aliam. Nota ſecūdum tho.2ᵃ2ᵉ
.q.188.ar.6.in corpore articuli ꝙ excellentia vniꝰ
religionis ad aliam pōt attendi tripliciter. Uno
modo ex parte finis. Et ſic illa religio dr̄ perfec-
tior alia:que ordinat̄ ad potiorem finem. Et ſm
hoc inter religiōes illa que ordinatur ad docen
dum ꝛ predicandum:tenet ſummū gradū. Et ra
tio eſt:qꝛ q̄ȝuis predicare ꝛ docere ſit actus vite
actiue: ꝓcedit tn̄ ex plēitudīe contemplatiōis ſꝫ
greg. vnde prefertur ſimplici contemplationi:ſi-
cut maius eſt illuminare q̄ȝ lucere ſolum. Et de
hoc intelligitur.c.l3.extra de regularibꝰ. vbi dr̄.
Sicut maius bonū minori preponitur ita vtili-
tas cōis ſpali. Et ī hoc recte ꝑponit̄ doctrina ſilē
tio:ſolicitudo ꝯtēplatiōi:labor ocio:vn̄ religiōes
ad iſta deputate ſunt ꝑpingſſime perfectiōi epo
rū. 2ᵐ gradū tenēt ille q̄ ordinant̄ ad ꝯtempla
tionem. 3ᵐ q̄ occupant̄ circa exteriores res.
2° attēdit̄ excellentia vniꝰ religionis ſuper ali
am ſm ꝙ in eodem genere finis vna ordinat̄ ad
altiorē actū q̄ȝ altera:puta ſi religionū q̄ ordināt̄
ad ꝯtemplatiuā:vna ordinet̄ magis ad orādū ꝛ
altera magis ad legendū erit perfectior p̄ma:qa
altioris ꝯtēplatiōis eſt orō q̄ȝ lectio. Et inter opa
vite actiue potius eſt redimere captiuos q̄ȝ reci-
pere hoſpites:ꝛ iō religio q̄ ordinat̄ ad redimen-
dum captiuos:erit excellentior q̄ȝ q̄ ordinat̄ ad
hoſpites ſuſcipiendos:ceteris paribꝰ. Pōt ēt attē
di iſta excellētia ſi vna illaꝝ ad plura ordinet̄ q̄ȝ
alia:puta ſi ordinat̄ vna ad legēdū ꝛ ad orādum
potior erit q̄ȝ illa q̄ ſolū ad legendū:vl̄ etiā ſi cō-
uenictiora ſtatuta hēat ad ꝯſequendū finē ꝑpoſi
tū:dicet̄ perfectior alia que hᵘ nō hꝫ. 3° atten
dit̄ preeminentia religiōis vniꝰ ad aliam ex par-
te exercitij:nō quidē q̄ȝtū ad quantitatem ſꝫ quā
tum ad proportionem eius ad finem intentum.
Unde in coll.2.moyſi beatus Antonius prepoſu
it diſcretionem que omnia moderatur vigilijs ie
iunijs ꝛ alijs huiuſmodi:non ergo ex hoc ꝙ reli
gio aliqua habet artiores obſeruantias debet iu
dicari potior:ſed ex hoc ꝙ maiori diſcretiōe ſunt
eius obſeruantie ordinate ad finem intentum re
ligionis. Sicut maceratio carnis per abſtinentiā
cibi ꝛ potus efficacius ordinat̄ ad ꝯtinentiā: q̄ȝ
per ſubtractionē veſtiū vel corporalē laborem.
Jo.an.in.c.ſanc.ex.de regula.ꝛ tranſeunti.ad reli
gionem in nouel.poſtq̄ȝ poſuit predictas preemi
nentias vnius religiōis ad alterā ſꝫ Tho.ſubdit
nos canoniſte non ponderatis his ſubtilitatibus
ſolum ſolemus aduertere: vbi ſit artior ſtrictior
durior vel fortior modus viuendi. Unde in.c.l3
de regu.ꝛ tran.ad reli.dr̄ de artiori vita ꝛ ſanctio
ri ad quam licet tranſire ex laxiori licentia peti-
ta. Et ſic cum omnes religiones ſint ordinate ad
ſummum finem:qui eſt charitas per quam coniū-
guntur deo:vt in extrauag. Jo.22.ad conditorē
dicitur. Et ſic cum finis ſit idem ſolum pondera
mus artiorem modum viuendi. vnde ſi in vna
religione ſit obedientia ſola contemplatio cū ar
tiſſimo modo viuendi poſſibili tamen ſine defi-
ciendi periculo:non admittemus tranſitū ad reli
gionem:in qua eſſet contemplatio ꝛ actio etiam
predicationis officium cum laxo vel minus arto
modo viuendi:qđ tamen theologi admitterent
ſecūdū notata per tho.2ᵃ2ᵉ.q.vlti.ar.8.in corpo-
re articli. Et addit poſt tho. ꝙ paupertas religio
nis ex hoc ꝙ eſt maior non propterea facit reli-
gionem perfectiorem ſimpliciter alijs. hec Joā.
an.ibi.

De habendo aliquid

in communi qđ non minuat perfectionē religio
nis.probatur.12.queſtione p̄ma.c.illi autem: vbi
dicit Proſper. Satis oſtenditur ꝛ propria debe
re propter perfectionem contemni ꝛ ſine impedi
mento perfectionis eccleſie poſſe facultates que
ſunt profecto communia poſſidere. In religione
autem illa que eſt ordinata ad tradendum alijs
contemplata per doctrinam ꝛ predicationem:
congruit permaxime illa paupertas que mobi-
lia pro tempore reſeruat in communi: quia non
requirit multam ſolicitudinem:ꝛ talis pauper-
tas ſcilicet habere mobilia tantum in communi
reſeruata fuit a Chriſto ꝛ diſcipulis:vnde dicitur
Jo.13.c.ꝛ Augu.12.q.1.c.exemplum domini.ha-
bebat dominus loculos quia eccleſia ipſius locu
los habitura erat. Et per Joā.22.in extrauagan.
fuit pro hereſi damnatum:dicere ꝛ pertinaciter
aſſerere Chriſtum non habuiſſe aliquid in cōi q̄
eſt hereſis fraticellorum. Pro horum decla-
ratione dicit tho.2ᵃ2ᵉ.q.188.artic.7.in re.ad pri.
ꝙ perfectio non conſiſtit in pauptate. Sꝫ vt dr̄ ī
.1.colla.moyſi. Pauptas vigilie lectio ieiunia ꝛ
huiuſmodi ſunt inſtrumenta pfectiōis. Un̄ ꝛ xps
mat.16.c.non dixit ſolum ſi vis perfectꝰ eſſe:oīa
que habes da pauperibus:ſed addit ſequē me.
Paupertas aūt dicitur inſtrumētū pfectiōis:ī q̄ȝ
tū p cā tollūt̄ īpedimēta q̄dā charitatis q̄ ſūt tria.

primū eſt ſolicitudo quam ſecum afferūt diuitie.
2^{m}. eſt amor q ex diuitijs poſſeſſis augeť. 3^{m}.
eſt inanis glā vł elatio que ex diuitijs naſcitur.
¶ Primum a diuitijs ſepari non poteſt ſiue ſint
magne ſiue parue: neceſſe ē hominē aliqualr ſoli/
citari de rebus exterioribus acqſitis vel ɔſuādis
Sed ſi res exteriores ñ q̄rantur niſi in modica
q̄ntitate q̄ntum ſufficiat ad ſimplicē victum: talis
ſolicitudo non multū īpedit hoīem nec repugnat
ꝑfectioni uite xpiane. Nō.n.oīs ſolicitudo a dño
interdr̄ matt.7.c.lu.12 ad philippē.4.c.ſȝ. ſuper
flua ꝛ nociua. Alia vero duo.ſ.amor ꝛ glificatio
vana ñ ſequunť niſi magnas diuitias ꝛ abundā/
tes. Differt vtrū diuitie que hñtur abundātes vł
moderate hēantur ī ꝓprio vł cōi. Nam ſolicitu
do q̄ circa ꝓprias diuitias adhibetur: ptinet ad
amorē priuatū q̄ qs diligit ſeipſum tpalr. Sȝ ſo
licitudo q̄ adhibetur circa res cōes: ptinet ad a/
morē charitatis q̄ non querit q̄ ſua ſūt: ſȝ cōibus
ītendit. Et qr religio ad ꝑfectionē charitatis ordi
nať: quā ꝑficit amor dei vſq3 ad cōtemptū ſui: hr̄e
aliquid ꝓprium repugnat ꝑfectiōi religiōis. Sȝ
ſolicitudo que adhibeť circa cōia pōt ptinere ad
charitatē: lȝ per hoc poſſit ēt aliqs altior actus
charitatis īpediri: puta cōtēplatiōis diuine aut ī
ſtructionis ꝓximorū. Ex quo pȝ q hr̄e abūdan
tes diuitias ī cōi ſiue ī rebus īmobilibus ſiue mo
bilibus ē īpedimētum ꝑfectionis: lȝ non totaliter
excludat. Sed hr̄e in cōi ſiue in rebus mobilibꝰ
ſiue īmobilibus q̄ntum ſufficit ad ſimplicē victū
non īpedit ꝑfectionē. Et hoc ſi ɔſidereť pauptas
in cōparatione ad cōem finē religionis: q eſt va/
care diuinis obſequijs. Sed ſi ɔſidereť pauptas
p ſpales fines religionū: tāto vna queq3 religio
erit ſm paupertatem ꝑfectior: q̄nto hȝ paupertatem
magis ꝓporcionatā ſuo fini. Manifeſtū eſt aūt q
ad opera vite actiue corporalis īdiget hō copia
rerū exteriorū: ad ɔtemplationē pauca ſufficiunt.
Ad ɔtēplandū aūt ꝛ ɔtemplata alijs tradendū
p doctrinā ꝛ p̄dicationem requiritur maior ſoli/
citudo ſpualiū q̄ in illa q̄ ordinať ad ɔtēplādū
ſolū: vñ talem religionē decet talis paupertas
q̄ nimiam ſolicitudinem ingerit. manifeſtum eſt
āt q nimiā ſolicitudinē ingerit: ɔſeruare res vſui
hoīum neceſſarias tpē ɔgruo procuratas. Sic igi
tur tribꝰ gradibus religionū triplex gradꝰ paup
tatis cōpetit. Nā religiōibꝰ ordīatis ad opa cor
poralia vite actiue cōpetit hr̄e abundantiam di
uitiarū cōium: illis que ſunt ordinate ad ɔtēplā/
dum cōpetit hr̄e poſſeſſiones moderatas: illis
que ordinanť ad ɔtemplata alijs tradēdū cōpe/
tit vita maxime ab exterioribus ſolicitudinibus
expedita. Quod fit dū modica que ſunt neceſſa/
ria vite: ɔgruo tpe ꝓcurata conſeruanť. hūc mo/
dum paupertatis.ſ. hr̄e pecuniā vel quaſcūq3 res
cōes ad ſubſtentationē religioſorū eiuſdē ɔgrega
tōnis vel aliorū pauperū: tenuere diſcipuli poſt re
ſurrectionē xpi: a quibꝰ oīs religio ſumpſit origi
nē. nā p̄cia p̄diorū ɔſeruabāt ꝛ diſtribuebāt vni/
cuiq3 ꝓut cuiq3 opus erat. actu.5. hec tho.$2^{a}2^{e}$.q.
188.ar.7. in corpore articuli. Pōt ēt dici ſic q ſūt
tres gradus paupertatis: primus qui eſt renūcia
re cū effectu tā mobilibus q̄3 īmobilibus ī parti
culari ſed in ɔmuni vtraq3 poſſidere: moderate
tñ: eſt monachorū hñs aliquid viſcoſitatis vł te/
nacitatis: in terra ꝓpter amorē īmobiliū rerū: cū
a viris nondū perfectis nō poſſit deo tota mēte
vacari: ꝛ poſſeſſionū curis intendi ſicut dicit ar/
chid.12.q.1. Certe ergo: ꝛ p.c. diuerſis fallacijs de
clericis cōiu. 2ꝰ gradus qui eſt renūciare cū ef/
fectu tā mobilibꝰ q̄3 īmobilibꝰ tā in cōi q̄3 ī parti/
culari exceptis minimis vtēſilibus ſine qbus hu
mana vita ſubſtētari ñ pōt: ē fratrū minorū hñs
aliqd tarditatis ꝛ āxietatis. cū ōī die opteat cor/
porale viaticū queri: qr granū vinū oleū ꝛ dena
rios ēt p tēpꝰ breue tenere nō poſſūt: vt in cle.exi
ui de verbo.ſigni. 3ꝰ tāq3 mediū tenēs hȝ mul/
tū facultatis ꝛ libertatis ī deū ꝛ ꝓximū: ꝛ iō cete/
ris perfectior. Nā hr̄e aliquid ī cōi moderate ta
mē qđ ſufficere poſſit ad victū ꝛ veſtitū p aliquo
tpe nō ꝓlixo: ꝑfectiōi paupertatis nō derogat: cū
nec curā exigat magnā: nec ad ſui trahāt amorē
q̄ vſu ɔſumūť vt granū vinū denarij ꝛ hꝰ: vt nō.
Io.an. in nouel. ſup.c. ſane. de reg. ꝛ tran. ad reli/
gionē. Et hec eſt paupertas fratrū predicatorū ſm
conſtitutiōes eorū ꝛ talis fuit paupertas p̄mitiuo
rū xpianorū in eccleſijs qui religioſe viuebant vt
habeť.12.q.1. dilectiſſimis. De triplici genere reli
gioſorum. Nō ſm hiero. ꝛ benedictū ī regula q
triplex eſt genus monachorū qui omnes dicūt ſe
xpm ſequi. Primi dicunť ſerabite diſcurrentes
hic iñ ꝛ viuētes ī ſpū libertatis: q dicūt ſe xpm ſe
qui ī eo: q circuibat p ciuitates ꝛ caſtella. dñr ēt
circūcilliones. hi ſatis vituperanť a doctoribꝰ ꝛ
ī iure: vt.16 q.1. quidā monachi ꝛ.c.q vere. Se
cūdi dicunť anacorite.i. ſolitarij viuētes: q dicūt
ſe xpm imitari ī eo q ſolus agebat ī deſertis. mat.
.1. Et in mōte aſcendit ſolus orare: mat.17. hi tra
xerūt initiū ab helia vel a Ioāne baptiſta: de his
dr̄.16.q.1. qui vere. ꝛ pure ſolitariā vitā eligūt: ꝛ
digni ſunt ɔueniēti honore: vbi dicit glo. q ſub/
ſunt epis: vt.93.di.c. nulla rōne. Et gaudent priui
legio clericali. Et pñt vocari ad prelaturā mona
chorū: ex̄ de elec.cū ad monaſteriū. trāſit.n. talr a
minus ſtricta ad magis ſtrictā in hoc q mona/
chus abrenūciat ꝓprijs: nō autem heremita: vñ
ꝛ pōt heremita facere teſtamētū: vt.19.q.3.§.ſed
aliud eſt. Et ſecundum Tho.$2^{a}2^{e}$.q.186.arti.8.
Quāuis vita ſolitaria ſi dbite aſſumitur: preemi
neat vite ſociali: ſicut quod iam perfectum eſt: p̄e
minet ei quod ad perfectionem exerceť: tamē ſi
vita ſolitaria abſq3 precedenti exercitio aſſuma
tur: eſt periculoſiſſima niſi per diuinam gratiam
ſuppleatur: qđ in alijs per exercitium acquiritur
ſicut in benedicto ꝛ antonio. Vita enim ſocialis
neceſſaria eſt ad exercitiū ꝑfectiōis: qr mutuo ſe
īſtruūt vbo ꝛ exēplo ꝛ correctōe ꝛ ad ꝑfectū ꝓdu
cūt. Solitaria ɔpetit iā ꝑfectis q aliorū regimine

nõ idigent:ſed ſolũ ſpiritu dei agunt̃. Vñ hiero.
ĩ epiſtola ad ruſticũ. Tractandũ eſt vtrũ ſol⁹ an
cũ alijs in monaſterijs viuere debeas. Mihi pla
cet vt habeas ſanctum ꝯtuberniũ.i.ſocietatẽ:nec
ipſe te doceas ⁊ abſqꝫ doctore ingrediaris viaꝫ:
quã nũqꝫ ĩgreſſus es.16.q.i.ſi clericatus. De hac
vita anachorita ſeu ſolitaria ꝑticipãt ſatis cartu/
ſieñ.⁊ heremite camalduleñ. lꝫ ẽt participent de
cenobita:qꝛ ſimul qñqꝫ ꝯueniũt. ¶Tertij dicunt̃
cenobite.i.in ꝯgregatiõe viuẽtes:hi vident̃ exor
ti ſub heliſeo q ꝯſtituit cuneũ ꝓphetarũ.i.religio
ſorum ſm glo. Sed fuerũt renouati a xp̄o q diſci
pulos habuit pariter habitãtes ⁊ in cõi viuẽtes:
cũ quib⁹ in mõte aſcẽdens docebat eos:mat.5.
Et vt dicit Jo.do.ipſos in pricipio hũit vt noui
tios docens eos in doctrina de beatitudinib⁹ qd
õceat agere ĩ religiõe ⁊ plura alia. ¶.2°.q̃ſi volu
it eos ꝓfiteri cũ quibuſdã ex diſcipulis receden
tibus dixit ad apl̃os. Nunqd ⁊ vos vultis abire
Et Petrus rñdit pro omnib⁹. Domine ad quem
ibim⁹ ⁊c̃. Jo.6.q̃ſi.d.nõ. Tãdẽ eos ad ſtatũ pfec/
tiõis ꝓducit qñ in vltia cena eos ep̃os fecit ⁊ cõ
ſecrauit:vt dicit glo.di.21.ĩ nouo. ſꝫ pfectiſſimos
fecit die penthecoſtes.hũit ẽt chriſtus quoſdã ex
diſcipulis deditos vite actiue vt marthã ⁊ alias
mulieres que miſtrabãt ei de facultatib⁹ ſuis.q̃ſ/
dã ꝯtemplatiue deditos vt matrẽ ſuã ⁊ magdale
nã.quoſdã mixte vt apl̃os ⁊ plures alios. Nõ ꝙ
Cenobite hñt diuerſos mõs viuẽdi ⁊ ad diuer/
ſa deputãt̃ vl̃ actiuã vl̃ ꝯtẽplatiuã vl̃ vitã mixtã
ſm regl̃as ⁊ ꝯſtitutiões eoꝝ q̃s ꝓfitẽt̃:⁊ ſm iſido
rũ regl̃a dr̃ eo ꝙ recte ducit:nec aliqñ alioꝛſum
trahit:vl̃ ſm alios eo ꝙ regat vel normã bñ viuẽ
di ꝓbeat:vl̃ quod diſtortũ prauũqꝫ eſt corrigat.
di.3.canon. Et ex his patet ꝙ ꝯſtitutões ẽt pñt di
ci regl̃a:ꝯ̃uis cõis vſus loquẽdi h̃ nõ habeat:ar.
di.29.regule.⁊ ex̃ de regu.⁊ tran.ad reli.c.porre/
ctũ.dr̃ ꝙ habit⁹ nõ facit monachũ ſed obſeruan/
tia regularis:qđ ĩtelligit̃ ita de ꝯſtitutiõib⁹ ſicut
de regula. Fit ãt quis ꝓprie ⁊ pfecte religioſus ꝑ
ꝓfeſſionẽ:que ĩ diuerſis religionib⁹ diuerſis mo
dis exprimit̃:⁊ ſm hoc arti⁹ vel leuius obligant̃.
Nam in aliqua religiõe ꝓmittit ꝓfitens ſe ſuare
regulã vt ĩ regl̃a ⁊ religiõe mioꝝ. In alia cauti⁹
dr̃ viuere ſm regulam:qđ intelligit̃ ſm Tho.2ᵃ.
2ᵉ.q.86.ar.9.in re.ad pri.ar.⁊.i.quodlibet.q.9.ar.
4.in corpore articuli:ꝙ intendat ad hoc ꝙ mo/
res ſuos informet ſm regulã ſicut ſm quoddam
exẽplar:hec tollit̃ per ꝯtẽptũ. In alia adhuc cau
tius ꝓmittit̃.ſ.obedire ſm regulã:ita ꝙ ꝓfeſſioni
nõ cõtrariat̃:niſi id quod eſt ꝯ̃ preceptũ regule. ĩ
alijs tranſgreſſio vel obmiſſo obligat ſolũ ad ve
niale. In aliqua tñ religiõe.ſ.ꝑdicatoꝝ taliũ trãſ
greſſio vel obmiſſio ex ſuo genere nõ obligat ad
culpã ſꝫ ad penã:qꝛ ꝑ hunc modũ ad talia obſer
uãda obligant̃ ex ſua ꝓfeſſione. Qui tñ poſſent
peccare venialiter ex negligentia:vl̃ mortaliter
ex libidine vel ꝯtemptu.hec Tho. Nõ ẽt ſꝫ Jo.
an.in nouel.ꝙ iſta eſt differentia ĩter regulas. 4.

approbatas ⁊ ꝯſtitutiões religioſoꝝ:quia regule
mutari nõ poſſunt niſi ꝑ papã:ſed ꝯſtitutiões mu
tari poſſunt ꝑ prelatos religionũ tante auctorita
tis q̃nte fuerunt eas iſtituentes:vt de re.iu.c.oĩs.
Et nota ẽt ꝙ grego.decimus.ex̃ de reli.do.c.vni
co.li.6.ſic ait. Diſtrictius ꝓhibemus ne aliquis
de cetero nouum ordinem aut religionẽ inueni/
at:vel habitum noue religionis aſſumat. Cũctos
ordines ⁊ religiones mendicantiũ poſt dictũ cõ
ciliũ.ſ.lateranenſe:quod fuit celebratũ ſub Inno
cẽtio tertio.adinuẽtos:qui nullam cõfirmationẽ
ſedis apoſtolice meruerũt:ꝑpetue ꝓhibitiõi ſubij
cimus:⁊ quatenus ꝓceſſerant reuocamus:inſti/
tutos aũt ordines poſt dictũ conciliũ ⁊ confirma
tos a papa mendicãtes ex inſtitutiõe ſue regl̃e vl̃
ꝯſtitutiõe ſic ordinat:ꝙ ꝓfeſſi in eis maneant:ſꝫ
nullũ amplius recipiant ad ꝓfeſſionẽ ĩ dictis or
dinibus:loca noua nõ emendo ⁊ vetera nõ ven
dendo ſine lĩia ſedis apl̃ice:irritans ꝯtrafacta ⁊
excõicans ꝯtrafacientes.ab his tñ excipit predi/
catores ⁊ minores ob euidẽtẽ eoꝝ eccl̃ie vtilita/
tẽ:heremitas autẽ ſancti auguſtini ⁊ carmelitas:
qꝛ ipſum conciliũ ꝓceſſerũt. Et dicit ibi glo. Jo.
an.hoc intelligi in pluribus ſimul in eodẽ colle/
gio habitantibus ⁊ eandem religionẽ ꝓfitentib⁹
ſcilicet quod dictum eſt de habitu nouo non ſu
mendo:alias ſingularis perſona ſectam nõ ĩue/
niens ⁊ ſenſum habitans:nouũ habituꝫ ſibi aſſu
mere poteſt. Item dicit ꝙ mendicantes dicũt̃ q
ex regula vel conſtitutionibus ſuis hoc profiten
tur:vt predicatores ⁊ minores: Dicit ẽt archidia.
ꝙ iſta conſtitutio de mendicantibus non exten/
ditur ad non mendicantes qui ſcilꝫ ex regula vl̃
conſtitutiõe habent ꝙ teneant immobilia in cõi:
licet actu mendicent. Tales enim religiones per
manent:⁊ poſſunt recipere alios ad ordinem ⁊ ꝓ
feſſionem:ex quo non ſunt ex regula ſua mendi/
cantes:poteſt tamẽ papa quotidie approbare no
uas religiones. Et plures poſtea inſtitute confir/
mate ſunt religiones. ¶Notandũ ꝙ quatuor
ſunt regule ab eccleſia approbate:ſub quarũ ali/
qua militant oĩes religioſi eccleſie catholice.
¶Prima fuit baſilij. ¶2ᵃ auguſtini. ¶3ᵃ bene/
dicti. ¶4ᵃ frãciſci. ¶Cartuſieſes tamen nõ mili
tãt ſub aliq̃ iſtaꝝ:ſꝫ hñt ſua ſtatuta ꝓ regl̃a:⁊ hñt̃
ĩ magna veneratiõe ab eccl̃ia. Sub regl̃a beati
auguſtini militãt oẽs canonici regl̃ares. Fratres
predicatores heremitani ſeruite ordo ſancte bri
gide ordo ſancti hieronymi de nouo ĩſtituti ſub
eugenio.4.ordo ſcopetini ſub gre.inſtituti ordo
ſancti Joãnis hieroſolymitani qui dicit̃ vulga/
rit̃ ferieri:ordo hoſpitalarioꝝ ſãcti antonij ordo
cruciferaroꝝ. Differũt aũt int̃ ſe ꝑ ꝯſtitutiões vari/
as additas regl̃e ⁊ ĩ ritu. Et de regl̃a beati augu
ſtini ex eo ꝙ ĩ ꝑncipio dr̃:hec ſunt que vt obſer/
uetis precipimus ⁊c̃. Aliqui dixerunt ꝙ omnia
que erant in regula erant in precepto:quã opi.re
probat vmbertus in expoſitione ordis predica
toꝝ regule ⁊ dominus Jo.do.ordĩs ꝑdicatorũ.

Dicit autē ipſe vmbertus ꝙ ī ſacris ſcripturis re
periunt̄ quedā q̄ hn̄t modū ⁊ intentionem precе
pti:vt illud hoc eſt preceptum meum vt diliga/
tis inuicem. Joānis.15.c. quedaʒ alia que habēt
p̄ceptum in intentiōe lʒ nō in mō vt illō. Nō fur
tū facies.exo.23. Quedā alia que hn̄t modū p̄ce
pti ſʒ non ītentionē vt illō de ſanatiōe ſurdi.mar.
7.p̄cepit eis ne cui dicerēt. Nō.n.dicendū eſt ꝙ
ītenderet dn̄s eos ligare ad mortale:illud mira/
culū p̄dicando. Et tale eſt hoc qđ dr̄ hic ī regl'a.
Nō.n.videt̄ ꝓbabile:ꝙ vir tam ſapiens ⁊ ſi per
moduʒ p̄cipiendi loquat̄: intenderit oīa ponere
ſub precepto:⁊ tantam materiam dānatiōis acce
dentibus ad regulā ſuā pro ſalute miniſtrare. Et
licet nō intendat oīa ponere ſub precepto: qꝛ tn̄
ſue intentionis eſt:ꝙ multū vult oīa ſuari:iō vtit̄
verbo p̄ceptorio non ad generandū ſcrupulos:ſʒ
ad exp̄mēdū ſuā intentionē:⁊ ne ex tenuo modo
loquēdi daretur pigricie humane occaſio minus
curandi de mandatis regule. Quāuis āt nullū p̄/
ceptū ſit in regula ex virtute illius vbi p̄cipimus
tn̄ multa ſūt in intentione:⁊ ſi nō ſm̄ exp̄ſſionem
in mō loquēdi:ſicut in diuina ſcriptura:cū loqtur
nobis eodem mō. Quedā reputantur exhortatō
nes:vt illud mat.5.⁊ lu.6.c. Siquis te pcuſſerit ī
dexteram maxillā ⁊c. Quedam p̄cepta:vt illud.
Mutuū date:nihil iñ ſperātes:lu.6.c. Et ſi quera
tur quō pn̄t diſtingui ⁊ cognoſci. Reſ. p rōeʒ be/
ne diſpoſitā ⁊ maxime p vnctōnē pōt de facili iu
dicari ꝙ intēdit obligare ad ea que pertinent ad
obediām caſtitatē vnitatē ⁊ hi⁹:non aūt ad ea q̄
ptinent ad vltimā domationē carnis vel cauēdū
oēm nobilitatem in ōi motu ⁊ geſtu:ſicut in ſcrip
turis diuinis docemur per rōnem ⁊ doctrinam ſa
pientū:que ſint ibi p̄cepta ⁊ q̄ ꝯſilia:hec vmbert⁹.

De regula beati augu

ſtini quō obliget ſic dicit dn̄s Jo.do.ꝙ ī regula
q̄dam ſupponūtur vt ſbalia:vt oīa p̄cepta dei ⁊ ec
clīe ⁊ tria vota principalia:⁊ iſta obligāt ad mor
tale tranſgrediendo. Quedā apponunt̄ in regula
vt media ⁊ declaratoria:⁊ illa ſunt q̄ determināt
principaliter q̄liter p̄ſuppoſita debēt ſuari:vt de
rixis nō hn̄dis ⁊ iniurijs nō faciendis aut q̄celer
rime finiendis ꝓ p̄cepto charitatis ſeruādo: ꝙ p̄
poſito.i.p̄ori vel p̄ſbro.i.ep̄o obediat̄:declarat mo
dū obedientie. Ne feias appetere vel appeti velle
crimioſuʒ eſt:exornat votū caſtitatis. Sʒ videt̄
text⁹ regl'e iſtare circa pfectiſſimā expropriatiōeʒ
in particulari:vt ꝙ hēant victū ſb vno cellarario
veſtitum ſub vno veſtiario libros ſub vno libra/
rio. Et ꝙ nullus accipiat occulte l'ras vel qōlibet
munus. Et iſta ſil'r videntur cadere ſub precepto:
nec licere alicui inferiori regulā ſine cā ineuitabi
li diſpēſare: Alia vero in regula apponūt̄ vt inuita
toria ad ornatū religionis. Et iſta non obligāt ni
ſi ſicut conſilia:vt illud carnē vr̄am domare ⁊c.
Et illud codices ſingulis dieb⁹ petant̄ ⁊ hi⁹. hec
ille. Sub regula beati benedicti militāt m̄lti or
dines:vt monachi nigri de quibus i ꝯcle.de ſtatu
mo.c.ne in agro. Qui cū eſſent relaxati:reforma
ti ſūt ī ſpeciali ꝯgregatiōe:q̄ dr̄ ſancte iuſtie:hn̄tes
ſp̄ales ꝯſtitutiones ⁊ exēptiones p euge.quartū
confirmatas. Ciſterſieñ.multipliciter priuilegia/
ti quos beatus ber.mirabiliter dilatauit. Camal
duleñ.inſtituti p beatū rōualdum ordinis vallis
ūbroſe:q̄s īſtituit beatus Jo.gualbert⁹ ordīs hu
miliatoꝝ ordo clunaceñ. Celeſtini quos īſtituit
beatus Petrus de murrone q fuit papa celeſtin⁹:
ſed renūciauit papatui:ordo mōtis oliuaꝝ:ordo
montis ſani ſeu ſilueſtrini:oēs hi ſub regl'a beati
bn̄dicti differūt in ꝯſtitutionib⁹ ⁊ aliqui ī habi/
tu:⁊ oēs ſunt exempti niſi ſilueſtrini. Et de regl'a
beati benedicti quam ꝓfitent̄ oēs monaci excep
tis carthuſienſib⁹:ſi querat̄ vtrū oīa contenta in
ea ſint in precepto:ita ꝙ ex tranſgreſſiōe alicui⁹
ex contentis in regl'a peccet monach⁹ mortal'r?
Reſ.do. Jo.de turricrimata cardinalis ſancti ſi/
xti ordinis p̄dicatorum eximius doctor ī expoſi
tiōe:quam fecit ſuper regula beati benedicti cir/
ca principiū ꝙ non:ſʒ quedam ſunt ibi vt prece/
pta obligantia ad mortale quedā vt monitiones
non obligantes de ſe tranſgreſſores ad mortale
ſed veniale. Ea aūt que obligant ad mortale que
ſunt ibi p̄cepta:ſunt illa que ſe habent:vt finis re
gule vel eſſentialiter facientia ad finē regule.⁊ ſi
ne quibus finis religionis haberi non poteſt:hi⁹
ſunt omnes actus īteriores virtutum:de quibus
agitur in regula:vt de charitate dei ⁊ proximi de
patientia humilitate manſuetudine iuſticia ⁊ hi⁹
ſeruandis. Nam non ſolū religioſi ſed etiā laici
tenētur ad iſta: non tamen perfecto modo habē
da ſed taliter ꝙ ſaluetur virtus in eis. Non eniʒ
tenetur mōachus de neceſſitate ſalutis ad oīes
illos.xij.gradus humilitatis:qui ponuntur in re
gula ſed ad ea ſine quibus humilitas haberi nō
poteſt:⁊ ſic de alijs virtutibus. Similiter etiaʒ q̄
ſunt ſubſtantialia religionis ſine quibus religio
conſtare non poteſt:vt voluntaria paupertas ca/
ſtitas obedientia.ſ.quo ad precepta regule vel p̄
lati.adde q̄ etiam tenetur deferre habitum ſue
religionis ab extra ſeu patenter: cum prodit ī pu
blicum cum eſt proteſtatiuum ſue profeſſionis:
alias peccaret mortaliter vt īfra dicetur.§.ſequē
ti. Alia vero que ſunt in regula poſita:que nō ſūt
ſubſtantialia religionis vt obſeruātie de ieiunijſ
certis tpib⁹ taxatis ī regl'a: de abſtinentia ab eſu
carniū:de camiſeis lineis n̄ hn̄dis :de culcitris n̄ te
nēdis: de ſilētio certis locis ⁊ tp̄ibus ſeruando:
⁊ hi⁹ non ſunt precepta nec obligant tranſgreſſo
rem de ſe ad mortale. Signanter dictum eſt de
ſe:quia per accidens poſſet eſſe mortale ratione
contemptus:quando ſcilicet quis illa tranſgrede
retur ex contemptu:hoc autem probat prefatus
doctor multipliciter. ¶ Primo ex dictis beati
Thome ſecunda ſecunde queſtione.186.articulo
nono.idem Thomas in quodlibet p̄ma.q.9.ar.
4. Dicit ꝙ ſtultum eſt dicere ꝙ monach⁹ frāges

ſilentium post completorium peccet mortaliter.
Idē ī eodem quodlibet.e.q.e.ar. dicit monacho
comedere carnes extra infirmitatē nō eſſe mor/
tale:idē habet̄ ex̄ de ſta mo.c.cū ad monaſteriū.
niſi faceret ī conteptū vel contra p̄ceptum:qn̄ cō
trariū ſibi a prelato ſuo p̄ciperetur. Idē videtur
dicendū de alijs obſeruātijs:cū hec ſit precipua.
Et de ſimilib⁹ idem eſt iudiciū:ex̄ de ſta.mo.c.re
colētes. ¶ 2° idem ꝓbat p dictum Io.an. Nā in
nouell' ſuper illud.c.ex̄ ne cle.vel mo.neg.ſe.ſe ī/
miſceant.c.relatū.dr̄. Relatū eſt nobis ꝙ mona/
chi de.n.viuūt ſeculariter:⁊ alios exēplo ſuo cor
rumpūt. Ideoq3 mandamus quatenus ad ob/
ſeruantiā regule appellatione reſecata cōpellas:
ſic ait Io.an.ſuper glo.ar.ꝙ regula eſt in p̄cepto:
quod ītelligas indiſticte q̄ ad tria ſubſtātialia vo
ta. Alia āt nō credo eſſe in p̄cepto: alias vnus de
mille monachis nō ſaluaret̄. ¶ 3° hoc patet p id
quod dr̄ in p̄ricipio regule ipſius. Auſculta o fili p̄
cepta magr̄i:⁊ admonitiones pij patris excipere:
inquit benedictus. Nō dicit ſimpl'r precepta:ſ3
addit ⁊ admonitiōes:vt ītelligat̄ nō oīa eſſe pre
cepta:ſ3 quedā p̄cepta ⁊ q̄dā vt monitiōes ⁊ ſim/
plices ordinationes. Que āt ibi in regula ſint pre
cepta ⁊ q̄ monitiōes ſimplices ex forma v̄borū
regula hr̄i n̄ pōt. S3 ſicut vbi ſacra ſcriptura vni
formiter loq̄t̄ ī veteri ⁊ noua lege vt ex ꝓprieta
te ⁊ forma verbor̄ ipſius nō poſſit bn̄ diſcerni:q̄
ibi ſint p̄cepta ⁊ que ſimplicia monita n̄ obligan
tia ad mortale:ſed per rōnem ⁊ doctrinam ſapiē
tiū docet̄ iſta diſtinctio:ita dicendū eſt de regu
la beati benedicti. Et p rōnem quidē cognoſcitur
talis obſeruātia non eſſe ſub precepto:ſed ſolum
ſubſtantialia religiōis.ſ.exꝓpriatio caſtitas obe
dientia.q2 nō eſt veriſimile:ꝙ vir ſapiens ⁊ exp
ertus humanam fragilitatē plen⁹ ſpiritu dei volue
rit filios ſuos oneribus importabilibus grauare.
hoc enī nō eſſet regulam tradere ⁊ ꝯpendioſam
viā facere ad regnū celeſte:ſed inijcere laqueos
profeſſoribus ⁊ deijcere eos in ꝓfundū. Que pie
tas p̄ris hec eſſet:cū tn̄ dicat admonitiōes pij pa
tris excipere:beatus q̄3 greg.in libro dialogo. di
cit de beato bn̄dicto ꝙ edidit regulam diſcretio
ne p̄cipuam. S3 que diſcretio eſſet:vt ad oīa ce/
rimonialia tenerent̄ ſub p̄cepto. Idem in morali
bus aſſimilat religionem portui tranquillo ⁊ ſe/
cularem vitā mari ꝓpter pericula. S3 maiora pe
ricula tranſgreſſionis ⁊ damnatiōis eſſent in reli
gione q̄3 in ſeculo ſi oīa ordiata regule eſſēt ſub
precepto. Per doctrinā ſapientiū hoc patet. Nā
doctores ī theologia ⁊ canoniſte approbati hoc
dicunt.ſ.obſeruātias regule vt abſtinētia ab eſu
carnium ⁊ ſilentiū nō eſſe p̄cepta:nec de ſe obli/
gare ad mortale horum tranſgreſſionē. In.c.etiā
cum ad monaſterum.extra de ſta.mo.prohibet̄ ī
virtute obediētie ſtrictiſſime:ꝙ nullus mōach⁹
habeat ꝓprium:q2 hoc eſt cōtra paupertatē qđ
eſt eſſentiale religiōis:alia vero vt abſtinētia ab
vſu lineorum eſu carniū ſilētiū ī dormitorio re/
fectorio ⁊ oratorio ⁊ clauſtro n̄ precipiūt̄ eo mō:
ſed iniungunt̄ vel ſimpliciter ſtatuūt̄. Poſſūt āt
ꝯtra predicta fieri quedam obiectiōes:quib⁹ de
facili reſpondet̄:⁊ primo ſic. Qui votū tranſgre
dit̄ peccat mortaliter:q2 cōtra preceptū agit ſm
Tho.⁊ alios. Sed monach⁹ in ꝓfeſſione vouet
obſeruare regulam:vn̄ ⁊ contenta in ea:g̃ frāgēs
ſilentiū vel ieiunium regule vel abſtinētiā a car/
nibus ⁊ hu⁹:cum iſta prohibeant̄ ī regula:facit ꝯ
votū:vn̄ ⁊ mortaliter peccat:ad quod reſpō. idē
doc.poſt.b.Tho.in.i.quodlibet.q.9.ar.4.ī cor/
pore q̄ōnis.⁊.2ª2e.q.186.ar.9.in reſ.ad.i.ꝙ mōa/
chus faciens ꝓfeſſionē vouet ſeruare regulā bea
ti benedicti:ſicut ſm quoddā exēplar:vn̄ ex vo/
to obligat̄ ad ſeruandum ea:q̄ ſunt in reg'la tanq̄3
precepta ⁊ que prelatus ſm tenorem reg'le preci
pere voluerit. Cetera que nō cōtinētur in regula
vt p̄cepta non cadunt ſub voto directe:vn̄ p̄ter/
mittēs ea n̄ peccat mōtal'r. Nō āt oīa q̄ ſt̄ ī reg'la
ſunt p̄cepta.vt dictū eſt:ſed multa ſunt ſimplices
ordinationes que tranſgredi nō eſt cōtra votū
nec mortale niſi qs ea faceret ex contemptu:q2 ⁊
hoc etiā eſſet agere directe cōtra votum. ¶ 2° ar
guitur ſic dicit beatus bn̄dictus in regula.c.98.
Si ſuſcipiat̄ in cōgregatione:⁊ paulopoſt:ſuſcipi
endus ꝓmittat corā omnib⁹ de ſtabilitate ſua ⁊
ꝯuerſione morum ⁊ obedientia:⁊ ſi aliqn̄ aliter
fecerit ſciat ſe eſſe dānandum. Cum ergo ꝓmit/
tat talis cuncta ſeruare:g̃ videt̄ tranſgreſſor voti
⁊ ꝓmiſſionis ⁊ dānandus per mortale cōmiſſū.
Reſ.idem ꝙ illa promiſſio large ſumitur:non ꝓ
obligatione per modū voti ſed ꝓ oſtenſiōe volū
tatis:⁊ eſt ſenſus ſi oñderit ſe velle cūcta ſeruare:
eo.ſ.mō quo habentur in regula.ſ.p̄cepta vt p̄ce
ta ⁊ monita vt monita:⁊ quod ſubdit̄ ſi aliter fe
cerit ſciat ſe eſſe dānandum:intelligit̄ de his que
ſunt cōtraria voto ꝓmiſſionis ⁊ ꝯtra ſubſtantia
lia regule. Et de ſtabilitate ītelligit̄ vouere:ita.ſ.
ꝙ nō apoſtatet a religiōe ⁊ de mor̄ ꝯuerſione.ſ.
ꝙ nō viuat ſeculariter. Nā p hu⁹ vtiq3 dānaretur.
¶ 3° arguit̄ ſic ex dictis ber.in li.de diſpenſatiōe
⁊ precepto. Omnia inſtituta in regula.ſ.benedicti
ait nō ꝓfitērib⁹ mōita ſeu ꝯſilia ſūt cenſenda. nec
grauāt n̄ ſeruata:cū tn̄ ꝓfitērib⁹ p̄cepta p̄uaricāti
b⁹ ī crimia fiant:⁊ neceſſaria dicit eſſe ipſa inſtitu
ta.ergo ⁊c̄. Reſ.idem ꝙ beatus ber.n̄ accipit ibi
preceptum ꝓprie ⁊ ſtricte.ſ.ꝓ iuſſione ſuperio/
ris cum intentione ligandi in virtute obedientie:
ſed large pro quacūq3 iuſſione ordinatiōe vl' ꝓ/
hibitione alicuius rei:ſicut precepta grāmatice
dicuntur quedā īſtituta circa illā artem. Simil'r
neceſſarium nō ſumit̄ ꝓprie:ꝓ eo ſine quo nō po
teſt eſſe ſalus:ſed accipit neceſſariū ꝓut diſtīgui
tur ꝯtra liberum:pro eo.ſ.ꝙ nō eſt amplius in op
tione eius facere vel non facere ſine culpa aliqua
vel pena:vn̄ idē ait in eodē li.regula beati bn̄di/
cti omni hōi ꝓponit̄:īponit̄ āt nulli. Si qs āt ex
ꝓpria volūtate ſemel ꝓmiſerit.deīceps tenēdū ī
neceſſariū ſibi ꝯuertit:nec iā liberū h3 dimittē:qđ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ante ſuſcipere liberum fuit. Idem in eodem. hec
minima vt indictum ſilentium ſi contra manda/
ta non veniunt: nec peccata ſunt: accedente man
dato: ſi quo minus fiant: in peccatum reputantur
nõ tamen in crimine: ita tamen ſi per ſurreptionẽ
vel obliuionem non autem per ꝯtemptum hoꝝ
trangreſſio fiat: hec ille. ¶ 4ꝰ arguitur ſic. Mo/
nachus q tranſgredit̃ aliquid eoꝝ que in regula
cõtinentur: aut eſt tranſgreſſoꝛ voti aut non. Si
ſic moꝛtaliter peccat: ſi nõ: tunc illa trãſgreſſio nõ
videt̃ eſſe culpabilis: cum nulla ratio alia ſit ibi
offenſe: niſi quia contra pꝛomiſſum agit. Sed nõ
eſt dicendum ꝙ ibi ſit nulla culpa ergo moꝛtaliſ
ex q̃ frãgit votũ. Reſ. idẽ. ꝙ ſicut in his que indi
cãt nobis voluntatez dei ſine tranſgreſſione pꝛe
cepti põt eſſe offẽſa: vt cũ aliqs venialiter peccã
do: id qð deꝰ diſſuadet ꝯmittit: vł qð ſuadet ob
mittit: ſic ſine tranſgreſſione voti poteſt eſſe cul/
pa: circa hec que indicant voluntatem patris ſpi/
ritualis benedicti auguſtini vel abbatis ſui: vt cũ
monachus monitum abbatis vel ſtatutum regu
le tranſgreditur: quod pꝛobabiliter credit̃ nõ eẽ
pꝛeceptuz. Et ſicut qui venialiter peccat circa ea
que ſunt de iure naturali vel diuino: non dicitur
ſimpliciter inobediens: ſic qui venialiter peccat
circa ea que in regula continentur vel que ab ab
bate oꝛdinant̃: non dr̃ ſimpl'r tranſgreſſoꝛ voti.
nec ſimpl'r inobediens dr̃ qui mandatum factuz
ſine p̃cepto tranſgredit̃. Nec ẽt ſequitur ꝙ ſi mo
nachꝰ frequenter tales oꝛdinationes tranſgredia
tur vt fractionem ſilentij ⁊ hꝰ ꝙ faciat illud ex ꝯ
temptu: q2 ex fragilitate ⁊ negligentia põt h̃ age
re: ſicut dicere ocioſa ẽ veniale. Et ſi hoc qs agat
q̃tidie ⁊ pluries: nõ tñ dr̃ de ſe agere ex ꝯtẽptu vt
peccet moꝛtaliter: hec omnia ille. Que autẽ habẽ
tur de ſta. mo. ne in agro in cle. q̃ꝫtũ ad ea que ſũt
in pꝛincipio. c. vſqꝫ ad. §. ſane. tangunt mõachos
nigros tñ ſm Io. an. Quantũ ad ea que habent̃
ĩ dicto. §. ſane. ſ. ꝙ monachi ĩ quolibet menſe ſe
mel confiteant̃ ⁊ cõicent: niſi de licentia ⁊ conſi/
lio ſui abbatis vel confeſſoꝛis abſtineãt: dubitat
Io. an. vtrum extendant̃ ad oẽs monachos: qð
dicit ſatis eſſe honeſtũ. Que aũt habent̃ in. §. Oꝛ
ꝺo vſqꝫ ad finẽ: vt de non eundo ad curias prin
cipum ſine lĩia ſuoꝝ abbatũ: de nõ poꝛtando ar
ma intra ſepta monaſterij: cõtra q̃ eſt ibi lata ſñia
excõicationis: de pꝛioꝛatibꝰ abbatiaꝝ de etate po
randoꝝ monachoꝝ ⁊ hꝰ dicit Io. an. extẽdi ad
omnes monachos. Et in fi. illius cle. ꝯfirmãt̃ de
cretales ille cũ ad monaſteriũ. ⁊ ĩ ſingulis de ſta.
mo. que dicũt de abſtinentia a carnibus a cami/
ſijs ⁊ de ſilentio ⁊ hꝰ: que tñ non vident̃ eẽ ĩ pꝛe
cepto niſi illud de ꝓpꝛio nõ habendo.

De regula beati fran/

ciſci ſub qua militant ſoli minoꝛes. Hic ſanctꝰ frã
ciſcus incepit oꝛdinem ſuum anno dñi. 1210. ſub
Innocentio tertio: ⁊ confirmatus fuit oꝛdo pmiſ
ſiue ſꝫ ſolẽni appꝛobatione ab honoꝛio poſt con
firmationem oꝛdinis pꝛedicatoꝛũm. Nota ꝙ in
cle. Exiui de paradiſo de verbo. ſigni. declarat q̃
ibi ſint pꝛecepta vel equipollẽtia pꝛeceptis obli
gantia ad moꝛtale trãſgreſſoꝛes. ibi enĩ dr̃ ꝙ vl/
tra tria vota eſſentialia religionis oꝛdo ipſe mi/
noꝝ cõmuniter ſenſit tenet ⁊ tenuit ab antiquo:
ꝙ vbicũqꝫ in regula ponit̃ hoc verbũ teneantur:
obtinet vim pꝛecepti: ⁊ obſeruari dꝫ a fratribꝰ ſi
cut tale. Et cum votum determinatuꝫ cuiuſlibꝫ
habeat eandẽ ſup certo vouens regulã: que in re
gula nõ ſunt poſita: q̃ꝫuis dicat̃ in pꝛincipio regu
le. Regula ⁊ vita fratrum minoꝝ hec ẽ. ſ. dñi no
ſtri Ieſu xpi ſanctum euangelium obſeruare. In
obedientia viuere ſine ꝓpꝛio ⁊ in caſtitate. Et in
fine regule dr̃ humilitatẽ ⁊ paupꝫtatẽ ⁊ ſanctũ euã
geliũ qð ꝓmiſimus obſeruemus. Declaramus tñ
ꝙ dicti fratres non ſolum ad illa tria vota ex ꝓ/
feſſione regule obligantur: ſed etiam ad omnia
implenda tenent̃: que ſunt pertinentia ad illa tria
vota: que regula ipſa ponit. Et in eadem cle. dici/
tur. Que videri poſſunt equipollentia pꝛeceptis
ex vi verbi vel ſaltem rõne materie: de qua agit̃:
vel etiam ex vtroqꝫ ſub ꝯpendio habeantur. De
claramus ꝙ illud qð ponitur in regula: de nõ ha
bendo plures tunicas q̃ꝫ vnam cum caputio ⁊ ali
am ſine caputio. Item de non poꝛtandis calcia/
mentis: de non equitando extra caſum neceſſita
tis. Item ꝙ fratres vilibus induantur. Itez ꝙ ie
iunare a feſto omnium ſanctoꝛum vſqꝫ ad nata
le ⁊ in omnibus ſextis ferijs teneant̃. Item ꝙ cle
rici faciant officium diuinum ſm oꝛdinez roma
ne curie. Item ꝙ miniſtri ⁊ cuſtodes neceſſitati/
bus infirmoꝛum ⁊ fratribus induendis ſolicitaꝫ
curam gerant. Item ꝙ ſi quis fratrum in infirmi
tatem ceciderit: alij fratres debent ei ſeruire. Itẽ
ꝙ fratres nõ pꝛedicẽt in epiſcopatu alicuius epi:
cum ab eo illis fuerit interdictum. Itẽ ꝙ nullus
audeat populo p̃dicare niſi a generali miniſtro:
vel alijs quibus ſm pꝛedictam declarationẽ id
competit fuerit examinatus appꝛobatus ⁊ inſti/
tutus ad hoc. Item ꝙ fratres qui cognoſcerent
ſe non poſſe regulam obſeruare ſpiritualiter: de
beant ⁊ poſſunt ad ſuos miſtros recurrere. Itez
omnia que ponuntur in regula ad foꝛmam habi
tus tã nouitioꝛũ q̃ꝫ pꝛofeſſoꝛuꝫ necnõ ad recep/
tionis modum ad pꝛofeſſionem ſpectantia: niſi
recipientibus quo ad habitum nouitioꝛuꝫ: ſicut
dicit regula: ſꝫ deũ aliter videat̃: hec inqꝫ oĩa ſũt
a fribꝰ tãqꝫ obligatoꝛia obſeruãda hec ibi. Duo
tñ ex pꝛedictis. ſ. de habẽdo vnã tunicã cũ capu/
tio ⁊ aliã ſine caputio quo ad pꝛofeſſoſ. Et ꝙ fra
tres vilibus induantur ſicut ibi modificantur: ꝙ
q̃ꝫuis iſta ſicut alia equipolleãt pꝛeceptiſ: tñ ðter
minat q̃ꝫtum ad numerum tunicarum: ꝙ pluribꝰ
vti non licet: niſi in neceſſitatibꝰ que haberi poſ/
ſunt ex regula: ſecundum ꝙ hunc paſſum decla
rauit pꝛedeceſſoꝛ ſuus. ſ. nico. Quo autem ad vi/
litatem veſtium tam habitus q̃ꝫ interioꝛum tuni
carum illam debere intelligi dicimus: que ſm

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

conſuetudinem vel conditionem patrie debeat
q̃tum ad colorem panni: ⁊ precium vilitatis me
rito reputari: huiuſmodi autem vilitatis iudiciũ
miniſtris ſeu cuſtodibus ⁊ guardianis commit-
tit conſcientias eorum onerando. De pecunijs nõ
habendis dicit: ꝙ ſanctus franciſcus precepit fir
miter. ſ. fratribus in regula cunctis: ꝙ denarios
vel pecuniam non recipiant per ſe nec per inter-
poſitam perſonam. iſtam particulaꝫ predeceſſor
ſuus. ſ. nico. declarans caſus ⁊ modos poſuit: qui
bus a fratribus ſeruatis: a fratribus non poſſunt
dici: nec debent pecunie receptores contra regu-
lam vel contra ordinis puritatem. Sed ſi ꝑ alio
q̃ ponat: dicti predeceſſoris noſtri. ſ. nicolai de-
claratio: ad dãtes pecunias vel ad deputatos nũ
cios recurrant: tranſgreſſores regule ⁊ precepti
dici poſſunt. Quocirca que ſunt omnis pecunie ⁊
oblationũ pecuniarum receptio ĩ eccleſia vł ali-
bi cippi ſeu trunci ordinati ad offerentiũ ſeu do-
nantium pecunias reponendas: necnon ⁊ quicũ-
qꝫ recurſus ad pecunias ſe habentes: ipſis per de
clarationem predictam non conceditur: hec om
nia ſunt eis ſimplr̃ interdicta. Cũ etiam recurſus
ad amicos ſpeciales expreſſe tantum in duobus
caſibus concedatur ſm regulam: videlicet pro
neceſſitatibus infirmorum, vel pro fratribus in-
duendis: atqꝫ pie conſiderata neceſſitate vite: ad
alias neceſſitates fratrum pro tempore occurrẽ-
tes ceſſantibus elemoſynis ſepe dictus predeceſ
ſor duxit extendendum. Sed pro nullis cauſis
q̃ ꝓ predictis vel ſimilib⁹ in via vel alibi recur
rere eis licet ad amicos huiuſmodi: ſiue ſint dan
tes pecunias ſiue deputati per ipſos: ſeu nũcij vł
depoſitarij ſiue quouis nomine appellentur. Et
infra. ꝑcipere ꝙ ⁊ qualiter pecunia expendat̃: cõ-
putũqꝫ exigere de expenſa: eãqꝫ quomodocunqꝫ
deponere aut deponi facere vel recipere: facere
capſulam pecunie vel eius clauem deferre: hos
actus ⁊ ſimiles fratres ſibi illicitos eſſe ſciant: ꝑ-
dicta enim facere ad dominos pertinet. Declarã-
do etiam dicimus ꝙ ſucceſſionum hi⁹. i. heredi-
tatum: que etiam ex natura ſua indifferenter ad
pecuniam: ⁊ etiam ad alia mobilia ⁊ immobilia
ſe extendunt: nullaten⁹ ſunt capaces: nec licet eis
valorem hereditatum talium vel tantam earuꝫ
partem: ꝙ preſumi poſſit hoc in fraudem fieri: q̃
ſi ſub modo ⁊ forma legati dimitti ſibi facere: vł
ſic dimiſſa recipere: quin potius iſta fieri ab eis
ſimpliciter prohibemus. Cumqꝫ annui redditus
ĩter ĩmobilia cenſeantur a iure: ac huiuſmõi red
dit⁹ optineri paupertati ⁊ mendicitati repugnet:
nulla dubitatio eſt ꝙ dictis fratribus redditus
quoſcunqꝫ ſicut ⁊ poſſeſſiones vel etiam eorum
vſum: cum eis non reperiatur conceſſus: recipe-
re vel habere: conſiderata eorum cõditione: non
licet. Item ibi dicitur ꝙ nullo modo debent fra
tres ipſi curijs ⁊ litigioſis actibus ſe imiſcere: de-
bẽt etiaꝫ ſcire ſibi interdictũ ꝙ hi⁹ inquiſitioni-
bus alias executionibus ⁊ diſpenſatiõib⁹. ſ. reruꝫ
temporaliũ ſe exponant: cũ hec vt ſepius abſqꝫ li-
tigio ⁊ contractatiõe pecunie vel adminiſtratiõe ei⁹
nõ valeant expediri: verũtñ in his poſſunt dare cõ
ſilium. Item ⁊ infra: habere hortos vt colãtur ac
olera ⁊ alia ortalicia ꝑcio diſtrahant̃: necnõ ⁊ vi
neas: repugnat ſue regule: ſm ꝙ predeceſſor de-
clarauit ⁊ ordinauit. Et infra ſuperfluitas aut ni-
mia precioſitas vel quecũqꝫ curioſitas in his. ſ.
edificijs eccleſiaſticis paramẽtis vaſis altaris ſeu
alijs quibuſcũqꝫ: nec poteſt eorum profeſſioni ⁊
ſtatui ꝯuenire. Demum traditur de miniſtroruꝫ
electione ꝓuincialium: ſi habent diſpenſationes
vel alias declarationes a papa ignoro. ¶ Sub
regula baſilij que prima fuit. militant omnes mo-
nachi orientalis eccleſie: ſeu greci: ac etiã in occi
dente fratres carmelite aliquando ſub ea fuerũt
quib⁹ anno domini. m. ccxlvij. dominus Inno-
centius quartus addidit quaſdam ordinationes
per modum regule traditas eis a quodam patri-
archa hieroſolymitano dicto alberto: extractas
ex regula baſilij cum quibuſdam additis: decla-
rantes ⁊ mitigantes regulam illam: per dominuꝫ
hugonẽ cardinalem ordinis predicatorũ dicta-
tas: vbi determinant ꝙ abſtineant ab eſu carni-
um: ⁊ ieiunent ab exaltatione ſancte crucis vſqꝫ
ad reſurrectionem dominicis exceptis. Et te-
neant ſilentium nocturno tempore. Et ꝙ ha-
beant vnum priorem: cui promittunt obedienti
am: cum caſtitate ⁊ abdicatione proprietatis: ſci-
licet in profeſſione ⁊ de modo officij. Et omnia
habeant in cõmuni: ꝙ comedant in cõmuni refe
ctorio cum lectione in menſa. Et ꝙ vacent lectõ
ni ⁊ labori manuũ ne ſint ocioſi. pauciſſima alia
ponit. Sed habent multas alias conſtitutiones
per capitula ſua adiũctas ſicut alij ordines. Sub
ipſa etiam baſilij regula fratres ⁊ ermeni ſeu her
menij vulgariter dicti antiquitus militabant: nũc
autem audiui eos ſub regula auguſtini viuere.
Que autem ĩ dicta regula baſilij ſint precepta vł
non extra eſſentialia religionis: non ĩuenio a quo
q̃ declaratum. ¶ Et nota ſecundũ thomã ſecun
da ſecũde queſtione. 186. ar. 10. in corpore articuli
ꝙ in eodem genere peccati mortalis vel venia-
lis quod cõmittitur: grauius peccat religioſus q̃
laicus in tribus caſibus: videlicet ſi faciat contra
vota religionis: quia ſi fornicatur agit ⁊ contra
preceptum ⁊ contra votum. ¶ 2° propter ſcan-
dalũ qđ habet locũ ĩ peccatis manifeſtis: qꝛ ma-
gis tales ſcandaliçant. ¶ 3° ſi peccat ex contem-
ptu ⁊ malicia. quia tunc eſt magis ingratus. In
alijs ſcilicet que fiunt ex infirmitate vel ignoran
tia leuius peccat religioſus: qꝛ ſi eſſꝫ veniale qua
ſi abſorbetur ex multis bonis operibus que facit
Si eſt mortale facilius reſurgit. Primo propter
intentionem quam habet ad deum directam: q̃
⁊ ſi ad horam intercipiatur: de facili ad priſtinã
reparatur. Item ſcit etiam delicta corrigere. Itẽ
iuuatur a ſociis ad corrigendum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De tribus̃ votis eſſen

tialibus religiõis. Et primo de obediẽtia quõ qs
ĩ ea offendat: obedientie trãſgreſſionẽ eſſe mor/
tale oſtendiť ex illo tex. i. Re. 15. quaſi peccatum
ariolãdi eſt repugnare: ⁊ quaſi ſcelus idolatrie
nolle acquieſcere. i. nõ obedire. ſup quo verbo di
cit greg. Obediẽtia ſola eſt que fidei meritũ poſ/
ſidet: ſine qua quiſq̃ꝫ infidelis eſſe ↄuinciť ẽt ſi fi/
dem tenere videatur. 8. q. 1. ſciendum. Sꝫ nõ ꝙ
nõ omnis trãſgreſſio ordĩatõis facte a regula vľ
ↄſtitutiõe: vľ a prelato quam facit religioſus ẽ ꝑ
prie inobediẽtia ⁊ ꝑ ↄſequens mortale: alias ſta
tus religionis eſſet plenus laqueis ⁊ periculoſi/
or ſtatu ſeculari. Nec eſt aliqua religio ĩ qua qs
voueat omnia puncta ſeu ordinata que ponunť ĩ
regula vel conſtitutione: ⁊ que dicẽtur ei a prela
to ſe ſeruatuꝝ: ſꝫ aliqua ex ipſis plus ⁊ minus ſm
formam profeſſionis: ĩ qua fit votum ſolẽniter.
¶ Sciendũ ergo ꝙ triplicitẽr quis agit ↄtra vo
tum obedientie: ⁊ ꝑ cõſequens peccat mortaliter
trãſgrediendo ordinationes regľe ↄſtitutionum
vel prelatoꝝ. ¶ Primo ꝑ cõtemptuꝫ quãtũcũq̃ꝫ
illud quod agit ꝑ cõtemptum de ſe ſit paruũ or/
dinatum a regula ↄſtitutione vel prelato. Nã ꝙ
ↄtemptus ſit mortale: patet nume. 15. vbi ↄtẽnẽs
mandatur morte puniri. Ber. ẽt ĩ li. õ diſpen. ⁊ ꝑ
cepto dicit. Neglectus vbiq̃ꝫ culpabilis cõtem/
ptus vbiq̃ꝫ dãnabilis. hoc etiã dicit Tho. 2ᵃ 2ᵉ. q.
186. Qui declarans quid ſit ↄtemptus: dicit ꝙ eſt
rẽnuere ſubijci ordinatiõi regule vel legi: domi/
nus Jo. do. hoc declarat ꝑ exempla dicẽs: puto ĩ
ↄſtitutiõe ordinis predicatoꝝ dici contemptum
voluntariam ſine cã cõtinuatam aliquã diu tranſ
greſſionem: puta cũ qs hꝫ cappas regales lineis
ↄtitur: repleť pecunijs: etiam ad prodigalitatem
ſequendam: ⁊ cum ſanus ſit propter guloſitatem
tantum vult fere cõtinue carnibus veſci: ⁊ cum ie
iunare valeat ſaltem aliquotiens in hebdomada
nec ſextis ferijs a cena vult abſtinere: nulla inſu ꝑ
petita lĩña vel obtenta ⁊ ſimilia facit que conſtitu
tiones vetant. In his que perſeuerare ĩtendit ñ
video quõ a dãnabili contẽptu talis valeat excu
ſari. Vñ dicit quiſquis in ordine predicatorum
rite profeſſus tacite vel expſſe: ex deliberato ani
mo ſtatuta principalia non ſeruat cum intẽtione
tranſgreſſionem hiꝰ cõtinuandi: apoſtata eſt apõ
deum. ¶ 2ᵒ modo agitur contra obediẽtiam ⁊ fit
cõtra votum: ⁊ per cõſequens eſt mortale: quan
do religioſus facit cõtra preceptũ ſui prelati ſub
quacũq̃ꝫ verborum forma factum: dũmodo in/
telligat ipſe preceptum ſibi fieri: obligans. ſ. cum
de neceſſitate ad faciendum: ⁊ preceptum ſit de
re: in qua tenetur ei obedire: nam multa ſunt ĩ q/
bus non teneretur. ¶ Et primo ſi preciperet cõ/
tra dei mandata vt crimen occultum reuelari ſi/
bi non ſeruato ordine fraterne correctionis: vel
preter mandata vt mendacium officioſum. non
enim debet ĩ huiuſmodi obedire. vt. 11. q. 3. ſi do
minus. ¶ Secundo ſi contra ordinatiões eccle
ſie: vt ꝙ ñ ieiunet die ſtatuta ab eccleſia: vľ cele
bret pro hereticis: tunc non obediet. 11. q. 3. ſiquis
epiſcopus. ¶ Tertio ſi contra ordinationes ſue
regule vel ↄſtitutiones: vt in ordine predicatoꝝ
cum ſit ſanus ꝙ comedat carnes: vel lineis vtať
ẽt infirmus: in huius tamen dubio debet obedi/
re. ar. 23. q. 1. quid culpatur. ¶ Quarto ſi precipit
ea ad que ſe non extẽdit prelature auctoritas: vt
in interioribus: puta ſi preciperet continuam at/
tentionem ad orationes ſibi iniunctas: ar. di. 32.
erubeſcant. vel etiã ꝙ manifeſtaret aliquod pec
catum ſuum oĩo occultum: vel iterum cõfiteret
iam ↄfeſſum peccatũ: pe. de pal. vel etiã ſi mãdat
ꝙ nõ loquať ſuperiori ſuo: vel faciat ↄtra ordina
tionem maioris prelati ſui. di. 8. que ↄtra moreꝫ.
¶ Quinto ſi ꝑ̃ciperet vt ieiunaret vel auſterita/
tes faceret vltra regulã: nõ ĩponendo ei per mo/
dũ penitẽtie: ſeu punitionis alicuius defectus: qꝛ
tũc teneretť: vt notat hugo. 23. q. 3. pñs ⁊ di. 24. ge
ſta. laudabilius tñ eſſet ĩ hiꝰ obedire: ar. 11. q. 3. qd
ergo. ¶ Sexto ſi aliquod ꝑ̃ciperet: qõ hꝫ ſpeciẽ
mali: vt ꝙ nudaret ſe corã hoĩbꝰ: qꝛ obedientia
intelligiť ĩ licitis ⁊ honeſtis: vt dr̃ ĩ glo. 11. q. 3. non
eſt. ¶ Septĩo ſi preciperet ei ꝙ colligeret feſtucã
de terra vel aſpiceret tota die aues volantes: q̃ꝫ/
uis laudabilius eſſet obedire ĩ hiꝰ. 33. q. 2. admo/
nere. vbi dr̃ cuidã ĩgredere monaſteriũ humilia/
re ſub manu abbatis ⁊ cuncta facito ſimplici ani
mo: que tibi fuerũt ĩperata. Et greg. ꝑ obediẽtiaꝫ
nũq̃ꝫ dꝫ malum fieri: dꝫ vero per obedientiã bo/
num quod agitur intermitti. 11. q. 3. qd ergo. ⁊ lo/
quitur de illo bono opere ad quod quis nõ tene
tur ex neceſſitate ſalutis. ¶ Octauo nota ꝙ reli/
gioſi nõ tenenť epĩs ſuis obedire: etiã ĩ his q̃ nõ
ſt ↄ deũ vel ſuũ ordinẽ ſꝫ guil. niſi ſaluis ꝑuilegi
is ⁊ ĩdulgẽtijs ⁊ ↄſtitutionibus ſuis ex̃ de ſimo.
c. ne dei. Vñ ſi precipiat prelatus ꝙ vadat ad pa
pam vel regẽ pro ipſis vel alijs: aut recipiat cõ/
miſſiones ĩ cauſis: aut alias ↄmiſſiones teſtamẽ
torum ⁊ hiꝰ non credo: ꝙ tales teneanť obedire
licet poſſint epiſcopi ſuis ſubditis laicis talia de/
mandare: ⁊ illi debeant obedire. ¶ Ad prelatu/
ram autem ſibi ĩpoſitam a ſuperiori vtruꝫ tenea
tur obedire precepto ſuper hiꝰ? Reſpondet Pe.
de pal. in. 4. di. 19. q. 1. ꝙ tenetur. ⁊ poteſt quis ad
ſuſcipiendũ cogi etiam ſi non habeat ſufficienteꝫ
ſcientiam: ſicut fieri conſueuit in religione. Et ꝙ
dicit greg. ꝙ indignus non debet obedire: ⁊ di/
gnus vix debet obedire. intelligendum eſt de il/
lo qui eſt indignus rõne defectus: qui eſt irregula
ritas: tunc enim non debet obedire niſi amoue/
atur impedimentũ per diſpenſationem. Sed nõ
hñs hiꝰ impedimentum debet obedire: alioquin
quilibet bonus qui reputat ſe indignum refuge/
ret ⁊ ſoli ĩdigni ꝑmouerenť. Qui igiť inuitus ⁊ co
actus ſuſcipit officium prelature nõ habẽs ſuffi/
cientem ſcientiam nõ peccat: ſecus ſi ſponte ⁊ nõ
coactus. Et idẽ dicit de audientia confeſſionum

.ſ.ꝙ pōt cogi:ēt nō hn̄s ſufficientem ſcientiam ⁊
oꝛ obedire:hec pe. Idē videt̄ ſentire guil. dic̄.n.
ꝙ obedientia eſt neceſſaria in his ſine quibꝰ reli
gionis ꝓfeſſio nō poſſet ſeruari: vt facere officia
cōia ⁊ mutua obſequia:idē pe.de tar. in ſcripto.
Quod intelligo dūmō ſciat saltē cōia peccata ⁊
de alijs dubitare:vt habeat recurſuꝫ ad peritos:
nec īmineat ei ꝓbabiliter periculū aīe ſue: vel ſi
ſubditi quibus preficeret̄:eſſēt obſtinati nec poſ
ſet eos corrigere:ar.2.q.i.§.qn̄ vo cū.c.ſequenti.
¶ Qz aūt quis cogi poſſit ad ꝑlaturā ꝑ preceptū
⁊ alios modos patet exemplū in aug.qui fuit co
actus ad epatū.Uis inquit ipſa mihi facta eſt. di.
40.aū omnia.⁊.23.q.4.diſplicet.vbi augꝰ.Mul
ti vt epiſcopatum ſuſcipiant tenent̄ inuiti:ꝓducū
tur includuntur patiunt̄ mala:que nolunt donec
eis aſſit voluntas ſuſcipiendi boni operis.⁊.8.q.
.i.ſcripturis.dicit gre.ꝙ is qui valet oues dn̄i pa
ſcere ⁊ renuit.conuincitur dominū nō amare.hoc
tn̄ ſcias ꝙ niſi aſſentiat quātūcūqꝫ aliquis electꝰ
ſit ⁊ confirmatus:⁊ ſibi ꝑceptum factum de acce
ptatione:nūqꝫ eſt prelatus nec epiſcopus nec ab
bas nec prioꝛ nec curatus nec aliquod ius ei ac/
quirit̄:⁊ dicit idem pe.di.25.in.4.ar.8.q.i.in ſcri
pturis ī glo. Conſueuerūt aūt ꝑlati quādo inten/
dunt ad aliqͩ ꝑceptorie ſubditos obligare:⁊ ad
pctm̄ moꝛtale ꝯriū faciēdo:vti tali mōloquēdi:ꝑ
cipio tibi ī ꝟtute obediētie vł ī ꝟtute ſpūs ſancti
vel ſub pena excōmunicatiōis vel alterius cenſu
re eccleſiaſtice vel ſub pena carceris. Un̄ hiero.
in epl'a ad iouinianū.14.q.i.c.qd̄ debet̄.§.qſqs.
Nō ꝑcipit̄ imperat̄ quod imperatur neceſſe ē fie
ri. Alie oꝛdinatiōes ꝑlatoꝛum vel ſunt exhoꝛta
toꝛie tantum ⁊ ſic tranſgredientes non peccant:
Un̄ gratianus di.4.c.deniqꝫ ſacerdotes. §.hec
⁊ ſi. Decretū de neceſſitate facit glo.i. preceptum
vel ſtatutū: exhoꝛtatio liberā voluntatē excitat.
Uel ſunt mandata ⁊ ſic peccat venialiter n̄ ſeruā
do.dicit.n.archi.poſt hugo.14.q.i.qſqs. Mādā
tum eſt mediū inter ꝑceptuꝫ ⁊ cōſiliuꝫ: qꝛ ē ītra
ꝑceptū ⁊ ſupꝛa cōſiliū. Sepe tn̄ in iure ponit̄ mā/
datū ꝓ ꝑcepto ⁊ econuerſo.

De caſtitate quomo/

do quis cōtra eā agat. Ubi nō ꝙ dicit aug. de fi/
de chꝛiſtiana ⁊ in regula.⁊ habetur.32.q.5.nec ſo
lo tactu. Non ſolum autē affectu ⁊ tactu ſed aſpe
ctu quoqꝫ appetitur ⁊ appetit ꝯcupiſcentia femi/
naꝝ ⁊ iſta. Si etiā tacente lingua aſpectu mutuo
ſe inuicem coꝛda nunciāt impudica: ⁊ ſm̄ cōcupi
ſcentiā carnis alterutro delectant̄ ardoꝛe:ēt inta/
ctis ab īmūda violatiōe coꝛpoꝛibꝰ fugit caſtitas
ipſa de moꝛibꝰ.hec ibi. ¶ Primo igit̄ ſciendū ꝙ
nō ſolū ꝯmixtio venerea:ſed ēt aſpectꝰ tactꝰ locu
tio miſſio lr̄arum muneꝝ cōuerſatio acceſſus af
fectus ad mulieres vel viros cū fuerit ex libidīe
⁊ amoꝛe carnali luxurie oīa ſunt moꝛtalia:⁊ qdli
bet eoꝝ de ꝑ ſe diuerſis tempoꝛibus fiant:⁊ dici
tur ſacrilegiū. Et cōiter prelati in religione eoꝛū
ſolent ſibi reſeruare abſolutionē ab iſto caſu:⁊ ali
is que ſunt contra tria vota principalia: quod vi
det̄ intelligendum cum ꝓceditur ad aliqueꝫ ac/
tum exterioꝛem:non cum preciſe coꝛde cōmittū
tur:niſi aliter ipſi prelati declararent. ¶ Secūdo
nota ſm̄ vmbertū in expoſitione regule ꝙ cogi
tatio de muliere in ſe non eſt peccatum:delecta/
tio autem in hꝰ cogitatione poteſt eſſe moꝛtale:
⁊ veniale ſm̄ diuerſas circunſtantias. Appetitꝰ
vero mulieris ſemper eſt moꝛtale: quod ītelligo
de appetitu rationali.i.ſm̄ determinationē rōnis
⁊ libidinoſo ⁊ actiue ⁊ paſſiue.i.amare vel ama/
ri carnaliter:vir mulierem vel a muliere vel ecō
uerſo:⁊ multo magis gloꝛiari de hoc vel facere
aliquid ꝓpter hoc vt ametur.hoc auteꝫ patet ex
verbis ipſius aug.in regula dicentis: appetere.ſ.
feminas vel ab eis appeti velle criminoſum eſt.
crimen autem hic impoꝛtat moꝛtale ſm̄ vmber/
tum ꝓut ſumit̄ a gratiano:di.25.§.alias ea. Uide
ant ꝗ qui hn̄t deuotas in mōaſterijs: ⁊ mutuo de
lectāt̄ carnis ardoꝛe:ꝓpter qd̄ eas ſi ſepe poſſūt
viſitant:quot moꝛtalia cōmittant:ēt ſi nō adde/
rēt alias turpitudines ꝟboꝝ ⁊ actuū. Attendāt ⁊
ꝑlati eoꝝ qui tales permittūt accedere ad mona
ſteria eſſe participes dānatiōis eoꝝ.2.q.i.notuꝫ.⁊
23.q.3.ꝑ totū. ¶ Nō.3º.ſm̄ vmbertū ꝙ tria ſūt ge
nera feminaꝝ:que tentant̄ facilius de bonis vi/
ris qꝫ alie. ¶ Primū eſt cōtinentes maxīe iuue/
nes.cum.n.tentatio carnis ſit cōtinue in earuꝫ na
tura:facilꝰ tētāt̄ iſte qꝫ ꝯiugate vł alie ſeīe male
agētes cū alijs. Et iō apl'us reddit cautum timo/
theum contra iſtas.i.thi.5. ¶ Secūdū genꝰ eſt fe
mine ille q̄ īter ꝯtinentes viuūt ſub ſpecie vł ha/
bitu ſanctitatis:⁊ ideo cū nō audeāt hr̄e familia/
ritatē cū mūdanis ꝓpter votū ſanctitatis:facilꝰ
effundūt ſuas tētatiōes ⁊ ī viros ſanctos: cū qbꝰ
frequētius ꝯuerſant̄:vnde aug. Nō ideo minus
cauendū eſt: qꝛ ſunt bone indolis ⁊ pie conuerſa
tionis:cū ſub affectu pietatis ſe ſupponat viſcus
libidinis. ¶ Tertiū genus eſt femīe īter ꝯtinētes
ſpem ſanctitatis hn̄tes:q̄ ſūt vilis ꝯditionis: q̄ fa
cilius cadunt qꝫ nobiles vel magne auctoꝛitatis
matrone:q̄ ꝓpter honoꝛē ſuū hoc attētare dedi/
gnarent̄:⁊ iō ab his cauendū. vn̄ hiero. Feminā
quam videris bn̄ ꝯuerſantem mente dilige.ſ.ſꝫ
deū n̄ coꝛpali ꝯuerſatiōe:di.32.hoſpitiolū. Et nō
qd̄ dr̄ ex̄ de ſta.mo.c.cum ad monaſterium.circa
fi.ꝙ abdicatio ꝓprietatis ſicut ⁊ votuꝫ caſtitatis
ita ſunt annexa regule monachali: vt nec contra
eam ſūmus pontifex valeat indulgere: vn̄ vt dic̄
pe.de pal.in.4. ꝙ ī preceptis negatiuis qꝫ diu du
rat obligatio ad non faciendū nūqꝫ licet facere:
⁊ cū obligatio ad non coeūdū ſit eſſētiale religio
ni:qꝫdiu durat religio:qd̄ eſt vſqꝫ ad moꝛtē:nūqꝫ
eſt ſibi licitum coire: nec papa poteſt diſpenſare
ipſo remanente religioſo. Sed foꝛte papa pōt fa/
cere de religioſo non religioſum: ⁊ tunc ceſſa/
bit obligatio:qꝛ ipſe poteſt deſtruere oēꝫ religio
nē:ſicut deſtruit aliqs:qꝛ nec reputat̄ religio:niſi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

appꝛobata a papa:qꝛ in appꝛobando nõ põt ſibi
legem ĩponere:a qua nõ liceat recedere ſicut nec
teſtatoꝛ in teſtando.ff.de le.l.ſi quando. ¶ Nõ
de vitandis occaſionib⁹ quibus cauſat̃ ⁊ auget̃
amoꝛ carnalis ad mulieres ⁊ mulieꝝ ad viros ſʒ
vmber.in expoſitione regule. ¶ Pꝛima occaſio
eſt acceſſus ad eas ſine cauſa vrgente ⁊ mode-
ſtia. Femine ſunt multum curioſe ad videndũ vi
ros et bonos:geneſis penult. Filie diſcurrerũt p
murũ.ſ.ad videndũ ioſeph. Sicut ex viſu mulie
ris inardeſcit ꝯcupiſcẽtia viri:ita ex viſu viri iar
deſcit cõcupiã mulieris:exemplũ de ſancto ber-
quãtũ ad hoſpitam ſuam ⁊c̃. Et ideo ſancti viri
⁊ precipue qui ſunt aſpectu gratioſi ⁊ pulchꝛi ca-
ueant ſibi apparere inter mulieres vel accedere
ad eas. ¶ Secunda occaſio eſt frequentatio cuʒ
eis. Solent.n.ex hi⁹ frequentia coꝛda eoꝝ inflã
mare in viros:exemplũ gen.39.de dña que inie
cit oculos in ioſeph:⁊ ideo cauẽdũ eſt ab hi⁹ fre
quẽtatione. Unde ꝓpter hi⁹ vitandum monaſte
ria duplicia.ſ.viroꝝ ⁊ mulieꝝ ſimul habitantiuʒ
inſtituta a beato baſilio mandantur ſeparari ⁊ ñ
amplius fieri.18.q.2.diffinimus. ¶ Tertia eſt fa-
miliaritas que cauſat̃ ex multa ⁊ priuata locutio
ne. Familiaritas.n.ĩ omñi re pꝛebet audaciã.auda
cius eniʒ petitur aliqd a familiari q̃ʒ ab extraneo.
Sic ⁊ mulier audacius ꝓrumpit in tentationem
in familiarem:vnde.18.q.2.peruenit. Pꝛohibent̃
monachi facere ſibi ꝯmatres ad tollenduʒ fami
liaritatem hi⁹. Et nota q̈ preceptoꝛie hoc pꝛohi-
bet greg.in dicto.c. Dicit tñ glo.q̈ ſi mõachi ha-
bent ecclĩas curatas non ꝓhibent̃ baptiçare ſed
leuare de ſacro fonte:qꝛ ibi maioꝛ familiaritas
ꝯtrahit̃. Nõ extẽdit̃ ad oẽs religioſos qa vbi ea
dem rõ ibi idem ius:hinc ⁊ hiero. Oẽs puellas
vel virgines xp̃i aut equaliter ignoꝛa aut equali
ter dilige.vñ.18.q.2.in decima.dr̃. Ea circa mõa
chos cautela ſeruet̃:vt r̃moti a familiaritate mo
nialiũ nec vſq̃ʒ ad veſtibulũ habeant accedendi
familiare permiſſũ. Sed nec abbatẽ vel eũ qui
p̃ficit̃ extra eã que pꝛeeſt virginib⁹ xp̃i loqui ali-
qd:qđ ad inſtitutionẽ eaꝝ pertinet:licebit:nec cũ
ſola que pꝛeeſt frequẽter loq eos opoꝛtet:ſʒ ſub
teſtimonio duaꝝ vel triũ ſoroꝝ ita vt rara ſit ac
ceſſio. Quarta ẽ oñſio affectiõis p munuſcula ⁊
dulces l̃ras:affect⁹ g̃ mulieris erga bonos viros
lʒ ſanct⁹ õ facili degenerat ĩ carnalẽ:qꝛ fragilis ẽ
nature:⁊ iõ boni viri ſi ex aliqua cã vrgente hñt
oſtendere familiaritatem:caueant ſibi a verbis
blandis ⁊ actibus:ex quibus poſſet augeri affec
tus earum circa ſe:vnde hiero. Crebꝛa munuſcu
la ⁊ ſudariola ⁊ dulces litteras ſanctus amoꝛ nõ
hʒ. Et loquit̃ non de litteris honeſtis ⁊ infoꝛma
toꝛijs ad bonum:ſed ſolum ex affectione ſenſua
li ⁊ cum verbis blandis ſcriptis vt patet in ſequẽ
tibus. ¶ Quinta eſt decoꝛ ⁊ compoſitio coꝛpo-
ris.exemplũ de ioſeph.gene.39. Et ideo boni re-
ligioſi deturpant coꝛpus ſuum per moꝛtificatio
nem. Et ſi ſentiunt ſe diligi a mulieribus fugiãt
eas:⁊ aſpere ⁊ dure loquuntur ad eas. Et ſi ex h̃
turbentur non curant de reconciliatione earum.
melius eſt enim eas eſſe turbatas contra eos q̃ʒ
carnaliter affici.vnde aug. Sermo bꝛeuis aſper
⁊ rigidus eſt cum huiuſmodi habendus. ¶ Sex
ta occaſio eſt aſpectus earuʒ. Impudicus ocul⁹
ait aug.impudici coꝛdis eſt nuncius.32.q.5.nec ſo
lo.exemplũ dauid in videndo berſabee:⁊ domie
reſpicientis in ioſeph. Et ideo vt dicit̃.6.q.1.c.ex
merito.officium ſinguloꝛuʒ ſit oculos habere ca
ſtos. Uitandum eſt ergo q̃ʒtum poſſibile eſt con-
ſoꝛtium mulierum. ¶ Pꝛimo pꝛopter periculũ.
auguſt. Quanti ⁊ quales epiſcopi clerici ſimul ⁊
laici poſt magnalia ⁊ ſigna mirabilia naufraga-
ti noſcuntur:cum volunt in naui fragili nauigare
hoc eſt in carne fragili ſe exponere cõſoꝛtio mu-
lierum periculoſo. ¶ Secundo ꝓpter infamiaʒ
que inde ſequitur que cauenda eſt:ar.11.q.3.non
ſunt audiendi. ¶ Tertio pꝛopter notam exẽpli.
Cum enim perfecti viri ⁊ ſecuri inherent familia
ritatibus predictis:dant occaſionem minoꝛibus
idem faciendi:qui cum ſint infirmi:de facili coꝛ-
ruunt in iſtis. Et declarat aug.in libꝛo de ſingula
ritate clericoꝝ:q̈ nec ꝓpter vtilitatem clericoꝝ
tempoꝛalem que ex hoc euenit:eſt habenda cuʒ
feminis nimia familiaritas:nec pꝛopter charitatẽ
ad ſalutem earum:nec pꝛopter quedaʒ exempla
xp̃i ⁊ ſanctoꝝ. Nã ⁊ ſi xp̃m ſequebant̃ mulieres:
q̃ miſtrabãt ei:⁊ ap̃li ⁊ helias paſci ſũt a vidua:ñ
ſe debẽt hoĩes fragiles tãtis viris equare:vt cre
dant hoc ita pure agere ſic̃ illi:⁊ tñ multũ mode
rata ⁊ maxĩe modeſta fuit illa familiaritas ⁊ ex
cauſa magna facta.

De paupertate religioſoꝝ ſeruanda ſiue ꝓpꝛietate ĩ par

ticulari ñ hñda:q̃liter circa h̃ qs offẽdat.vñ aug.
ĩ regl̃a dic̃. Nõ dicatis aliqd ꝓpꝛiũ:ſʒ ſint nobis
oĩa cõia.12.q.1.c.nõ dicatis. Et vrban⁹ papa inq̃t.
Quicũq̃ʒ veſtꝝ vitã cõem ſuſceptã hʒ:⁊ vouit ſe
nil ꝓpꝛium habere:videat ne pollicitationeʒ ſu
am irritam faciat:ſed fideliter cuſtodiat ne dãna
tionẽ ſʒ p̃miũ ſibi acquirat.12.q.1.ſcimus. ⁊ extra
de ſta.mo.c.cũ ad monaſteriũ.dicitur. Pꝛohibe-
mus diſtricte in virtute obedientie ſub obteſta-
tione diuini iudicij ne quis monachoꝛum ꝓpꝛi
uʒ aliquo mõ poſſideat. Et in.c.mõachi.eo.ti.dr̃
hoc de vniuerſis religioſis p̃cipim⁹ obſeruari.ſ.
q̈ nõ habeant peculiũ ſeu ꝓpꝛium. Ubi nota pꝛi
mo ſm Jo.an.in nouellis ſuper dicto.c.cum ad
monaſterium.q̈ ꝓpꝛium dicit̃ q̃cquid celat̃ ab-
bati ſeu alij ſuo p̃lato:vel tenetur contra volũta
teʒ p̃lati. Si ãt abbas quedaʒ mõacho ꝯcedit:vt
eis poſſit vti ad libitũ:non videt̃ dici ꝓpꝛietas:
quãdo de quãtitate ⁊ qualitate nil celat abbati:
nec ſine ipſi⁹ ſcientia aliquid recipit vel expẽdit:
paratus totũ reddere ⁊ dimittere ad iuſſum ab-
batis. Et dicitur ꝓpꝛium ſm archidi.quaſi poꝛ-
ro p̃uatum ſeparatum a cõmunitate. Et ſʒ hoſti.
ĩpoꝛtat ꝓpꝛiũ dominiũ rei iuſtis modis acq̃ſitũ.

¶ Secũdo nota ꝙ habere ꝓprium eſt peccatū
mortale religioſo cuilibet.tum qꝛ eſt ꝯtra votū
ꝑncipale.ſ.paupꝫtatis.tum qꝛ eſt ꝯtra ꝑceptū iu/
ris canonici:vt patꝫ ꝑ allegata.c.Et religioſo in
morte repto cū ꝓprio mandat̄ in dictis.c.nega/
ri eccleſiaſtica ſepultura.Cū ḡ religioſus vel re/
ligioſa:qꝛ idem iuris oīno eſt in monialib' ī hoc
aliquid recepit multū vel parū mobile vel īmo
bile ꝯtra voluntatē ſupioris:vel receptū de licē
tia ꝑlati nō eſt paratus ponere totū in manibus
eius:ad placitū ⁊ requiſitionē ipſius ꝑlati:vel ei
aliquid celat:ne ab eo accipiat:vt ꝓprietari' pec
cat mortaliter:⁊ ſiliter ſi ſibi ad vſū ꝯceſſa ꝯtra
voluntatē ſupioris vel ſine lnīa vēdit vl' donat:
vt dñs rei niſi poneret ſpem in ratihabitione ꝑ/
lati.¶ Tertio nota ꝙ ꝑlatus non pōt diſpenſare
cū religioſo:vt habeat ꝓpriū vt.ſ.aliquid habe/
at ſimpliciter in ſui dñio:vt facere poſſit quicqd
velit ſine volūtate ſupioris ꝓpria auctoritate:i/
mo vt dicit Inno.in.c.cū ad monaſteriū ī fi. nec
ſūmus pontifex in hoc valet indulgere.i. diſpen
ſare.Et ꝗuis archid.hoſti.⁊ Jo.an.dicant ꝙ pa
pa pōt cū monacho in ꝓprietate ⁊ caſtitate diſ/
penſare:hoc volunt dicere ꝙ ex iuſta cā ⁊ maxi/
ma vrgēte neceſſitate,vt ē bona diſpoſitio vni'
regni pōt papa monachum facere laicū ⁊ vxora
re:ſed ꝓ certo tenetur ꝙ nō valet diſpenſare cū
monacho vt ꝓpriū habeat:⁊ ſit monachus ſm
Tho.⁊ pe.de pal.qḋ pꝫ ꝑ id qḋ narrat archidi.
.32.q.2.ſolet de quadā oblata muliere.Vñ nota
ꝙ ſi ꝑlatus diſpenſat cū religioſo in ꝓprio: vt.ſ.
aliquid habeat ⁊ ad placitū illud diſtrahat diſſi
pet ⁊ diſperdet:vt ſibi videt̄ etiā in damnū mo/
naſterij:nō videtur poſſe excuſari a peccato gra
ui ⁊ mortali:cū exponat ouē ſuam morti ⁊ dam
nificet monaſteriū ⁊ vſurpet poteſtatē quā non
habet.¶ Quarto nota ꝙ cū ꝑlatus ꝯcedit q̄daꝫ
ſubdito ad vſum:qꝛ tñ res periculoſa eſt ⁊ inui/
die ⁊ exempli mali cā:ꝯſulit hoſti.abbati:ꝙ niſi
ex magna ⁊ euidenti cauſa talē lnīaꝫ nō det mo
nacho nō hñti adminiſtrationem:addit ad hoc
dñs Jo.do.dicens:qꝛ conſiliū hoc eſt latiſſimū
⁊ ꝓpter maliciā modernoꝝ odioſū:qꝛ religioni
damnoſū:ideo reſtringendū ꝑ regulā illā.Odia
reſtringi ⁊ fauores ꝯuenit āpliari:de re.iu.li.vi.
Itē qꝛ ad maiorē paupꝫtatē obligant̄ fratres ꝑ/
dicatores ꝗ̄ monachi:cū illis ſit licitū hr̄e poſ/
ſeſſiones in cōi:⁊ ꝑ ꝯſequens abbas pōt ꝯmittē
poſſeſſionē monacho:qḋ nō pōt ꝑlatus ordinis
ꝑdicatoꝝ:cū dictus ordo poſſeſſiones hr̄e non
poſſit:ſed eis renūciauit:hec Jo.do.¶ Monia/
les aūt vtriuſqꝫ ordinis mendicantiū in cōi poſ/
ſeſſiones ⁊ redditus hr̄e pñt vt monachi.Cōceſ
ſorum aūt ſibi ꝑ ꝑlatū religioſus ita hꝫ vſū:ꝙ
nō hꝫ vſufructū.Eſt aūt hec drīa int̄ vſū ⁊ vſu/
fructū:qꝛ ſm tex.glo.ex̄ de pigno.cū ꝯſtet.Vſu/
fructus dr̄ ius vtendi ⁊ fruēdi reb' alienis ſalua
rerū ſubſtātia.Sꝫ vſus dr̄ ius vtendi lꝫ nō frue/
di rebus alienis ⁊c̄.Vñ de re cui' qs hꝫ vſū acci
pere dꝫ ꝑciſe ſuā neceſſitatē:nec aliqd dare pōt.
Sꝫ ī vſufructu vltra ſuā neceſſitatē pōt reſiduū
illi' vſufruct' donare vt vult:qꝛ ei' rei dñs ē.Re
ligioſ' de ꝯceſſis ſibi ad vſū nil pōt donare etiaꝫ
elemoſynalit̄:nec de eo qḋ acqrit ꝑ induſtriā ali
quā:nec de bonis paternis:qñ ſibi ꝯmitterēt̄ ad
vſū vel fieret ꝓcurator:qꝛ oīa ſūt monaſterij:vt
.12.q.1.nō dicatis.niſi ſup hoc hēat lnīam dandi
⁊ tūc bñ vtat̄.al's diſſipatio erit:nō diſpēſatio et
ꝯcedens ⁊ vtens peccabit:⁊ recipiēs ſine cā rō/
nabili:ar.12.q.2.glīa.⁊ tenet̄ reſtituere monaſte/
rio recipiēs ex turpi cā:ēt ſi habuiſſet dans lnīaꝫ
dandi.Ex dono etiā recipiēs ſi dās nō habebat
licentiā:⁊ multo magis ſi nō hꝫ indigentiam.¶
Nota.5° ſm vmbertū in expoſitione regule ſup
illud ſint vobis oīa cōia.12.q.1.nō dicatis.ꝙ cū
duplex ſit vſus qꝛ certus ⁊ incertus:circa certū
vſū q.ſ.nō pōt auferri:diſpenſari nō pōt.Semꝑ
enī volūtas religioſi dꝫ eſſe ſubdita ꝑlato:vt re
ſignet qñ voluerit:⁊ ex hoc ſequit̄ ꝙ valde ma/
le faciūt q dant vſū alic' rei ad vitā.Sꝫ circa vſū
incertū qui eſt in volūtate alteri':vt ei auferatur
cū ei placuerit ex cā rōnabili diſpenſari pōt.cau
ſa aūt rōnabilis diſpenſationis eſt duplex.ſ.vti/
litas ⁊ neceſſitas:vt.1.q.7.§.niſi rigor.Vtilitat'
aūt pōt eſſe duplex.ſ.priuata ⁊ cōis.Priuata vt
cū ꝯceditur religioſo liber aliquis vel ad addiſ/
cendum vel ad informandū animū ſuū in ꝑtinē
tibus ad ſalutē.Cōis vtilitas eſt vt cū ꝯceditur
alicui vſus libri:qui pōt ſtudio ſuo alijs ꝓficere.
Similit̄ neceſſitas eſt duplex.ſ.ꝑuata vt cum in
monaſterio paupe:in quo nō pñt hr̄e de cōi vic/
tualia moniales:ꝯcedit̄ alicui moniali vt aliqd
hēat ad vſū neceſſitatis ſue:cū ꝓpoſito tñ ſemꝑ
totū reſignādi cū voluerit ſupiori.neceſſitas cō/
munis eſt:vt cū ꝯcedit̄ alicui officiali ꝓcuratori
cellerario ⁊ hi' aliqd ad expendendū in vſus cō
munes.Et quāuis hi' neceſſitates vel vtilitates
ſint ſufficiens cā diſpenſandi:nō tñ oēs ſed ſoluꝫ
que ſūt valde rationabiles ⁊ euidentes fieri de/
bent:vt in neceſſitatib' quotidianis victus ⁊ ve
ſtitus:⁊ in vtilitatibus circa ꝑtinentia ad ſalutem
aīe:⁊ eſt valde cauendū ne in hi' faciliter diſpen
ſetur.tum ꝓpter ſequelā exempli.tum ꝓpter ſpe
ciem mali:de vi.⁊ ho.cle.c.cū ab omni.¶ Nota
.6°.de habentib' bona monaſterij vel ꝯuentuū
adminiſtrationē:ꝑ cōitate vt ꝓcuratores cuſto/
des.i.librarij veſtiarij ſacriſte ⁊ hi':procurator
igitur cū habet adminiſtrationē rerū iuridice in
miniſtrando res eccleſie vel ꝯuentus:conditio/
nem eius meliorare pōt:deteriorare nō dꝫ:vt di
cit̄ extra de dona.c. fraternitatis. vbi dicit glo.
ꝙ ⁊ ſi epūs aliquid modicū donare poſſit:ſi ſit
de conſuetudine:nō tamen ꝓcurator etiam gene
raliſſimam habens adminiſtrationē.ff. de ꝓcu.
.l.ꝓcurator.Et hoc eſt contra abuſionē moder/
norum religioſorum ſm dñm Jo.do.ꝙ conſti/
tuti ꝓcuratores ⁊ ſindici a conuentibus ſuis ī to
tum vel in partem bonorū patrimonialiū ven/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dunt donant cõmutant diſſipant ꝛ diſperdũt di
centes ſe facere licite: qꝛ cũ lnia ſuoꝝ maiorum:
cum nec ipſi p̄lati poſſint donare vel diſtrahere
bona monaſterij ſeu conuentus. Cuſtodia autẽ
dicitur rerũ cõmiſſarum ſolers cautela ꝛ diſcre
ta adminiſtratio: extra eo. ꝑ totũ. Et ſic dicunt
cuſtodes librarij cellerarij veſtiarij: quoꝝ offi/
cium eſt res ſibi cõmiſſas conſeruare cũ diligen
tia a latronibus a corruptionibus: ꝛ neceſſaria
vnicuiqꝫ put regula vel ordinatio domus iubet
diſtribuere: ꝛ fideliter ad bonũ cõmune eas tra
ctare. Magna quoqꝫ abuſio eſt: vt fratres velint
habere ſalaria ꝓ officijs ſuis: cũ omnia opa ſua
ſint in manibus p̄latorum ac etiã voluntates. iz.
.q. i. nõ dicatis. ❡ Nota. 7° ꝙ ſi religioſus tene/
at ad ſuperfluitatem res: vt pecuniã cappas ꝛ tu
nicas pompoſas triplicatas ꝛ hꝰ cum licentia tñ
prelati ſui: ꝛ ſit paratus ſemꝑ totum reſignare ei
in manibus eius: qđ tamen raro conuenit: q̄uis
talis nõ poſſit dici ꝓprietarius: tamen ſm Um/
bertum in expoſitione regule peccatũ eſt in diſ/
penſante ꝛ diſpenſato ſic ſine cauſa rationabili.
Et in diſpenſante eſt peccatum infidelitatis: ſeu
iniuſticie cum abutit̃ poteſtate: cum data ſit ei in
edificatione: ꝛ ipſe vtit̃ ea in deſtructione. In re
cipiente huiuſmodi diſpenſationem eſt auaritia:
cum teneat ſine rationabili cauſa: hec ille. Et ſa/
tis credo ꝙ qui ſe reperiunt in monaſterijs ꝛ cõ
uentibus vbi nõ viuitur in cõmuni: ſi p̄lati ſunt
ꝛ nõ faciunt quantũ eis eſt poſſibile ſine notabi
li ſcandalo: vt viuat̃ in cõmuni: eos nõ eſſe ĩ ſta/
tu tuto: quia fauent rei deſtructiue religionis: ar.
di. 8z. error. ꝛ in alijs. c. Si ſunt ſubditi ꝛ reſiſtũt
huic bono cum attentat̃: nõ quia nõ poſſent ſuf/
ficienter viuere: ſꝫ quia volunt abũdare ꝛ đ ſuis
ſuo modo facere: vident̃ eſſe in malo ſtatu: cum
ſeculariter viuant ꝛ velint in malo perſeuerare.
Prohibetur autẽ religioſis viuere ſeculariter:
extra de regu. ꝛ tran. c. relatum.

De habitione et reten

tione poſſeſſionũ redditũ annualium in cõmu
ni in ordine p̄dicatorum: vtrum ſit licitum: ho/
rum declarationem ſumo ex libello venerabilis
viri domini Jo. do. cardinalis qui releuauit ſeu
ſuſcitauit primus in Jtalia vitam regularis ob/
ſeruantie in ordine predicatorum ſcientia ꝛ vita
famoſi: quem fecit ſuper huiuſmodi materia.
Primum ergo. ſ. hoc eſſe peccatum ꝓbat ſic: fi/
lij ſeu ſucceſſores tenentur patrum predeceſſo/
rum ꝓmiſſa ꝛ ſtatuta ſeruare: quod patet extra
de immu. eccle. aduerſus. ꝛ de teſta. ſi heredes.
vnde ꝛ regula iuris ĩ. vi. dicit ꝙ rationi cõgruit
vt ſuccedat in onere qui ſubſtituitur in honore.
Sed inſtitutor ꝛ pater ordinis p̄dicatorum bea
tus Dominicus ꝛ ſui ſucceſſores: qui cõſtitutio
nibus formam ꝛ auctoritatem dederunt: ordi/
nauerunt ꝛ ipſi ſeruauerunt ſine poſſeſſionibus
ꝛ annualibus redditibus viuere: vt patet in con/
ſtitu. in. c. de capitulo generaliſſimo. Et propter
ipſum beatũ Dominicũ hoc ſũmis pontificibus
promiſerunt: nec aliter ſummus pontifex ordi/
nem approbauit: quod patet in bulla confirma/
tionis ordinis Honorij. 3. ꝛ in bulla canonizatio
nis beati Dominici: ꝛ in bulla Clementis que in
cipit. Uirtute cõſpicuos. ꝛ in multis alijs bullis:
que omnes teſtificant̃ fratres ordinis p̄dicatoꝝ
elegiſſe viuere in artiſſima paupertate. Jgit̃ po
ſteri in dicto ordine tenentur de lege communi
nõ ſolum p̄uata: que obligant nõ tantũ ad penã
ſed etiam ad culpam integralẽ omniũ poſſeſſio
num redditum annualium abrenunciationem
ſeruare. Quãuis enim regula beati auguſtini cu/
ius p̄dicti ſunt ꝓfeſſores nõ ꝓhibeat poſſeſſiões
habere in cõi ſed ꝑmittat tamen huic ꝑmiſſioni
renunciauerunt in manibus ſũmi pontificis ob/
ligantes ſe ad abdicationẽ eaꝝ ꝑ cõſtitutiões re
gule ſupadditas: quaꝝ etiã ipi ſũt ꝓfeſſores: ꝛ re
gula iuris dicit. Nõ ſemel placuit amplius diſpli
cere nõ põt: extra de reg. iur. li. vi. Nõ verũ eſt ĩ
his que nõ ꝑ errorem: ſed ꝑ ſcientiã placent: ꝛ nõ
ſolũ mente ſꝫ verbo vel opere: vt glo. ibi Jo. an.
ſic eſt in ꝓpoſito. Renunciantibus enĩ actiones
ſuas nõ eſt dandus regreſſus: vt. 7. q. i. q̄ꝫ pericu
loſum. ꝛ di. 9z. ſi quis eps. ꝛ de regu. ꝛ tran. c. ad
apoſtolicã. Sꝫ ꝛ ipſe pater Dñicus: quẽ debent
imitari qui volunt eſſe filij: vt dicit̃ di. 40. nõ ẽ.
nunq̄ꝫ voluit poſſeſſiones accipere que nõ ſtati
venderent̃. Et quaſdã cõuentui bononieñ. ob/
latas: ꝛ a quibuſdã fratribꝰ receptas repudiauit:
de quo nõ parũ ſcandalizati ſunt qui obtulerant
ciues deuoti: maluit aũt eos ſcandalizari: q̄ꝫ poſ
ſeſſionum ceno ordinem fedare. Qui tñ tandeꝫ
in extremis in ſuo teſtamento maledictionẽ dei
ꝛ ſuam cuilibet ad ordinem ſuuꝫ tales redditus
inducenti delegauit: que maledictio patris effe/
ctu clamare nõ ceſſat. ❡ Secũdo nota ꝙ ex p̄di
ctis ꝛ multis alijs iuriũ allegationibus ꝛ rationi
bus infert: ꝙ fratres particulares duoꝝ ordinuꝫ
mendicantium. ſ. predicatorum ꝛ minorum: qui
vetant̃ poſſeſſiones habere pertinentes ad illos
conuentus: qui patenter aut ſophiſtice de reddi/
tibus viuunt: cõmunem vitam nõ debent reci/
pere: niſi ſicut vxor vſurarij: que tenetur de pro/
prio labore aut elemoſynis vitam ſuam ducere
poſito ꝙ oĩa bona viri ſui ſint de vſuris. Si enĩ
fratres tales poſſunt viuere de cõibus elemoſy/
nis: quas conuentus illi recipiunt: bene eſt cum
eis: ſin autẽ ꝓcurent a fidelibꝰ: caute tñ cauendo
ſcandala q̄tũ p̄nt: ꝛ a diffamatione fratrũ ſuorũ
ſimpliciter abſtinẽdo: quia tales redditus vt p̄/
fertur: rapina ſunt: ꝛ nullius iuris exiſtunt: vnde
ꝛ allegat hoſti. ꝛ Jo. an. dicentes: predicatorum
ſtatum fore ꝑfectum ex electione altiſſime pau/
pertatis: dũmodo caueant ne furentur. Et quid
eſt furari: niſi reuerti ad poſſeſſiones ꝛ redditus
ꝓhibitos. addit al's peccarent mortaliter ſicut ꝛ
frangendo caſtitatem ꝛ hꝰ. hec oĩa intelligo cũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſiunt abſq3 debita diſpenſatione ſup huiuſmodi
⁊ p papam fienda ſm ipſu3: vt. j. dicet̃. Et in fine
tractatus cõcludit: q ſi frater ſingularis in dicto
ordine p̄dicta facere nõ poſſet: ad aliquẽ conuen
tum ſue religionis: in quo religio vigeat: libera3
tranſeundi habeat facultatẽ: lnĩa tñ petita ⁊ ſi ñ
obtenta: ne obedientie bonũ depereat. ¶ Nota
.3°. q in ↄtrariũ poſſent induci tres rationes: q̃s
elidit ⁊ deſtruit ipſe. Et p̄ma eſt talis: tranſgreſ/
ſio eo⁊ que continentur in conſtitutionibus non
obligat fratres ad culpa3 ſed ad penã: niſi ꝓpter
p̄ceptum vel contemptũ: vt habet̃ ex ꝓlogo cõ/
ſtitutionis. S3 nõ habere poſſeſſiones in cõi eſt
ordinatio conſtitutionu3 ⁊ ſine p̄cepto formata
ergo nõ eſt peccatũ ſaltem mortale: vt dictũ eſt:
ad qd̃ p̄fatus do. Jo. do. rñdet hanc ordinatio/
nem ſeu inhibitionẽ: que habet̃ in. c. de doↄce.
⁊ cõſtru. ſic poſſeſſiones aut redditus annuales
nullo modo recipiantur attenta ſolennitate cir/
cũſtantiarũ: quibus facta eſt: de quibus habet̃ i
.c. de capitulo generaliſſimo. nõ ſit ſtatutũ quaſi
p̄ncipale: ⁊ ablata ſit poteſtas quibuſcũq3 in or/
dine diſpenſandi in hoc: vt ibi patet habere vim
p̄cepti: q̃uis ibi non fiat p̄ceptum in forma. Sic
dicit ſenſiſſe ⁊ determinaſſe famoſos doctores
lapum caſtilĩ. ⁊ franciſcũ de aretio: aſſerit etiam
quedã que in ↄſtitutionib9 ꝓhibentur ſimplicit̃.
nulla adhibita pena taxata vel taxãda abſq3 gra
ui peccato cõmitti nõ poſſe: ſicut eſt illud de poſ
ſeſſionibus nõ habẽdis. obligant enĩ ↄſtitutio/
nes aliqñ tranſgreſſores ad culpam: ⁊ nõ ſolum
venialem ſed aliquando mortalẽ etiam ſine p̄/
cepto formato vel contẽptu adhibito: qd̃. j. de/
clarabitur in alio. §. ſatis concordat guil. qui di
cit q aliqua ſtatuta ſunt ſub p̄cepto: ⁊ ſi p verba
preceptoria nõ exprimant̃: ſi conſtat q tanq3 p̄n
cipalia fundamenta ordinẽ illum in ſpẽ religio/
nis ↄſtituentia: ſicut ſtatuta vt laudabiliter obſ/
uentur. ¶ 2a ratio eſt talis. Cõſuetudo nõ ſolum
ↄſtituit ius: vt dicit̃ di. ii. in his ⁊ alijs. c. ſ3 etiam
tollit ius poſitiuũ: vt p3 p exemplũ de ieiunio a
quinquageſima a clericis inchoando: di. 4. ſta/
tuimus. ⁊ de ieiunio ⁊ feſto dierũ rogationũ: de
ↄſecra. di. 3. rogationes. ⁊ de quibuſdã dieb9 fe/
riatis. de ↄſe. di. 3. c. ꝓnunciandũ. que oĩa p ↄtra/
riam ↄſuetudinem ſũt abrogata ſm glo. ipſoru3
.c. Sed iam p antiquã ↄſuetudinem a. 50. annis
⁊ vltra: introductum eſt cõuentus habere poſ/
ſeſſiones ⁊ redditus: cuius ꝓhibitio ẽ de iure po
ſitiuo. Sed ad hec rñdet̃ q ad hoc q ↄſuetudo
p̄iudicet iuri poſitiuo requirunt̃ multa: precipue
vt ſit rationabilis ⁊ p̄ſcripta: extra de conſue. c.
fi. Sed iſta conſuetudo que potius dicenda eſt
corruptela: nõ habet has ↄditiones: nã interrup
ta eſt frequenter p ꝓhibitionẽ capitulo⁊ genera
liũ. Requirit̃ etiam q res ſit p̄ſcriptibilis ⁊ pre/
ſcripta: de qua agit̃ extra de teſtamentis. c. 2. qua
lis nõ eſt ſtatus religionis: vñ ↄtra ↄſtitutionu3
puncta p̄ncipalia nulla ↄſuetudo poteſt introdu

ci: vt de eſu carniu3 de equitando ⁊ hi9: ⁊ multo
magis de poſſeſſionibus habendis: quod ẽ ſtri/
ctius ꝓhibitum: vnde ⁊ Jo. an. in. c. cũ ad mona
ſterium: extra de ſta. mo. dicit q ſicut contra vo/
ta nõ valet ↄſuetudo: ſic nec ↄtra religionem: et
cõcludit cũ hoſti. q monachi debẽt abſtinere ab
eſu carniũ nõ obſtante cõſuetudine vel ſcanda/
lo fratrum. Oportet etiã q cõſuetudo ſit ratio/
nabilis: ⁊ q contineat naturalem equitatẽ: extra
de conſue. c. ex parte. S3 hoc nõ h3 talis conſue/
tudo: ergo non tollit in hoc conſuetudo dictum
ius. ¶ 3a ratio eſt q cũ papa omnia iura in ſcrinio
pectoris ſui cenſeat̃ habere. C. de teſta. l. omniũ.
⁊ extra de cõſtitu. c. i. li. vi. quo. ſ. ad interpretati/
onem ⁊ mutationem in poſitiuis: ⁊ cũ omni lege
humana poſſit diſpenſare ſm omnes: papa diſ/
penſauit in hoc: qd̃ eſt poſitiuũ ius: quod patet p
plurima p̄uilegia ordini indulta ⁊ p̄cipue in p̄/
uilegio a plurib9 ſũmis põtificibus renouato: qd̃
cõiter dicit̃ mare magnũ: vbi indirecte ⁊ impli
cite videtur hoc haberi. S3 ad hoc rñdet p̄fat9
dominus Jo. do. dicens q hec p̄uilegia ſi qua
eſſent nõ valerent pluribus rationibus: ⁊ preci/
pue q2 p̄uilegium cõtra conſuetudinem vel con
ſtitutionẽ impetratũ vigore caret: niſi de ipſa cõ
ſuetudine ⁊ conſtitutione expreſſam faciat men
tionem: extra de conſtitu. c. i. li. vi. ⁊ extra de his
que fiũt a ma. parte. c. cum nos. Sed in dictis p̄
uilegijs nec de conſtitutione nec de conſuetudi/
ne fit mentio: igitur nõ ſunt valida in hoc. Item
p̄uilegium p ſurreptionem obtentum vigore ca
ret de reſcrip. c. ſup litteris. Sed tale priuilegiu3
fuit ſubrepticiũ: quia cauſe friuole aſſignate: pu/
ta quia elemoſyne fidelium ſunt attenuate: ⁊ nõ
quia hoc eſt ideo quia male viuunt: ⁊ tacentur il
la vera ſcienter. que ſi papa ſciret: nunq3 talia da
ret. Unde lapus de caſtilĩ. doctor conſultus ſup
hoc dixit: q ſi hoc eſſet conceſſum ordini p mo
dum priuilegij: expectanda eſſet ſecunda iuſſio.
Non enim p̄ſumitur a curia emanaſſe: quia con
tra ſtatuta eſt religioſoru3: extra de confirmatio
ne vti. vel inuti. c. porrecta. Nõ enim p̄ſumitur
q papa vnico verbo tollere voluerit tot labori
bus ⁊ vigilijs ſtatutum firmatum mendicantiũ
extra de clericis. c. eccleſia. ij. idem poſt eum cõ
firmauit Jo. de lig. ꝓfund9 doctor vtriuſq3 iuris
dicens dictum p̄uilegium nõ valere ⁊ eſſe ſub/
repticium: quia tacuerunt impetrantes maledic
tione3 beati Dominici ⁊ cõſtitutiones ꝓhibẽtes
Conſtitutiones aũt cũ ſint facte ⁊ de facto ↄſiſtãt
p̄ſumunt̃ a p̄ncipe ignorari: extra de ↄſti. c. i. li. vi
ergo ⁊c. ¶ Nota. 4°. q in eo caſu dicit idem do
minus Jo. licitũ eſſe habere poſſeſſiones ⁊ an/
nuales redditus: poſtq3 fratres viuendo regula/
riter. ⁊ vitando ſupfluas expenſas in edificijs in
conuiuijs ⁊ veſtibus in promotionibus ⁊ hi9: ac
etiã vacando ſaluti ꝓximo⁊ p̄dicationi audien
tie confeſſionũ ⁊ hi9 experti fuerũt in ſuis oppor
tunitatibus nõ iuuari ſeu viuere poſſe ſine reddi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tibus:qđ nõ credit ipſe euenire:tunc poſſeſſiões
acceptent moderate ex eaꝝ vſu viuentes:ꝛ nul/
lum peccatum erit: qꝛ neceſſitas nõ habet legẽ
.i.q.i.c.remiſſionẽ. ꝛ extra de obſeruatione ieiu
niorum.c.conſiliũ. qꝛ ꝛ rem alienam accipere li
cet in neceſſitate ꝛ vti ea: extra de furtis.c. ſi qs
ꝓpter neceſſitatẽ. ꝛ hoc qꝛ tũc oĩa ſunt cõia:di.
.48.c.ſicut in fi. Cum.ſ. ſibi aliter prouideri nõ
poſſit:de ↄſe.di.5.c.diſcipulos.hec ipſe. Tutius
tamen eſſet ꝙ etiã in neceſſitate:qñ nõ eſſet ex/
trema:accedat diſpenſatio ſup hoc ſupioꝝ: imo
requirit̃. ¶ Nota.5°.qđ tenet idem Jo.ꝙ in hoc
nõ poſſit diſpenſare niſi ſolus papa non aũt ꝑlati
ordinis:nec magiſter ipſe nec capitulũ generale
nec generaliſſimũ niſi auctoritate pape illud ce
lebraret̃. Qꝛ ſi dicat̃ ꝙ par in parẽ nõ habet im
periũ:extra de elec.innotuit.ar.di.21.c.nulli.cum
glo.ſuis.g̃ capl'm generaliſſimũ nõ potuit liga/
re manus alteri capl'o generaliſſimo. qđ fieret ſi
in hi⁹ diſpenſaret ſeu dictã cõſtitutionẽ tolleret.
Rñdet̃ ꝙ illud capl'm generaliſſimum primum
fuit auctoritate pape celebratũ:in quo ſtatuit ꝛ
dicit ipſum capl'm imo papa nolo ꝙ aliud capi/
tulũ etiã generaliſſimũ poſſit reuocare iſtam cõ
ſtitutionem de poſſeſſionibus nõ habendis:ſe/
quit̃ ꝙ quodcũqꝫ aliud capl'm generaliſſimum
ſit inferius alio ꝑmo:ꝛ nõ par:ꝛ ꝑ ↄſequens non
poſſit reuocare ↄſtitutionẽ illam:niſi etiã ipſum
fuerit auctoritate pape celebratũ. Itẽ totus ordo
renũciauit auctoritati quorũcunqꝫ capitulorũ
in hac parte nominaliter ꝛ expreſſe que poſſent
ordini poſſeſſiões ↄcedere aut reddit⁹ ãnuales:
g̃ talis auctoritas neqꝫ eſt in toto ordine:nec po
teſt eſſe niſi ꝓſpãlem lnãm nõ ſubrepticie impe
tratam:ſed ſponte ꝛ de certa ſciẽtia cũ legitima
cã a ſũmo pontifice datã.hec Jo.do. ¶ Nota.6°
ꝙ ſi conuentus poſſet cõpetenter viuere in de/
centi numero ꝛ exercitio ſue vocatiõis ſine poſ
ſeſſiõibus ꝛ redditibus annualibus:ſicut de fa/
cto experientia docet in pluribus locis:tũc petẽ
diſpenſationẽ ſup huiuſmodi vel vti obtenta:du
rante tali cõſtitutione nõ excuſarẽ a peccato:qꝛ
hoc eſſet retro aſpicere qđ ꝓhibet̃ de pe.di.2.pẽ
nata.hoc enĩ eſſet declinare ꝛ minui a ſtatu pfe/
ctionis ꝛ pauptatis chriſti ꝛ apoſtoloꝝ:ꝛ tollere
ab ordine ſtatum mendicantiũ: vnde lapus de
caſtill'.dicit ꝙ in hoc differunt mendicantes ab
alijs religioſis: qꝛ nec in cõi nec in ꝑticulari pñt
habere ꝓprium.i. immobilia ꝛ redditus quan/
tum ad ordinem ꝑdicatoꝝ.ꝛ glo.extra de elect.
quorũdam li.vi.dicit ꝙ mendicantes ꝓprie ſũt
quibus ad congruam ſubſtentationẽ redditus
aut poſſeſſiones habere eoꝝ ꝓfeſſio vel regula
vel ↄſtitutio vetat. Sed ꝑ queſtum publicũ tri/
buere victũ ſolet incerta mendicitas:vt habetur
ter. extra de religi.do.c.i. Et Jo.an.poſt archi.
dicit mendicare eſt egere: ꝛ ab alijs neceſſaria q̃
rere. Unde mendicus quaſi manu dicẽs. Et Jo.
an.glo.in nouel.illud in altiſſima paupertate:ex

tra de priuile. Nimis praua dicit loquens de ꝑ/
dicatoribus: qꝛ nec poſſeſſiones habẽt nec red
ditus:ſꝫ ex ſolis elemoſynis ſuſtentãt̃:hinc deuo
tus Bernardus in libro de diſpenſatione ꝛ pre/
cepto dicit de ꝑlato. Uota mea non augeat ſine
mea volũtate:nec minuat ſine certa neceſſitate:
alioquin nõ erit diſpenſatio ſꝫ diſſipatio. Et pec
cabit concedens ꝛ vtens. ¶ Nota.7°.ꝙ ſi ad cõ
uentus ꝓueniunt bona ĩmobilia vt poſſeſſiones
redditus annuales iure legati vl' ex hereditaria
ſucceſſione. Nã ꝛ fratres noſtri adire pñt here/
ditatẽ parentũ ex ꝑuilegijs clementis quarti:im
mo nec pñt exhereditari:vt.19q.2.c.ſi. nõ negat
dñs Jo.do. quin poſſint fratres ſuſcipe. Sꝫ hoc
dicit eſſe ſeruandum:quia ſi libere dimittunt̃ q̃ꝫ
citius debent vendi:nõ cauillando diu tenendo
ꝓ precio habendo maiori:ſicut faciũt ſeculares
auari: ſeruet̃ dictũ hiero.ad paulinũ. Si habes
rem in ꝑtãte tua vende:ſi nõ habes ꝓijce. De pre
cio vero ꝓuiſo neceſſitatib⁹ conuentus nõ ſuper/
fluitatibus:reſiduũ pauperibus eroget̃:vl' ꝓpin
quis legantis dent̃ ſi indigent:ar.12.q.i.qꝛ tua.ꝛ
.c.expedit. Nec debet ſine neceſſitate q̃ caſũ re/
ſpiciat de ꝓpinquo,multa pecunia ſub depoſito
ſeruari:ar.12.q.i.nolo. Si aũt legantur cũ condi/
tione hoc põt eſſe multiplicit̃. Et ſi conditio eſt
talis videlicꝫ ꝙ preciũ conuertat̃ in fabricaꝫ vel
ornamentum eccleſie vel veſtes ꝛ lectiſternia ꝛ
hi⁹:hoc fieri debet q̃ꝫ citius cõmode põt: dũmo
do nõ ſit contra ↄſtitutionis humilitatem ordi
natam:ar.13.q.i.c.vlti. Sꝫ ſi conditio ſit talis ꝙ
nõ poſſit vẽdi ſiue al's alienari: vt qꝛ de redditi
bus debet annuatim ꝓuideri fabrice tectis infir/
mis pictantijs veſtibus fratrũ ꝛ hi⁹:credo tene/
re legatũ ꝛ conditionẽ ꝓ nõ adictaꝫ haberi:ſicut
põt a ſiti inueniri in.c. tuanobis. extra de teſtis.
Naꝫ conditio illa ꝙ fratres ſemp teneant illam
poſſeſſionẽ:eſt contra ↄſtitutiones eoꝝ ꝛ ꝓfeſſio
nem:ꝛ ideo obligãt eos ad peccandũ. Et ex alia
parte hoc facit ↄtra ad orandũ ꝓ ſe. Sꝫ cũ pec/
catores deus nõ audiat: pꝫ ꝙ teſtator petiuit cõ
traria:vnde nõ eſt audiẽdus. Sil'e notat archi.
.23.q.7.c.i.ꝛ.2. Et qꝛ vt dicit regula iuris de re.
iur.li.vi. Nõ debet vtile ꝑ inutile viciari. Et pri
uata diſpoſitio teſtatoris nõ põt generalẽ diſpo/
ſitionem legis vel canonis ĩmutare:vt de teſta/
mentis.c.requiſiti.ꝛ.ff. de legibus.l. nemo põt.
Ualebit legatũ ꝛ conditio nõ tenebit: ꝛ ſic ven/
datur: ꝙ ſi hoc nõ admittat̃ a iuriſtis vel ꝑmit/
tatur ab executoribus: vel etiam ſi fiat ꝓhibitio
alienationis ſub certa pena:puta ꝙ deuoluat̃ ad
aliũ in caſu alienationis vel incurrat aliã penam
nullo modo ꝓpter hoc faciendũ eſt ↄtra ↄſtitu/
tionem:ꝛ ideo ſi nõ pñt vendi abiiciãtur ſeu di/
mittantur. ¶ Nota.8.ꝙ ſi legata nõ ſũt facta in
fraudeꝫ fratres poſſunt illas elemoſynas petere
vt alias ſponte oblata. Sꝫ caueãt ꝑ ſe vel ꝑ ſuos
ꝓcuratores contra nõ dantes ciuiliter placitare
quo ad ĩmobilia. Qꝛ ſi dicatur ꝙ ex hoc dabit̃

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

occaſio ꝑſonis nõ ſoluendi legata ſed detinendi
iniuſte aliena. Rñdet ꝙ peccatũ interius iam cõ
miſſum non euadit talis:a quo repetunt:⁊ vltra
hoc multa alia addunt in placitatione: vt odia
rixe mendacia periuria detractiones iniuſticie:⁊
vltra iſtud ſcandalũ cõe laicoꝝ videntiũ mendi
cãtes litigare:qui alijs ꝯſilia ꝑdicare nõ ceſſant.
laici aũt ſi in iudicio ſuo repetant:non ſcandali/
zant laicos inquantũ litigantes ⁊ ſua repetentes,
quin etiaꝫ clericus petens debita bona eccleſie
ſue non peccet,ſed debet hoc facere:vt notat ar/
chidia.zo.q.z.epus. ideo eſt quia eccleſia hoc ei
mandat:nec etiaꝫ tenet ad ſtatum ꝑfectionis vt
religioſi. Mendicantibus aũt nõ mandat ſꝫ po/
tius interdicit ꝑ ꝯſtitutiones ſuas:⁊ magis ⁊ ꝑus
debet quis ꝓuidere ſaluti ſue ſeruando regulam
ſuã ⁊ conſtitutiones:ꝙ̃ alioꝝ ꝓcurando ne reti/
neant legata eoꝝ.hec Jo.do. Conſiliũ eſt ⁊ opti
mum tñ ſi etiam in iudicio exigerentur ⁊ꝙ̃ citꝰ
venderentur:nõ videtur eſſe ꝯtra cõſtitutiones
vel iura cõia. Pe.aũt de pal.in quadã epl'a rñſa
li ad magiſtrũ ordinis fratrẽ hugonẽ ſuꝑ iſta ma
teria poſſeſſionũ ⁊ redditũ dicit magiſtrũ or/
dinis ⁊ ꝓuincialem ex cã rationabili:puta ĩ caſu
neceſſitatis:que legem nõ habet:poſſe cũ aliqui
bus conuentibus diſpenſare ſicut ex cauſa rõna
bili diſpenſare valent in carnibus comedendis
Sed ſi quis bene aduertit caſus ſũt multũ diſſi
miles. Naꝫ ꝑ conſtitutiones declaratur:ꝙ ꝑlati
poſſint de carnibus diſpenſare:nõ ſic de poſſeſ/
ſionibus:ĩmo expꝛeſſe ꝓhibetur eis diſpenſatio
⁊ ideo tutioꝛ ⁊ rõnabilioꝛ videtur opi. Jo.do.ſu
pra poſita. Nota ꝙ de ãniuerſarijs ꝑpetuis ſic
dicit:idem pe.in dicta epl'a. Mihi videtur ꝙ ſi/
cut nõ eſt ꝯtra ordinem ĩmo de ordine recipere
quotidianas elemoſynas:ita etiam anniuerſaria
ꝑpetua:nec hoc eſt habere redditus in recipien/
do gratis: ⁊ in petendo extra iudiciũ:nec in hoc
eſt neceſſaria diſpenſatio:ſicut nec in ꝗtidie men
dicãdo. Sed repetere ea ĩ iudicio tanꝙ̃ redditꝰ
ſibi debitos,non licet abſꝗ diſpenſatione. Que
diſpenſatio fieri non debet nec illud diſſimulari
niſi ex cauſa neceſſitatis:puta in locis vbi ita re
friguit charitas ꝙ fratres ſeminantes ſpũalia nõ
poſſunt alit̃ metere tp̃alia.hec pe. Et idem videt
dicenduꝫ immo ⁊ foꝛtius de certis elemoſynis
annualibus quas reges ⁊ ꝑncipes aliqñ ordinãt
dari fratribus õ gabellis ⁊ alijs introitibus. Nã
talia ſunt pure elemoſyne. Nam ipſe concedenſ
ad placitum põt reuocare talem ordinẽ: cũ ſpon
te det ⁊ nõ ex aliqua obligatione ad illos:nõ ob
ſtante ꝙ illi qui ſũt ſuꝑ dictis gabellis teneantur
ex debito dare fratribꝰ ratiõe ordinatiõis dñam
Idem dicit ipſe pe.de cenſibus annuis ac etiam
de redditibus fratrũ ad vitam:q2.ſ.nõ licet exi/
gere ea abſꝗ diſpenſatione:que fieri non debet
niſi ꝓpter neceſſitatem:ſed oblata lꝫ recipere le/
gata ꝑpetua ad cultum diuinũ:non exprimit de
legatis ꝑpetuis factis ꝓ pietantijs aut indumen/
tis ꝙ poſſint ea recipere. Timeo etiã ne illud ꝑ/
uilegium parũ valeat ad ꝓpoſitum:q2 ibi nõ ex/
pꝛimitur ꝯtraria ꝯſtitutione vel cõſuetudine nõ
obſtante.hec ipſe. Nota.io.ꝙ cũ aliqui docti
viri aliter ſentiant:ideo ſimplices fratres.i.illit/
terati qui in dicto ordine degunt:in conuentibꝰ
poſſeſſionatis:alias religioſe viuentes:cũ vide/
ant peritos ⁊ bonos ſic viuere: ſatis vident ex/
cuſari. Similiter qui ex obedientia ordinis aſſi
gnantur in hꝰ cõuentibus ratione ſtudij vel pꝛe
dicationis ⁊ ſine ſcandalo nõ poſſent ſe ſubtra/
here:etiã vident poſſe excuſari manendo in cõ/
uentibus poſſeſſionatis non diſpenſatis ſuꝑ hꝰ.
Similit̃ ⁊ alij docti qui manent in hꝰ conuenti/
bus:⁊ quantum in eis eſt ſunt parati ꝙ poſſeſſio
nes vel redditus huiuſmodi alienent:⁊ operam
dant:ſed alij nõ conſentiũt:cuꝫ alienatio habeat
fieri ꝑ maioꝛẽ partẽ capituli conſentientẽ: excu/
ſari vident. Et multo magis ſi pꝛelatus ſuperioꝛ
hoc ꝓhibet.ſ.fieri alienationẽ. Satis vtile ⁊ ra/
tionabile eſſet: ꝙ ex quo in multis regionibꝰ de
elemoſynis viuere nõ poſſunt fratres: etiã reli/
gioſe ſe habentes.tum ꝓpter grauamina laicoꝝ
multiplicata ex guerris.tum ꝓpter diminutionẽ
charitatis refrigeſcentis in eis.tum ꝓpter multi/
plicationem pauperũ queſtuantiuꝫ: ꝓcuraretur
diſpenſatio a papa ꝑ ꝑlatos ordinis:⁊ papa ſatis
rationabiliter diſpenſaret: ⁊ ꝑcipue in locis vbi
per experientiam videtur ꝙ elemoſyne non ſuf/
ficiunt.

Quantum auteꝫ ad cõ

ſtitutione fratruꝫ ꝑdicatoꝝ. Si frater aliquam
tranſgredit ordinationem ꝓhibitam ſub ꝑcepto
in virtute ſpũs ſancti:vel ſub pena excõicatiõis
vel carceris:clarũ eſt ꝙ moꝛtaliter peccat. Non
aũt aliter trãſgrediendo ſine contẽptu ꝓpter id
quod dicit in ꝓlogo. Conſtitutiones noſtre non
obligent nos ad culpam vel ad penaꝫ niſi ꝓpter
ꝑceptum vel contemptũ. Sed ꝓ hoꝛum decla/
ratione nota ſm Jo.do.ꝙ in cõſtitutionibus ali
qua ſupponunt vt ꝑ ſe nõ vt foꝛma:habitus ⁊ co
loꝛ ⁊ obſeruatio caſtitatis ⁊ hꝰ:⁊ trãſgreſſio ho
rum eſſet moꝛtale:quia contra votũ ⁊ ordinatio
nem eccleſie. Alia ponunt in conſtitutione ⁊ ſub
triplici dr̃ia: quia quedã memoꝛatiue,quedam
ſimpliciter negatiue,quedam ordinatiue ⁊ oꝛna
tiue: pꝛima ſunt vt ieiunia ab eccleſia inſtituta ⁊
alia hꝰ:⁊ iſta talia tranſgrediendo facta pñia cõ
ſtitutionuꝫ vel pꝛelati vel nõ facta,adhuc culpa
remanet: niſi ꝑ confeſſionem deleat ⁊ contritio
nem. Dat ⁊ nihilominus pñia ſm ꝯſtitutiones:
nõ q2 egit contra eccleſiã ſed etiã q2 fecit contra
ꝯſtitutiones:⁊ ſic multa ſunt in ꝯſtitutionibꝰ que
tranſgreſſoꝛes nõ ſolũ ad penã ꝯſtitutionis ob/
ligant: ſed etiã ad culpam vel moꝛtalẽ: vt ꝑcu/
tiendo fratrem vel ꝯtumelioſa verba dicendo ⁊
hꝰ:vel venialem vt dicendo verba ocioſa. Illa
vo ꝗ ponũt ſimplicit̃ ⁊ negatiue nulla adhibita

pena taxata vel taxanda non recōpenſant̄ pena:
vnde ipſa tranſgrediendo a graui peccato excu-
ſari nō poſſūt: vt ſunt q̄ exiſtūt ꝯtra omnē obe-
dientiā ⁊ extra omnē auctoritatē: ⁊ exemplificat
de poſſeſſionibus nō habendis vel redditibus
annualibus: ⁊ illa dicit eſſe mortalia. Illa autē
que ponunt̄ in ꝯſtitutionibus ordinatiue: ſūt q̄
de ſe nō exiſtunt de genere bonoꝝ aut malorū:
ſed de ornatu ⁊ decentia religionis: ſicut ſūt ieiu
nia, eſus carniū negatus modus dicendi vel can
tandi officiū ſilentiū inclinationes ⁊ hm̄ taxan-
tur pene in conſtitutionib⁹: vel cōmittunt̄ taxan
de a prelatis: quas qui fecerit ⁊ a tranſgreſſione
ceſſauerit: ſine culpa erit: puta ſi comedit carnes
ſine licentia ⁊ magna neceſſitate: ſi veniā petat ⁊
ſi inducit̄ ꝙ doleat de culpa cōmiſſa: faciēdo pe
nitentiā taxatā mundat̄ a culpa ⁊ ſatiſfacit: tranſ
greſſionibus eoꝝ que ꝑtinent ad ornatū religio
nis. Et pōt nō eſſe culpa: ſi fiat nō ex rōnabili cā
vel forte ex inaduertentia ⁊ obliuione cōtra hm̄
ſtatuta: ⁊ ꝓpterea dicit̄ nō obligent nos ad culpā.
ꝙ ſi nō diceret̄ etiā in dicto caſu obligarent ad
culpam. Et poteſt in ipſis tranſgreſſionibus eſſe
culpa vel leuis ſi ex leuitate ⁊ fragilitate frangā
tur huiuſmodi ſtatuta: ⁊ ꝓpterea ponitur capl'm
de leui culpa: vel grauis ſi ex malicia fiat parua:
vel grauior ſi ex grauiori malicia. Et proprerea
ponunt̄. c. de graui culpa. ⁊ c. de grauiori. Silr̄
capl'm quotidianū dicit̄. c. de culpis: hec ille tho.
etiā. 2ª. 2ᵉ. q. 186. dicit ꝙ in hm̄ tranſgreſſionibus
pōt eſſe culpa: vel venialis: ſi fiant ex negligētia
vel etiā mortalis: ſi fiant ex vl' ꝯtēptu vel ex li-
bidine. i. complacētia fruitionis: ſic ſumit̄. 25. diſ.
§. alias ea. Si quis aūt non fecerit pnīas taxa-
tas a conſtitutionibus vel taxandas a prelatis ꝓ
hm̄ tranſgreſſionibus: obligat̄ tunc ad culpā. Et
ſi in hoc ꝑſeuerat: non paratus emendare ſe nec
pnīas ꝓ hm̄ conſtitutionis vel p̄latorum ſubire
debitas: ſꝫ ſic agēdo ꝯtēnit ſm̄ do. Io. do. ¶ Utꝝ
fratres ordinis p̄dicatoꝝ tenent̄ facere ꝯtenta in
regula ⁊ conſtitutionibus ipſius ordinis dato ꝙ
p̄latus ſuus nō mandet ſeu dicat ei ꝙ ſeruet.
Et p̄mo videt̄ ꝙ nō: qꝛ nō tenet̄ ea ſeruare obli
gatione cōi ſibi ⁊ alijs xp̄i fidelibus: q nō ſūt ob
ligati ad ſeruandū ipſa: nec etiā vt videt̄ obliga
tione ſpāli: quā fecit in ꝓfeſſione: qꝛ in ea nō ꝓ-
miſit ſeruare regulam ⁊ conſtitutiones ſeu ꝯten
ta in eis ⁊ in ea: ſꝫ ꝓmiſit ſolūmodo obedire p̄la
to ſuo ſm̄ regulā ⁊ ꝯſtitutiones: ḡ ſi p̄latus non
mandat ⁊ nō dicit ei ꝙ ſeruet ipſa: nō videtur ꝙ
teneatur ipſa ſeruare. Sed contra idem iudiciū
eſt de fratribus p̄dicatoribus ⁊ alijs religioſis.
Sed alij religioſi tenent̄ ſeruare regulas ⁊ ſtatu
ta ſue religionis: abſqꝫ hoc ꝙ prelatus eoꝝ dicat
vel mandet eis ꝙ talia ſeruent: ḡ ⁊ fratres p̄dica
tores. ¶ Reſpondeo ſm̄ Io. neapo. in quodlibꝫ
. 14. q. 16. ꝙ fratres p̄dicatores tenentur ſeruare
omnia ꝯtenta in regula ⁊ in ꝯſtitutionib⁹ ſui or-
dinis ꝓut ſunt in eis ⁊ in ea ꝯtenta hec p̄cepta vt

p̄cepta ſi ſtatuta ſimplicia: dato etiā ꝙ p̄lat⁹ ſuus
nō mandet: nec dicat ei ꝙ ſeruet ipſa: qḋ pōt ꝓ-
bari ad pn̄s multipliciter. ¶ Primo qꝛ quilibet
tenet̄ ſeruare ꝑtinentia ad ſtatū ſuū: ſicut p̄latus
qḋ ꝑtinet ad gradū p̄lationis: ⁊ ſacerdos ad gra
dum ordinis ſacerdotalis. Et ſimiliter quilibet
religioſus tenetur ſeruare regulā ⁊ ſtatuta ſue re
ligionis. ¶ Secundo ꝓbatur ꝑ rationē ꝙ quili-
bet exiſtens in aliquo gradu vel ſtatu eccleſie: te
netur facere impoſita exiſtentibus in tali gradu
vel ſtatu a ſuꝑiore potente ei imponere. Sꝫ pa-
pa tanqꝫ vicari⁹ xp̄i ⁊ ſupremus p̄latus toti⁹ vni-
uerſalis eccleſie potuit imponere: ⁊ de facto im-
poſuit ſtatuendo: vel ſaltem approbando vl' cō
firmando exiſtentibus in omni ſtatu ⁊ gradu ec
cleſie omnia ſpectantia ad talem gradū ſeu ſta-
tum. Sed dicet̄ ad hanc rationē: ꝙ maior nō eſt
vera de fratribus p̄dicatoribus: ⁊ ratio eſt: quia
ſm̄ decretalem extra de regula. ⁊ tran. c. porrec-
tum. habitus nō facit monachū ſed ꝓfeſſio regu
laris. Idem ergo iudiciū de ꝓfeſſione alicuius
religionis ꝑ quā aliquis efficitur religioſus: ⁊ de
religione ipſa ſeu de ſtatu ipſius religionis. Sꝫ
frater ordinis p̄dicatoꝝ ex ꝓfeſſione ſua tenetur
ſolum obedire p̄lato ſuo ſm̄ regulam ⁊ ꝯſtitutio
nes: ⁊ nō tenetur ſeruare regulā ⁊ cōſtitutiones:
quia quando ꝓfitet̄ ꝓmittit p̄mum ſcilicet obe-
dire: ⁊ non ꝓmittit ſecundū ſcilicet ſeruare: ergo
⁊c. Ex ſtatu ſue religionis obligatur ad primum
⁊ nō ad ſecundum. Sꝫ hec reſponſio non valet:
quia etiā p̄latus ꝑ electionem ⁊ confirmationē
⁊ ꝯſecrationem fit p̄latus: factus p̄latus tenetur
ſeruare ſpectantia ad ſtatum p̄lationis: que tamē
ſeruare non ꝓmiſit expreſſe: qn̄ factus eſt p̄la-
tus. Et ſimiliter ſacerdos tenetur ſeruare ſpectā
tia ad gradum ordinis ſacerdotalis: que tamen
ſeruare nō ꝓmiſit expreſſe quando factus eſt ſa-
cerdos. Et ſimiliter xp̄ianus tenetur ſeruare om
nia ſtatuta xp̄ianorum: que tamen nō ꝓmiſit ex-
preſſe in baptiſmo: quando factus eſt xp̄ianus.
Sed eo ipſo ꝙ aliquis ſuſcipit baptiſma vel ſa-
cerdotiū vel p̄lationem: ⁊ vult eſſe xp̄ianus vl'
ſacerdos vel p̄latus: vult īplicite ⁊ ex conſequē
ti ⁊ ꝓmittit ſeruare omnia ſpectātia ad xp̄ianos
ſeu ſacerdotes vel p̄latos. Et ſimiliter dicendū
eſt in ꝓpoſito: ꝙ eo ipſo ꝙ aliquis ꝓfitetur ordi-
nem fratrum predicatorū ⁊ ꝓmittit eſſe ⁊ eſt fra
ter p̄dicator: ꝓmittit ex conſequenti ſeruare ſpe
ctantia ad ipſum ordinem: licet in tali ꝓfeſſione
hoc nō ꝓmittat expreſſe. Sed contra iſta poteſt
argui: quia tranſgrediens votū peccat mortalit̄.
Sꝫ ſi ex voto ꝓfeſſionis ſue frater tenet̄ ſeruare
contenta in regula ⁊ in ꝯſtitutionibus: tranſgre-
diendo quodcūqꝫ eorū tranſgrederetur votum
ergo ſemꝑ peccaret mortaliter obmittendo vel
tranſgrediendo quodcūqꝫ tale: quod eſt incōue-
niens. Ad quod dicendū eſt ꝙ vouens aliquid
ſimpliciter ſeu abſolute ⁊ tranſgrediens ſeu ob-
mittens illud peccaret mortaliter. Sꝫ ſi voueret

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

illud nō abſolute:ſed ſub hac ꝯditione ꝙ ſi ob/
mitteret vel tranſgrederet̄ illud:nō incurrēt cul
pam venialē ſ3 penā aliquā determinatam:quā
penā ſi obmitteret incurreret penā venialē tm̄ ⁊
nō mortalē:talis obmittendo vel tranſgredien/
do illud qd̄ vouit: nō peccaret mortalit̄: ſed pe/
nā illam ſubijre deberet:⁊ eī obmittendo pecca
ret venialit̄ tm̄ ⁊ nō mortaliter:q3 ſolū iſtā ꝓmi/
ſit in voto ſuo:⁊ ad iſtā ſolū ſe obligauit ⁊ ſic eſt
in ꝓpoſito. Idem videt̄ dicendū de ꝯſtitutioni/
bus aliaꝝ religionū que nō ſūt in ꝑcepto.

De ingreſſu ad religionem tria poſſunt conſi derari. Capitulū ſecundum.

DE ingreſſu ad reli/
gionem. Et ꝑmo vtrum ſit habēda ma/
gna deliberatio circa huius. Rn̄det Tho.zz.q.
vlti.ar.vlti.ꝙ diuturna deliberatio ⁊ multa con/
ſilia requirunt̄ in magnis dubijs:vt dicit ph̄us ī
.3.ͦethicoꝝ. In his aūt que ſunt certa ⁊ determi
nata nō requirit̄ conſiliū. Circa autē ingreſſum
religionis tria poſſunt conſiderari. ¶ Primum
eſt ipſe ingreſſus religionis ſm̄ ſe: ⁊ ſic eſt certu3
ꝙ eſt melius bonū. Et qui de hoc dubitat quan
tum in ſe eſt derogat xp̄o:qui hoc conſiliū dedit
¶ Secūdo pōt conſiderari religionis ingreſſus
ꝑ cōparationē ad vires eius qui eſt ingreſſurus
⁊ ſic nō eſt locus dubitationis: q3 illi qui ingre/
diunt̄ religionē nō confidūt de virtute ſua ſ3 di/
uina ſm̄ illud Iſa.40. Qui ſperant in dn̄o muta
bunt fortitudinē ⁊c. Si tn̄ eſſet aliqd̄ ſpāle im/
pedimentu3: puta infirmitas corpalis vel onera
debitoꝝ vel aliquid hı̄ꝰ: vbi requirit̄ delibera/
tio ⁊ conſiliū:cū his de quibus ſperat̄:ꝙ ꝓſint et
nō impediant eccl̄.3. Cū viro religioſo tracta de
ſanctitate ⁊c.⁊ eſt locutio ironica.in quibus non
ē diuturna deliberatio habēda:iuxta illud hier.
herenti in ſalo nauicule funem magis precide
q̄3 ſolue. ¶ 3.ͦpōt cōſiderari ingreſſus religionis
quantū ad modū: ⁊ quā religionē quis ingredi
debeat:⁊ in talibus pōt haberi ꝯſilium cū his q
nō impediūt. hec tho. Sed pene oēs q̄ ſua ſunt
querūt:nō que ieſu xp̄i ſuā religionem omnibus
ꝑferētes:⁊ plerūq3 qd̄ peius eſt aliis derogātes:
nō attendentes ad quā vocet̄ a dn̄o q̄rentes ſu/
ſcitare ſemen nō fratri ſuo mortuo:ſed ſibi ꝯtra
legē dei.8.q.i.olim. Et vbi quis ex ignorantia vl̄
errore intenderet illā ingredi in qua nō bene vi
uitur crudelitas eſſet non reddere eū cautū et a
ꝓpoſito ſuo reuocare:di.83.§.i. Sed vbi īſtiga
tur ⁊ multū inclinat̄ ad vnā que ſit bona nō ſine
magna cā reuocandus eſt ab ea ⁊ ad aliā indu/
cēdus:vt enī dicit̄.20.q.3.pn̄s. Qd̄ quis nō ele/
gerit vel optat ꝑfecto nō diligit. Qd̄ aūt nō dili/
git facile ꝯtēnit. De inducendo ad religionis in/
greſſū. Nota ſm̄ Tho.2ª.2ᵉ.q.vlti.ar.vlti.ꝙ in/
ducētes ad hoc nō ſolū nō peccant: īmo magnū
ꝑmium merent̄.iuxta illud Iaco.5. Qui cōuerti
fecerit peccatorē ab errore vie ſue liberabit ani
mam eiꝰ a morte ⁊ operit multitudinē peccatoꝝ
Ad hoc etiā facit qd̄ dicit̄ di.45.c.tria ſūt. Poſ
ſet tn̄ contingere triplex inordinatio circa hanc
inductionē. ¶ Prima eſt ſi violēter aliquis aliū
ad religionem cogeret:qd̄ ꝓhibet̄.20.q.3.pn̄s.⁊
hiero. dicit de ꝯſe.di.5.qcqd neceſſitate fit: cito
ſoluit̄ qd̄ voluntate ꝑſeuerat. ¶ Secundo ſi ali
quis ſimoniace aliū ad religionē trahat:muneri/
bus datis ꝓpt̄ hoc:qd̄ ꝓhibet̄.i.q.2.q̄3 pio. Nec
tn̄ ad hoc ꝑtinet ſi quis alicui pauperi neceſſaria
miniſtret in ſeculo nutriens eū ad religionē: vel
ſine pacto aliqua munuſcula tribuat ad captan/
dam familiaritatē. ¶ Tertio ſi mendacijs eū al/
liciat. Imminet enim ſic inducto periculū:ne cū
ſe deceptum inuenerit:retrocedat ⁊ ſic fiant no/
uiſſima illius peiora peioribus:tho. Sed etiam
abſq3 hoc periculo nō licet ſic inducere:q3 vt di
cit augꝰ.ad ſalute3 ſempiternā nullus ducendus
eſt opilante mendacio.22.q.2.ꝑmum.⁊ loquitur
de officioſo mendacio:quod eſt veniale. ¶ In/
greſſus religiōis nō ſolū cōgruit ⁊ expedit exer/
citatis in obſeruātia ꝑceptorum:vt ad maiorem
ꝑfectionem ꝑueniat:ſed ēt nō exercitatis ⁊ pec/
catoribꝰ ſecūdū tho.2ª2ᵉ.q.vlti. Na3 ⁊ dominꝰ
matheu3 publicanū qui nō erat exercitatus ī ꝑ/
ceptoꝝ obſeruantia vocauit ad obſeruantiā cō/
ſilioꝝ.facilius.n.qui fuerunt peccatores peccata
vitant in religione vt p3:q3 per ieiunia:vigilias:
obedientiā:⁊ alia opera religioſa tollunt̄ occa/
ſiones peccatoꝝ gule luxurie ⁊ hı̄ꝰ:tho.ad quod
facit quod habet̄.33.q.2.admonere. vbi ſtepha/
nus papa conſulit cuida3 vxoricide: ꝙ ingredia
tur monaſteriū dicens: Relinq̄ hoc malū ſecu/
lū:qd̄ te traxit ad tā īmaniſſimum peccati facinꝰ
ingredere monaſteriū ⁊c. Ingreſſus religionis
vel opera obedientie in ipſa vtrū ſint pretermit
tenda ꝓpter obſequia exhibenda parentibꝰ? Re
ſpon.tho.in qd̄libet:quodlibet.3.q.6.ar.2.⁊ di/
cit ꝙ aliter dicendū eſt de eo qui nōdu3 intrauit
religione3:aliter de eo qui ia3 intrauit ⁊ ꝓfeſſus
eſt. Na3 in ſecundo caſu cū per ꝓfeſſionē ſit mō
tuus mundo:deobligat̄ a cura īpendenda paren
tibus:ſicut deobligat̄ ꝑ corporale3 morte3:⁊ iō
nō peccat nec facit cōtra dei preceptum:ſi ī clau
ſtro remaneat preceptu3 prelati pretermiſſa cu
ra parentum. Eſt eni3 factus īpotens ad redden
dum debitū parentibꝰ abſq3 ꝓpria culpa. Debet
tamen inq̄3tū pōt ſalua ordinis obediētia ſatage
re:vt ꝑ ſe vel ꝑ alios ſuis parentibꝰ ſubueniatur
ſi in neceſſitate fuerint. In operibꝰ vero ſpalibus
⁊ orōnibus tenetur eis ſeruire in religione. Si
autem nondū intrauit:tunc diſtinguit:q3 aut vi/
det ſe poſſe in ſeculo remanere abſq3 īminēti pe
riculo peccati mortalis:aut videt ſe non poſſe ſi
ne peccato mortali remanere: ⁊ in ſecundo caſu
tenet̄ magis ſaluti anime ſue prouidere q̄3 cōpo
rali neceſſitati parentu3:nō oportet retardar̄ ab

ingreſſu religionis propter prouiſionē parentū.
In primo caſu iterū ſubdiſtinguēdū eſt: qꝛ aut ſi
ne eius obſequio parētes eiꝰ nullo modo viue/
re pñt. Et ſic tenet̄ eis ſeruire ꝛ alia pfectōis ope
ra pretermittere: ꝛ peccaret dimittendo eos: aut
ſine eiꝰ obſequio pñt eiꝰ parētes ſubſtentari: q̄ꝫ/
uis nō ita honorifice ꝛ abundāter: ꝛ tūc nō tenet̄
dimittere īgreſſum religiōis ꝛ alia opera perfec/
tiōis: ꝛ ideꝫ eſt dicendū ſi parētibus in q̄tacūqꝫ
neceſſitate cōſtitutis poſſet ꝓcurare q̄ eis ꝓui/
deret̄ per aliquē. tunc. n. poteſt īgredi religionē.
Jo. neap. ī qōlibet omiſſa diſtinctiōe de piculo
peccati mortalis vel nō periculo ſimpliciter di/
cit: q̄ nō ſoluꝫ hñs ꝓpoſitū ingrediendi religio/
nē: ſed etiā habēs de hoc votū: tenetur differre
īpletionē voti id eſt ingreſſuꝫ religionis in dupli
ci genere īdigentie parentuꝫ: videlicet in maxīa:
puta qñ parētes ſui nullo modo ſine eo poſſunt
viuere vel morerent̄ fame vel nuditate. ꝛ ſimili
bꝰ: qꝛ. ſ. ſunt īfirmi vel ī carcere: vel alia ſimili ca
lamitate. In mediocri indigētia: puta qꝛ ſine eo
poſſent viuere: ſed cū notabili iactura ſeu detri/
mēto ſui ſtatus ꝛ conditionis ſue: puta qꝛ opor/
teret eū mēdicare vel alijs ſeruire cū magna in/
decētia ſtatus ſui. In his duobus mōis īdigētie
debet differre ingreſſum q̄uſqꝫ ceſſet indigentia
Que ſi nunq̄ꝫ ceſſat: debꝫ ex toto dimittere. Et rō
eſt ſcḋm euꝫ: qꝛ ea que ſunt neceſſitatis ꝛ pcepti nō
debēt dimitti ꝓpter ea: que ſunt ſuperogationis
ꝛ cōſilij. Sed obſequi parētibꝰ ē neceſſitatis ꝛ p̄
cepti iuris diuini ꝛ naturalis: de honoratione pa
rentū qui honor magis cōſiſtit in eoꝝ ſubſtenta/
tione ꝛ corpoꝝ obſequii preſtatiōe q̄ꝫ ī reueren/
tie exhibitione. Ingreſſus āt religiōis eſt opꝰ ꝯ/
ſilij ꝛ ſuperogationis: ergo debet differri ꝓpter
obſequia parentū in dictis caſibus. Si aūt dica
tur q̄ implere votū eſt neceſſitatis ꝛ p̄cepti non
cōſilij. Sꝫ talis fecit votū de ingreſſu: ḡ ꝛc̄. Rñ.
Jo. ipſe ꝛ dicit q̄ neceſſitas eſt implere votum
licitū nō aūt illicitū: ſuppoſita aūt indigentia pa
rentū in dictis duobus modis filius vouēdo in/
gredi religionē faceret votū illicitū. Et ratio eſt
quia res alteri obligata nō pōt alteri ꝓmitti lici/
te: pſona aūt filij in illis caſibus eſt obligata pa/
rentibus ad ſubueniēdū: ideo ꝛc̄. Si aūt vouiſ/
ſet ante indigentiā parentū: ꝛ poſtea incurrerent
talē indigentiā: tale votū implere ē illicitū: ꝛ rō
eſt qꝛ res alteri obligata etiā alteri ꝓmiſſa nō de
bet illa alteri tradi: qꝛ ꝑ ꝓmiſſionē nō transfert̄
dominiū rei que ꝓmittit̄. Et ſi poſt votū emiſſuꝫ
mutat̄ conditio pſone vouentis: nō debet votū
adimpleri: vt ſi quis ſanus exiſtens voueret ieiu
nare in pane ꝛ aqua ꝛ poſtea infirmaretur: ita q̄
illud ieiuniū eſſet ſibi periculū mortis: tale vo/
tum nō debet impleri: qꝛ iuramentū ꝛ votū non
ſit vinculū iniquitatis: vt. 22. q. 4. c. inter cetera.
Sic in ꝓpoſito qꝛ poſt votū emiſſū de ingreſſu
religionis pſona vouens ꝓpter nouā indigentiā
ſuperuenientē de nouo eſt obligata parentibus ad
ſubueniendū: ḡ ꝛc̄. Sed ſi indigentia parentum
eſſet parua: vt qꝛ nō ita honorabiliter ꝛ ample
viuere poſſūt: ſicut vellent ꝛ ſicut viuūt alij eq̄/
lis conditionis: ꝓpter hoc nō debet filius dimit
tere ingreſſū religionis ꝓpter hꝰ indigentiā pa/
rentū: hec Jo. neapo. Si aūt eſſet iam ingreſſus
religionē ſꝫ nō dum ꝓfeſſus: videt̄ idē dicendū
qō de eo q nōdum eſt ingreſſus: qñ. ſ. indigentie
parentū p̄cipue ꝛ maxime nō poſſet alit̄ ſubueni
ri: nec monaſteriū vellet illi ꝓuidere: qō piū eēt
ſi poſſet. Parentes aūt qꝛ hñt rationē p̄ncipij: in
quantū hꝰ: p ſe eis cōuenit: vt filioꝝ curā habe/
ant. Et ꝓpter hoc nō liceret alicui filios hñti pre
termiſſa cura filioꝝ oīno religionē ingredi. i. nō
ꝓuiſo qualit̄ educari valeāt: dr̄. n. i. thi. 5. Si qs
ſuoꝝ ꝛ maxime domeſticoꝝ curā nō hꝫ: fidē ne/
gauit. tho. 2ª. 2ᵉ. q. 189. ꝛ ad hoc facit. c. ſi quis de
reliquerit filios: di. 30. vbi hoc ꝓhibet̄ ſub pena
excōicationis. Nec obſtat huic di. 30. c. i. vbi di/
cit̄. Si q filij deſeruerint parentes maxime fide
les occaſione cultus dei anathema ſit: qꝛ vt di/
cit gratianꝰ illud fuit ſtatutū in deteſtationē here
ſis quorūdam. Qui vt dicit glo. dicti. c. putabāt
hoc eſſe neceſſariū ad ſalutē: ex eo q̄ xp̄s dixit.
Qui nō reliquerit patrē ꝛ matrem ꝛc̄.

De ingreſſu in religio/ nē quo ad ep̄os archidiaconos ꝛ alios curatos.

Nota ḡ ſcḋm tho. 2ª. 2ᵉ. q. fi. q̄ obligatio voti ꝑpe
tui ad vacandū diuinis obſequijs cōpetit ꝓprie
ep̄is religioſis. Preſbyteri aūt curati ꝛ archidia
coni nō obligant̄ voto ꝑpetuo ꝛ ſolēni ad curaꝫ
animaꝝ retinendā: ſicut ep̄i obligant̄. Unde ep̄i
p̄ſulatū deſerere nō pñt abſqꝫ auctoritate roma
ni pontificis: extra de reg. iur. licet. Archidiaco/
ni ꝛ p̄ſbyteri curati pñt libere abrenūciare ep̄o
curā eis cōmiſſam abſqꝫ lnīa pape: qui ſolus pōt
in votis ꝑpetuis diſpenſare: vñ manifeſtū eſt q̄
archidiaconis p̄ſbyteris curatis lꝫ ad religionē
tranſire etiam ep̄o ꝯdicente: vt. 19. q. 2. c. due ſūt.
Beneficia aūt alicuius taliū toto tp̄e ꝓbationis
nō debēt alteri cōferri: niſi de ipſius cōſenſu: vel
niſi cōſtet: q̄ abſolute voluerit vitā mutare: vel
ꝓfeſſionē fecerit vel habitū ꝓfeſſoꝝ receperit: in
terim ſeruiet̄ beneficio ꝑ aliū cui d portiōe ipſiꝰ
beneficij ꝓuidebitur: extra de reg. iur. c. benefi/
cium li. vi.

De ingreſſu ad religi/ onē quo ad obligatos.

Nota ſi qs eſt obligatus
ad ratiocinia reipub. nō ē recipiendꝰ in religione
niſi p̄us ſe expediat de ratiocinijs: di. 53. Obliga
ti etiā ad ratiocinia p̄uatoꝝ: honeſtū eſt etiam q̄
p̄us ſe expediant. obligatus ad aliq̄d ſoluenduꝫ
ſcḋm Ray. ingredi pōt non obſtante obligatione
vel iuramēto: dūmodo nō ex leuitate nec inten/
tione ſubtrahēdi debitū hoc faciat ſꝫ ex feruore
charitatis. Nec facit iniuriam creditori: qꝛ facit
auctoritate ſpūs ſcī: cui reſiſtere nemo pōt. 19. q.

.2. due ſūt.2 extra de re.iu.c.lꝫ. Sꝫ monaſterium teneť ſatiſfacere de his ꝗ̄ cōtulit monaſterio.19.q.3.ſi qua mulier. Nō ſi nihil ꝯtulit monaſterio qꝛ nihil habebat: inanis ē actio: quā excludit inopia dbitoris.14.q.6.ſi res. Si tñ poſt ingreſſū eius monaſteriū aliquid acquireret occaſione eius: puta ꝑ ſucceſſionē hereditariā donationem vel ex teſtamēto: teneret monaſteriū quantū ad illud: ar. in dicto.c.ſi qua mulier. Concor. Inno. ⁊ tho.2ª.2ᵉ.q.vltima. ¶ Poterit etiā ſm̄ Ray. in monaſterio aliqd ſcribere: vel aliud honeſtū opus facere ad liberandū ſe: dūmodo ꝑ hoc nō negligat diuinū officiū: di.91.c.clericus. ⁊ educētur expenſe: ne ſit oneroſus monaſterio: vt dicit.16.q.6.c. de lapſis. Aliq tñ dicūt nō deducēdas expenſas: qđ ꝓbabilius: dūmodo non impediať obſeruātia. pe.đ pa.i.4. dicit ſimpliciť: ꝙ talis ñ teneť in religione operari: vt ſoluat debita. Itēꝫ obligatus ad aliqd faciendū vt ſcribendum vel pingendū ſm̄ hoſti. nihilominꝰ ingredi pōt: ⁊ ꝑficiat qđ ꝓmiſit. Et ſi hoc nō pōt ſaltē ꝑ aliū niſi manus eiꝰ ſpāliter eſſet electa: qꝛ tūc nō pōt per aliū facere: niſi de lniā eius cui ꝓmiſit: ex de of. dele.c.ſi. pōt etiā ſatiſfacere ei cui ꝓmiſit: ſiue de bonis ꝗ̄ contulit monaſterio ſiue operando aliqd vt ei ſatiſfaciat vt dictū eſt. obligatus ex iuramēto ad regendū ciuitatē ꝑ annū vel magiſter ad legendū vel capellanus ad ſeruiendū in capella ſm̄ Ray. nō obſtante iuramēto pñt ingredi religionē. Nō enī iuramentū violat: qui illud in melius cōmutat: đ iureiur.c.ꝑuenit.2. idē Inno. gof. ⁊ hoſti. qui tñ addit. Cōſulo tñ prius īpleat qđ ꝓmiſit: extra de iureiur. debitores. hoc enim tutius niſi ab illis quibꝰ iurauit poſſit licentiam obtinere.

De obligāte ſe per votum

ad ingreſſū religionis ſm̄ tho.2ª.2ᵉ.q.186.ar.2. hoc de ſe laudabile eſt: qꝛ idē opꝰ bonū factū ex voto: laudabiliꝰ eſt ꝗ̄ꝫ factū ſine voto. Sed nota ꝙ obligans ſe ad hoc aut ē īpubes aut pubes. Et ſi impubes.i.minor.14.annis cōpletis ꝗ̄ ad maſculū: vel.12.ꝗ̄ ad fēias: ſi hꝫ vſū rōnis: qꝛ pōt ſe obligare deo ꝑ votū ſicut ⁊ diabolo ꝑ peccatū: iō ſi pr̄ vel tutor nō irritat ſꝫ ratificat: teneť ad intrandū. Si vero irritat nō teneť nec dꝫ intrare an̄ pubertatē. Et ſi intrauerit ſiue ex voto facto ſiue ſine voto inuitis parentibꝰ: pñt eū extrahere etiā ꝯ voluntatē ſuam de religione vſqꝫ ad vnū annū ⁊ vnā diē.20.q.2.puellā. Eſt āt aduertendū ſm̄ pe. de pal. ꝙ pr̄ vel tutor nō dꝫ cū violētia ꝓpria auctoritate extrahere: ſꝫ auctoritate eiꝰ q hꝫ ptātē ī monaſterio. Nec ēt mgr̄ filijfamilias hoc pōt: nec qcūqꝫ aliꝰ cuſtos. lꝫ aūt pr̄ vľ tutor poſſit pupillū inuitū diſciplinare ēt clericū: ñ tñ pñt eū corrigere alijs iniuriā inferēdo: qđ fieret ſi habitū diſrūperēt: vel de monaſterio vi extraherēt: qđ iā erat ī ꝑ eiꝰ poſſeſſiōe. hec pe. de pal. Si aūt ē adultus teneť implere etiā ꝯdicēte pr̄e ⁊ ꝓcipienti pr̄i īn hoc non teneť obedire.11.q.3.ſi dn̄s. Et ſi vouit ſimpliciť ⁊ abſolute: teneť ꝗ̄ꝫ citius pōt ꝯmode intrare: alˀs ex mora peccat. Si vouit ꝯditionaliť.i.ſub certa ꝯditiōe ⁊ certo tpe tūc adueniēte tpe ⁊ ꝯditione teneť alˀs nō. Si āt religio illa eēt reprobata: vel illi nolūt eū recipere ſi obligatio fuit abſolute ad religionē: lꝫ nō intēdiſſet niſi de iſta: ea refutante vel ꝑeūte obligatꝰ eſt ad aliā: qꝛ obligatio nō fuit certe ſpēi ſꝫ generis: ſicut q ꝓmittit dare equū: lꝫ nō intēdat emē alienū ſꝫ dare ſuū: ſi oēs ſui ꝑeant: teneť tñ dare aliū. Si aūt nō intēdebat ſe obligare niſi ad iſtā religionē ꝑciſe: videť qbuſdā ꝙ illa refutante liberatꝰ eſt qꝛ ꝑ eū nō ſtat: ⁊ ſibi īpoſſibile factum eſt qđ vouit: ⁊ ſiliť ſi ipſa totaliť reprobeť. Sed iſtud nō videť: qꝛ ille qui vouet certā religionē qꝛ cū hoc nō ſtat vita ſeculi: ꝑ ꝯſequēs videť vouere dimittere ſeculū. Vñ ſi illā religionē nō poteſt hr̄e: vel qꝛ ipſa nō vult: vel qꝛ ꝓhibiti ſunt recipere ad ꝓfeſſionē: qꝛ teneť nō redire ad ſeculū videť ꝑ ꝯſequēs ꝙ ī alia religione debeat remanere: pe. de pal. in.4. Sꝫ tho.2ª.2ᵉ.q.vlti. tenet priorē opinionē.ſ.ꝙ nō teneať ad aliā. Et lꝫ pe. ſit tutior: tho. tñ rōnabilior. obligatꝰ aūt ex vinculo matrimonij ꝯſumati: quō poſſit intrare religionē: ⁊ quō nō: habes.ſ̄.li.3.eo.ti.i. ¶ Itēꝫ qui vouit vel iurauit intrare religionē minorē determinate: licite pōt intrare maiorē: qꝛ in maiori includiť minus. Et licite pōt ꝑ aliū ad hoc induci: niſi ſit aliquid ſpāle qđ īpediat: puta infirmitas vel ſpes maioris ꝓfectꝰ in minori. Sꝫ ille q obligať voto vel iuramēto ad ingreſſum maioris ñ pōt licite intrare: nec dꝫ induci ad minorem niſi ex aliq̄ euidenti cā ⁊ cū diſpenſatione ſuperioris: tho.2ª.2ᵉ.q.vlti. Item ſm̄ tho.2ª.2ᵉ.q.ſi. vouens intrare religionē ſi intendit ſe obligare nō ſolū ad ingreſſū ſꝫ etiā ad ꝑpetuo remanendū: teneť ꝑpetuo remanere. Si āt intēdit ſe obligare ad ingreſſū cā experiendi ſꝫ cū libertate remanendi vľ nō remanēdi: manifeſtū eſt ꝙ nō teneť. Si aūt ī vouendo nihil de hoc cogitauit: videť obligari ad ingreſſū ſm̄ formā iuris cōis: q̄ ē vt ingrediētibus deť annꝰ ꝓbationis: vñ nō teneť ꝑpetuo remanere. Si tñ tali intētiōe intraret vt exiret ſtatim nō videť ſatiſfactū voto: qꝛ in vouēdo hoc nō intēdebat. Et iō teneť vt ſaltē velit experiri: an ei expediat remanere. ¶ Pñt etiā parētes offerre filios īpuberes monaſterijs ad ſuſcipiendū hītū: ſꝫ cū ꝑueniūt ad ānos pubertatꝭ ē ī libertate eoꝝ ſi volūt remanē vel ñ. Nō.n. pñt cogi ad hoc.32.q.5.virginitas. vñ.20.q.i.c.illud. dr̄ ꝙ cū ſūt in.15.āno: q eſt ānus ꝓbatiōis: debēt interrogari ſi volūt remanē. Et ſi hoc elegerīt ꝑ ꝓfeſſionē expſſā vel tacitā ꝑ lapſū anni: tūc cogūť remanē nec poſſūt redire ad ſeculum: ⁊ ſic intelliguntꝰ.c. addidiſtis cū.c. duobus ſequentibus. ⁊.c. quem ꝓgenitores. vt dicūt glo. ꝗ̄uis aūt liceat tales recipere qđ etiā beatꝰ Benedictus fecit: tñ experientia rerū magiſtra docet: qꝛ non expedit moder-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nis tēporibus ī quibꝰ ⁊ corpora ⁊ merita noſtra
defecerũt: di. 34. fraternitatis. Sic ſeruant oēs
cuiuſcũq; ꝓfeſſionis regularit̄ viuentes. Cogunt
enī multas inuenire medicinas multorꝝ experi/
menta morborꝝ: di. 50. vt ꝯſtitueret̄. b. tho. in qd
libet. 3. q. 5. ar. 1. ⁊. 2ª. 2ᵉ. q. 189. ar. 5. ꝓbat ꝑ pluri/
ma ar. licite ⁊ laudabilit̄ pueros recipi poſſe: qđ
intelligendũ eſt: niſi ꝑ ꝯſtitutionem alicuius reli
gionis ꝓhibeat̄: vt in pluribus reꝑitur vt in car/
tuſieñ. ⁊ ordine ſancte brigide. Nõ aũt in cõſti/
tutione p̄dicatorꝝ cauetur: ꝙ nullus recipiat̄ añ
.18. annũ: illud intelligit̄ de cõuerſis in illo ordi/
ne: nõ de clericis ꝓut fuit declaratũ ꝑ acta capi/
tuli generalis. ¶ Ingreſſus aliquã religionẽ q̄diu
eſt nouitius in ꝓbatione poſitus redire pōt ad ſe
culũ libere infra tēpus noticiatus ſeu annũ: pre/
terq̄ in his caſibus. ¶ Primus eſt ſi ſcienter re/
ceperit habitũ: qui dari ꝓfitentibus ꝯſueuit: ⁊ in
illo habitu triduo voluntariꝰ ꝑſeueret. Nõ habz
locũ in illis religionibus vbi habitus nouitiorũ
eſt diſtinctus ab habitu ꝓfeſſorꝝ: q2 ꝑ talẽ ſucceſ/
ſionẽ intelligit̄ ꝓfeſſus tacite: ⁊ obligat̄ religio/
ni in genere nõ illi ſp̄aliter: extra de regu. ꝯſtitu/
tus li. vi. ¶ 2ᵒ. eſt ſi fecit ꝓfeſſionẽ infra annum
expreſſam: ⁊ ſi hoc facit in ordinibus mendican
tiũ eſt obligatus religioni in genere: non illi quã
ꝓfeſſus eſt in ſpecie. Sz in aliis ordinibꝰ eſt etiã
in ſpecie illi obligatus quã ꝓfitet̄: extra de regu.
.c. nõ ſolũ li. vi. ¶ 3ᵒ. eſt ſi euidenter apparet ꝙ
talis voluerit vitã mutare: qđ tñ nõ p̄ſumitur: ni
ſi clara ꝓbatione vel competentibꝰ indicijs oſtẽ/
datur: puta q2 forte donationẽ fecerat de ſuis et
hiꝰ. ¶ 4ᵒ. eſt cũ ſuſcipit habitũ alicuius religiõis
nõ aīo ꝓbandi ſz cũ firmo ꝓpoſito remanẽdi: tũc
hoc equipollet voto ſimplici ex vi ſtatuti eccle/
ſiaſtici: extra de regu. ſtatuimus ſm pe. de pal̄. et
fran. de zab. obligat̄ aũt religioni ſaltem in gene
re: de hoc etiam. s. li. ij. ti. penulti. ¶ Pro pleniori
declaratione duorꝝ caſuũ vltimo poſitorꝝ excε/
ptis a regula illa ſupradicta. Nota p̄mo tex. illiꝰ
.c. vbi ſic ait gregꝰ. 9. Statuimus nouitios in ꝓ/
batione poſitos ante ſuſceptũ religionis habitũ
quĩ dari ꝓfitentibꝰ cõſueuit: vel ꝓfeſſionem emiſ
ſam ad priorẽ ſtatũ poſſe redire libere infra an
num: niſi appareat ꝙ tales abſolute voluerit vi/
tam mutare ⁊ in religione ꝑpetuo dño deſeruire
cũ quilibet renũciare valeat qđ ꝓ ſe noſcit̄ intro
ductum. Et poſt addit ꝙ in regionibꝰ vbi nõ eſt
diſtinctus patent̄ habitus nouitiorꝝ ab habitu ꝓ
feſſorũ in ꝓfeſſione veſtes eorꝝ. ſ. ſcapulare ⁊ hu
iuſmodi debent benedici: vt ſic ſit diſtinctus ha
bitus ꝓfeſſorꝝ ab habitu nouitiorꝝ ſaltem ꝑ hoc
qđ eſt benedictꝰ habitꝰ ꝓfeſſorꝝ nõ aũt habitus
nouitiorꝝ: ꝓut ſit in ordine p̄dicatorũ. Et ex his
videt̄ hoc debere ſeruari: ꝙ nouicij qñ recipiũ
tur ad habitũ ordinis nõ detur ſcapulare bene/
dictũ: ſed nouũ vel ſaltẽ nõ alias benedictũ: ꝓ/
feſſi aũt qñ de nouo ſibi faciũt ſcapularia: debe/
rent a p̄latis ſuis ea facere benedicere: q2 ſcapu
lare benedictũ eſt habitꝰ ꝓfeſſorꝝ: ſit tñ quotidie
contrariũ ꝑ ignorantiã ⁊ abuſũ. Sz reuertamur
ad dubium principale: vtrũ. ſ. libere poſſit redire
ad ſeculũ infra annũz qui intrauit aīo ⁊ ꝓpoſito
firmo remanendi in religione ⁊ poſſit contrahẽ
matrimoniũ: vel ſit voto aſtrictus ad religionẽ:
⁊ ſi voto ſimplici vel ſolẽni obliget̄ ad religionẽ
In. c. conſuluit eo. ti. dicit Innocẽ. 3ᵒ. in tex. ꝙ in
p̄ncipio ſue receptionis debet recipiendꝰ publi/
ce ꝓteſtari an aīo ꝓbandi auſteritates religionis
ingrediat̄: vt ſit liber ad egrediẽdũ ſi ſibi placue
rit exire: an aīo ꝑpetuo ibi remanendi vt in p̄mo
caſu libere poterit egredi ⁊ cõtrahere matrimo/
niũ. In ſecũdo nõ poſſit ſz ad religionẽ ſit obli/
gatus in genere: ⁊ q̄uis iſta vera ſint: tñ Io. an. i
nouell̄. ſup dicto. c. refert Inno. 4ᵒ. ⁊ hoſti. poſt
glo. ibi dicere: hoc nõ eſſe neceſſariũ. ſ. facere ta/
lem ꝓteſtationẽ nec fieri cõſueuit: ⁊ aſſignat In/
nocen. quadruplicẽ rationẽ. ¶ Prima q2 ſm id
oēs ꝓteſtarent̄ ꝓ egreſſu: ⁊ ſic multi poſſent po/
ſtea habere occaſionẽ exeundi ſine rubore ⁊ de
facto exirent al̄s forſitan remanſuri. ¶ 2ª q2 per/
mitti debet in dubio de ſua cõſcia teſtificari: nec
alit̄ ꝓbari poſſet de homi. c. ſignificaſti. In hac ꝗ
vita ſit ſibi iudex ⁊ teſtis: caueat tñ ſibi in futuro
iudicio. ¶ 3ª q2 p̄ſumit̄ ꝙ ex rubore obmiſerit
ꝓteſtari. ¶ 4ª q2 timere potuit ne ꝓpter talẽ ꝓ/
teſtationẽ ſibi ꝓbationis habitus non daret̄: hec
ibi. Si aũt ꝑ p̄latuz recipientẽ ad habitũ aſſigne
tur ſibi annus approbationis infra quẽ libera ẽ
religio ad emittendũ: cũ ⁊ ipſe liber ſit ad exeun
dũ: vt ſit in ordine p̄dicatorꝝ ſm cõſtitutiones: ſi
tñ hoc nõ obſtante is qui recipit habitũ: intẽdit
ꝑmanere tenet̄ ad religionẽ vt declarabit̄: ⁊ mł
to magis ſi nec p̄latus aliqđ dicit: nec ipſe ꝓteſta
tionẽ facit: ꝙ intendit eſſe liber ad exeũdũ. Et
multo magis obligat̄ ad religionẽ ſi fecit votũz
etiã occultũ ꝑmanendi in religione. Quia ꝗ tex.
illiꝰ. c. ſtatuimus. dicit niſi euidenter appareat: ꝙ
abſolute voluerit vitã mutare ⁊ ī religione ꝑpe/
tuo deſeruire. glo. ibi ponit duos mõs hꝰ euiden
tie: videlz qñ in ſua receptione dicit ſe velle ſe/
culũ dimittere: vel q2 tũc recipit ſcient̄ veſtes q̄
dant̄ ꝓfitentibꝰ. Io. an. in nouel. ibi pꝰ glo. ponit
alios mõs euidentie hꝰ: videlz ſi nũc cũ vult exi
re religionẽ: vel cũ ẽ egreſſꝰ cõfitet̄: ꝙ tpe ingreſ/
ſus habebat firmũ animũ dimittendi ſeculũ ſm
Inno. ⁊ ſi nil de hoc tũc dixit vel ſi in greſſu il/
lud expſſit: vel ſm hoſti. q2 ſe ⁊ ſua expſſe mona
ſterio obtulit: vel q2 ꝓprijs oīno renũciauit: vel
caſtitatẽ ⁊ obiam ꝓmiſerit. Hec enī ⁊ ſiliã ſũt ſi/
gna euidẽtia ſm eũ: ꝙ qs dimittat ſeculũ. ¶ Que
rit enī ibi Io. an. Quid de his q̄ legauit qs vł di
miſit monaſterio ī ingreſſu eiꝰ. Rñdet ꝙ ſi nil
ꝓteſtatꝰ eſt nõ ẽ qõ: qđ ꝑ hoc pz: ꝙ voluit vitaz
mutare. Sed ſi ꝓteſtatꝰ fuit ꝙ ꝯditionalit̄ intra
bat: oīa recuꝑabit: q2 p̄ſumit̄ cã mortꝭ donaſſe:
niſi aliud ī donatiõe fuerit dictũ ſm hoſti. Non
ob. qđ hr̄ in. c. nõ ſolũ eo. ti. li. vi. vbi dr̄ ꝙ pōt. ī.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

annũ ad ſeculum libere redire: nec pōt inuitus
teneri a recipientibus eũ: q illud hʒ locũ: qñ nō
apparet manifeſtis indicijs eũ voluiſſe ſeculum
mutare: non enī pōt tũc inuitus detineri: ex quo
probari nō pōt de obligatione eius. Et vt dicit
glo. Per. ſi nō apparēt manifeſta indicia pſumi/
tur ab eccleſia: ꝙ aio pbādi intrauerit: ſi contra
rium ꝓprie nō aſſerat: q nemo pſumit̃ immemor
ꝓprie ſalutis: vt dicit̃. i. q. 7. ſancimus. ⁊ ſic cogi
nō pōt intrare religionē. Sʒ quantũ ad deũ ⁊ in
foro ɔſcie ſi firmum ꝓpoſitũ habuit pmanendi
obligat̃ ad religionē in genere. Sʒ ꝙ obligetur
voto ſolenni ad hoc durũ videt̃ dicere: cũ laq̃/
us magnus videat̃ animab⁹ inijci: qȯ eccleſia nō
facit. 27. q. i. de viduis. vnde mihi magis placet
opi. ſupradicta pe. de pal. ⁊ franci. de zab. videlʒ
ꝙ obligetur vi voti ſimplicis: qȯ vtiqꝫ impedit
ſed nō dirimit matrimoniũ contractũ. Cōiter tñ
canoniſte vident̃ dicere: ꝙ illud habeat vim vo
ti ſolennis: ꝙ ſi eſſet matrimoniũ ɔtractum ⁊ cō
ſumatum dirimeret. verũ q hoc eſſet ex ſtatu/
to eccleſie: ſicut ⁊ de voto ɔtinentie in ordinib⁹
ſacris: ideo papa poſſet cũ talibus diſpenſare in
ɔtrahendo: qȯ aliquando facit aliqñ nō facit.
¶ Ingreſſi monaſteriuʒ ſe ⁊ ſua dedicant deo:
oīa enī eoꝝ bona intelliguntur monaſterio eſſe
collata. C. de epi. ⁊ cleri l. ingreſſi. ⁊. 19. q. 3. q in/
gredientibus. Sʒ nota ſm pe. de pal. in. 4. ꝙ qñ
iura loquunt̃ de ingreſſu religionis loquunt̃ de
ingreſſu p pfeſſionem: tũc enī pfecte fit religio/
ſus ⁊ morit̃ mũdo. Et tunc hʒ locũ ꝙ dictuʒ eſt
de bonis eoꝝ: ſi alit̃ de eis nō diſpoſuit. In noui
ciatu tñ hʒ plenariā libertatē diſponendi de eis
nō aũt p⁹ pfeſſionē etiā tacitam: vt notat glo. di
cti. c. quia. in gbuſdam aũt locis eſt ɔſuetudo: ꝙ
ex quo quis ingreſſus eſt religionē ꝓpinqui ei⁹
bona imobilia occupant: niſi quaten⁹ de illis de/
dit monaſterio: alicubi etiā idem fit circa mobi
lia ſm cōſuetudinē regionis: ⁊ ſm Ray. ſi dicta
ɔſuetudo eſt approbata ⁊ obtenta p. 40. annos
nā minori tpe nō currit ɔtra eccleſiam pſcriptio
Itē nota ꝙ viciũ ingratitudinis ꝓpter qȯ potuiſ
ſet fili⁹ vel filia exhereditari a pr̄e vł matre tolli
tur p ingreſſum religionis: ita ꝙ talis nō pōt ex
hereditari: vt. 19. q. 3. c. ſi. cũ glo. ⁊ in. c. ſi qua mu/
lier cũ glo. ibi plura habent̃ de diſpoſitione bo/
norũ ingredientiũ religionē. Illi q ɔſtruunt hoſ
pitalia mutant habitũ ⁊ accipiunt certũ ſignum
ſi hoc faciũt auctoritate epi ⁊ pmittunt obedien
tiam ⁊ caſte viuere cũ vxore ⁊ ea mortua aliam
nō ducere ⁊ ꝓpriũ nō habere: eccleſiaſtice ſũt p/
ſone ⁊ quodāmodo religioſi dici pñt. Nec ob/
ſtat ꝙ vxorē talis hʒ. Nā ⁊ intelligit̃ caſte viuē
di. 31. nicena. Itē nō obſtat ꝙ quaſi ꝓpriũ habet:
q illud pōt habere rōne adminiſtrationis. Nō
tñ religioſus ꝓprie dici pōt: niſi pmittat aliquam
approbatā regulam: extra de relig. do. c. fi. Nec
pōt tali cōmitti adminiſtratio ſpūaliũ ſi laicus ē
Sed ſi hec pdicta facerent ſine auctoritate epi:
nec religioſi nec pſone eccleſiaſtice dicende ſũt:
di. 93. nulla. Status quarũdā mulieꝝ q̃ canoni/
ce appellant̃: nec ſũt pfeſſe: ⁊ habēt ꝓpriũ imo ⁊
matrimoniũ ɔtrahere pñt: ſm Inno. ⁊ her. ſatis
reprobatur. 18. q. 2. pnicioſā. nec ſũt cenſende re/
ligioſe niſi forte aliud oñdant. Et debent p ordi
narios viſitari auctoritate ꝓpria: vel ſi ſũt exem
pte auctoritate pape: vt in cle. de ſta. mo. c. atten
dentes circa fi. Quedā alie que dicebant̃ begbi/
ne ⁊ begbari aſſumentes certũ habitũ: nulli pro
mittentes obedientiā nec renũciantes proprijs
nec regulā hñtes: licet religioſis gbuſdā adhere
ant: q̃ etiam hñtes certos hereticos errores: ſunt
excōicate ipſe ⁊ religioſi qui fouent eas in illo be
gbinagio: de here. c. ad noſtrā in cle. nec ſub his
includant̃ veſtite de pnia beati dominici: nec ſo
rores de tertio ordine beati franciſci: quia vtra/
qꝫ regula approbata eſt.

¶ De pfeſſione expreſſa ⁊ ꝙ in ordine mendi/
cantiũ requirit̃ annus pbationis ɔtinu⁹. La. 5.

DE profeſſiōe et pri/
mo de pfeſſiōe expſſa que fit verbis ad
modũ homagij: quibus aliqs pmittit obedien/
tiā vel ɔuerſionē moꝝ ſm regulā approbatam
Et fit talis pfeſſio expreſſa in manu abbatis ſeu
alicuius plati recipientis eũ vel in manu ei⁹ quē
platus ad hoc mittit: extra de regu. c. ad apoſtoli
cam. Nota q̊ ſm Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 188. ar. 7. ꝙ pfeſ/
ſio eſt ſolēne votũ: qȯ facit aliquē eē monachuʒ
vel religioſũ: qȯ qdem ſubdit̃ ordinationi eccle
ſie ꝓpter ſolennitatē quā hʒ annexā. Et q eccle/
ſia reſpicit illud qȯ in pluribꝰ eſt. Profeſſio añ
tps pubertatis facta: quantũcunqꝫ aliqs habeat
vſũ rōnis plenũ: vel ſit doli capax: nō hʒ ſuũ effe
ctũ: vt faciat pfitentē eſſe religioſũ: hoc ſtatutuʒ
eccleſie habet̃. 20. q. i. c. i. vbi dicit̃. firma tunc erit
pfeſſio virginitatis ex q̊ adulta iam etas eſſe ce
perit: vbi glo. dicit nō intelligas cũ ceperit attin/
gere. 14. annũ maſculus vel femina. 12. ſʒ cũ iam
eſt in fine. 14. vel. 12. Et q̃uis Ray. dixerit: ꝙ in
hoc malicia pōt ſupplere etatē: ita ꝙ etiā pubes
ſi eēt doli capax poterat pfiteri ⁊ tenebat pfeſſio
quā opi. etiā videt̃ ſequi pe. de pal. in. 4. arguēs
a ſili in matrimonio carnali: ex̃ de deſpon. impu.
. c. puberes. hoc veꝝ fuit qñ currebat por cōpila
tio decretaliũ: q hoc trahebat̃ ex vbis decreta
lis poſtulaſti ex̃ de regu. Sʒ nũc de illa decretali
pticula illa ſubtracta ē: vt dicit glo. ſũmaria. 20.
. q. i. Et hanc ſniam Tho. firmat glo. ſup cle. eos
de regu. Ubi dicit̃ ꝙ reqrit̃ etas ɔſumata. ſ. 14.
annoꝝ in viro: ⁊. 12. in muliere: nec ſufficit ꝙ pru/
dentia vel malicia ſuppleat etateʒ. ¶ Profeſſio
expreſſa in religionib⁹ mendicantiũ recipi ñ pōt
ante legitimũ tps pbationis. ſ. nouiciatus: quod
eſt tps vni⁹ anni integri: qui annus nō poteſt inci
pere ante. 14. annum completum: vnde vir ante
. 15. annũ ɔpletũ nō pōt pfiteri valide. Nec oʒ ꝙ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

addatur vna dies vt quidam dicunt: quia hoc
nuſq̄ꝫ legitur: ⁊ ſūma eſt ratio que pro religione
facit: ita dicit pe. de pal. in. 4. ⁊ ita firmat Jo. an.
ī cle. eos de regu. Si qui aūt receperit aliquem
infra annum ꝓbationis ad ꝓfeſſionem: ſuſpenſi
ſūt a receptione cuiuſcunqꝫ ad ꝓfeſſionem: ⁊ pec
cant mortaliter facientes contra p̄ceptum eccle
ſie: qđ habetur de regu. c. nō ſolum li. vi. ⁊ c. con
ſtitutionem. ⁊ debent puniri pena que ſolet infli
gi pro grauioribus culpis. Jlle vero qui ſic eſt
receptus ꝑ illam ꝓfeſſionem: non ordinatur illi
ordini in ſpecie ſed religioni in genere: ita ꝙ ad
ſeculum redire nō poteſt. Et nota ꝙ mendican
tes hic dicunt̄ tantū p̄dicatores ⁊ minores ſm̄
pe. de pal. in. 4. quibus nō habētibus poſſeſſio-
nes nec redditus ex ſua ꝓfeſſione incerta mendi
cata victum p̄bet. Unde ſecus eſt de illis ordini-
bus qui ex ſua ꝓfeſſione redditus ⁊ poſſeſſiōes
habent vel habere poſſunt: ⁊ nihilominus men
dicant. Jn talibus enī religionibus ⁊ alijs qui-
buſcunqꝫ: exceptis vt dictū eſt ordine p̄dicato-
rum ⁊ minorum: poteſt fieri ꝓfeſſio expreſſa in
fra annum ꝓbationis: que ligat illi ordini in ſpe-
cie: ⁊ per conſequens fieri poteſt poſt completū
.xiiij. Jtē nota ſm̄ pe. de pal. in. 4. di. 38. ꝙ iſtud
quod dictū eſt de ordinibus p̄dicatorum ⁊ mi-
norum nō habet locum in monialibus dictorū
ordinum: quia nō ſunt mendicantes. Et quāuis
conceſſa ſint eis omnia p̄uilegia fratrum: tamen
nō ꝓpter hoc obligantur ad iſtud: cum hoc non
ſit p̄uilegium. Et quia hoc conuenit fratribus:
vt ſint mendicantes in quo diſtinguuntur ab
eis qui habent redditus ⁊ poſſeſſiones: vnde in
fra annum ꝓbationis poſſunt expreſſe profiteri.
Profeſſio expreſſa cum mala intentione vel ex
preſſione illiciti facta aliquando tenet aliquādo
nō. Si enim ꝓfitendo intendit eſſe religioſus: ſꝫ
cum hoc intendit furari, vel fornicari vel rebel-
lare: ⁊ ideo ꝓfitetur ⁊ intendit eſſe religioſus: vt
ſic poſſit fieri ep̄us vel aliquid male facere: pro-
feſſio tenet: qꝛ intendit ſe obligare ad vota: licet
intēdat nō ſoluere qđ ꝓmiſit: tn̄ ꝯſentit in ꝓmit-
tendo. Solū aūt obligatio ad vota nō impletio
ē de eſſentia religiōis. Jtē ſi exp̄mat ī ꝓfeſſione
aliquid qđ nō ſit ꝯtriū eſſentie religiōis: puta qꝛ
de lr̄a p̄lati cuſtodiat pecuniam vel aliqđ tale:
valet ꝓfeſſio. Si vero nō ſolū nō intēdit caſte vi
uere: imo nec ītendit ſe obligare ad hoc: tūc non
eſſet ꝓfeſſus: qꝛ hec ītentio repugnat eſſentie re
ligionis: ⁊ idē eſt de alijs votis. Si vero expri-
mat aliqđ repugnare n̄ honeſtū ⁊ eſſētiale puta
ꝙ nō ītendit ſe obligare ad caſtitatē vel aliquid
tale nō valet ꝓfeſſio: ſicut nec valeret ꝓpter ſo-
lā ītentionem: ⁊ idem eſt ſi dicat: Nō ītendo ſer
uare caſtitatem ꝓmiſſā q̄ꝫtūcūqꝫ ꝓmittā. Et hec
expreſſa nocet: nō expꝛſſa nō nocet ad ſimilitudi
nē matrimonij carnalis. hec oīa pe. de pal. in. 4.
di. 26. q. 3. Sed ſicut ī mr̄imonio carnali eccleſia
iudicat ſm̄ actus exteriores nō īteriores qui ſi-
bi nō p̄nt īnoteſci. vn̄ quantūcūqꝫ quis nō ītē-
dat ꝯhere mr̄imonium: tn̄ exprimēdo v̄ba mr̄i-
monij contrahendi iudicabit illud mr̄imoniū:
⁊ coget cū illa h̄itare: Jtem in religione q̄ꝫtūcūqꝫ
nō ītendat ſe obligare votis religionis: ex q̄ ſpō-
te ꝓfitet̄ ⁊ nō proteſtat̄ aliquid ī ꝯtriū: eccleſia co
get illū ſeruare profeſſionē. ꝓſumit̄. n. ſolēnit̄ vo
uiſſe: vn̄ ſicut excōicat eum qui eſt tacite profeſ-
ſus ad hoc vt remaneat ī clauſtro: ita hūc. Guil.
dicit: ꝙ ſi exprimat̄ cōditio cōtra particularē au
ſteritatem: vt ꝙ liceat ei comedere carnes: ſi ſcit
hoc cōtineri ī regula vel cōſtitutionib⁹ quas pro
fitet̄: tenet̄: ſecus ſi neſcit id cōtineri ī eis. Profeſ
ſio facta ꝑ marem in monaſterio monialiū vel
ecōuerſo ꝑ feminā ī ꝯuentu fratꝝ: puta ſimulato
ſexu: q̄ꝫuis matheus dicat ꝙ nō teneat ꝑ textum
.c. 18. q. 1. diffinimus. tamen Franciſ. de zab. dicit
ꝙ tenet: quia licꝫ ibi eſſe non poſſit: ⁊ hoc eſt qđ
dicit. c. diffinimus. tn̄ cū moniales ꝓfiteāt̄ ſub-
ſtantialia: obligatus eſt ex tali profeſſiōe: ar. ad
hoc. 27. di. qđ īterrogaſti: vbi tenet archidi. poſt
bar. brix. ꝙ qui ſingēs ſe feminā ītrat monaſteri
um monialium vt corrūpat moniales: cōpellen
dus eſt ad monaſterium monachoꝝ: pōt ēt fieri
ꝓfeſſio expreſſa ab aliquo ſeculari h̄itu nō mu-
tato que ī alijs ordinibus nō mēdicātib⁹ obliga
bit ad illam religionē determinatē: ſed fieri non
debet niſi p̄ſentib⁹ duab⁹ partib⁹ ꝯuentus ⁊ ma-
iori parte cōſentiente: alr̄ tn̄ facta tꝫ. Sed ī ordi
nibus mendicantium non debet talis profeſſio
recipi ſm̄ pe. de pal. Jtem faciendo profeſſionē
expreſſam in religione prohibita: quāuis illi nō
obligetur: obligatur tamen religioni in genere.
Jtem ꝙ dicit Tho. ꝙ in quibuſdaꝫ locis non fit
ꝓfeſſio ante. 18. annū. ſm̄ quandā decretalem di
cit Pe. de pal. illam decretalem reuocatam per
prohemium ſexti.

De profeſſione tacita

que fit pluribus modis. Uno modo ſi portat ꝑ
annum continuū habitum nouitioꝝ poſt. 14. an
num completum in quacūqꝫ religione: vbi non
eſt diſtinctus habitus nouitioꝝ ab habitu ꝓfeſſo
rum diſtinctione patenti: puta in ſciſſura vel co
lore: quāuis eſſet diſtinctus diſtinctione occul-
ta: vt in ordine p̄dicatorū vbi differentia eſt int̄
habitum ꝓfeſſorum ⁊ nouitioꝝ: quia habitus ꝓ
feſſorum eſt benedictus: habitus nouitioꝝ non
eſt benedictus: que diſtinctio occulta eſt. Et nō
oportet anno addere diem ſm̄ pe. de pal. niſi in
anno biſextili: ſed hoc eſt quia ille annus exce-
dit alios annos in vna die: tamen de integritate
illi⁹ āni eſt illa dies. Profeſſio autē h⁹ tacita ob-
ligat etiam illi religioni in ſpecie ſeu determina-
te: ex̄ de reg. c. eos ī cle. Et hoc ītellige niſi infra
annum facta fuerit proteſtatio in contrarium. ſ.
ꝙ ꝑ lapſū anni nō intelligat̄ eſſe profeſſus: quia
tūc nō eſſet. Sed in illis ordinibus vbi eſt di-
ſtinctus habitus nouitiorum ab habitu ꝓfeſſoꝝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

diſtinctione patenti.ſ. in colore: vt quia nouitij
habitum album: profeſſi nigrum vel griſeum: et
vt moniales nouitie velū albū: pfeſſe velum ni-
grū conſueuerunt portare vel ī ſciſſura vt in or
dine minoꝝ: in quo nouitij portāt cū caputijs ali
quantulum haſte: qđ nō deferūt pfeſſi: tunc quā
tocūqꝫ tempore deferat talis habitus nouitioꝝ
nō inducit pfeſſionē vt in dicta cle. Itē ī illis or
dinibꝰ: vbi eſt diſtinctio habitus nouitioꝝ ab hi
tu profeſſoꝝ: ēt ſi indiſtinctus ſit habitus eoꝝ
ab habitu alioꝝ cū eis vitam ducentium cōmu
nē: ſicut ſi eēnt canonici regulares ⁊ clerici ſecu
lares: cum eis in choro ⁊ refectorio vtentes ſup
pelliceis: delatio habitus per annū ītegrum poſt
.14. inducit pfeſſionem tacitā. Sꝫ ſi nulla ſit di
ſtictio habitus nouitioꝝ ⁊ pfeſſoꝝ ⁊ laicoꝝ cuꝫ
eis degētium: ſicut forte apud illas moniales q̄
ſe dicunt canonice regulares: tunc delatio talis
habitus ī hiꝰ religioſis p annum: nō inducit pro
feſſionē ſm pe. de pa. Itē ſuſcipiēdo habitū pro
feſſoꝝ in alijs ordinibꝰ: qꝫ mēdicātium infra an-
num ſuſcipiens ſi eſt etatis apte: vt ſi fuit ſciens ⁊
voluntarius ⁊ in illo habitu pfeſſoꝝ triduo pſe
ueret: talis obligat̄ religioni ī genere: nō āt ī ſpe
cie id eſt illi cuius habitum ſic ſuſcepit: extra de
regu. c. ꝯſtitutionem li. vi. hec etiam Io. in gloſ.
illius cle.

De profeſſione tacita

eoꝝ qui impuberes ſunt religionē īgreſſi. Nota
ğ ꝙ ſi īpubes pr̄e vel tutore inuito vel ignorāte
ītrauit īfra vnū ānū ⁊ vnum diē inde repetere
poſſunt. 20. q. 2. puella. ⁊ reddi debet etiā inuitus
Sed ſi ab eis ſciētibꝰ infra ānū ⁊ diē nō ē extra
ctus: qꝫtū ad illos pfeſſus ē tacite: ēt īpubes exi-
ſtens: qꝛ videlꝫ ipm ad modū extrahere nō pñt
vel petere: ſed qꝫtū ad ſe nullā pfeſſionē tacitā
vel expreſſam facere pōt an̄. 14. ānum cōpletū
maſculus: vel an̄ cōpletū. 12. ſi eſt femina q̄ vale
at vt ſolēnis. Qꝫ ſi de facto fecerit tūc factus pu-
bes: ſi ratā eā hēt vel de nouo pfiteat̄: vel profeſ
ſoꝝ habitum p triduū portet: ſit pfeſſus. Itēꝫ ſi
per totum. 15. annum remaneat: vbi nō eſt diſti-
ctus habitus nouitioꝝ ab habitu pfeſſoꝝ: eſt tñ
diſtinctus ab habitu ſecularium cum eis degen
tium ſit pfeſſus tacite: hec oīa pe. de pa. in. 4. an
nus igitur pbationis eſt. 15. ſm Io. an. Et huius
rō eſt: qꝛ tēpꝰ pbationis dat̄ ad pbādū auſteri-
tatē religionis: vt extra de regu. c. ad apoſtolicā.
Inter quas eſt p̄cipua cuſtodia caſtitatis: quam
cōiter loquēdo nō eſt aptus antea pbare. ¶ In
quibuſdā locis eſt cōſuetudo ꝙ nobiles puelle ī
monaſterijs nutriunt̄ multis annis: ⁊ vtunt̄ ve-
ſtibus nouitiaꝝ: nō ē tñ ītētio pfiteri: nec pbant:
ſed poſtqꝫ fuerint bñ īſtructe eas maritare: ⁊ hec
ꝯſuetudo eſt ꝙ nō ītēdunt pfiteri. ſꝫ ꝯhere ſicut
olim ī tēplo nutriebant̄ puelle virgines vſqꝫ ad
annos nubiles: vbi ēt eēt conſuetudo: ꝙ paſſim
nūc iſte maritant̄ nūc iſte pfitēt̄: lapſus tpis nū

qꝫ eas obligat. Sed vbi nulla īduit̄ niſi aīo pbā
di ⁊ pfitēdi ſi poſſit ſuſtinere ⁊ alias placeat: ⁊ ī
recipiēdo hoc ipm ei dr̄ in capitulo: ⁊ ſic recepta
ſi ſtat p annū ītegrum: reputat̄ vere profeſſa: ⁊ ſi
nūqꝫ ꝯſenſit: nihilominꝰ vi ſtatuti eccleſie ē liga
ta. Et ſimiliter q̄ ītrat aīo remanēdi ⁊ ppetuo dō
famulādi: ⁊ ſi nō ſit ligata vi voti: qꝛ n̄ pmiſit ſꝫ
ſolū pponuit: ⁊ tñ ligata vi ſtatuti in religiōe aliq̄
viuere: vt ex̄ de regu. c. ꝯſulti. Et ꝙ hoc n̄ ſit vo
ti apparet qꝛ votū eſt pmiſſio: nō ppoſitum tm̄
vel ītētio: ⁊ q hꝫ ppoſitū ī iſta r̄manēdi ſi vi ppo
ſiti r̄manēt: ī iſta remanēt nec ad laxiorē trāſire
licēt. hec oīa pe. ī. 4. di. 38. ar. 3. q. i. ad. 5. Profeſ-
ſus tacite ſm Tho. in. 4. di. 38. q. i. tenet in oī ca
ſu ad tria vota religionis pncipalia: ſed ad alias
obſeruantias quarū tranſgreſſio ex diſſimulati
one prelatoꝝ inducit̄: qui dū videntes nō cor-
rigunt indulgere videtur: non obligat̄ p̄cipue ſi
ſit ſimplex: qui talia diſcernere ſufficient̄ neſciat
Idē Alber. Ad pfeſſionem aūt tacitā p deporta
tionē habitus annualē: inducendā vel ad pfeſ-
ſionem expreſſe faciendā in ordine mendican-
tium: oportet ꝙ annus pbationis ſit continuus.
Nam ſi ſtetiſſet qs in religione per ſex menſes ⁊
poſtmodū egrederet̄: reuerſus ad religionē ipſā
in capite ſex alioꝝ menſiū non dicetur pfeſſus
tacite: nec in ordine mendicantiū poterit recipi
tunc ad pfeſſionem ſed in capite vnius anni in-
tegri continui. Ita tenet Io. de lig. extra de reg.
.c. ad apoſtolicā. ⁊ pe. de ancha. ſuper. c. is qui de
regu. li. vi. ⁊ Bar. ff. de publica. l. fi. ⁊ Bonecor-
ſius filius Io. an. in queſtione diſputata p eum.
Et ratio eſt ſm eos: quia iura ſtatuerunt annum
ppter hoc ad pbandum auſteritates religionis:
vt extra de regu. c. ad apoſtolicā. ſed regularis
auſteritas p ſui maxima parte in continuatione
cōſiſtit. Nā aliquis poſſit faciliter ieiunare vna
die vel menſe qui non poterit continuare. Et iō
ad verā pbationē continuatio requirit̄: puta qñ
iura loquunt̄ de annuali ſpacio: de continuo in-
telligendū eſt vt notat Io. an. de elec. c. i. li. vi. et
eſt tex. clementine cupientes. ⁊ ad hoc facit. ff. d
his qui no. infa. l. genero. Nec eſt contrariū qđ
notauit ſpeculator in rub de ſta. regu. Nam er-
rore ſcriptoris de manu eius fuit mutatū. Caſus
autem ſpeculatoris eſt quando quis integro an
no probationis in monaſterio ſtetit: ⁊ anteqꝫ fa-
ceret profeſſionem exiuit ⁊ poſtea redijt: vtrum
pbationis annus ſit ei de nouo concedendꝰ: ⁊ ſꝫ
tenet ꝙ non: qui caſus eſt diſſimilis a noſtro. Et
ꝙ ſpeculator talem caſum poſuerit: patet qꝛ di-
cit ipſe hanc eſſe queſtionē. Bar. brix. in queſtio
ne venerabili: cum tamen Bar. nihil ibi dicat d
noſtro caſu. Sed de predicto ſecundo quia pro
bat ſolutionem ſuam per. c. fraternitatis. diſtin-
ctione. 34. quod. c. de caſu noſtro nihil dicit
Io. an. tamen ſup cle. eos qui de regu. tenet con
trarium cum matheo ⁊ archidia. hi dicunt nō cō
dandum annum integrum pbatiōis ſed compu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tandum tempus:quo prius ſtetit in religione in
nouiciatu. Et hoc niſi religionis conditio ſit mu
tata vel monaſterium:vel niſi defectus pſone in
teruenerit: ꝓpter qḋ timeat ſe nō poſſe pati au/
ſteritates:tunc enim dabit̃ ei modica dilatio ad
ꝓbandum ſm Bar.brix.archi.ſup.c.non ſolum
de regu.li.vi. In antiquis rote deciſionibus idē
dicitur.prima tamen opinio tutioꝛ videtur ⁊ ra/
tionabilioꝛ. Jo.an.de reg.iur.li.vi.ſup regula cū
qui certus eſt in fi.dicit: ꝙ is qui ingreſſus eſt re
ligionem ⁊ in fi.anni exiuit ſi iterū ⁊ de nouo eā
dem religionem ingrediat̃:an debeat habere an
num.ſ. iterum ⁊ de nouo ad ꝓbationem. Satis
videtur ꝙ nō p iſtam regulam.ſ.eum qui certus
eſt certioꝛari vlterius nō opoꝛtet. Et hoc niſi cō
ditio pſone vel religionis ſit mutata.

De fructu ſeu vtilitate

ꝓfeſſionis:dicit Tho.2ª2ᵉ.ꝙ rationabiliter dici
poteſt ꝙ per ingreſſuꝫ religionis cōſequitur qs
remiſſionem omniū peccatoꝛum:ſicut p aſſum/
ptionem crucis. Si enim aliquibus elemoſynis
factis homo poteſt ſtatim ſatiſfacere ḋ peccatis
ſuis ſm illud daniel̃.5. Peccata tua elemoſynis
redime:multo magis in ſatiſfactione ꝓ peccatis
ſuis ſufficit ꝙ aliquis totaliter ſe diuinis obſe/
quijs mancipet p religionis ingreſſum:qḋ exce
dit omne genus ſatiſfactionis: etiā publice pnīe
vt habet̃.33.q.2.admonere.vnde in vitis patruꝫ
legitur ꝙ eandem gratiā ↄſequunt̃ religionē in/
gredientes quā ⁊ baptizati. Si tn̄ nō abſoluerē
tur ab oī pene reatu p ingreſſū religionis:tn̄ vti
lioꝛ eſt ipſe ingreſſus religiōis ꝙ̃ pegrinatio ter/
re ſancte q̃tū ad ꝓmotionē in bonū qḋ ꝑponde
rat abſolutioni a pena:hec tho. Pe.de pal̃.intel
ligit p hunc ingreſſū ipſā ꝓfeſſionē:qꝛ tūc totalit̃
ſe tradit p votuꝫ ⁊ irreuocabiliter. Qui pe.i.4.
di.4.q.5.ſic dicit. Pōt ꝓbabilit̃ ſic diſtingui. Si
cut obligatus ex delicto cedēdo bonis nil lucra
tur vt carcerem euadat: ſꝫ qḋ nō pōt ſoluere ere
luit in coꝛpoꝛe: ⁊ exigitur vſq͵ ad nouiſſimū q̄/
drantē:ſꝫ obligatus ex ↄtractu vel quaſi ceden/
do bonis euadit carcerē:⁊ ne poſtea ↄueniat̃ vl
tra ꝙ̃ facere poſſit:deducto ne egeat:cū.ſ.poſtea
venerit ad pinguioꝛem foꝛtunaꝫ.C.q bo.ce.po.
.l.i. Sic religionē ꝓfitens cedit omnibus bonis
ſuis de quibus ſatiſfacere qs poteſt ꝓ peccatis.ſ.
exterioꝛibus p paupṫatē:coꝛpoꝛalibus p caſtita/
tem ad quā ſeruandā ſūt inſtituta ieiunia: ⁊ alie
auſteritates: ⁊ interioꝛibus p obedientiam. Vn̄
pfitentes ſi nō ſūt contriti ⁊ ↄfeſſi ex delicto ob
ligati:⁊ ſic moꝛientes tradunt̃ exactoꝛi mitten/
di in carcerem inferni:donec totum reddant:qḋ
nunq͵̃ erit. Si autem ſunt contriti ⁊ confeſſi re/
mittitur eis omnis pena ꝓ tali ceſſione bonoꝛū
Et ſic poſſunt intelligi alique viſiones que hoc
ſonant:vt in vita patrū ⁊ in legenda beati anto/
nij. Et anſelmus in li.ḋ ſimilitudinibus circa fi.
hoc tamen eſt ſub hac ↄditione vel modo vt ſi
ſupuiuant: quod eſt ꝑuenire ad pinguioꝛē foꝛ/
tunaꝫ:ſatiſfaciant. Quod ſi fecerint bene quideꝫ
Si aūt nō ſatiſfaciūt ſed ſūt negligentes:in carce
re purgatoꝛij ſatiſfacient: ⁊ ſic intelligi pn̄t que/
dam alie viſiones:de quibus religioſi qui moꝛ/
tui ſunt reuelauerūt ſe eſſe in purgatoꝛio etiam
ꝓ peccatis in ſeculo factis. Sꝫ ſi ante negligen/
tiam moꝛiant̃: quia in iudicio confeſſionis qua
ſi contrahit̃: ex ceſſione illa quaſi gratia dei oīa
gratis condonat iuxta etiā quaſdā viſiones. Ad
hoc etiā facit quod dicit̃ in autl. de monachis.ſ.
ꝙ monachatus omnē maculam abſtergit.

¶ Profeſſio in religione appꝛobata liberat ꝓfi
tentē ab omni voto ſimplici ſiue ſit realiter ſiue
pſonaliter ſeu mixtum:quia ſi etiā vouiſſet artio
rem religionem ꝓfitendo latioꝛē liberat̃:de reg.
.c.penulti.li.vi. Sed ſi erat votum realiter ⁊ il/
lud erat certe eccleſie vel alteri religioni factum
tenetur monaſteriū illud implere quantū ſuffici
unt bona illius ꝓfeſſi. Sed ſi vouerat dare ec/
cleſie abſolute vel pauperibus impleuit votum
ꝓfitendo: quia tunc dat ſe ⁊ ſua: ꝓbatur hec cō
cluſio extra de votis.c.ſcripture. Secus de voto
ſolenni vl̃ ſacri oꝛdinis:qꝛ ad illud remanet ob
ligatus ꝓfitens vt ſic duplici voto reus habeat̃:
ſi frangat caſtitatem vel etiā ep̄atū: quia ſi ep̄us
ꝓfiteatur ſine licentia pape nō liberat̃:de renūc.
.c.niſi cū pꝛidem. Item obligatus voto ſolenni
artioꝛi religioni vel etiā equali ſine lnīa petita ⁊
obtenta:nō liberat̃ aliam ꝓfitens a pꝛima: ſꝫ qn̄
de licentia pꝛelati pꝛime ꝓfitetur latioꝛem libe/
ratur a pꝛima. Et nota ꝙ nō eſt neceſſaria rata/
tio vel diſpenſatio a votis ⁊ miſſis: quia p ꝓfeſ/
ſionem intelligunt̃ omnia implere. Item p pꝛo/
feſſionem liberatur ab omni debito humano pe
cuniario ex delicto vel quaſi ex ↄtractu: tenetur
tn̄ monaſterium creditoꝛibus quantū bona eiꝰ
valent ſeu ſufficiūt. Sed ſi teneret̃ ad reſtitutio
nem incertam cū illa debeantur pauperibus:qꝛ
bona eccleſiaꝝ ſūt bona pauperū:videtur mo/
naſterium nō teneri ad reſtitutionē vlterius fa/
ciendam. Et hoc quando de ſuo ⁊ noīe ſuo tene
batur ad reſtitutionem incertā: ſecus ſi nomine
alieno. Item p ꝓfeſſionē liberatur a pena:pecca
to debita in foꝛo dei p hoc ꝙ fit ſeruus dei: non
enī eſt neceſſaria certa delicti ſatiſfactio qui to/
tum vite ſue tp̄s impendit obediētie creatoꝛis:
de pe.di.i.§.his auctoꝛitatibꝰ.vn̄ dicit glo.ḋ vo
tis.c.ſcripture.ꝙ nō eſt imponenda intranti mo
naſteriū ꝓ peccato ante ↄmiſſo:⁊ hoc ꝓpter cō/
tinuationē pnīe ⁊ exercitij ī q̄ debēt ſemp eē mo
nachi oꝛ.16.q.i.nos aūt. Itē liberat̃ a pena debi/
ta in foꝛo mūdi.qdam tn̄ dicūt oppoſitū:puta ſi
homicida ꝓfiteat̃ religioni ꝙ nō ꝓpter hoc ei p/
citur quin p iudicē eccleſiaſticū degradatꝰ expo
nat̃ iuſticie ſeculari puniendꝰ in omni caſu ī quo
poſt ꝓfeſſionē delinquens degradaret̃:⁊ iuſticie
ſeculari traderet̃:ſiue ſit hēſis ſiue crimē leſe ma
ieſtatꝭ l̃ aliḋ: ſꝫ p̄ma opi.ē ꝓbabilioꝛ: qꝛ cū plꝰ ſit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fieri religioſum ꝙ̄ ad eccleſiaȝ confugere. fugiēs
ad eccleſiam ꝑpter illa peccata nō traditur iuſti
cie ſeculari mutilandus: multo ergo magis debȝ
tueri religioſus: ſecus eſt de cōmittente homici/
dium poſt ꝓfeſſionem: quia .ſ. exiſtens in eccle/
ſia deliquit: ⁊ ideo nō debet ab ea tueri. hec oīa
pe. de pal. in .4. di .38.

De profeſſione ſeruo/

rum receptoruȝ in religione. Nota ꝙ ſeruus nō
debet recipi in religione niſi de licentia domini
ſui ſeu omnino factus liber. Qꝫ ſi receptus fuerit
ſcienter vel ignoranter: ſi infra trienniū a tempo
re ingreſſus repetatur a domino ſuo: ⁊ nondum
fecerit profeſſionem: debet reſtitui cum omnibꝰ
que attulit monaſterio fide accepta de impunita
te ipſius. Poſt triennium vero repeti nō poſſet:
niſi eſſet tam longe ꝙ inueniri non poſſit: vt .17.
.q .2 c. ſi quis incognitus. Et currit dictum tem/
pus triennij a die ſcientie. Et intelligitur hoc in
omni genere ſeruoꝝ: ſiue ſint originarij ſiue aſcri
pticij. Si vero talis ſeruus ante triennium fece/
rit profeſſionem: ſi viſus eſt fraudem in ſui rece/
ptione: quia .ſ. cuȝ eſſet incognitus probauit per
falſos teſtes ſe liberum: ſi dominus ipſum repe/
tit: debet reſtitui nō obſtante ꝓfeſſione facta ex/
tra de ſeruis nō ordi. c. oportet. Ray. ⁊ hoſtien.
Si autem reſtitutus domino poſt profeſſionem
poſtea manumiſſus fuerit id eſt liber factus: te/
netur ſm guil. redire ad monaſteriuȝ: quia quā/
tum in ipſo fuit monachus eſt factus. Si autem
monaſteriū fuit in culpa recipiēdi: puta qꝛ ſcie/
bat ipſum eſſe ſeruum: vel quia neglexit inueſti
gare: cum eſſet incognitus: ex quo ꝓfeſſus eſt de
bet remanere in religione: ⁊ monaſteriuȝ debet
domino ſatiſfacere: ar. di .54. ſi ſeruus. Ray.

De profeſſo in mona/

ſterio ſplendide viuente ⁊ nō ſm regularē vitaȝ
dicit Ray. ꝙ ſi erat peritus ⁊ ſciebat qn̄ ꝓfeſſus
eſt: que fienda ſeu obſeruanda erant: intelligitur
ſe obligaſſe nō ad id quod fit: ſed ad id qđ fieri
debet. Idem ſi erat ſimplex: ſed expoſita fuit ſi/
bi auſteritas regule ⁊ ꝯditiōes ordinis. Idē etiā
ſi cū eſſet ſimplex nō fuit ſibi explanata regula:
⁊ id ad quod tenebať: nec expreſſit in ꝓfeſſione
vel ante ſe ſic velle viuere ⁊ nō auſterius. In oī
bus his caſibus debet remanere et regulariter
viuere. Nec poteſt ſi ſimplex fuit etiā ſi dolo in/
ductus fuit ad talem religionem: vt puta qꝛ cum
mendacijs: allegare dolum: cuius conditio me/
lior eſt facta: extra qđ me. cā. c. cum dilectus. ⁊ đ
ꝯuerſi. ꝯiu. c. ex parte. Si autē expreſſit ſe velle
viuere illo modo ⁊ nō in maiori auſteritate: tūc
ad ſeculuȝ quidem redire nō poteſt: ſi profeſſus
eſt: ſed tranſibit ad alium ordinem ſm regulam
laxiorem: quem ſuſtinere poſſit. Ray. ¶ Si cu/
ra eccleſiarum ſpectantium ad monaſterium vł
negligatur aliquid ab officialibus monachis: di
cit Tho. in qđlibet ꝙ ipſi monachi debent ſup/
plicare abbati: ⁊ debent mouere verbū in capi/
tulo: ⁊ ſi vident ꝙ nō adhibeatur remedium de
bent appellare contra abbatem ſicut contra ad/
uerſarium veritatis: nec auderem ꝯſulere: ꝙ ali
quis eligeretur in tali collegio monachus: ⁊ ra/
tio eſt qꝛ nullus poteſt exigere vel recipere tem/
poralia alĩs ⁊ maxime precia: niſi ſeminet ſpiri/
tualia predicando orando: vel ſaltem ſalutē eo/
rum a quibus recipit ꝓ viribus ꝓcurando. hec
Tho. ar. etiaȝ ad hoc .2. q .7. admonendi. ⁊ c. ne/
gligere.

¶ De tranſeuntibus de vna religione ad aliam
religionem. Ca .4.

De tranſitu de vna

religione ad aliaȝ. Nota ſm Tho. 2ª. 2ᵉ.
.q. ſi. ꝙ tranſire de vna religione ad aliam: niſi ꝓ/
pter magnam vtilitatem vel neceſſitatem nō eſt
laudabile. Tum quia plerūqꝫ ſcandalizantur illi
qui relinquūtur. Tum etiam quia facilius ꝓficit
aliquis in religione quā conſueuit ꝙ̄ in alia quā
nō conſueuit ceteris paribus: vnde in collationi/
bus patrū abbas Neſtorius dicit: vnicuiqꝫ vti/
le eſt ꝙ ſm ꝓpoſitum qđ elegit ſūmo ſtudio ac
diligentia ad operis incepti ꝑfectionem perue/
nire feſtinet: ⁊ nequaqꝫ a ſua quam ſemel elegit
ꝓfeſſione diſcedat. Et poſtea rationeȝ aſſignās
dicit. Impoſſibile nanqꝫ eſt vnū eundemqꝫ ho/
minem ſimul vniuerſis fulciri virtutibus: quas
ſi quis voluerit ſimul attentare: in iſtud incidere
eum neceſſarium eſt: vt dum omnē ſequitur: nul
lam integre conſequatur. Diuerſe enim religiōes
preeminent ſm virtutum diuerſa opera: poteſt
tamen aliquis de vna religione tranſire ad aliā
triplici ex cauſa: ꝑmo quidem ex zelo ꝑfectionis
religionis: in qua non attenditur excellentia ſm
artitudineȝ vite: ſed ꝑncipaliter ſm id ad quod
religio ordinatur: ⁊ conſequenter ſm diſcretio/
nem obſeruantiaꝝ fini ꝓporcionatarum: de quo
habes ſupra. Et in hoc caſu debet quis propter
humilitatem petere licentiam: que tamen ei ne/
gari nō poteſt: dūmodo conſtet illam artiorem
eſſe. Si vero de hoc ꝓbabiliter dubitetur: eſt in
hoc ſuꝑioris iudicium requirenduȝ: vt de regu.
licet. Qꝫ ſi etiam nō petita licentia tranſiuit non
poteſt repeti ſm guil. maxime ſi profeſſioneȝ in
hanc ſecundā iam fecit. ¶ 2° ꝑpter declinationē
religionis a debita perfectione: puta ſi in aliqua
religione artiori incipiant ipſi remiſſius viuere:
laudabiliter tunc tranſit ad religionem etiā mi/
tiorem: ſi melius obſeruetur. Et in hoc caſu etiā
requirit ſuꝑioris iudiciū. ¶ 3° vero ꝑpter infirmi
tatē vel debilitatē: ex qua interdū ꝓuenit: ꝙ non
pōt qs artioris religionis ſtatuta ſeruare: ꝗ poſ/
ſet ſeruare ſtatuta laxioris. Et in hoc caſu diſpē/
ſatio neceſſaria eſt. Concor. glo. ſūmaria .19. q .1.
vbi dicit Jo. ꝙ quilibet poteſt tranſire ad artio/
rem religionem petita licentia licet non obtenta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſʒ ad parē nemo poteſt tranſire ſine diſpenſatio
ne pape: vt de reg. ſane. Et ratio eſt quia de mi-
nori ad maius tranſeundum eſt ⁊ nō econuerſo:
di.93.legimus. Nō enim licet a meliori ꝓpoſito
recedere: ō peni.di.2.pennata. Monaldus tamē
dixit: ꝙ abbas poterat de conſenſu capituli licē-
tiare monachum ad parem ⁊ ſi non ad minorē.
ar.12.q.2.c.ſine exceptione. Sed ꝑmuꝫ tutius
ſed ⁊ ſm Innocen. etiā ad artiorem nō licꝫ tran
ſire: ſi etiam ſit certum eā eſſe artiorem: ſi ex ſuo
tranſitu incurreret prior religio grauem iacturā
vel infamiam: ar.11.q.3.ſi quis vero de regu.licꝫ.
Nam nō debet eſſe cauſa ſcandali: ⁊ cōmunem
vtilitatem: puta vnius monaſterij: debet ꝑuate
preferre: abbas quoqꝫ imediate ſubeſt pape: nō
poteſt tranſire ſine licentia eius: de conſue.c.cū
venerabilis.

De tranſitu canonico

rum regularium ad monachatum vel econuerſo
quō liceat. Nota ſm Tho.2a.2e.q.189. ꝙ vtraqꝫ
religio.ſ. canonicoꝝ regularium ⁊ monachoruꝫ
ordinatur ad opera vite cōtemplatiue. Inter q̄
ꝑcipua ſunt que agunt̄ in diuinis myſterijs: ad q̄
ordinatur directe ordo canonicoꝝ regularium:
quibus ꝑ ſe competit ꝙ ſint clerici religioſi: ſʒ re
ligioni monachoꝝ nō ꝑ ſe competit ꝙ ſint cleri
ci: vt habet̄.16.q.1.§.illud hieronymi. Ubi etiaꝫ
recitat monachos ſibi cōueniſſe in vnū vt ſa-
cerdotem ſibi eligerent. Et ideo q̄uis ordo mo
nachorū ſit artioris obſeruantie: liceret eis tran-
ſire ad ordinem canonicorū regularium: ſi mo-
nachi ſunt laici non autem econuerſo: vt.19.q.3.
mandamus. Sed ſi monachi ſunt clerici ſacris
myſterijs ſeruientes: vt cōmuniter eſt hodie: qꝛ
monachi ſūt clerici: habent id quod eſt canoni-
corum regularium ⁊ cum maiori artitudine. Et
ideo licet de ordine canonicorum regulariū trā
ſire ad ordinem monachorum petita licentia ſu
perioris ⁊ nō econuerſo: vt.19.q.3.ſtatuim9.tho.
Et dicit glo.dicti.c.credo. ꝙ ſi nō petit licentiaꝫ
cogitur redire. Nec obſtat.c.ſane de regu. quia
ibi dicit ꝑmittas: ⁊ ſic diſpenſatio: ⁊ ꝑcipue cum
cauſa leuitatis tranſit.

De tranſitu monacho

rum ad regendum eccleſias ſeculares. Nota ſm
Jo.in glo.ſūmaria.16.q.1.ꝙ ſm antiqua iura mo
nachi nō poterant preeſſe eccleſijs parochialib9
niſi ex neceſſitate tantū.55.di.priſcis. hodie ve-
ro poſſunt vtilitate etiaꝫ ſuadente: qꝛ magis ꝓ-
bati ſunt eſſe vtiles q̄ꝫ ſeculares. Sed ſm hoſti.
in eccleſijs que ad monachos pleno iure nō ſpe
ctant nō poſſunt preſici ſine epi auctoritate: nec
poſſunt monachi in illis curam committere: nec
monachū ꝑſītare inuito epiſcopo: ⁊ mlto magis
in eccleſijs que nullo modo ꝑtinent ad eos: ⁊ ſic
intelliguntur illa.c.16.q.1.a ꝑncipio vſqꝫ ad.§.ec-
ce in hoc. Sed ꝯcurrente voluntate epi ⁊ aſſen-
ſu abbatis preſici poſſunt: ⁊ ſic intelligunt̄ alia.c
a.§.ecce in hoc vſqꝫ ad.§.his omnib9. Ubi autē
epus aſſentit ⁊ abbas diſſentit: abbati obedien
dum eſt.16.q.1.c.cum ꝓ vtilitate. In eccleſijs aūt
que ad monachos pleno iure ꝑtinent: nō eſt du-
bium ꝙ poſſunt ꝑſici monachi: ⁊ ſufficit ſola au
ctoritas abbatis ⁊ conuentus.16.q.2. viſis. Jo.
Item nota ꝙ monachus nō poteſt eſſe canoni-
cus ſecularis ſm Jo. quia nō eſt arandū ſimul in
boue ⁊ aſino.i. homines diuerſe ꝓfeſſiōis ī vno
ſimul officio nō ſociabis. Nam coercere ⁊ con-
iungi nō poſſunt: quorum ſtudia ⁊ vota ſunt di-
uerſa.16.q.7.noua. Circa hāc materiā hec notat
Jo.an in nouell' ſup.c.qō dei timorem.de ſtatu
mo. hoſti. dicit ſe tenere cum hugo. Ber. ⁊ gof.ſ.
ꝙ monachus cum licentia vel conſenſu abbatis
poſſit hodie preſici eccleſie parochiali etiā ſecu
lari ꝑ epiſcopū: qō intelligo ſi epus etiaꝫ verbis
diſpenſationis nō vtatur.58.di.c.1.⁊ 2.⁊ idem in
canonicis regularibus: vt in hoc.c. qō dei timo
rem. dicit etiam hoſti. ꝙ abbas cogitur conſen-
tire ſi nō inueniuntur idonei clerici: ⁊ monachus
qui petitur eſt ꝑdicator ⁊ honeſtus in vita.21.q.
1.c.1. Et in hoc eſt ꝑuilegiatum officium ꝑdicato
rum ratione regiminis competentis. Nō pote-
rit autem abbas cogi ad conſentiendum ꝑ epiſ-
copum ſi ſit exemptus: ſecus ſi nō ſit exemptus.
Et ex quo talis monachus eſt tranſlatus ⁊ ꝑ epi
ſcopum inſtitutus eſt ab abbate abſolutus: ⁊ ſo-
lus epus eſt ſibi abbas. Et hoc caſu ꝓpter ſalutē
animarū ⁊ vtilitatem cōmunem ꝑfertur lya ra-
cheli: vt de regu.c.licet. Eſt enim eadem ratio q̄
⁊ in epiſcopali dignitate de qua iura loquunt̄: vt
in dicto.c.licet. Tenetur autem talis monachus
ad diuinū officium parochiale nō monachale ⁊
quantū bono modo poteſt: ſe cuꝫ preſbyteris ⁊
collegijs conformabit in licitis: di.41.quiſquis.
abſolutus eſt enim ab omnibus obſeruantijs re
gule quas cōmode obſeruare non poteſt ſaluis
ſubſtantialibus.18.q.1.c.1. Dicit etiā hoſti. ꝙ in ec
cleſia collegiata canonicoꝝ ſeculariū nō poteſt
habere prebendam nec ꝑſonatum: vt ꝑpoſitu-
ram ⁊ diaconatū ipſarum eccleſiarū collegiata-
rum: niſi ob neceſſitatem cure id fiat ⁊ diſpenſa
tiue: ⁊ ꝑ diſpenſam habet eā ꝓbet. Et cum diſpē
ſatio ſit de maioribus: fiat de conſilio ⁊ conſen-
ſu capituli. Debet tamen talis habere ſociū mo-
nachum: ſi tamen cōmode poteſt: ⁊ idem de ca-
nonicis regularibus.ſ. ꝙ habeat ſocium canoni-
cum regularē. Dicit tamen hoſti. hoc ꝑcipue ob
ſeruandum: ſi eccleſia non eſt curata.ſ. ꝙ habeat
ſocium: vel ſi eſt clauſtralis eccleſia: hec oīa Jo.
an.ibi. Et ꝙ dictum eſt: ꝙ eſt abſolutus ab obſ-
uantijs regule: nō dicit hec ſimpliciter: ſed que
cōmode ſeruare nō poteſt. Unde cum cōmode
poſſit abſtinere a veſtib9 lineis ⁊ culcitris ⁊ car-
nibus: tenetur iſta ſeruare ſm regulam ſuam: et
multo magis habitū ordinis ſui geſtare manife
ſte: vt dicet̄.j. Ex his collige ꝙ religioſus ū pōſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hſe bñficium ſimplex vel capellam nõ curataꝫ
ſine diſpenſatione pape intitulatã:nec epus ĩ hoc
poteſt diſpenſare nec abbas vel alius prelat⁹ ali
cui⁹ ordinis. Si aliquis regularis impetrauit li/
centiã tranſeundi ad aliquã artiorẽ religionem:
ꝛ poſtea penitet eum: Querit̃ ſi ꝑmi tenent̃ eum
recipere. Dicit guil. ꝙ ſi nõ ĩuenit artiorẽ vbi re/
cipiat̃: vel ſi nõ poterat ſuſtinere aſperitatẽ illius
ꝛ reuerti vult ante factam ꝓfeſſionẽ non poteſt
repelli pᷓe textu ꝑoris licentie vel renũciationis
cum facta fuerit ex cã: vt.ſ.trãſiret ad artiorẽ: ꝛ
cã ſubſecuta nõ eſt. Secus ãt ſi ꝓfeſſionẽ fecerit
ĩ ſecunda. Si ãt abbas ꝛ cõuẽtus licẽtiauit ali/
quem ſimplr̃: ꝛ ille renunciauit ſimplr̃: nõ ex ali/
qua cã niſi forſan ex odio: ſc̃m guil. nõ valet licen
tia: qꝛ hoc eſt dare licentiã vagãdi: quod ꝓhibe
tur. 18. q. 2. c. abbates. tñ ſc̃m Auguſtinum expelli
poteſt: quando nõ vult ferre penã de culpa quã
commiſit.

De bonis tranſeuntiũ

de vna religione ad aliã: Nota ſc̃m Hoſtien. ꝙ ſi
quis exit de vna religione ad aliã ante ꝓfeſſio/
nẽ: nõ eſt dubiũ ꝙ cũ oĩb⁹ reb⁹ ſuis exijt: extra
de reg. ſtatuimus. Intellige niſi ea abſolute ꝛ ir
reuocabiliter donaſſet. Sꝫ ſi poſt ꝓfeſſionẽ trã/
ſit ꝛ ſine lnĩa: res ſue remanẽt priori monaſterio:
ꝛ qui ipſũ recipit ĩputet ſibi. Si vero cũ lnĩa vl̃
inuitus ex aliqua cã vadit ad ſecundũ monaſte/
riũ: tũc vſuſfructus rerũ quas ꝯtulit ꝑori mona/
ſterio: debet̃ ſecundo q̃diu vixerit: ne ei exiſtat
oneroſus. Et ſic intellige. 16. q. 6. cognouimus. et
27. q. 1. ſi quis rapuerit. Religioſi mendican/
tes ſi tranſeũt ad ordinẽ nõ mendicantiũ etiam
de lnĩa pape: nõ hñt vocẽ vel locum in capitulo
etiã ſi ab alijs eis ꝯcedatur. Nec poſſũt habere
prioratũ nec aliquã adminiſtrationẽ nec quecũ
qꝫ officia etiã annua. Nec tanq̃ꝫ vicarij vel mi/
niſtri vel loca eoꝝ tenentes poſſunt quodcunqꝫ
regimen animarũ exercere: vt de regu. c. vt pro/
feſſores in cle.

De tranſitu de vna re

ligione ad aliam. Nota ꝙ pe. de pal. in. 4. di. 39.
ſic dicit. Religio mendicantiũ eſt ꝑfectioꝛ oĩ nõ
mẽdicante: qꝛ ĩ voto caſtitatis oẽs ſũt equales:
quanto ẽ artioꝛ eſt paupertas: tanto eſſentialit̃ eſt
ꝑfectioꝛ religio ceteris parib⁹. Similiter in ꝑfe
ctioribus eſt obediẽtia taxata. tanto religio eſt
artioꝛ. i. perfectioꝛ. Quare ẽ corpalis exercitatio
ad modicũ vtilis eſt: nullũ aũt ſacrificiũ eſt deo
magis acceptũ ſicut zelus aĩaꝝ: qꝛ ad ꝑdicandũ
fuit xp̃i religio eſſentialiter. illa religio cui⁹ obe/
dientia eſt ad ꝑdicandũ eſſentiale ꝑncipaliter ꝛ
noĩaliter inſtituta eſt ꝑfectioꝛ alijs. Et ex oĩ alia
ad eã licet tranſire etiã ſi in paupertate ꝛ auſterita
te alia excellat: qꝛ hec eſt ꝑfectio ꝛ religio xp̃i: et
ſi loculos habeat: qđ alia nõ habet religio: que
ꝑdicationẽ eſſentialiter nõ hꝫ annexã ſꝫ acciden
taliter poſt inſtitutionẽ ꝑ auctoritatẽ ſibi cõmiſ/
ſam ꝑ accidens ad hanc ꝑfectionẽ attingit: hec
pe. Concoꝛ. do. Jo. do. dicens ꝙ cũ vnicuiqꝫ ob
frugẽ melioris vite ad altiorẽ ſtatum liceat trã/
ſire: vt. 19. q. 2. due ſũt. de regu. c. licet. Nõ ſolum
cartuſieñ. ſꝫ cuiuſcũqꝫ ordinis fratres ordinẽ ꝑ/
dicatoꝝ pñt tanſire regulariter ad vnguẽ viuen
tem: ꝛ ꝙ ſit ꝑfectioꝛ alijs ꝓbat eadẽ ratione: qua
pe. de pal. ꝛ ſubdit. Et ecõuerſo dico fratres ꝑdi
catores ad aliorum ordinũ obſeruantiã nõ poſ
ſe deſcendere: niſi ĩ ordine ꝑdicatoꝝ foret remiſ
ſa religio. Tunc enĩ liceret tranſire ad aliũ ordi/
nem artius viuentẽ cũ ꝓpoſito ꝛ facto ſic arte vi
uendi ꝛ nõ laxe: ſicut in ordine ꝑori: al̃s cenſetur
apoſtata: qui cã libertatis vagãdi aut fugiẽdi or/
dinis ſui diſciplinã: ad artiorẽ aut altiorẽ tranſe/
unt noĩe tñ. hinc Jo. an. ſup. c. ſane de regu. dicit
Nõ eſt inſpiciendũ ꝑncipiũ fundationis regule
tranſeũtis ꝛ recipientis: ſꝫ ſatis eſt ꝙ nũc ſit ſtric/
tioris vite illud ad qđ nũc tranſijt: ſꝫ forte tp̃e
fundationis fuerit laxioris ſc̃m Inno. nõ enim ſꝫ
deſcendere. Et hoc eſt ꝯtra apoſtatas fratrũ ꝑdi
catorum qui ꝓfitendo in aliquo monaſterio ſcĩ
Benedicti: vbi forte nõ ſeruat̃ religio: putant ſe
euadere apoſtaſiã: ꝯtra eos eſt lr̃a hec ĩ dicto. c.
ſane. cõſtitutiones enĩ ꝑdicatoꝝ vltra regulã ita
artant eos: ꝙ vita eoꝝ eſt aſperioꝛ q̃ꝫ vita mona
choꝝ: vñ cogendi ſũt redire ad primũ ordinem:
hec Jo. an. Quidã etiã monaldus noĩe magnus
canoniſta ꝛ theologus vt refert Jo. do. dixit ſe
vidiſſe pariſius determinationẽ factã ꝑ docto/
res vniuerſitatis eiuſdẽ: ꝙ frater cartuſiẽſis po
teſt tranſire ad ordinẽ ꝑdicatorũ regulariter vi
uentẽ de iure cõi. Conſiliũ etiaꝫ refert Jo. do. ſe
vidiſſe franciſci de zab. ꝛ cuiuſdam magni periti
determinãs monachũ ſcĩ Benedicti obſeruan/
tie laxioris poſſe tranſire ad ordinẽ ꝑdicatorũ
obſeruantie artioris. Et idẽ dicit Jo. do. de ordi
ne minoꝝ hoc in tractatu đ poſſeſſionib⁹. Olim
fiebat tranſitus ab ordinib⁹ mendicantiũ ad or/
dines monachales quoſcũqꝫ ſine diſpenſatione
pape. Et reputabat̃ licitus in foro iudiciali eccle
ſie tanq̃ꝫ tranſitus ad ꝑfectiorẽ ſtatum. ſ. ꝯtempla
tionis: cum tñ in rei veritate nõ hoc intenderẽt
tranſeũtes: ſꝫ vt maiori libertate ad malũ vterẽ/
tur: vt apparebat in ꝯuerſatione eoꝝ. Sꝫ ꝑ ꝯſtitu
tionẽ martini quinti decretũ ẽ: vt de ordine mẽ
dicantiũ nullus poſſit tranſire ad aliquẽ ordinẽ
monachalẽ niſi cartuſieñ. etiã cũ lnĩa ſui ordinis
niſi ſup hoc haberet diſpẽſationẽ a papa: in qua
bulla diſpenſationis fieret mentio de ꝯſtitutiõe
martini: al̃s eſſet ille apoſtata: nec poſſet manere
in illo ordine ad quẽ tranſit vt habes. j. ti. de ex
cõmu. circa fi. Verũ ſi qs ꝓpter ſua demerita ex
pelleret̃ de ordine mendicantiũ: qđ fieri põt: tũc
videt̃ ꝙ talis poſſit trãſire ad ordinẽ monacha/
lẽ quẽcũqꝫ volentẽ eũ recipere: qꝛ extra religio/
nẽ ꝛ habitũ religiõis eẽ nõ põt: ꝛ ſic nõ videtur
tunc neceſſaria diſpenſatio pape: ſic vidi ꝯſilia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

peritorum hec ſententia.

De eiectis ⁊ fugitiuis. Capl'm quintū.

De eiectis et fugitiuis:

dicit canon ꝙ monachi qui fuerunt ꝓuagati: vbi inuenti fuerint cū auxilio epi tanꝙ̄ fugaces ſub cuſtodia reuocent̄. Et reum ſe ille abbas cognoſcat futurum qui in hͥ ꝑſonis non regularit̄ animaduertit: vel qui monachum ſuſcepit alienum. 18. q. 2. abbates. ⁊ de apoſta. c. a nobis. dicit̄ ꝙ tales fugitiui vel apoſtate ſi nolunt redire vel ad habitū reſumere: debēt capi ⁊ ſub graui cuſtodia carcerari. Nota ſcḋm anto. de butrio ꝙ monachi eiecti ⁊ fugitiui reuerti volētes admittendi ſunt ad religionē: niſi regula contradicat: ⁊ regula contradicente nō ſunt tn̄ in derelicto habendi: ſ3 ſunt recipiēdi vt apud loca ſua vel aliter ſubiecta alimentent̄: vt eis tollatur vagandi occaſio. ¶ Nota ꝙ regula vt autētica poteſt allegari: ⁊ diſponere pōt vt monachus vagabundus nō recipiat̄. Nota ꝙ monaſteria etiā ſi ordo repugnet in readmiſſione fugitiui poſſunt artari ad ꝑſtandum alimenta fugitiuis ⁊ eiectis vbi velint ad cor reuerti.

Quero quis dicatur

fugitiuus: qui ꝑ ſe exiuit ⁊ ſtetit extra monaſterium: ⁊ ſe celat abbati: ſ3 poſtea pnīa duct⁹ ad abbatem redeat. ff. de edili edi. l. quid ſit fugitiuus. Et dicunt qdaꝫ ꝙ quicquid talis acquiſiuit interim dum eſt in fuga: acquirit ꝑmo monaſterio ſicut ⁊ ſeruus dn̄o. ff. de acqui. poſ. l. i. §. ꝑ ſeruū. Saluo niſi diu fuerit in poſſeſſione libertatis: qꝛ tūc acquirit ſibi: allegat. ff. de acqui. poſ. l. ꝑ eū §. ſi. Et intelligūt diu. i. decēnio. ff. a qbus ma. li. nō fiant. l. ſ3 ⁊ ſi fideiuſſor. §. ariſto. qḋ notat hic Inno. īmo ꝙ in monacho nullū tempus excuſat quicqd q̄rit: querit ꝑmo monaſterio: allegat de teſta. c. quia. nec eſt vis in tēpore: ita ꝙ ad hoc nō h3 locū in monacho: cuꝫ nullo tp̄e excuſet̄: extra de teſta. c. qꝛ. Et hoc oīno verū ē ſi de monacha tn̄ cōſtat: al's ſecus. extra de teſta. nup. nec ē vis ī tp̄e ſ3 ſolū an hoc conſtet vel nō: ⁊ ex quo cōſtat oīa reuocat monaſteriū. 18. q. 2. abbates. ⁊ debēt talia de plano ⁊ ſine libello expediri: qꝛ ſeruos dei ⁊c̄. j. de accu. c. olim. ii. q. i. ſi quis cuꝫ clerico. Eiectus aūt dicit̄ qui eijcitur ab alio. ¶ Quid ſi monachus fugitiuus ꝓmouet̄ ad aliā eccleſiam ⁊ ibi aliquid acq̄rit ad quā iniuſte eſt ꝓmotus: ḋ teſta. c. cū in officijs. Si cōtemplatione ꝑſone q̄rit monaſterio ī dubio: ſi relinquit̄ ab extraneo ꝓſumit̄ rōne eccl'ie ḋ teſtamētis reqſiſti. ⁊ ſic diſputauit Jo. car. ¶ Quid ſi monach⁹ fugitiu⁹ vni⁹ monaſterij ingredit̄ aliud laxioꝛl regl'e: an ſi qd q̄rit q̄rat ꝑmo an ſcḋo in toto vel ī pte: dicit do. anto. de butrio ſi tranſiuit illicite: vt qꝛ ſine lnīa ad laxiorē religionē: q̄rit ꝑmo monaſterio: quia remāſit ei⁹ monach⁹. ḋ. c. Jo. Si vͦ ad ſcḋm trāſiuit artius ⁊ lnīa petita q̄rit ſcḋo: qꝛ nihil cōe cū ꝑmo: ar. 18. q. 2. c. i. de ſanc. epi. §. ſi monach⁹. coll̄. 9. ⁊ de mona. §. ſi vͦ reliq. ⁊ ex̄ de renū. ex trāſmiſſa. ⁊. ḋ. co. l3. Nā ⁊ ſeruus a dn̄o ꝓ derelicto habit⁹ dn̄o nō acq̄rit. l. qd ſeru⁹. ff. de ſtipu. ſer. ⁊. l. i. C. de lati. liber. toll̄. ⁊ qḋ notat̄ de ꝓuilegi. cum olim. Interim aūt ſi licentiat⁹ eſt vt trāſeat ad artiorē: ſi anteꝗ̄ trāſeat aliqd acq̄rit cui acquirit. Tan. ⁊ bar. brix. dicūt qꝛ anteꝗ̄ ſit ingreſſ⁹ ſcḋm nō eſt plene tranſlat⁹. 21. q. 2. ſi qs. ⁊. ff. de teſt. mi. l. ex co. Jḋ q̄rit ꝑmo monaſterio cui⁹ eſt monachus: de hac materia ꝑ ſpe. in ti. ḋ ſta. mo. v. 41. ⁊ 18. q. 2. abbates. Qn̄ eſſet ſcandalizoſus ⁊ periculoſus alijs: ⁊ nō apte poſſet corrigi capi vel detineri: forte nō tenet̄ ꝓlatus vel cōuentus ſeu monaſteriū talē reducē ad monaſteriū: ne alijs noceat: ſi nō ſperat̄ poſſe coerceri ⁊ emendari. Utilitas eni cōis ꝓponenda eſt vtilitati vni⁹: q̄ etiaꝫ nō ſequeret̄ in tali incorrigibili. 24. q. 3. reſecāde. Si aūt ſperat̄ correctio vel impeditio malorū eius: ſi coerceat̄ vel detineat̄: tenet̄ ꝓlatus vel monaſteriū eū corrigere ⁊ cogere ad redeundū extra de apoſta. c. a nobis.

Queritur de exemplo

quando fugitiuus nō pōt recipi ſalua ordinis diſciplina: ponunt doc. in regula ſancti Benedicti exemplū. ſ. ꝙ qui eſt egreſſus ter monaſteriū nō debet recipi ad monaſteriū: vt ī. c. 29. regule beati Benedicti. Que ſūt iſta loca cōpetentia in quibus ponūt̄: quādo habēt regulā ꝙ nō debēt admitti. Dic ſcḋm anto de but. nō admittent̄ vel non ponent̄ cū alijs monachis: ſ3 cū alijs cōſeruientibus: vel ſcḋm hoſti. ponent̄ in ergaſtulis de qbus exire nō poſſint. j. de penis tue. Quādo dicetur graue ſcandalū: vt quando dicūt alij ꝙ poti⁹ exirent ꝙ̄ vellēt ſtare cū illo: qꝛ nō poſſent durare cū eo: ⁊ ſic dicit hoſti. ſe vidiſſe de facto. Et etiā ego vidi florentie in quadam moniali.

Quis miniſtrabit expenſas

huic qui detrudit̄ ad aliud monaſteriū: an abbas ꝑmi monaſterij an abbas ſecūdi monaſterij? Glo. dicit ꝙ abbas ꝑmi: vt ſi habuit aliqd de ſuo de illo ꝓuideat. 13. q. 6. ḋ lapſis. Et etiā ſi nō habuit aliqd: ꝓuidebit monacho ſuo tempore pnīe: al's monaſteriū ſecundū quare grauaret: ⁊ hoc placet Inno. poſt glo. hoſtiē. dicit ꝙ ſi incluſus a ꝑncipio habuit bona: ꝓuidebit̄ de ill'. Si nō habuit vel habita nō ſufficiūt: ⁊ vtrūꝗ̄ monaſteriū ſufficit ad miniſtrandū expenſas: vtrūꝗ̄ miniſtrabit: qꝛ ſuus monach⁹ eſt vel ſaltē fuit forſitan ſecundū de ſola incluſione grauat̄: ꝑmū ergo hoc faciat in memoriā priſtine fraternitatis: ar. C. de queſtionibus. l. ſeruos. ff. de pac. do. l. cū tibi ſocerum. §. conueni. Si vero alterum ſolū monaſteriū ſufficit id ꝓuideat: ar. de inſti. c. d. 86. diſ. paſce. Si neutrū contribuit: tenebitur

capitulum generale: extra de ſta.mo.in ſingulis.⁊.c.ſi.§.hec etiā. In ſubſidiū recurrendū eſt ad epm.90.di.c.i.12.q.i.p̄cipimus.⁊.c.eccleſiarum. Et hoc etiā ſm hoſti.poterunt p̄ſidentes exequi auctoritate pape ſibi cōmiſſa: hoc ſaluo ꝙ epm nequeunt coercere: extra de ſta.mo.in ſingulis.⁊.c.ſi.§.ꝙ ſi abbas.de maio.⁊ obe.cū inferior.⁊ facit de here.c.inquiſitionis li.vi. Faciūt hec ad q̄ſtionem. Reformato monaſterio collapſo ad nouam regulam data optione monachis antiquis ibidem remanēdi: modo eligūt ibidē nō remanere: ſ; alibi extrinſecus viuere: a qbus debent alimentari. Et certe de iure a p̄mo monaſterio. Et hec tu vides. Et ita de facto cōſului: hec antonius de butrio. Et nota ꝙ non dʒ iudicari apoſtata ſiue fugitiuꝰ ſm iura: etiā ſi diu ad longinqua vaget̄: niſi poſtq̄ʒ ſic viuit: ꝙ animū redeundi depoſuiſſe oſtēdit.ff.de re mili.l.deſertorem. tamē ꝑ ſolā temerariā habitus dimiſſionē cū hoc facit eſt excōicatus. Qr ſi redierit recipietur in monaſteriū: ſm ꝙ in regula continet̄: hoc intelligit̄ ſi monaſteriuʒ regularit̄ viuat: alias in diſtrictius monaſteriū cū vſufructu reruʒ quas cōtulit p̄mo monaſterio: que res poſtea ad primū monaſteriū redibūt.27.q.i.ſi qua.⁊.16.q.6.de lapſis. Alij vero dicūt ꝙ res erūt ſimpliciter ſecūdi monaſterij. Qr ſi nullū monaſteriuʒ vult eū recipere: dicit Inno. ꝙ eiectus talit̄ nulli acquirit: nec tenet cōtractus eiꝰ: poſſet tamē dici ꝙ acquirit epo a cuiꝰ iuriſdictione nō abſoluit̄. Et tales eiecti qui nō inueniūt religionē in qua recipiant̄: debent nihilominus viuere regulariter ⁊ honeſte ſm Ray.

De bonis que acqui/

runt apoſtate. Nota ſm doc. ꝙ ſi abbas noluit eū recipere vel etiā neglexerit eū reuocare: ⁊ ſic deceſſerit denegabit̄ monaſterio repetitio bonorū illius: ex quo malicioſe denegauit alimenta: extra de infan.⁊ langui.c.i. Et ꝑtinebūt bona illa ad ſecundū monaſteriū: ſi ingrediat̄: al's ad epm. Et hoc intelligendū eſt ſi conuentus totus deliquit in hoc: al's delictum ꝑſone.ſ.p̄lati nō debet in damnū eccleſie redūdare.16.q.6.c.ſi epm. Si vero nō renuuit eū recipere: quicquid acquiſiuit ſuo monaſterio acquiſiuit: ſicut ſeruus domino.18.q.2.c.abbates.

De excōmunicationi/

bus varijs quas incurrūt religioſi: habes.j.in ti. de excō.in diuerſis.c. Incurrūt enim inducēdo ꝑſonas ad vouendū vel iurandū vel ꝓmittendum de nō mutando ſepulturā apud eos electaʒ vel ad eligenduʒ apud eos. Item conferendo ſacramenta euchariſtie ⁊ extreme vnctionis vel ſolēnizando matrimoniū abſq; licentia ꝓprij ſacerdotis. Item abſoluendo a ſententijs ꝑ ſtatuta ſynodalia vel ꝓuincialia ꝓmulgatis vel excōicatos a canone in caſibus nō conceſſis.

Item inquiſitores q odio gratia vel amore vel lucro contra iuſticiā ⁊ conſcientiam obmiſerunt ꝓcedere contra aliquē hereticū: vel alicui imponerent hereſim ipſam: vel imponerēt ꝙ impediret officiū inquiſitionis. Itē mendicātes profeſſi tranſeūtes ad aliquem ordinem monachalem niſi cartuſieñ. ſine diſpenſatiōe pape: he oēs ſūt papales. Item ſepelientes corpa in cimiterijs vel locis ſacris tempore interdicti in caſibꝰ nō conceſſis: vl' excōicatos publice vl' noīatim interdictos: vel vſurarios manifeſtos ſcient̄ ſepelientes. Itē audiētes leges vel phyſicam. Itē dimittentes habitū temerarie. Itē accedentes ad ſtudia generalia ſine lnīa ſui p̄lati cum conſilio maioris partis capituli. Itē nō habentes adminiſtrationē conferētes ſe ad curias p̄ncipum ſine lnīa p̄latorum: vt inferāt damnū monaſterijs vel p̄latis ſuis. Itē portantes arma infra ſepta monaſterij ſine lnīa. Itē contrahentes matrimoniū de facto. Iem nō ſeruantes interdictū quod ſeruat mater eccleſia. Item dicentes aliqua vt retrahant audientes a ſolutione decimarū. Item recipientes de nouo loca vel domos ad habitanduʒ vel recepta mutātes. Itē nō facientes conſcientiā confitētibus ſibi de decimis ſoluendis ſcienter hoc obmittendo: ſi p̄dicant poſtea anteq̄ʒ faciant p̄dictis conſcientiā: ſi hoc cōmode pñt. Itē minores qui tp̄e interdicti recipiūt ad diuina fratres vel ſorores.ſ.de.3°ordine. Iteʒ ingredientes monaſteria monialiū ordinis p̄dicatoꝝ vel minorū niſi in certis caſibus. De his oībus habes diffuſe.j.in ti. de excōicatione maiori in ſuis.c. ibi vide.

De multis ꝑtinentibus ad religionem vt de habitu de ſtudio de mēdicatione de labore manuum de eſu carnium de contractibus ⁊ obligationibus eorum. Ca.vi.

De quibuſdam con/

cernentibus religioſos. Et p̄mo de habitu religionis neceſſario deferendo a religioſis. Nota ꝙ quilibet religioſus tenet̄ deferre patēter habitū ſue religionis: cum ꝓdit in publicum. Alias' ipſū dimittendo peccaret mortaliter niſi iuſta cauſa illū dimitteret: puta ad euitandū aliquod p̄iculum vt capture ⁊ inſidiarum cū tranſformaret habitū: vel cū eſſet in balneis vel ſtuſis ⁊ hꝰ. Si aūt dimitteret vel occultaret habitum ne dep̄henderet̄ in ſcelere ꝑpetrando: non euaderet mortale ⁊ excōicationē: de qua.j.in ti. de excō.c.inhibemus. Sed qō eſt vtrū religioſꝰ p̄cipue habens curā animarū in eccleſia ſeculari: vt ſe conformet cū alijs clericis ſecularibus: poſſit licite vti habitu clericoꝝ ſeculariū ab extra ſubtus chlamydem tenendo habitū ſue religionis. Et ſi hoc faciendo incidat in canonem illuʒ temerarie dimiſſo habitu. Jo.an.in nouel.

ſup regula. certũ eſt in. vi. dicit. Ar. guil. de pe. la.
diſputans hanc queſtionẽ determinauit: ꝙ defe
rens habitũ monachalẽ coopertũ habitu clerica
li eſt apoſtata: qḋ videt̃ hodie approbatũ ꝑ cle.
qm̃. de vi. ⁊ ho. cle. Et poſt multa argumẽta ꝓ ⁊
ꝯtra tandẽ concludit. Ego. cũ talis religioſus in/
ſtam cauſã tranſformationis ſui habitus nõ alle
get: indubitant̃ dico ipſũ eſſe apoſtatã. Et qꝛ tali
habitu nõ vteret̃ in clauſtro: vt in extrauagante
ne cle. vel mo. grauis. quã hodie nõ habem⁹: lꝫ
mens eius habeat̃ in parte ne cle. vel mo. c. z. Et
qꝛ deferri dꝫ deſuꝑ de vi. ⁊ ho. cleri. c. clerici. Et
qꝛ publice dꝫ ab alijs diſtingui de iudi. c. in nõ/
nullis. ⁊ qꝛ nõ debet portare nõ portando vt dꝫ
de re iudi. qui ex timore. Et qꝛ recipit habitum
quẽ nõ põt habere: cũ ꝑmo priori renũciat ipſo
facto: ar. de ꝑben. c. de multa. Idẽ Jo. an. in no/
nell̃. ſup. c. qḋ dei timorẽ de ſta. mo. dicit ꝙ mo
nachus aſſumpt⁹ ad curã eccleſie ſecularis ñ ab/
ſoluit̃ ab habitu. ſ. monachali deferẽdo: qꝛ illud
nõ eſt ꝯtrariũ eccleſie ſeculari: qꝛ nõ hꝫ determi
natũ habitum ꝓ clericis ſuis: lꝫ debeat eſſe tala/
ris. z3. di. nõ liceat. Et ceteri colores veſtiũ vt vi/
rides rubei ⁊ hi⁹ ſunt ꝓhibiti: de vi. ⁊ ho. cleri. c.
clerici. ⁊ idem dicit archi. di. z3. ſanctimoniales.
Nõ aũt dicit glo. 16. q. 7. in noua. ꝙ tales poſſũt
mutare habitũ quo ad habitũ intrinſecũ: licꝫ ex
toto nõ debeant: dicit archid. eſſe verũ qñ inde
eſſet ſcandalũ ex delatione talis habitus monа/
chalis int̃ clericos: vt de vi. ⁊ ho. cle. deus q. Sꝫ
nullũ ſcandalũ videt̃ oriri ex hoc ꝙ religioſus
deferat habitum ſuum inter clericos ſeculares.
Idẽ dicit dominicus de ſancto gemi. ꝙ ob ſcan
dalũ vitandũ lꝫ monacho aſſũpto ad curam in
aliquo ſe ꝯformare habitui clericoꝝ ſecularium
qḋ fieri põt portando chlamydẽ ſꝫ clauſã in an/
tea cũ feneſtris lateralibus: vt faciũt honeſti ſa/
cerdotes ſeculares ⁊ caputiũ: ⁊ ſi nõ totum ſaltẽ
quo ad illã partẽ qua coopit̃ caput appareat ab
extra chlamyculũ retro. Sꝫ ſi hi⁹ monachi vtan
tur habitu clericoꝝ ſeculariũ: vt nõ appareãt mo
nachi de hoc erubeſcẽtes: vel vt cognoſcant̃ ꝓ/
pter vanitatẽ nõ euadũt mortale peccatũ ⁊ cen
ſurã excõicationis. Idem de monialibus dimit
tentib⁹ habitũ ſuũ: etiã ſi expellant̃ de monaſte/
rijs ſuis: ⁊ det̃ eis lĩa extra monaſteriũ manere
⁊ tenet̃ habitũ deferre: qḋ notãdũ qꝛ frequẽter
in hoc offendũt religioſi ⁊ religioſe. ¶ De ſtudio
in religiõe hiero. 16. q. i. Dicit multo tpe diſcas ꝙ
poſtea poſſis docere: ne ſis miles anteq̃ꝫ tyro: et
magiſter anteq̃ꝫ diſcipulus. Mihi placet vt neqꝫ
te ipſum doceas. Et aug⁹. in regula. Codices ſin
gulis diebus certa hora petant̃: vbi nõ. ſm tho.
2ª. 2ᵉ. q. 188. ar. 5. ꝙ ſtudiũ cõpetit religioni tripli
citer. Et ꝑmo quantũ ad id qḋ eſt ꝓpriũ ꝯtem/
platiue vite: nã ipſum ſtudiũ adiuuat cõtempla/
tionẽ directe ⁊ indirecte. Et directe qdem illu/
minando intellectũ. Ordinat̃ enim ꝯtemplatio
ad ꝯſiderationẽ diuinoꝝ in qua dirigit̃ ꝑ ſtudiũ

Indirecte aũt quia ſtudiũ remouet ꝯtemplatio
nis ꝑicula. ſ. errores qui ſepe in ꝯtẽplatione acci
dunt his qui ſcripturas ignorant. Vñ greg. li. vi.
moral̃. dicit. Nõnulli dũ plus exquirũt ꝯtem
plando q̃ꝫ capiant vſqꝫ ad ꝑuerſa dogmata erũ/
punt. ¶ Secũdo ſtudiũ eſt neceſſariũ religioni
inſtitute ad ꝑdicandũ ⁊ alia hi⁹ exercendũ. vnde
ad Titũ. i. dicit̃ d̃ epo cui⁹ eſt hi⁹ act⁹ exercere: vt
potẽs ſit exhortari in doctrina ſana: ⁊ eos q con
tradicũt arguere: vnde ⁊ diſ. 38. dicit̃. Ignorãtia
que mater eſt cunctoꝝ erroꝝ a cunctis vitanda
eſt: ⁊ maxime ab his q officiũ docendi in popu/
lo ſuſceperũt ⁊c̃. Nec obſtat ꝙ apl̃i abſqꝫ ſtudio
litteraꝝ ad ꝑdicãdũ ſũt miſſi: qꝛ vt dicit hiero.
Quicquid alijs quotidiana in lege dñi exercita
tio tribuere ſolet: hoc apl̃is ſuggerebat ſpũs ſan
ctus. ¶ Tertio ſtudiũ litterarũ cõgruit religioni
quantũ ad id qḋ eſt cõe oĩ. valet enim ꝑmo ad
vitandũ carnis laſciuiam: vñ hiero. Ama ſtudia
litteraꝝ ⁊ carnis vicia nõ amabis: de conſe. di. 5.
nunq̃ꝫ. ¶ 2° vꝫ ad auferendũ cupiditatẽ diuitiaꝝ
hiero⁹. Socrates ille theban⁹ cũ ad philoſophã/
dũ ꝑgeret magnũ auri pond⁹ abiecit. iz. q. z. glĩa.
¶ 3° valet ad obedientie documẽtũ: aug⁹. Que ꝑ
uerſitas eſt illa lectioni nolle obtemperare: duꝫ
vult ei vacare. Docet̃ etiam de modo ⁊ ordine
obediendi: de quo. 8. q. i. ſciendũ. Nõ obſtat qḋ
ait ꝑs ꝑs. 70. Quõ nõ cognoui litteraturã introi/
bo in potentias dñi. i. in virtutẽ xpianã: ſed hoc
maxime congruit religioni: q̃ eis nõ ꝯuenit vaca
re litterature. Nã vt dicit Jo. an. in nouel. ſup. c.
ſane de regu. illud ꝑs. nõ intelligit̃ de quacunqꝫ
litteratura ſeu doctrina: ſꝫ de litteratura iudeoꝝ
de qua apl̃s. z. Corin. 3. c. ait. littera occidit obſ/
uare. ſ. cerimonialia ſm litterã q̃ nũc ceſſant. Sꝫ
litteratura ſanctaꝝ ſcripturaꝝ bene intellectarũ
⁊ aliarũ ſcientiarũ iuuat ad introeundũ in potẽ/
tias domini ad contemplanduꝫ: vnde hiero. ait
Diſcamus in terris quoꝝ ſcientia nobis ꝑſeueret
in celis. Hec Jo. an. ⁊ addit que ſupradicta ſũt ꝑ
tho. Aduertendũ tamen ꝙ nõ omne ſtudiũ con
gruit oĩbus religioſis. Nã ĩ religionib⁹ nõ depu
tatis ad ꝑdicandũ ⁊ legendũ ⁊ diſputandũ vt ĩ
monachalib⁹ chamaldulenſibus magis cõgruit
ſtudiũ ſeu lectio ſcripturaꝝ ſacrarũ ⁊ deuotoruꝫ
librorum q̃ꝫ ſeculares ſcientie vel ſcientie iuris.
In religionibus deputatis ad ꝑdicandũ vt ſunt
mendicãtes: q̃uis liceat in ſcientijs ſecularibus
ſtudere: nõ tamen debẽt in illis quieſcere: ⁊ per
totũ tempus vite ſue his vacare ſꝫ ſtudio ſcriptu
rarũ: ⁊ his ex qbus poſſint ꝯſulere in foro aĩarũ
cauendo ſibi ſemꝑ a curioſitate ⁊ inani gloria.
Et ex his nõ ſolum alijs ſed etiam ſibi ſumẽ do
cumenta vite.

De elemõſynis viuere

religioſis aliq̃ modo lꝫ ⁊ aliq̃ modo nõ lꝫ: ꝓ cui⁹
declaratione dicit tho. 2ª. 2ᵉ. q. 187. ar. 4. ꝙ vni/
cuiqꝫ viuere lꝫ de eo qḋ ſuũ eſt vel ſibi debitum

Fit aūt aliqđ alicuiꝰ ex libertate donātis. Sūt āt donate monaſterio multe poſſeſſiones: ⁊ danť quotidie ⁊ bona mobilia: de q̄bus ſuſtentanť religioſi. Et qꝛ hiꝰ beneficia religioſis videnť eſſe collata vt liberiꝰ religioſis actibꝰ inſiſtere poſſit: quoꝝ cupiūt ſe fore ꝑticipes: q̄ tꝑalia ſubmiſtrāt reddenť eis vſus ꝑdictoꝝ donoꝝ̄ illicitꝰ: ſi ab actibꝰ religioſis deſiſterēt: qꝛ q̄tū ē de ſe ꝯfraudarēt intentionē illoꝝ̄: q̄ talia bn̄ficia ꝯtulerūt. Debitū aūt eſt aliqđ alicui dupliciť. Uno mō ꝓpter neceſſitatē q̄ facit oīa cōia: vt diċ ambro. di. 47 ſicut his. ⁊ iō ne religioſi neceſſitatē patiāť: licite pn̄t de eľynis viuere: q̄ neceſſitas pōt eē tripliciť. Primo q̄dem ꝓpter corporis neceſſitatē ⁊ infirmitatē ex q̄ ꝯtingit: ꝙ n̄ pn̄t ſibi labore manuū victū q̄rere. 2° ſi id qđ ex ope manuū acq̄runt: nō eis ſufficiat ad victū. 3° ꝓpter p̄ſtinā ꝯuerſationē eoꝝ̄: q̄ nō ꝯſueuerūt manibꝰ laborare: et de his duobꝰ loquiť augꝰ. ī li. de opibꝰ monachorū. 2° modo fit aliqđ alicui debitū ex eo ꝙ ipſe exhibet: ſiue illud ſit ſpūale ſiue tꝑale ſcđm illud apľi. i. Corin. 9. Si vobis ſpūalia ſeminauimus magnū eſt ſi carnalia metamꝰ. Et ſꝫm hoc pn̄t religioſi q̄drupliciť de eľynis viuere q̄ſi ſibi debitis. Primo ſi p̄dicent: q̄uis enī eis nō ꝯpetat hoc ex officio ſicut p̄latꝭ: pōt tn̄ ꝯpetere ex ꝯmiſſione p̄latorum: ⁊ vt dr̄ ad thi. i. 4. c. Laborantē agricolā oꝫ ꝑcipere de fructibꝰ. 2° ſi ſint miſtri altaris: qꝛ vt diciť. i. Corin. 9. Qui altario deſeruiūt cū altari ꝑticipanť. Sacramentū altaris vbicunq̄ѕ agať cōe eſt toti populo fideliū. 3° ſi inſiſtant ſtudio ſacre ſcripture ad vtilitatē totiꝰ eccleſie: vn̄ hiero. Uſq̄ѕ hodie ꝑſeuerat cōſuetudo nō ſolū apud nos ſꝫ et apud hebreos: vt q̄ ī lege dn̄i meditenť nocte ac die. ⁊ patrē nō hn̄t ī terra niſi deū orbis foueantur miniſtris. 4° ſi bona tꝑalia q̄ habebāt ī ſeculo monaſterio largiunť: pn̄t de eľynis factis monaſterio viuē: vt ēt dicit augꝰ. in li. de opibꝰ monachoꝝ̄. Religioſi aūt q̄ abſq̄ѕ neceſſitate vel vtilitate quā afferāt: volūt ocioſi de eľynis viuere: q̄ danť paupibꝰ hoc ē illicitū: vn̄ augꝰ. in dicto li. Nullo mō decꝫ vt ī ea vita vbi ſenatores fiunt laborioſi: fiant opifices ocioſi: hec tho. ⁊ ad hoc facit dictū hiero. 12. q. 2. gloria. Natꝰ in tiguria in ruſticana domo q̄ vix rugientē ventrē milio ⁊ cibario pane ſaturare poterā: nūc ſimilā ⁊ mella faſtidio. Et tales vt dicit idem. 16. q. 2. q̄n̄. q̄cq̄đ eſt pauperꝫ: accipiūt per abuſionē taliū: iudiciū ſibi manducāt ⁊ bibūt.

De mendicatione religioſoꝝ quō licet vel non.

Nota ſꝫm tho. 2ª. 2ᵉ. q. 187. circa mendicitatē duo pn̄t ꝯſiderari. vnuꝫ ex pte actus ipſiꝰ mendicationis: q̄ hꝫ quandam abiectionē ſibi cōiunctā. Illi enī videnť abiectiſſimi inť hoīes eē: q̄ nō ſolū ſūt pauperes ſꝫ in tantū egentes: ꝙ neceſſe hn̄t ab alijs victū acquirē. Et ſꝫm hoc cā humilitatis aliq̄ laudabiliť mendicant: quaſi efficaciſſimā medicinā cōtra ſuperbiam hoc ſumētes: quā vel in ſeipſis vel etiam ī alijs ꝑ exemplū extinguere volūt: vn̄ de peni. di. 2. diciť. Si q̄s ſemel notatus fuerit inuidie vel contentionis vel elationis vicio: optet cū ꝑ ꝯtria curari. i. ꝑ humilitatis exercitiū. Exercitia vero humilitatis ſūt ſi ſe viliorıbꝰ officijs ſubdet: ⁊ miniſtris indigniorıbꝰ tradet. Ita nāq̄ѕ arrogantie ⁊ humane glorie viciū poterit curare. Cōpetit ēt mēdicare religioſis vt xp̄m imitenť q̄ dicit. Ego aūt mendicus ſū ⁊ paup: p̄s. In pſona enī xp̄i loquiť ibi p̄s. ſꝫm hier. Sꝫ qꝛ humilitas ſicut ⁊ cetere virtutes abſq̄ѕ diſcretione eē nō debent: ita optet diſcrete ſumere mendicitatē ad humiliationē: vt inde notā cupiditatis nō incurrant: vel cuiuſcūq̄ѕ alteriꝰ indecentie. Alio mō pōt cōſiderari mēdicitas ex pte eiꝰ qđ q̄s mendicādo acq̄rit. Et ſic ad mendicandū pōt hō induci ex duobus. Uno mō ex cupiditate hn̄di diuitias vľ victū ocioſum. Et talis mendicitas eſt illicita. Alio mō ex neceſſitate vel vtilitate. Ex neceſſitate q̄dem ſicut cū aliq̄s nō pōt aliunde hr̄e vn̄ viuat niſi mēdicet. Ex vtilitate aūt vt cū aliq̄s intēdit ad aliqđ vtile ꝑficiendū: qđ ſine eľynis fideliuꝫ facere nō pōt: ſicut petunť eľyne ꝓpter ꝯſtructionē pontis vel eccleſie vel q̄buſcūq̄ѕ alijs opibus ad cōem vtilitatē: ⁊ hoc mō mendicitas eſt licita ſicut ſecularibus ita ⁊ religioſis.

De labore manuum in religione vel extra: quō ⁊ qn̄ ſit neceſſe.

Nō ſꝫm tho. 2ª. 2ᵉ. q. 187. ꝙ ſub ope manuali: cū manꝰ ſit organū organoꝝ: intelligiť oīs opatio ⁊ oīa hūana officia: ex q̄bus licite hoīes victū lucrāť ſiue manibꝰ ſiue pedibꝰ ſiue lingua fiant vt vigiles cuſtodes aduocati ⁊ hꝰ. Ordīať aūt labor manualis ad quatuor. Primo ⁊ ꝑncipaliť ad victuꝫ q̄rendū. Vn̄ ⁊ ꝑmo hoī dictū. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Et ſꝫm hoc labor manualiſ cadit ſub ꝑcepto vel ſub neceſſitate ꝑcepti: put. ſ. neceſſariū ē ad talē finē. Et iō q̄ nō hꝫ vn̄ poſſit aliūde viuē: teneť manibꝰ. opari: cuiuſcūq̄ѕ ſit cōditiōis: ⁊ hoc ſignāt v̄ba apľi dicētis. Qui n̄ vult opari nō māducet. q. d. ea neceſſitate teneť aliq̄s ad opandū manibꝰ q̄ teneť ad manducandū. Et eadē rō ē de illis q̄ nō hn̄t alias vn̄ licite poſſit viuē. 2° ordinať labor manualis ad tollendū ociū: ex q̄ multa mala oriūť: vn̄ dr̄ eccľ. 33. Mitte ſuuꝫ ī operatiōe ne vacet. Multā. n. maliciaꝫ docuit ocioſitas: ⁊ ſꝫm hoc opꝰ manuale ſꝫm ſe ꝯſideratū nō cadit ſub neceſſitate ꝑcepti: ſi alijs mōis pōt tolli ociuꝫ: vt ꝑ meditatiōes ſcripturaruꝫ ⁊ laudes dīnas ⁊ hꝰ: ⁊ iō ꝓpť hāc cām nō teneť religioſi ad opera manualia: ſicut nec ſeculares niſi forte ad hec ꝑ ſtatuta ſui ordīs obligeť: ſiċ hier. diċ ad ruſticū Egyptioꝝ mōaſteria hūc teneť mōm: vt nulluꝫ abſq̄ѕ ope aut labore ſuſcipiāt: nō tā ꝓpť victꝰ neceſſitatē q̄ꝫ ꝓpť aīe ſalutē ne vageť ꝑnitioſis cogitatiōibꝰ: ⁊ hēť de ꝯſecr. di. 5. nunq̄ꝫ. 3° ordīať labor manuaľ ad eľyas

faciēdas: vñ dr̄ ad eph. 4. laborēt opādo mani/
b⁹ ſuis. ſ. fideles: qd̄ bonū eſt: vt hēant vñ tribu
āt neceſſitatē patiēti. Et ſm h⁹ labor manual' ñ
cadit ſub neceſſitate p̄cepti: niſi forte ex nec̄itate
ĩ aliq̄ caſu ĩ q̄ aliqs el'yas facē tenētur: ꝛ ñ poſſet
al's hēre vnde paupib⁹ ſubueniret. In q̄ obliga/
rēt ſilr religioſi ꝛ ſeclares ad opa manualia exe
quēda. ¶ 4° ordiat' labor manual' ad ↄcupiſcē
tiā repmēdā: inq̄ʒtum p hoc macerat' corpuſ. vñ
2. cor. 6. dr̄: in laborib⁹ ĩ ieiunijs ĩ vigilijs ĩ caſti/
tate: ꝛ ſm hoc ēt labor nō cadit ſub neceſſitate p̄
cepti: q2 multis alijs mōis pōt caro macerari vt
p ieiunia vigilias ꝛ hi⁹: nec tenēt' r̄ligioſi ad alia
q̄ʒ ſeculares niſi ꝑpt regl'e ꝓfeſſionē: ꝛ iō ſi ĩ ſta/
tutis regl'e nō ↄtineat' aliqd̄ de ope manuali: nō
tenēt' al'r ad operādū manib⁹ religioſi q̄ʒ ſecula/
res. Q2 āt apl'i māib⁹ laborauerūt al'n fuit nec̄ita
tis: q2 aliunde victum ĩuenire nō poterāt: aliqñ
ſupererogationis: vt p3. i. cor. 9. Et q̄ʒtum ad iſtō
ſcōm nō tenent' religioſi ĩ h° apl'm imitari: ſicut
nec q̄ ad oēs ſupererogationes. Que āt opa con
gruant religioſis: oſtendit hier. de cōſec. di. 5. di/
cens: Nunq̄ʒ de manu aut oculis tuis li. pſal. di/
ſcedat: dicat' ad ỽbū oĩo vbi dicit glo. i. iuxta ỽ/
bum vt ĩtētio ad id qd̄ dr̄ dirigat': vl' ad ỽbū. i.
nō trāſcurſe ſʒ tractim ſingl'a dicēdo: ꝛ. j. Semp
aliqd boni facito: vt diabolus te ĩueniat occupa
tū. Fiſcelā texe vico vl' caniſtꝝ lētis plecte vimi/
nib⁹: ſerat' hum⁹ areole: eq̄ limīe diuidāt': ĩ qbus
cum olera iactata fuerĩt: ſemīa vl' plāte p ordīez
poſite aque ducāt' irrigui: ĩſerāt' fructuoſe arbo/
res vl' geminijs vel ſcul't: vt pũo tũc tēpe laboris
tui dulcia poma decerpas: apū fabricare aluea/
ria texeant' ꝛ lina capiendis piſcibus: ſcribant' et
libri: vt ꝛ manus operet' cibos ꝛ aīa ſatietur lec/
tione: hec ille.

De eſu carnium in re/

ligione. Nota qd̄ dr̄ de cōſe. di. 5. carnem cuiq̄ʒ
monacho nec guſtandi nec ſumēdi eſt ↄceſſa li/
centia: nō q2 creaturā dei iudicemus indignā: ſʒ
q2 carnis abſtinētia apta ꝛ vtilis monachis eſti/
met': ſeruato tñ moderamine pietatis erga egro
tos: hec ibi: ꝛ idē dicit' de ſta. mo. cū ad monaſte
riū. Sʒ q̄rit tho. in q̄olibet. 9. ar. 4. vtrū mona/
chus ſine cauſa rōnabili. ſ. infirmitatis ꝛ lnia p̄/
lati comedens carnes peccet mortalit': ꝛ arguit
ꝙ ſic ex iſto. c. carnem in in fi. vbi imponit' pena
carceris ꝛ pnīe p ſex menſes ↄriū facienti. Sʒ ta
lis pnīa nō imponit' niſi p mortali: ḡ ꝛc. R̄ñ. idē
tho. ꝙ de ſe nō eſt mortale: ſicut nec etiā frangē
ſilentiū: cū hi⁹ cerimonialia cōiter nō ſint in p̄ce/
pto. Poſſet tñ hoc eſſe mortale rōne ↄtēptus vl'
ↄtra p̄ceptū: cū fieret a p̄lato faciēdo hi⁹: ꝛ ſic in/
telligit' in tali caſu pnīa ĩponenda in dicto. c. ſm
ipſū. Et q2 in regula beati Benedicti dr̄ ꝙ car/
niū quadrupedū oĩno ab oĩbus abſtineat' come
ſtio. Ex hoc arguūt aliq ꝙ carnib⁹ bipedū vl' ga
linis ꝛ alijs auibus vti lʒ p ar. a ↄtrarijs. qd̄ eſt

fortiſſimū regularit': qd̄ tñ aliqñ fallit: ſicut. C. d
epis ꝛ cle. l. ↄuenticulaʒ. Et ſilit' fallit ar. hoc ſm
Jo. an. q2 ↄtradicit tali intellectui rō naturalis ꝛ
. c. 36. ipſi⁹ regule. Nota q̄ ponit Jo. an. in nouel.
de obſeruatione ieiunij. Conſiliū in defenſioneʒ
ordinis cartuſieñ. q etiaʒ in extrema neceſſitate
poſiti carnes nullo mō comedūt: ꝑpter qd̄ qdā
emuli eoꝝ dicebāt ſtatū illū p̄iculoſū ex defectu
charitatis: ↄtra q̄s mgr̄ Arnold⁹ ſūmus medicus
ꝛ theologus dicit: ꝙ hoc aſſerē eſt falſū ꝛ fanta/
ſticū: ꝓbat ſic ꝙ ſapiat hereſim: nā aduerſat' ap/
probationi ꝛ tolerantie romane eccleſie ꝛ fingit
nouū dogma in ptinentib⁹ ad vtilē ſtatū fideliū:
ponēdo q̄ñq̄ʒ a mortis p̄iculo nō poſſe ſine vſu
carniū liberari: ꝛ ſic ad vite longitudinē carniū
vſū neceſſariū: qd̄ eſt falſū. Nā vt dicit virt⁹ vita
lis ōficit aut p maliciā morbi illā reſoluētis aut
ꝑpter defectū alimēti p qd̄ hʒ cōſeruari vel re/
ſtaurari. Primo caſu ꝓbat p dictuʒ hypocratis
dicētis: ꝙ ſi p̄ furia morbi cib⁹ exhibeat' ſuffoca
tionis vel alteri⁹ grauamīe ſupaddito: cogunt' vi
tam finire celeri⁹. Deficiētib⁹ aūt ꝑpter penuriā
alimēti ſi denegetꝰ cib⁹: ꝛ medicationi ſubdant':
expirant veloci⁹ tabefacti: p3 p id ꝙ deficiēti ꝑ/
pter morbi magnitudinē nō pſūt ſʒ nocēt carneſ
Sʒ deficientib⁹ ꝑpter alimēti penuriā pſūt. Sʒ
ꝓbat plus ↄpetere vinū mediocre maxime aro
maticū ꝛ vitella ouoꝝ mediocriter mollia: iō ꝙ
velociſſima digeſtione ↄuertunt' in laudabileʒ
ſanguinē: ꝛ multū ꝛ q̄ſi ſine fecib⁹. A carnib⁹ aūt
ꝛ ceteris alimētis aliq̄ p̄dictaꝝ cōditionū deeſt
Cōcludit ḡ ꝙ ad virtutē vitalē vel cognitiuam
plus cōferūt ſupradicta q̄ʒ carnes: lʒ fateat' ꝙ ad
cōfortandū virtutē motiuā plus cōpetāt carnes:
q̄ʒ dicit inducendo galienū. ſ. cōfortationē ỽtu/
tis motiue nō eē ĩ egris neceſſariā: q2 modicum
egent ipſi⁹ opatiōe: ḡ nec egēt neceſſario vſu car
niū: ſʒ bñ vſu vini: apl's modico vino vtere ꝑpt
ſtomachū ꝛc. Vinū eni letificat cor hoīs. Cor āt
ē p̄ncipiū virtutis vitalis q̄ cōfortat' p cordis le
ticiā. Sʒ ꝛ ĩ dicto ordine multi ſeneſcūt ꝛ viuūt
ēt octogenarij: ꝛ añ diluuiū nō comedebant' car
nes: di. 35. ab exordio. ꝛ longi⁹ viuebant: hec oīa
Jo. an. ibidē. Et hec ſcripta ſūt: vt religioſi q ſm
regulā ſuā vel cōſtitutiones ſuas nō debēt car/
nibus veſci: credāt p talē abſtinentiā carniū nō
ſibi abbreuiare dies: ſi hoc obſuāt: nec p quacū
q̄ʒ debilitate carnes comedāt: ꝛ ↄ illos q hoc nō
obſeruāt ad excuſandū excuſationes in peccatis
allegātes ſine eſu carniū ſanos nō poſſe viuere.
¶ Religioſus ſimplex iudex eē nō pōt. ff. de iu/
di. l. cū pror. nec p cōpromiſſuʒ pōt recipe arbi/
triū: q2 nō dʒ eē diſceptator forenſiū negocioꝝ.
. 16. q. i. monachi. ꝛ. c. de preſentium. ſed arbitra/
tor ſeu amicabilis compoſitor eē pōt. ii. q. 3. iniu/
ſtā. Et hoc intelligendū eſt de impio ſui p̄lati: vt
ex̄ de poſtu. c. i. hec ē ſnīa guil'. durā. ꝛ hoſti. Re/
ligioſus ſi ē ordinis minoꝝ nō pōt eſſe executor
teſtamētoꝝ: ſʒ cōſulere pōt: vt de ỽbo. ſig. exiuit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

inde.ſed ſi ē alteri⁹ ordinis nō pōt eſſe executor
niſi petita licētia ⁊ obtenta: vt de teſtamētis re/
ligioſos li.vi.talis q̄ʒ etiā ſi ſit exempt⁹ vel plat⁹
tenet reddere rationē ordinario:⁊ ordinari⁹ te/
net exigere:de teſtamētis.c.religioſis in cle. Re
ligioſus q̄ʒ ſm Jo.an.ſup.c.vt officiū de hereti.
li.vi.nō pōt exercere officiū tabellionat⁹ in alijs
q̄ʒ ꝯ hereticos. Sʒ guil.in ſpeculo dicit:ꝙ vete/
ra inſtra cōplere pōt:n̄ aūt aſſumē noua. Teſtis
q̄ʒ eē pōt ſi regrat ad liberandū hoīem a morte
iniuſta vł quacūqʒ pena vel falſa infamia vł ali
quo dāno:⁊ dʒ in hi⁹ teſtificari:dūmodo nō ſit in
cā ſanguinis.ii.q.3.quiſqs. Uide tn̄ de hoc pleni
us.s̄.ti.3. // Religioſus factus eps vtrū teneat
ad obſeruantias regulares? Rn̄.ſcūs tho.agnas
.2ᵃ.2ᵉ.q.185.ꝙ ea q̄ ſūt in regularib⁹ obſeruātijs
q̄ nō impediūt pontificale officiū: ſʒ magis va/
lēt ad ꝑfectionis cuſtodiā:vt pauptas ⁊ caſtitas:
ad hec remanet obligatus:⁊ ꝑ cōſequēs ad por/
tandū habitū ſue religionis:q eſt hi⁹ obligatio/
nis ſignū. Et q̄uis habeat redditus poſſeſſiōes
⁊ hi⁹ eccleſie:nō tn̄ hʒ illa vt ꝓpria:ſʒ vt diſpen/
ſator oīuʒ bonoꝝ eccleſie.12.q.1.ſi ꝓuatū. Uñ nō
eſt abſolutus a voto pauptatis ſicut nec a voto
obediētie: Nā ꝑ accidēs eſt ꝙ obedire nō tenet
ſi nō hʒ ſupiorē: ſicut abbas monaſterij q tn̄ nō
eſt abſolutus a voto obediētie. Ea vō q̄ officio
pontificali repugnāt:ſicut ſolitudo vigilie ſilen/
tiū abſtinentie graues:ex qb⁹ impotēs redderet
ad exequendū pontificale officiū:ad hec nō te/
net. In alijs/ēt q̄ nō repugnāt pōt diſpenſatione
vti ſm qō reqrit neceſſitas ꝑſone vł officij ⁊ cō
ditio hoīuʒ cū qbus viuit ꝑ modū q̄ ⁊ plati reli/
gionum ſecū diſpenſare poſſunt. In huiuſmodi
ſatis his videtur concor.hoſti.

De contractibus obli/

gationibus vel ꝓmiſſis factis a monachis cum
alijs vel maleficijs. Nota ſm Inno.⁊ hoſtiē.ꝙ
ex cōtractib⁹ initis cū monacho vel abbate ob/
ligat q̄s monaſterio:qꝛ pōt monach⁹ actionē ac/
quirē ſʒ nō pōt obligare monaſteriuʒ. Uñ q̄uis
abbas ſeu monaſteriū poſſit agere: tn̄ nō tenet
rn̄dere niſi de eo qō ad eū ꝑuenit. Et lʒ oīs con
tractus ꝓhibit⁹ monacho ſit:niſi impante abba/
te.12.q.1.nō dicatis.⁊.16.q.1.ſūt nōnulli.hoc intel
ligit inquantū monaſteriū obliget: ſʒ obligatio
alteri⁹ ad monaſteriū pōt ꝑ monachū acqri:⁊ ſili
ter poſſeſſio ēt ꝑ monachū fugitiuuʒ.ff. de acq.
poſ.l.i. Si tn̄ monacho ſit cōmiſſa adminiſtra/
tio:tūc abbas ⁊ cōuent⁹ intantū obligat ad q̄tū
ſe extēdit adminiſtratio ſm Inno. Si aūt nō ſit
cōmiſſa adminiſtratio:tūc ex cōtractu ipſi⁹ mo/
nachi obligat ipſe:ſʒ nō cogit ſoluē:qꝛ nō hʒ vñ
ex̄ de ſo.c.odoardus. ſec⁹ de maleficio cōmiſſo
ꝑ monachū vel abbatē ſm Inno.⁊ hoſti.qꝛ deli
ctū ꝑſone in dānū eccleſie redūdare nō debʒ:de
re.iur.c.delictū li.vi. Jō monaſteriū nō obligat
ſatiſfacē niſi quantū ad monaſteriū ꝑueniſſet:vł
in eius vtilitatē verſum eſſet:ar.10.q 2.hoc ius.

De rebus ablatis mo/

nacho dicūt Inno.⁊ hoſti.ꝙ ſi res erāt monaſte
rij vel etiā alteri⁹:⁊ monaſteriū ad reſtitutionē
tenebat:tūc aget monaſterium:ſi vō nec ei⁹ erāt
nec ad reſtitutionē tenebat:tūc aget ille q ē dn̄s
rerū:ita tn̄ ꝙ ſi res erāt depoſite apud monaſte
riū ⁊ abbas vidit eas ſubtrahi ⁊ facile erat abba
ti eas liberari:ſatis credit Inno.ꝙ abbas tenet
inſolidū ꝓpter dolū:ſʒ ſi nō vidit nec ꝓhibere po
tuit:nō videt etiā ſi monachus abſtuliſſet: qꝛ n̄
obligat ex eius maleficio:vt dictū eſt. Itē dicit
Jo.in glo.12.q.1.non dicatis.ꝙ monachus agere
nō pōt nec cōueniri rōne cōtractus:ſicut ille qui
ceſſit bonis:⁊ de hoc notat in glo.11.q.1.de pſo/
na. Item agere nō pōt de iniuria ſibi illata:ſed
tn̄ eius platus agere pōt:niſi platus abſit: vł niſi
reliqrit ꝓcuratorē ad inſtar filijfamilias.ff.de in
iurijs.l. ſed ſi vnus. hn̄t tn̄ monachi ius eligēdi
⁊ ius accuſandi ſuū abbatem ſine licentia eius:
qꝛ hoc eis a iure conceditur.

Monachus factus re

ctor eccleſie ſecularis ſm hoſtiē.ſi talis eccleſia
pleno iure ſpectat ad monachos:ꝑfectus mona/
chus remanet in ea ſubiectus abbati: ⁊ ſeruabit
oīa vt ꝓus ꝑter tria.ſ.ieiuniuʒ ſilentiū ⁊ vigilias
que cōmode ſeruari non pn̄t in eccleſia ſeculari:
ar.16.q.1.nemo pōt eccleſiaſticis obſequijs deſ/
uire ⁊ in monachoꝝ regula ordinate ꝑſiſtere: vt
ipſe diſtinctionē monaſterij teneat.ait greg⁹. Si
eccleſia nō ſpectat ad monachos ſʒ ad epm̄:tunc
monachus inſtitut⁹ a trib⁹ ſubſtātialib⁹ nō abſol
uit ſimpliciter:nā ⁊ continentiā ſeruare tenet:et
ſi ab obediētia abbatis abſoluit:tn̄ impio epi ſu
bijcitur:qui de cetero erit abbas ſuus:⁊ tpalia di
ſpenſabit rōne cōmiſſe adminiſtrationis. Et ſi
hʒ ſociū nō excuſat ab eſu carniuʒ:de regu.c.qō
dei timorē.⁊ hoc niſi ſit infirmus:de conſe.di.5.
carnē.vel niſi impante epo qui abbas ſuus eſt.
Si aūt ſociū nō hʒ:cōformare ſe pōt cū his cum
quib⁹ viuit:ar.di.41.quiſqs. in oī tn̄ caſu habitū
deferre dʒ: nec pōt dimittere temerarie: al's eēt
excōicat⁹ vt dictū eſt.s̄. in ꝓmo.§.h⁹.c. Et dicit
Inno.ꝙ talis rector fact⁹ nō dʒ eē ſine ſocio mo
nacho:qō intelligit ſi cōmode fieri pōt:de regu.
qō dei timorē:⁊ hoc vtiqʒ meli⁹ ⁊ tuti⁹: ſʒ ſi non
pōt cōmode tūc nō tenet habere ſociū.hoſti.,

De platis religioſoꝝ abbate abbatiſſa: ⁊ quō
debeant inſtrui nouitij. Ca.vi.

DE prelatis religio/

ſoꝝ. Nota ꝙ n̄ ꝑ epm̄ ſʒ ꝑ monachoſ dʒ
abbas ſeu plat⁹ inſtitui ordinarie: vt dr̄.18.q.2.ꝑ
totū.niſi in ſuis cōſtitutionib⁹ aliud caueat. Uñ
greg⁹. abbatē cuilibʒ monaſterio nō aliū ſʒ quē
dignū morib⁹ ⁊ actibus monaſtice diſcipline cōi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝯſenſu ꝯgregatio ꝑpoſcerit ordinari volumus
Monaſteria tñ ⁊ monachoꝝ diſciplina ptinent
ad epm in cuiꝰ territorio ſũt: vt dr̃.18.q.2.ad ipſũ
enĩ ptinet cura oĩs dyoceſis.9.q.3.c.2. Et hoc eſt
verũ niſi ſint exẽpti vel in hoc ꝑuilegiati: vt ſũt
mendicãtes ⁊ multe alie religiones monachoꝝ
⁊ alij: q2 tũc de his in qbus ſũt ꝑuilegiati nõ hñt
ſe intromittẽ. Qui enĩ nõ ſũt exempti pñt ab epo
a dignitate abbatie deponi: ſi non bñ ſe hñt. Uñ
.16.q.2.dr̃ ſi qs abbas cautꝰ in regimine humilis
caſtus miſericors diſcretus ſobriuſqꝫ nõ fuerit:
ac diuina ꝑcepta verbis ⁊ exemplis nõ oñderit:
ab epo in cuiꝰ territorio ꝯſiſtit a ſuo arceat ho/
nore: etiã ſi oĩs ꝯgregatio religionis vicijs ſuis
ꝯſentiẽs abbatẽ eũ hr̃e voluerit. Et in ſequẽti.c.
dicit abbates ꝓ humilitate in epoꝝ poteſtate cõ
ſiſtant. Et ſi qd extra regulã fecerit: ab epis cor/
rigant. Si aũt epus voluerit monachũ inſtituẽ
in eccleſia ſeculari ⁊ abbas nolit: monachꝰ obe/
diet potiꝰ abbati qꝫ epo.16.q.1.c.ũ ꝓ vtilitate. Si
tñ eccleſie vtilitas hoc exigit: cogendus ẽ abbas
ꝑ ſuũ ſupiorẽ vt ꝯſentiat. Item ſi monachꝰ ve/
lit ꝯfiteri epo vel pniario eius: nõ põt abbas ꝓ/
hibere: cũ epus ſit ordinariꝰ omniũ ſue dyoceſis
⁊ hoc niſi eſſent exẽpti: vel ꝯ̃riũ ſit in eoꝝ ꝯſtitu
tionibus cõfirmatis a papa: vel hoc habeant ex
ꝑuilegio. Abbas in collatione alicuiꝰ ꝑoratus nõ
põt aliqđ onus nouũ imponere: de ſup.neg.pla.
q2 regulares in cle. Abbas ⁊ qlibet ꝑlatus ꝯuẽ/
tualis requirẽ dꝫ monachos fugitiuos ⁊ ad clau
ſtrũ reducere ſalua ordinis diſciplina: de regu.c.
ne vagãdi. Quos ordines poſſit abbas ꝯferre ⁊
quõ habes.s. Abbas vnus nõ põt ꝑſidere ĩ di/
uerſis monaſterijs: de reli.do.c.ſi. Itẽ nulli mo/
nachi vel religioſi pñt ꝑeſſe pluribꝰ prioratibus
vl̃ pluribus eccleſijs hñtibus curã animaꝝ: etiã
ſi eadẽ cura nõ ꝑ ipſos: ſꝫ ꝑ preſbyteros ad eoꝝ
ꝑſentationẽ inſtitutos ꝑ epos habeat exerceri:
niſi auctoritate ſedis aplice: vel ſi vna ex eis ab
alia dependeat: vel ſi ſint annexe adinuicem. Et
quicũqꝫ talẽ prioratũ vel eccleſiã obtinẽs ſuſce/
perit aliud: ꝑmo ꝑuatus eſt ipſo iure: ⁊ ſtatim te/
neť dimittere: vt ꝑ eũ ad quẽ ſpectat libere con/
ferať: ⁊ niſi dimittat: ſit ineligibilis: ⁊ debet peni
tus repelli ab vtroqꝫ: extra de ꝑben.cum ſingula
li.vi. Itẽ prioratus eccleſie aut adminiſtratiões
ſeu officia vniꝰ monaſterij ꝯſueta ꝑ eiuſdẽ mona
chos gubernari nõ debẽt cõmitti monachis al/
terius monaſterij ſine lnĩa pape. Et ꝯtra hoc or
dinantes ſũt ꝑuati poteſtate ꝓuidendi de ipſis:
⁊ recipientes ſũt ineligibiles ipſo iure: de ꝑben.
.c.cum ſingula li.vi.

De abbate ſeu quocũ

qꝫ noĩe ꝑlato dat doctrinã augꝰ. ⁊ Benedictꝰ in
regula. Dicit enim augꝰ. ſeipſũ bonoꝝ operũ pre
beat exemplũ: corripiat inquietos: ꝯſoleť puſil/
lanimes: ſuſcipiat infirmos: patiẽs ſit ad oẽs: di/
ſciplinã libens habeat: metuendꝰ imponat: ⁊ tñ
magis amari a ſubditis appetat qꝫ timeri. Que
oĩa pulchre ⁊ diffuſe Umbertꝰ declarat in expo
ſitione regule. Nã cũ ꝑmo habeãt ꝑlati deo red
dere rõnẽ de ſubditis: ſm illud ad heb.vltimo.
ipſi ꝑuigilant qſi rationẽ reddituri ꝓ animabus
veſtris: ⁊ anime ſint ꝑcioſe: ⁊ deo care xp̃i ſangui
ne redempte: ⁊ tam facile ⁊ multipliciť pereant:
ideo multũ hñt timere in reddenda ratione: ⁊ iđ
augꝰ. Quãto in loco ſupiori tanto in ꝑiculo ma/
iori verſať. Gregꝰ. In mor. miſericors deus quẽ
tenere diligit: ab exterioribus ꝑlationis occu/
pationibꝰ abſcondit: tñ impoſitũ onus a ſupiori
ꝑtinaciter recuſare nõ debet: ne diuine ordinati/
oni videať reſiſtere: ſꝫ inuigilet ad curã. Et ꝑmo
dando bonũ exemplũ ſm illud xp̃i. Jo.13. Exẽ/
plũ meũ dedi vobis: vt quẽadmodum ego feci
oĩa.ſ.dei placita implẽdo ⁊ vos faciatis. Poſiti
enĩ ſũt ꝑlati: vt ſignum ad quod ſubditi ſagittas
operũ ſuoꝝ debent dirigere. Uñ ſm grego. Tot
mortibus digni ſũt quot exempla ꝑditionis ad
ſubditos tranſmittũt. Nec etiã exempla ſuffici
ant: ſꝫ corripiant inquietos. Inquieti dicunť qui
ocioſitate vel curioſitate deuicti ſecũ ꝯſiſtere ñ
pñt: modo intus modo extra modo cũ fratribꝰ
modo cũ extraneis ſine cã hinc inde vagantur.
Uiciũ aũt eſt aliqđ corrigendũ: vel q2 ẽ manife
ſtũ: vel q2 cõturbat alios: vel q2 diſſimulatione
nullũ vel leuiꝰ reputať: ⁊ q2 inquietudo oĩa iſta
facit iđ corrigẽda: ⁊ ſi hoc viciũ qđ paruũ mul/
tis videť eſt corrigendũ: multo magis grauiora
alꝭ ꝑlato ĩputať: di.86. inferioꝝ. Cõſolare dꝫ pu
ſillanimes: puſillanimitas ex animi ꝑuitate ꝓce
dit: dũ.ſ. quis timet eſſe peccatũ vbi nõ ẽ: vel ibi
eẽ ꝑiculũ vel nimis arduũ: ⁊ qſi ĩpoſſibile: qđ ñ
ẽ ⁊ hꝰ. Iſti ğ ꝯſolandi ſũt verbis ⁊ exẽplis ſan/
ctoꝝ: xp̃s. luc.12. Nolite timere puſillanimꝰ grex
q2 cõplacuit patri meo dare vobis regnũ: dꝫ etiã
ſuſcipere ĩfirmos. Sꝫ ſm Umbertũ ẽ multiplex
infirmitas: vt corpalis languor: debilitas cõple
xionis. Primũ dꝫ ſuſcipe ĩ ꝓcurãdo remedia
Secũdũ in diſpẽſando ĩ ieiunijs ⁊ hꝰ. Eſt
tertia infirmitas carnis.ſ. lubricũ cũ eſt occultũ:
⁊ hũc dꝫ ſuſcipere occulte admonẽdo: nec ipſum
repellere dꝫ ne vitet cõfeſſionẽ. Eſt ⁊ quarta
infirmitas morũ ſeu paſſionũ: vt ſũt iracũdi im
petuoſi ⁊ qruloſi: ⁊ hi ſuſcipiẽdi ſũt aĩando eos
ad bonũ inť brachia patiẽ: dant enĩ ꝑlato ⁊ alijs
cãm exercitij ⁊ meriti. Tñ ⁊ corrigẽdi ſũt aliqñ
cũ alios offendũt. Eſt aũt infirmitas inſtabilita/
tis: ⁊ hi ſuſcipiẽdi ſũt cõfortando eos ad ꝑſeue/
randũ. Eſt etiaꝫ infirmitas dubij de fide vel de
ſcrupulo cõſcie: ⁊ hi ſuſcipiẽdi ſũt animãdo eos
ad bonũ. Eſt etiã infirmitas impfectionis: ⁊ his
cõpatiendũ ẽ: nec cogẽdi ſũt ad aliqd vltra ſtatũ
ſuũ: ſꝫ exhortandi ad vtiliora: qđ etiã dicit Be/
nedictus in regula. Debet ⁊ patiẽs vti ad oẽs qui/
uis ſint in loco ſupiori: ⁊ habeãt onus regiminis
⁊ ſit diſtractꝰ in multis occupationibꝰ: q oĩa ꝑbẽt
ſibi occaſionẽ ĩpatiẽtie: tñ q2 multa inde ſequiť:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ in iuſticia eum impedit:ab ea ſemꝑ dꝫ cauere.
Hieronymus. Irã vince patientia ⁊c̃. de ꝯſe.di.
.5.c.nunꝙ̃.nõ tñ dimittat correctiones:ſꝫ cũ pa
tienti ⁊ tranquillo aĩo faciat ⁊ clementia. Unde
⁊ rex apũ dicit nõ habere aculeũ ad pungendũ:
ſꝫ ad inſinuãdũ ꝫm Sen̄. ꝙ rector dꝫ vti clemẽ
tia nõ vindicatione:niſi ꝓ bono cõi ꝓut expedit.
Debet etiã imponere diſciplinã.i.regule obſ
uantiã facere obſeruari. In ꝗbus oĩbus primus
dꝫ eſſe:⁊ vt dicit Bñdictus in regula dꝫ cogita
re abbas ꝙ de ſingulis in ꝗbus diſpẽſat hꝫ deo
reddere ratiõe:⁊ videat ne ſine cã rõnabili diſ
penſet:alꝯ diſſipatio erit ⁊ peccatũ. Debꝫ etiam
facere ſe timeri ne cõtẽnat auctoritas eiꝯ. Caue
at aũt dicit Bñdictus ne ſit nimis ſuſpicioſus:
qꝛ ſic nunꝙ̃ bñ ſibi erit:nec ꝗes ſubditis. Debet
tñ diligent̃ inuigilare ⁊ occaſiones maloꝝ tollẽ
Magis aũt dꝫ querẽ ſe diligi ꝙ̃ timeri:qd̃ indu
cit ꝑcipue humilitas. Uñ beatus Franciſcus ĩ re
gula ſpecialit̃ ꝓlatos ad humilitatẽ hortat̃.

De abbatiſſa. Hec nec

aquã bñdicere nec cõfeſſiones audire nec pñias
ſacrales imponẽ põt nec aliquẽ actũ ſacralẽ ex
ercere:vt de pe.⁊ remiſ.c.noua. Itẽ nec ipſa nec
aliq̃ ſcia ꝑdicare põt vel publice docẽ:põt tñ ſu
as ſubditas exhortari ⁊ informare:nec põt ordi
nẽ ſuſcipe:nec ſup ſpũalibꝰ iudicare. Itẽ nec ex
cõicare põt nec ab excõicatione abſoluẽ:de ma.
⁊ obe.dilecta. Sꝫ addit guil. Credo ꝙ poſſit ꝑ
cipere ſuis pſbyteris ꝙ excõicent. ꝓmaxime dꝫ
eã hr̃e curã de clauſura monaſterij:⁊ ꝙ die no
ctuꝗ̃ clauſũ ſit ⁊ claues teneat ipſa ſecũ nec in
differenter alicui det:niſi prudenti ⁊ ꝯſciate:cũ aliq̃
monialis vocat̃ ad locutoriũ vel cum ea vadat
vel alꝯ mittat maturas ⁊ honeſtas. Nõ ꝑmittat
ingreſſũ ẽt mulieꝝ ꝯſanguineaꝝ ſine cã neceſſa
ria:faciat euitare oẽm familiaritatẽ monialiũ cũ
ꝗbuſcũꝗ̃:⁊ ipſa ſit ꝓma. Procuret eis de ſacris
pluries in ãno ſumẽdis.ſ.ꝯfeſſionis ⁊ cõionis et
auditionis miſſe diebꝰ feſtis:⁊ ꝑcipue attẽdat ꝙ
ꝗrat ꝯfeſſorẽ q ſit timẽs deũ:⁊ intelligat neceſ
ſaria religioni:vt faciat eis ꝯſciam de ſubſtantia
libꝰ religionis:nec tñ domeſticꝰ alicui fiat:atten
dat ꝙ viuãt ĩ cõi ⁊ de vna burſa:ita ꝙ oĩa lucra
in cõi habeant̃:ad abſtinentiã ẽt ab eſu carnium
lineis ⁊ culcitris ⁊ ad ieiunia inducat ꝙ̃tũ põt:
ſi ſũt ſub regula q̃ ad iſta obliget:ſilr̃ de ſilẽtio:
Teneat frequent̃ capl̃m de culpis ſel̃ ad minꝰ ĩ
hebdomada:in q̃ exhortet̃ moniales ad obſer
uantiã religionis ſue. Reꝑhendat ⁊ puniat defe
ctuoſas plꝰ ⁊ minꝰ ꝫm defectũ ⁊ q̃litatem ꝑſone.
Nõ faciat diſpenſationẽ ꝯ regulã ſine magna cã
Prouidẽ faciat diligent̃ infirmiſ:ſꝫ multo magis
nouitijs de bona mgr̃a. Caueat a pactionibꝰ ĩ re
ceptionibꝰ alicuiꝰ ad habitũ:qꝛ ſimoniacũ ẽ:ſoli
citari faciat ad officiũ:⁊ ipſa ſit prima:⁊ vt dicat̃
debito mõ ⁊ ſine locutionibꝰ vanis:exinde ĩ ex
ercitijs ne ſint ocioſe:honeſtis tñ ⁊ nõ vanis re
bus:lectiones libroꝝ deuotas ⁊ ſingulares faci
at eis legere:⁊ in omnibus ſit vigilans.

De monialibus. Nota

ꝓmo ꝙ in monaſterio monialiũ nõ mendicãtiũ
nõ debẽt recipi:niſi q̃ ꝑñt de ꝓuentibꝰ monaſte
rij abſꝗ̃ penuria ſuſtentari:alꝯ nulla ẽ receptio.
Itẽ nulli inhoneſte vel ẽt honeſte ꝑſone dꝫ pa
tere acceſſus vel ingreſſus ad moniales:niſi ex
rõnabili ⁊ honeſta cã:⁊ de illiꝰ ad quẽ ſpectat li
cẽtia ſpãli.ꝓlatis ꝑcipit̃:vt in oĩbus monaſterijs
monialiũ etiã exẽptis vt ꝓuideãt de clauſura ad
expenſas monaſterij vel de elemoſynis fideliũ.
Et idẽ ꝑcipit̃ abbatibꝰ ⁊ alijs inferioribꝰ ꝓlatis
q̃ ad monaſteria ſibi ſubiecta. Itẽ moniales de
bẽt manere ſub ꝑpetua monaſterij clauſura:niſi
ꝓ tanto vel tali morbo ꝙ nõ poſſet abſꝗ̃ graui
ꝑiculo vel ſcandalo morari. Et qñ abbatiſſa vl̃
prioriſſa dꝫ alicui tꝑali dño alicuius feudi occa
ſione homagiũ facere vel ꝑſtare fidelitatẽ iura
mẽti:nõ poſſet facere apud ipſũ ꝙ ꝑ ꝓcuratorẽ
ꝑſtet:poterit exire cũ honeſtate ⁊ decẽti ſocieta
te:⁊ ꝑſtito iuramento eodeꝫ veſtigio reuerti dꝫ:
ita ꝙ in fraudem reſidẽtie nil fiat. Dñi tꝑales nõ
debent abbatiſſas prioriſſas ⁊ alias moniales
hñtes officia monaſterij ꝑmittere litigare coraꝫ
eis:ne oporteat eas euagari ꝓ ſtatuẽdis ꝓcura
toribus:⁊ ipſi dñi ſi ꝯ fecerĩt:ꝑ ſuos ordinarios
cõpellant̃. Ep̃is ⁊ alijs ꝓlatis iniũgit̃ ꝙ negocia
⁊ cãs monialiũ dictaꝝ faciãt corã eis fieri ⁊ tra
ctari ꝑ ꝓcuratorẽ eaꝝ:ſiue etiã ſint homagia ſi
ue fidelitates ſiue iuramenta:vel quicq̃d aliud:
hec oĩa a ꝓncipio.§.ſũt extra de ſta.mo.ꝑiculo
ſa li.vi. Monaſteria q̃ꝫ monialiũ etiã ſi ſint exẽ
pta:debent ſingulis annis ꝑ ordinarios viſitari:
vt de ſta.mo.c.attendẽtes in cle.vel alius eo ſci
ente vel ratũ hñte. Monaſteria q̃ꝫ puellaꝝ lõge
a monaſterijs monachoꝝ:aut ꝓpter inſidias dia
boli:aut ꝓpter oblocutiones hoĩuꝫ collocent̃:ſi
cut habet̃.18.q.2.c.in decima. dicit̃ tũc ſalubria
xp̃o dicatis virginibus ꝓhemus:qñ eis ſpũales
patres eligimꝰ:quoꝝ nõ ſolũ gubernaculis tueri
ſꝫ etiã doctrinis edificari poſſint:ea circa mona
chos cautela ſuata:vt remoti a familiaritate ea
rũ nec vſꝗ̃ ad veſtibulũ accedẽdi habeãt fami
liare ꝑmiſſũ:⁊ ea.q.c.diffinimꝰ dr̃:ſi aliquã ſuam
ꝓpinquam monachus videre voluerit:in pñtia
abbatiſſe huic ꝯfabulet̃.i.colloq̃t̃ modica ⁊ cõ
pendioſa verba:⁊ in breui ab ea diſcedat. Femi
ne etiã quantũcũꝗ̃ deo ſacrate vt moniales va
ſa ⁊ pallas ſacras aut veſtes:quibus domino mi
niſtrat̃:contingere nõ debent:vel incenſuꝫ circa
altare deferre:di.23.ſacratas.⁊ de conſe.di.i.c.ve
ſtimẽta. Et ꝙ̃tum ad corꝑalia q̃ aliquãdo dicũt̃
palle:hoc vtiꝗ̃ ſeruandũ eſt:⁊ ſeruat̃ cõiter:qꝛ
ꝑ ordinatos ĩ ſacris lauãde ſunt:⁊ ẽt extercoria
calicũ. Qꝛtũ aũt ad alias pallas altaris:q̃ etiam
dicũt̃ toballie:⁊ veſtes ſacraſ:vt calices planetaſ
doſſalia ⁊ hꝰ:nõ videt̃ illicitũ eas tangere ⁊ re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſarciri ⁊ lauare:ſicut cōiter ſeruat̄ ex cōſuetudīe

De forma inſtructio/

nis nouitioꝝ. Hanc formaꝫ pulchre tradit dn̄s
Jo.do.cardinalis ordinis p̄dica.in li.de poſſeſ/
ſionib⁹ ex his q̄ xp̄s egit erga diſcipulos ſuos:cū
fuerūt cū eo vt nouitij. Et ponit.iz.regulas circa
hoc qualit̄.ſ.recipiēdi ſūt nouitij ⁊ quō imbuēdi
oñdit multimode. ¶ Primo enim recepit eos a
cura ſeculi ⁊ ſuoꝝ diuiſos: ſicut pꝫ math.4.luc.
.4. Jo.z.optīe eis patefacta vite artitudine quā
tenebat:ſicut pꝫ ex illa voce ad andream veni ⁊
vide. ¶ z°obtentu p̄mij celeſtis ad amorē regu
le inflāmauit ab alijs ſemotus ⁊ ī monte poſitus
gete dicere cepit. Beati paupes ſpū ⁊c̄. In qb⁹
octo beatitudinib⁹ oīs auſteritas religionis ꝯſi/
ſtit:ſicut pꝫ ꝯſideranti: ibi enim pauptas in p̄ma
obediētia:hūilitas in ſecūda:oratio ⁊ planct⁹ ſui
⁊ alioꝝ criminū in tertia: in quarta ſolētia obſe/
quiorū circa infirmos hoſpites ⁊ ſanos ⁊ hi⁹: in
quinta ieiunioꝝ ⁊ famis ⁊ ſitis ꝓpter deū graui/
tas:patiētia circa ſupportationē ſocioꝝ ⁊ inquie
torū in ſexta:in ſeptima vō tolerātia pugne vic/
torioſe carnis ⁊ ſpiritus:⁊ ī octaua acerbitates ꝑ
ſecutionū: q ex p̄dicatione diuini verbi ſeq de/
bebat:opoſitus exp̄munt̄. ¶ 3°regulā mirandaꝫ
oīs pfectionis in gratiā tradidit eis ī illo ſermōe
vbi ſuo ore ꝓlato:in quo qui pri⁹latebāt:pateſa
cti ſūt oēs theſauri ſapīe ⁊ ſciētie dei: ibi cōſilia:
ibi declarant̄ p̄cepta: ibi modus orādi:⁊ regula
ſe cuſtodiēdi a lupis ⁊c̄.que etiā nō puto ꝑ augu
ſtinū illū facūde poſtulantē ſermonē eſſe expli/
cata cōplete mira ſuauitate tradunt̄. ¶ 4° ſuis
exemplis eos ꝯfirmat nō ſolū vitā ꝯtinuās artā:
ſꝫ miracula plura fortaſſe ad eoꝝ ꝯfirmationeꝫ
faciēs:q̄ alias nō feciſſet:ſicut a ſiſi pōt hr̄i de ſi/
gnis q̄ oñdit corā duob⁹ diſcipulis a Johē tranſ
miſſis ad xp̄m:vt interrogarēt eū tu q es. Con/
fortabat ēt eos ꝑ doctrinā quā corā eis populis
p̄dicabat: ⁊ feruorē ex ꝯuerſione multorū q̄s ad
deū videbāt reduci. ¶ 5°ſe eis affabilē r̄ddebat
iuxta indigentiā infirmoꝝ nōdum valentiū du/
ros ſumere cibos:illos a turba p⁹ p̄dicationē ſe/
q̄ſtrans: ⁊ parabolas q̄ turbas latebāt ſecrete re
ſerans:ſm qō in illo ſtatu erant capaces. ¶ 6°oī
diſcretione vtebat̄ cū eis non artans eos in no/
uitiā ad arta ieiunia:q2 nouū vinū veteres vege
tes fundūt:rationabilit̄ declarans: qꝛ nō debent
filij nuptiaꝝ ieiunare q̄diu ſpōſus ē cū eis. Inſi/
nuabat tn̄ qꝛ ī poſteꝝ infallibilit̄ optebat eos ie/
iunare:⁊ multa ꝑ defenſione portare veritatis.
¶ 7°crebro repetebat eis qd erat fiendū ab eis
vt p̄dicās populis aut pticularit̄ inſtruēs eos ſi/
ue dulcit̄ rephendēs: cū v̄bo vel facto:aliqd in/
debitū cōmittebāt aut obmittebāt debitū. ¶ 8°
ab eis ſe ſepabat ad momentū:⁊ ad eos redibat
vt pn̄tia corroborati ⁊ ordinati:ēt a leuib⁹abſti
nerēt:q̄ dei ſeruos graues ⁊ maturos nō decēt.
¶ 9°viſitatione deſerti aut montis aſcenſu:non
qdē ocioſ⁹:ſꝫ plurimū fructuoſus ipſos materia/
liter recreans:ne tedio frangerent ab incepto ri
gore ꝑ modicum recedebat. ¶ 10°aliqn̄ ſinebat
eos pati penuriā vict⁹aut ēt forte veſtitus:dubia
mortis ſuſtinere mare turbato. tū vt inciperent
aſſueſcere penis ⁊ aduerſitatib⁹.tū ēt vt ſuā fra
gilitatē recognoſcerēt: ac tertio vt recurrenduꝫ
ad ipſū forent īpulſi.xi°frequētiſſimis orationi
bus recreabat: ſicut a ſiſi oī die credo oratiōes
ſingularit̄ hn̄s:q2 p⁹nouitiatū eoꝝ ē ſcriptum:q
ad hortū gethſemani q loc⁹ or̄onis erat,inſtitu/
tus:idē frequent̄ ꝯueniebat cū diſcipulis ſuis.
¶ 12°ne vnq̄ꝫ grauarent̄ ocio lectionib⁹exercita
bat illos interrogās ⁊ dubia ꝓponēs atq̄ꝫ obſcu
ra dilucidans cū ceteris innumerabilibus regu
lis ſanctis.

¶ De diſciplina religioſorum in conuerſando
cum alijs:in ambulando:in ſtando.in habitu:in
geſtu:in ſilentio. Ca.viij

De diſciplina.ait p̄s ps.
.2.ap/
p̄hendite diſciplinā ne qn̄ iraſcat̄ dn̄s ⁊
peatis de via iuſta. Apphendite ait.i.volūtarie
ſumite:q2 nō alit̄ eēt vtile. Diſciplina āt ē triplex
.ſ.diſciplina dei:diſciplina plati: ⁊ diſciplina ſui.
Diſciplina dei eſt flagellū cuiuſcūq̄ꝫ tribulatiōis
⁊ iſta dꝫ apphendi patient̄ ferēdo ⁊ ſe emēdan/
do:vt dicit̄ ꝓuer.3. Noli negliḡe diſciplinā dn̄i
nec deficias:cū ab eo corripis: quē enim diligit
dn̄s:caſtigat. Infirmitates ⁊ alia aduerſa debēt
patientiſſime ferre pl⁹q̄ꝫ ſeculares viri. Diſcipli/
na p̄lati eſt qua corrigit ſubditū ꝓ defectib⁹ ver/
berando:⁊ iſta volūtarie dꝫ ſumi ēt ſi nō cōmi/
ſiſſet defectū. Et de hac pōt intelligi illud p̄s ps
.17. Diſciplina tua.i.plati q eſt ei loco dei corre/
xit me in ſinē ⁊c̄. Hic beat⁹ Bn̄dict⁹dando diſci
plinā monacho ꝓ ſua leuitate diſcedendo ab eo
diabolo: ꝑ hanc emendatus ē. Diſciplina ſui eſt
duplex:vna ē v̄berū qua ſe pcutit: ⁊ iſta eſt vtil̄
ad rep̄mendū tentationes carnales. Vn̄ beatus
Franciſcus tentatus de hoc dedit ſibi notabileꝫ
diſciplinā ad vincendū tentationē:valet etiā ad
ſatiſfaciendū ꝓ peccatis ſuis ⁊ alioꝝ:ſicut legit̄ ō
ſcō Dn̄ico qꝛ tres diſciplinas ſibi dieti dabat ad
ſatiſfaciendū ꝓ peccatis ſuis eoꝝ q erāt ī mūdo:
⁊ q in purgatorio.ad hoc ēt valet ad ꝯformādū
ſe xp̄o:de q̄ Iſa.53. Diſciplina pacis noſtre ſuper
eū ⁊c̄.q2 flagellatus fuit:alia eſt diſciplina cōpo
ſitionis exterioris:⁊ de hac in.§.ſequent].

Quomodo religioſus

diuerſimode ſe dꝫ hr̄e ī diuerſis ſtatib⁹cū diuer
ſis pſonis ſm Vmbertū. In ſtatu p̄latiōis ſe dꝫ
hr̄e ſolicite. Ro.12. Qui p̄eſt ī ſolicitudīe. In ſta
tu ſubiectiōis ſubiectiue ad heb.12.c. Subiacete
p̄poſit] v̄ris. In ſtatu ſanitatis laborioſe. In ſta/
tu īfirmitatis ꝯſolatorie.i. nō ſe deijcē aīo:tho/
bie.5.forti aīo eſto. In ſtatu iuniori q̄ſi īgranter
eccleſiaſtici.32. Adoleſcēs loq̄re in cauſa tua:vix

⁊ ſi bis interrogatus fueris: habꝫ caput reſpõſū tuū:
⁊ vbi ſūt ſenes: nõ multū loq̄ris. In ſtatu ſenioꝛi
ſapienẗ vtilitati. ſ. cõi vacãdo. Sapiētes ſenes d̄
bonis terre tractabant. In ſtatu ſublimi hūilẗ:
eccleſiaſtici. 3. Quãto magnꝰ es humilia te in oi/
bus. In ſtatu inferiori ↄſtanter: vt nõ aſpiret ad
ſublimiorem. i Corin. 7. Seruus vocatus es: nõ
ſit tibi cure. Et ſi hoc ſeruandū eſt in ſtatu vilis/
ſimo vt eſt ſeruitus: multo magis in alijs. Item
cum diuerſis pſonis diuerſimode cõuerſandum
eſt. Nã ad platos ſe dꝫ habere obedienter: heb.
13. Obedite ꝓpoſitis veſtris ad ſocios coequa/
les amabilẗ. Seneca. ſociabilẗ viue vt amare
appetas ⁊ amari: ad minores paterne. ſ. eoꝝ edi/
ficationi intendendo: ſicut apl's docebat diſcipu
los. i. Corin. 3. tanq̄ꝫ puulis in xp̄o lac vobis potū
dedi. Cum officialibus tranquille nõ pturbãdo
eos: the. 5. ꝓpter opus illoꝝ pacem habete cum
illis. Cū diſcolis pacifice: pſalmo. Cuꝫ his qui
oderūt pacē eram pacificus. Cū viris ſanctis: ſcē.
pſalmo. Cū ſancto ſanctus eris. Cū foꝛinſecis ſa/
pienter: q2 neſcitur quid intendãt: coll'. 4. In ſa
pientia ambulate ad eos q̄ foris ſūt. Cū mulie/
ribus pudice: thi. 4. Iuuēculas obſecra: vt ſoꝛo
res in omni caſtitate. Cū paupibus affabilẗ: ec/
cleſiaſtici. 4. Congregationi pauperū affabilem
te facito. Cum diuitibus curialẗ ne. ſ. exaſperen
tur vel aſpernanẗ: ſꝫ quadã ſagaci curialitate tra
hanẗ ad bonū: ſicut xp̄s ad zacheū inuitando ſe
ipſū ad comedendū cū eo: luc. 19. Cū domeſticis
ſm carnē ſpūaliter. Ro. 9. Optabã ego anathe/
ma eſſe a xp̄o ꝓ fratribꝰ meis ⁊c. Cū aduerſarijs
patienẗ. Ro. 9. Nõ vos defendētes cariſſimi in
actibus ſuis manſuete habere ad oēs. Cuꝫ oībꝰ
de eoꝝ vtilitate agere vt xp̄o lucrifiant: eccl'iaſti
ci. 37. Cū irreligioſo tracta de ſanctitate ⁊ cū iiu
ſto de iuſticia: ⁊ cū timido de bello. i. rep̄hende
tales de eoꝝ vicijs loquendo de virtutibꝰ q̄ de/
ficiunt eis: vel ſm tho. eſt locutio illa ironica: et
tūc eſt ſenſus q̄ homo in petēdo conſiliū nõ dꝫ
ire ad eos qui ſint affecti in ↄ̄riū. Vñ gregoꝛ. in
paſtoꝛali oñdit q̄ ad diuerſos diuerſimode ē lo
quendū. Item ſtando dꝫ habere oculos dimiſ/
ſos: exemplo publicani. Sedendo nõ dꝫ tibias
diuariare vel pedes diuidere: ezech. 16. Diuiſiſti
pedes tuos. Jacendo cauere dꝫ ne diſcooperiat
ſe vt noe: ī diuinis officijs reuerenẗ: heb. 12. Ser
uiamus illi cū metu ⁊ reuerētia. Itē diligenẗ: hie
remie. 48. Maledictus homo qui opus dei fa/
cit negligenẗ ſm vnã litterã. Itē timide: ꝑs pſal/
mo. 2. ſeruite dño in timoꝛe ne ſcilicet in aliquo
offendatur in miniſtrando in tpalibꝰ ſedulo. 4.
Reg. 4. Ecce ſedule in oībus miniſtraẗ vobis.
In docendo dꝫ cauere ne ī aliquo ſe magnificet
ſicut fecit heliud Job. 33. Itē in corrigendo ſiue
ad ptem ſiue publice modeſte. 2. thi. 2. Cū oī mo
deſtia corripientē: qd̄ fit cum nõ excediẗ modꝰ
in aggrauatione vel aſperitate loquēdi. Item in
iudicando ⁊ puniēdo qñ opoꝛtet ſemp dꝫ miſcē
miſericoꝛdiã: exēplo xp̄i. In diſputando cauere
dꝫ a lite: ad thi. 3. Seruū dei nõ opoꝛtet litigare
In ↄſilio ꝓuidus: exēplo ioſeph geñ. 41. In exe
quendo ſibi cõmiſſa prudenẗ. i. Regl. 18. Dauid
prudenter ſe habebat ī oībus ad que ſaul miſiſ/
ſet eum.

De diſciplina et com/

poſitione in ambulando. Nota ſm Umbertum
in expoſitione regule debet homo incedere nõ
nimis feſtine: ſicut quidam qui interdū p̄cipites
incedunt: nec nimis lente: vt videanẗ numerare
pedes: ſꝫ mediocriter: nõ incaute: ſꝫ cum ꝓuidē/
tia: ne offendat ad lapidem: vel ponat pedem in
luto vel lubrico vnde cadat vel coꝛruat ſup ali/
os: vel nõ teneat bonam viam. Item nõ eſt ince
dendum collo extento: vt filie ſyon: nec ceruice
erecta: vt ceruus: nec pectoꝛe ꝓminenti: vt gallꝰ
nec cum cõmotione ſpatularum ⁊ brachioꝛum
ventilatione quaſi remigantes: vel cubitoꝝ an/
gulatione ſe p ventrē tenendo: vt domicelli: vel
irreuenter p̄cedendo: q̄ oīa ſūt ſigna ſupbie. Itē
rep̄henduntẗ q̄ incedēdo ſemp videnẗ triſtes ne
minē ſalutãtes: nemini ſe iūgentes: nemini vnq̄ꝫ
affabilitatē oñdentes: nunq̄ꝫ ſolatiū aliquod ſo/
cio facientes: nullū in aliquo verbis bonis edifi
cantes: ſꝫ quaſi in amaro ſilētio tota die pgēdo.
Itē nõ incedēdū cū leuitate ⁊ diſſolutiõe: ſꝫ dicē
do pſ ⁊ oꝛationes vel meditando aliqd̄. Rep̄/
henſibiles etiã ſūt q̄ nimis de facili diſcurrunt:
nūc hinc: nūc inde. Rep̄henduntẗ q̄ nil fructuo/
ſe agūt in via ſpiritualẗ vel tempoꝛaliter: ⁊ mul/
to magis q̄ damnoſe incedunt frangentes ſepes
⁊ conculcãtes ſata: vt faciãt viã: cū dãno alioꝝ.

De diſciplina in ſtãdo

ſm Umbertū. Nota q̄ rep̄henſibile eſt in hoīe
quieſcēte. Primo cū ſecū ſtare nõ pōt: ſꝫ ſem
per cū alijs. Seceñ. Signum eſt bone mentis ſe/
cū conſiſtere. 2° q̄ ſecū cõſiſtens ceſſet ab ope
ocioſus: contra qd̄ eſt illud hieronymi: ſemp ali/
quid boni facito: de cõſe. di. 5. c. nunq̄ꝫ. 3° q̄ nõ
vacet ſpeculationi: aliqñ reſpiciēs mentalẗ: mõ
añ picula: modo retro peccata cõmiſſa: mõ īfra
penas inferni: mõ ſupra gaudia paradiſi: modo
a dextris ſanctoꝝ exēpla: modo a ſiniſtris tpa/
liū vana. Itē. 4° dꝫ q̄s cõmoꝛari magis inter
viros q̄ꝫ mlieres: eccleſiaſtici. 42. In medio mu
lierū noli cõmoꝛari. Itē. 5° magis inter graues
viros q̄ꝫ leues. Seceñ. inẗ illos cõmoꝛare q̄ te fac
turi ſūt melioꝛē. Itē. 6° inẗ magl cõſil'es q̄ꝫ inẗ
magnates: eccl'iaſtici. 27. Uolatilia ad ſibi ſilia
cõuertunẗ. Itē. 7° moꝛandū ē magis in locis
occultis q̄ꝫ publicis. Vñ de ſcis viris ad heb. xi.
In ſpelūcis ⁊ cauernis t̄re. Itē. 8° magis ī locl
ſecurl q̄ꝫ piculoſis: vt plateis ⁊ locutoꝛijs. Itē
.9° magis ī locis ſc̄is: vt in eccleſia q̄ꝫ in locis cõi
bus. Jo. 19. maria ſtabat iuxta crucem ⁊c.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De diſciplina habitus

Fm Umbertū ꝓuidendū eſt ne ſeruo dei veſtis ſit nimis longa: vel nimis breuis: nimis lata: vl' nimis ſixa: vel nimis clauſa: vel nimis formata: vel nimis informis: nimis defluēs: vel nimis ſuccinata: nimis cōpoſita: vel nimis ſordida. nimis laniata: vel nimis repetiata: nimis aptata: vel nimis inepte relicta: nimis diſſuta: vel nimis curioſe ꝯſuta. Cauendū ē etiā circa panniculos: ſotulares: corrigias: cultellos: campulos: tabl'as: burſas: ſacellos: ſigilla ꝛ ſilia: ne aliqͩ fiat in iſtis: qꝺ ex ꝑcio curioſitate vel ſupfluitate vl' ſecularitate aliqua poſſit aliqͩ' rephenſibile iudicari.

De diſciplina in geſtibus.

Umbert' hugo de ſancto vic. ſic dicit. Sunt qdaꝫ q nō niſi buccis patentib' aſcultare neſciūt: ꝛ q̄ſi palatū ad ꝟba apiunt. Alij q in agendo vel audiēdo q̄ſi canes ſitiētes linguā ꝓtendūt: ꝛ ad ſingulas actiones labia velut molā torquendo circūducūt. Alij loquētes digitū extendūt: ſupcilia erigūt: ꝛ oculos in orbē rotātes, cuiuſdā intrinſecus magnificētie conatus oſ̄dūt: caput iactant comā excutiūt: veſtimēta coaptādo ꝯponūt. Alij tm̄ alterā auriū voci apponūt: q̄ſi ambe n̄ fuerūt facte ad audiendū. Alij ad iter videndū alterum tm̄ oculoꝝ apiunt. Alij cū maiori ridiculo cū medietate oris loquūt. Sūt ꝑterea mille larue: mille corruptiones nariū: mille corroſiones labioꝝ q̄ decorē diſcipline deturpant. hec ille.

Quomodo ſe debꝫ habere

diuerſimode in diuerſis locis ſm Umbertū. In oratorio mature: iuxta altare reuerenter: iuxta religas timorate: in capl'o ſicut xp̄s an̄ pſidem iudicand'. ſ. ſm Ber. dimiſſis aſpectib' vultu hilari: rarus ad ꝟba: pmptus ad obprobria. ſ. ſuſcipiēda: parat' ad verba: in ſcholis attente: in cella vtilit': in refectorio ꝛ oī comeſtiōe religioſe .i. linguā a loquēdo reſtringat: oculos nō circūdet: ſup eſcam ſe nō effundat: mūde comedat vt abhominationē alijs non faciat. In dormitorio quiete: vt alios nō ingetet. In ifirmitorio n̄ q̄ruloſe: exēplū de lazaro vlcerib' pleno ꝛc̄. In hoſpitio lete. In cameris verecūde. In locutorio nō ocioſa: ſꝫ vtilia dicat. In horto vel prato meditatiue: math. 6. Conſiderate lilia agri ꝛc̄. In alijs officijſ neceſſitatis: vt coquina: canepa cellario ꝛ hi' ꝓ diſciplina ſeruandū ē q̄ nūq̄ꝫ appareat niſi ꝓ' iuſta neceſſitate: ne ſimilis ſit illis mulieribus de qbus apl's ait. Ocioſe diſcūt circuire domos: cū iuuenculis nō ſe inueniat: ſolus in cella vel in dormiēdo vel alijs locis ſecretis: qꝛ diabol' circuit querēs quē deuoret: ꝛ ibi de muliere rōne ſexus tētat: de adoleſcente rōne etatis vexat: vt dicit. ¶ Et ad tollendum ſuſpitiones alioꝝ ꝛ precipue in regionibus vbi viget vicium contra naturam.

De diſciplina ſilentii.

Multū eſt vtile ꝛ neceſſariū cūctis: ꝛ ꝑcipue religioni. Un̄ ꝛ ab oībus patrib' religionis ꝓ certo tpe ꝛ loco inſtitutū ē: ēt a bonis nō neceſſarijs tn̄ ꝟbis abſtinēdo. Un̄ ps. obmutui ꝛ ſilui a bonis: hoc gratiā diſpoſitiue gignit: in cui' figura zacharias tacēs: iohēm q interptatur gr̄a genuit: fortitudinē ſpūs addidit Iſaias. In ſilentio ꝛ ſpe erit fortitudo veſtra: ſicut olla coopta feruet: cito diſcoopera retardat̄ ꝓpē euaporationē: ita ꝛ mens tacēs vel loquēs ad ꝯtēplationē inducit Tre. z. erit ſolitarius ꝛ tacebit ꝛ leuabit ſe ſup ſe. Sapiētiam auget. Nā ꝛ pythagoras diſcipul' ꝑ qnquēniā ſilentiū impabat: vt tacēdo diſcerent poſtea loq. Secūdus etiā phs ex eo q̄ loquēdo fuit cā mortis matris: ita ſtrictū ſibi ſilentiuꝫ indixit: q̄ nec etiā impator alexāder mortē ꝓmittēdo potuerit eū inducē ad loquendū. Nec ē ꝯ quod dr̄ Iſai. 6. ve mihi quia tacui: qꝛ hoc ē verū qn̄ eſt neceſſariū loq: vt ꝑlatis corrigiēdo: penitentib' ꝯfitēdo: oīb' fratrū delicta fraternalit̄ admonēdo: ꝛ tāto diligenti' dꝫ iſtud obſuari q̄ꝫto nil valēs corpi nocere. multū aūt aīe ꝓdeſſe: ꝛ qꝺ teneri debeat ſilentiū: hēs de ſta. mo. c. cū monaſteriū.

¶ De exemptione religioſoꝝ ꝛ alioꝝ. Ca. ix.

De exemptis tā religioſis

q̄ꝫ alijs: qꝛ religioſi modernis tēporibus ſūt q̄ſi oēs exēpti a iuriſdictiōe ordinarioꝝ: iō hic de exēptis ē agendū. Ubi ſciendū q̄ ſiue clerici ſeculares ſiue religioſi ſiue hoſpitalarij: q etiā aliqn̄ ſūt exēpti q dicūt ſe exēptos: ꝛ allegāt ꝑuilegia ſua reqſiti ab ordinarijs oſ̄dē tenent̄: ꝛ ēt tradere tranſcripta articuloꝝ: de qbus fuerit ꝯtrouerſia. Nō ſi ad exemptionē allegent ſolā ꝑſcriptionē: debēt de hoc facere fidē: q̄ ſi allegēt vtrūq̄ꝫ: tūc ſi ꝑuilegiū ad plenū nō ſufficiat ſed tamē cauſā ꝑbeat ꝑſcribendi: tenent̄ ꝑſcriptionē ꝓbare: ꝛ ꝓbatione pendente nō turbentur. Nō ſi nō allegant: nec exhibent ſaltē tale ꝑuilegiū qꝺ cauſā ꝑſcribendi ꝑbeat: dyoceſani vtant̄ iure ſuo: extra de ꝑuile. c. cū ꝑſone li. vi. Dicit̄ etiā q̄ in loco cōgruo ꝛ ſecuro aut aliquib' viris prudentibus ꝛ omni ſuſpitione carentib' ad hoc per dictos ordinarios deputatis infra trienniū ꝯpetentē ꝓ facti qualitate ꝛ ipſoꝝ ordinarioꝝ vel delegatorum ſuorū arbitrio moderandū iuſto impedimento ceſſante debeant dicta priuilegia oſtendere: ꝛ ad legendū integraliter exhibere. eo. c. ꝛ ti. Ubi dicit glo. q̄ ſi ordinarius dicit ſuā eē iuriſdictionē ꝛ ſubditus hoc neget: hn̄ cognoſcet ordinari' an ſua ſit iuriſdictio: de reſcriptis ſuper litteris: ſꝫ ad oēm ſuſpitionē tollēdā meli' videt̄ expediendū per delegatos: de fo. compe. ſi quis. Item exempta eccleſia etiā monachi canonici ꝛ clerici cōuerſi ꝛ ꝑpetuo oblati intelligūt̄ exēpti:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nō autem preſbyter qui parochianorum curam
habet quo ad ea que ad ipſā curā ptinēt: nec ipſi
parochiani: extra de ꝑuile. p exemptionem li. vi.
Si aūt canonici alicuius eccleſie eximant̄: tunc
tam canonici q̄ȝ alij eximunt̄: nō aūt eccleſia per
hoc eximit̄: niſi aliud in exemptionis priuilegio
exprimat̄: extra de ꝑuile. c. p exemptionē li. vi.
vbi glo. ſup verbo pſ byter qui curā habet: ꝙ ta
les preſbyteri hn̄t inſtitui ab epīs: ꝛ intelliguntur
eſſe ppetui: q2 nequeunt abſq3 cauſa rationabili
reuocari ꝛ remoueri etiam p epōs: vt de capell.
mo. c. i. li. vi. ꝛ hoc caſu ꝑpter curam ꝛ populū nō
exemptū: ꝑlatus exemptus vadit ad ſynodum
epalem: vt de ꝑuile. c. vt apoſtolice li. vi. Item
dicit glo. ſup verbo alij clerici: ꝙ nec etiam con/
uerſi vel oblati erant tunc exempti: q2 verba ꝑ/
uilegiorum ſtricte ſumunt̄: prout verba ſonant.
Item p monaſterium vel huiuſmodi locum ex/
emptum intelligi debet tam de ipſo q̄ȝ de cimi/
terio domibus monaſterij theatris ꝛ hortis et
areis que ſunt iuxta eccleſiam: ar. 12. q. i. neceſſa/
ria. ꝛ. c. nulla. 17. q. 4. diffiniuit. Iteȝ exempti
nō poſſunt conſtruere oratoria vel capellas ī lo
cis non exemptis ſine licentia dyoceſanoꝝ: nec
etiam in ſic conſtructis tempore interdicti in ca
ſibus nō expreſſis celebrare vel facere celebra/
ri: alias p ordinarios compeſcant̄: ꝛ ſi ꝑpter hoc
ꝯſeruatores ferrent ſententias contra ordinari/
os coꝝ ſententie nō valerent: extra de ꝑuilegi. c.
auctoritatem li. vi. Item, exempti nō debent aſ/
ſumere lites ſuoꝝ hominū etiam cenſualium: vt
in dicto. c. auctoritatē in fi. glo. Requirit̄ ergo li
centia ſeu auctoritas pape vel etiaȝ delegati de
latere ad hoc vt exempti ſine licentia dyoceſano
rum valeant conſtruere oratoria in locis nō exē
ptis vel in conſtructis facere celebrari. Nota tex
tum pulchrum alexandri. 3. extra de ꝑuile. c. cuȝ
vbi dicit̄ cum ꝛ plantare: inquit: ſacram religio/
nem ꝛ plantatam fouere modis omnib⁹ debea/
mus: nuſq̄ȝ hoc melius exequimur q̄ȝ ſi nutrire
ea que recta ſūt: ꝛ corrigere ea que virtutis pfe/
ctum impediūt cōmiſſa nobis auctoritate cure/
mus.

De exemptis ētiaȝ no/

ta ꝙ quacunq̄ȝ gaudeant libertate: nihilominus
conueniri poſſūt coram ordinarijs ratione deli
cti vel contractus vel rei de qua contra eos agit̄
ꝛ hoc niſi delictum ſit cōmiſſum vel contractus
initus vel res illa de qua agitur litigium ſit ī lo/
co exempto. Item nō poſſūt conueniri vbi do/
micilium habent: ſi alibi delinquant vel contra
hant vel res ipſa exiſtat. Nec etiam poſſūt dyo
ceſani illorū locorum vbi domiciliū habent re/
mittere exemptos ad locum vbi deliquerūt vel
contraxerūt vel res ipſa conſiſtit: extra de ꝑuile.
volentes li. vi. Item in eodem. c. volentes dicit̄
ꝙ quibus a ſede apoſtolica eſt indultū ne inter/
dici ſuſpendi vel excōmunicari a quocūq̄ȝ vale
ant: ſicut ſunt q̄ȝ plures religioſi in quorū ꝑuile
gijs continetur ne quis epūs vel archiepiſcopus
monaſterioꝝ ſuorum monachos pro vlla cauſa
vlloue loco excōmunicare ſuſpendere vel inter
dicere pſumat: ijdem ordinarij quantum ad iſta
iuriſdictionem ſuā exercere nō poſſunt: vbicūq̄ȝ
fuerint: ꝛ hoc niſi illi monachi mitterent̄ ad pri/
oratus ſubiectos ordinarijs: q2 tunc etiam licet
vtrobiq̄ȝ ſint monachi ordinarij quo ad p̄dicta
etiam illos iudicant q̄ȝdiu ibi manent: hec ibi.
Nota etiam hic diligenter ꝙ plures ordines
religioſoꝝ ſūt in hoc ꝑuilegio ſpāli muniti: ꝙ vi
delicet nō obſtante iſta conſuetudine que eſt In
nocen. quarti nō poſſunt ab ordinarijs vel corā
ordinarijs conueniri: nec ratione delicti: nec ra/
tione contractus initi: nec ratione rei etiam in lo
co exempto nō cōmiſſorum ſeu exiſtentiū: ita ꝙ
in nullo poſſunt contra eos pcedere vel iudica/
re de eis. Et de predicatoribus mihi conſtat ha
bere tale ꝑuilegium: quod vulgariter dicit̄ mare
magnum conceſſum ꝛ renouatum a plurib⁹ ſum
mis pontificib⁹. Idem dicit̄ de minoribus ꝛ ci/
ſterſienſibus ꝛ multis alijs ordinibus: vt here/
mitanis: carmelitis: ſeruitis: camaldulenſibus:
vallis vmbroſe: montis oliuarum: congregatio/
nis ſancte iuſtine ꝛ pluribus alijs: quorū tamen
ꝑuilegia nō vidi. Utrū aūt legati de latere poſ/
ſint iudicare de huiuſmodi ꝑuilegiatis: vide. j. ī
titulo de cardinalibus. c. delegatus. Notan/
dum etiam ꝙ ex ꝑuilegio in iure clauſo qd̄. ſ. ha
bet̄ de ꝑuile. c. in his. Fratres p̄dicatores ꝛ mino
res pn̄t vbicunq̄ȝ ſint in altari portabili celebra
re abſq̄ȝ epōrū illorū locorum licentia: ſine paro
chialis tamē iuris ꝑiudicio. In dicto. c. in his di
cit poſt Uincentiū ꝙ hoc eſſet. ſ. in ꝑiudicium: ſi
in contemptū eccleſiarū recipiant ad diuina pa/
rachianos eaꝝ vel decimas vel oblationes de/
functoꝝ: ſi iniūgant pn̄iam parochianis aliaꝝ ec
cleſiaruȝ ꝛ huiuſmodi. Dicit etiā Jo. an. ꝙ iſtud
priuilegium de altari portabili pōt dare epūs in
ſua dūtaxat dyoceſi: ſȝ vniuerſaliter ſolus papa.

Per que verba conce

dat̄ exemptio p papam: alius enī talem exemp/
tionem facere nō pōt: niſi habeat ſuper huiuſmo
di auctoritatem ſpālem a papa: hoc declaratur
de ꝑuile. c. ſi papa li. vi. Ubi ſic ait Boniſa. 8. Si
papa in aliq̄ ꝑuilegio vel ſcriptura nō facta pn̄ci
paliter ſuper donatione vel ſententia exemptio
nis ſeu etiam libertatis: aliquam eccleſiaȝ ad ius
ꝛ proprietatem romane eccleſie pertinere: vel
conſimilia verba narret: nō propter hoc illius ec
cleſie exemptio eſt approbata: niſi de libertate
aliter doceatur. Si autē eccleſie vel monaſterio
exemptionis priuilegium concedendo vel ſup
ipſius exemptione ſententiando: cum de ipſius
exemptionis negocio ageret̄: aſſerat ipſā ecclīaȝ
fore exemptā: aut eā iuris beati petri exiſtere: ſi/
ue ad ius ꝛ ꝑpetatē romane ecclē: vl̄ ad romanā

Uniuersitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eccleſiam ſpālit̄ aut ſine medio vel etiā ſimplicit̄
ptinere:p hoc plene exempta debet eccleſia hu⁹
iudicari. Cum enī iure cōmuni omnes eccleſie p
orbem diffuſe ad eccleſiam romanā ptineant: ſi
id alicui concedat̄ eccleſie:vel de ea p ſnīam iu/
dicetur:ex hoc ipſius cōprobat̄ exemptio: vt p̄/
uilegij nihil al's allatura conceſſio ei cui conce/
dit̄ ꝛ ſnīa nullū aliter allatura ſubſidiū eccleſie
ꝑ qua fertur p̄rogatiua:cum verba debeant ali/
quid opari: conferant gratie ſpālis. Et eſt idem
ſi p̄uilegium contineat vel ipſe papa p modū ex
primat ſupra ſcriptuꝫ: ꝙ eccleſia ſit libera:ſeu ꝙ
potiat̄ romane eccleſie libertate: vt ꝙ in hoc p̄/
rogatiua gaudeant ſpeāli: vel ſi dicat indiffinite
ꝙ romane eccleſie annuū cenſū ſoluat ad pcepte
indiciū libertatis:ſiue ꝙ ipſam eccleſiam eximit
ab ordinarij poteſtate:vel ꝙ nō audeat ibi ep̄us
cathedram collocare:aut imperandi ſeu ordina
tionē q̄uis leuiſſimam faciendi exercere aliquā
poteſtatē. Similit̄ ſi aliqui recipiant̄ in proprios
ꝛ ſpāles ſubiectos:cenſent̄ exempti:nō ſic ſi in p
prios ꝛ ſpāles filios romane eccleſie ſint ſuſcepti
Tales quippe ꝓpterea exempti nō exiſtunt. Si
vero dicat̄ ſimplicit̄ ꝙ romane eccleſie aliqua
eccleſia cenſum ſoluat:nō ꝓpter hoc eccleſia exē
pta dici debet. Idem dicimus ſi p p̄uilegiū con
cedat̄ libertas ꝛ clauſula de cenſu ſoluendo ſeq̄/
tur:vt ſi aliquibus ꝙ ab alio q̄ꝫ a papa vel eius
legato excōicari interdici aut ſuſpendi nō poſſit
vel aliquid aliud ab apoſtolica ſede indultū ſit.
Vel ſi etiā dicatur ꝙ in ſpāles romane eccleſie fi
lios ſunt aſſūpti: ꝛ ſequat̄ ꝙ eccleſie romane ad
indicium libertatis pcepte annuū cenſum ſoluāt
His enī ꝛ ſimilibus caſibus ſic inſertis in certis
p̄uilegiati articulis ordinarioꝝ iuriſdictiōi q̄tū
ad alia ſūt ſubiecti:ſꝫ aūt ſic diuerſos p̄uilegioꝝ
quibus eccleſie ꝛ monaſteria eximunt̄ tenores
ad litiū materiam duximus deſignandos:p hoc
tn̄ aliis exemptionū:ſi reperiant̄ ſeu aliarū liber
tatis modis vel eoꝝ effectibus nolumus aliqua
tenus derogari:hec oīa in textu vbi.ſ. Dicit Jo.
an.in nouel.ſup hoc.c. ꝙ hic ponunt̄.14. forme
verboꝝ que aſſertiue ꝑlata in p̄uilegijs cōceſſis
a papa ſapiūt exemptionē. Dicit etiā ꝙ idē eſt p
oīa in exemptionib⁹ ordinū ꝛ ſingulariū pſona/
rū. Reprobat etiā archi.hic q dixerat ꝙ moduſ
vel forma que habet̄ in.c.ex ore eo.ti.ſ. ꝙ ep̄us
a fratribus monaſterii cuiuſdā aliqd iniuſte nō
exigat:ſꝫ his debeat eſſe contentus q̄ anteceſſo/
res ipſoꝝ fratrū anteceſſorib⁹ ſuis cōſtat rōnabi
liter impēdiſſe ſapit exemptionē capitis nō autē
membroꝝ. Et dicit Jo.an. abſit ꝙ hec verba ſa
piant aliquā exemptionem.

De eccleſiis ſeu capel/

lis religioſorū ſic dicit Urbanus tertius de capel
lis mo.c.i. In eccleſijs vbi monachi habitāt:po
pulus p monachū non regat̄. Sed capellanus q
populū regat ab eo p conſiliū monachoꝝ inſti/
tuatur:ita vt ex ſolius ep̄i arbitrio taꝫ ordinatio
eius q̄ꝫ depoſitio ꝛ totius vite pendeat cōuerſa/
tio. Ubi dicit glo.ꝙ huic.c.nō obſtat ꝙ habet̄.16
.q.i.doctos.vbi dicit̄ ꝙ monachi pn̄t aſſumi ad
regimen eccleſiaꝝ: qꝛ illud intelligit̄ qn̄ mona/
chi p̄ficiūt̄ eccleſijs p inſtitutionē ep̄i ꝛ conſenſū
ſui abbatis:vel al's p̄lati ſui hoc faciūt. Jo.an.in
nouel.ſup dicto.c.dicit ꝙ hoc intelligit̄ de eccle
ſijs parochialibus ſm ab.qd̄ pꝫ p ſequētia: ꝛ lo
quit̄ de eccleſijs q̄ nō pleno iure ſpectant ad mo
nachos ſm Jo.16.q.2.ſane. Itē ſm quoſdaꝫ:ꝛ ſi
pleno iure ſpectēt ad monachos dūmodo popu
lus nō ſit exemptus:tūc etiā rōne populi cui⁹ cu/
ram cōmittit ep̄s examinabit: ipſe ep̄s inſtituet
ꝛ deſtituet ꝛ ſic intelligit̄ dictū.c.ſane. Alij intel/
ligūt hoc.c.vbi nō eſt patronus:nec p̄ſbyter ali/
qd ab eo recipit:ſꝫ tm̄ a populo:al's abbas ſacer
dotē inſtitueret ꝛ remoueret:ar.de p̄ben.in lata.
Dicit aūt Inno. ꝙ qn̄cūqꝫ ep̄us concedit curaꝫ
aīaꝝ ſacerdoti:ſemp deſtitutio ad ipſū ſpectat nō
ad abbatē. Nullus enī remouet niſi q conceſſit:
niſi ex delegatione:di.50.ſtudeat. vel ex p̄uile/
gio:ſicut dicit̄ de p̄mōſtracenſibus monachis ꝛ
humiliatis:vel niſi id faceret ep̄i vicarius: vt ar
chid.vt de offi.or.c.i.vel de cōſuetudine p̄ſcrip/
ta ſm Inno.hoc tn̄ vltimū.ſ. de cōſuetudine ex/
preſſe reprobat̄ eo.ti.li.vi.vt.j.dicet̄. Qd̄ dicitur
de capellano intelligit̄ de clerico ſeculari cui de
redditib⁹ aſſignet̄ cōgrua portio nulla ꝯſuetudi
ne vel p̄ſcriptione contraria obſtante: de p̄ben.
.c.de monachis. Ep̄s aūt inſtitutionē pn̄tandi fa
cit nō reqſito vlteri⁹ monachoꝝ ꝯſilio:ꝛ ſic eius
.ſ.capellani toti⁹ vite ſue viſitatio correctio ordi
natio.i.inſtitutio ꝛ deſtitutio.i. remotio ad ep̄m
ſpectat nō ad monachos:qd̄ eſt verū ſm hoſtiē.
de eccleſijs q̄ n̄ pleno iure ſpectāt ad monachos
vt de p̄ben.c.auaricie.ꝛ.16.q.2.c.i. ꝛ ſequēti. Et
dicit Jo.an.ꝙ iſtud.c. male ſeruat̄: imo videm⁹
in monaſterijs ſeu conuentib⁹ parochiā habenti
bus monachos clauſtrales ad mandatū ep̄i vel
abbatis circuire parochiam ꝛ miniſtrare popu/
lo ſacramēta:hec Jo.an. Quia iſtud igit̄ ꝓhibet̄
nō debent monachi ſeu alij religioſi hn̄tes con/
uentus:ſeu monaſteria hn̄tia curam animaꝝ per
ſe exercere curam:ſed inſtituere capellanum ſe/
cularē preſbyterū qui curam exerceat:vel ſi non
pn̄t p̄ paupertate vel alia cā:conent̄ lnīam habere
ſup hoc a ſede ap̄lica. ¶ Nota ꝙ in.vi.ti.de ca/
pel.mona.dicit̄ p̄ſbyteri q ad curā populi p mo
nachos in eoꝝ eccleſijs pn̄tant̄ ep̄is ꝛ inſtituūt̄
ab ipſis:cū debeāt eē ꝑpetui ꝯſuetudine vel ſta
tuto q̄uis ꝯrio nō obſtāte:ab eiſdē neq̄ant eccle/
ſijs niſi p ep̄os: et ex cā rōnabili remoueri. Ubi
glo.dicit ꝙ pn̄tationes tales fieri debēt a p̄lato
ꝛ ꝯuentu de iure cōi. Cōſuetudo tn̄ pōt ꝯriū in/
ducere:de his q̄ fi.a p̄la.c.ea noſcit̄. ꝛ quod dicit
ipſis intelligit̄ epiſcopis ſm glo. ꝛ ſic nō pleno iu
re habent illas cū ad ipſos non ſpectet inſtitutio:
de p̄uile.cū plantare. Reuocat aūt iſta ꝯſtitutio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

coſuetudines ꝛ ſtatuta:nō āt ꝑuilegia. Et iō qui
hoc habēt ex priuilegio vt humiliati:hoc ēt nūc
facere poterunt. Et dicit Jo.an.ĩ nouell' ſup dic/
to.c.ꝙ licet epo fiat ꝑntatio ſolū q̄ ad curā popu
li'quā hꝫ epus cōmittere:ptinebit tñ ad euꝫ exa/
minare vt repellat:'ſi inſufficiēs eēt talis vel per
nitioſus. Et hēt hoc locum:ſi etiā alias ĩ ſpiritua
libꝰ ꝛ tempalibꝰ pleno iure habeāt eccleſiam ex
epiſcopi collatiōe. Curā.n. populi a ſe abdicare
nō poterit: alſ ꝛ epiſcopalē iuriſdictionē a ſe ab
dicare poſſꝫ:quod nō licꝫ.ff.de offi.pſi.l.penult.
Dicit āt archi.ꝙ regulariter ꝑ epiſcopū debēt ĩ
parochijs preſbyteri cōſtitui.16.q.2.ſane ꝛ.10.q.
.i.regēda.niſi pſentatio ptineret ad patronuꝫ: vt
de iurepa.ꝑ totum. Dicūt tñ Inno. ꝛ Hoſt. ꝙ ſi
eccleſia ē īfra termīos alterius poſita: epus n̄ po
net ibi miniſtꝝ:ſꝫ rectoꝛ parochie pſētabit:quod
ſi negligeret:epus ſupplebit:qꝛ rōne parochie vi
def eē patronus. Et ſicubi ĩuenit:ꝙ alius faciat
hoc:facit vt vicarius epiſcopi:de offi. vica.c.ſup
eo. Et aduerte ꝙ loquēdo ĩ pncipio hꝰ .c. de p/
ſbytero:nō diſtīguit an ſit monachus an ſecula/
ris. Dicit ēt Jo.an.in nouell'.ĩ.c.cū plātare de
ꝑuile.ꝙ q̄uis eccleſia īterdū ſpectet ad religio/
ſos pleno iure ĩ tantum ꝙ ĩ ea ēt rectorē īſtituūt:
tñ qꝛ populus nō eſt exemptꝰ:opoꝛtet illū rectorē
pſentari epo:vt ab ipſo recipiat curā populi:ꝛ de
illa curā tantū tenebit epo reſpondere. Querꝫ ḡ
ĩ viſitatione ſua epus ab illo rectore talis eccl'ie:
quomō populo celebret diuina officia:ꝛ quomō
adminiſtret ſacramēta. ꝛ de religs īquirat abbaſ
monaſterij:ad qō pleno iure ēt ſpectat eccleſia.
Et hoc niſi per ꝑuilegiū ipſe populus eēt exem/
ptus:qō rariſſimū eſt:ꝛ ĩ eo caſu epus nil ibi fa/
cere haberet:ſꝫ abbas ēt quo ad populum.

De pertinentibus ad commendationem reli/
gionis. Sermo. .c.x.

DE his que pertinēt
ad ꝯmēdationē religionis:que pdicabi
lia ſūt ꝛ laicis ꝛ religioſis:ad qō pōt īduci illud
ps.pſalmo.135. Ecce q̄ꝫ bonū ꝛ q̄ꝫ iocūdum habi
tare fratres ĩ vnū.i.vnitatē fidei ſpei ꝛ dilectiōis:
vniꝰ veri dei per excellētiā tñ ſꝫ aug.ō bōis reli
gioſis verificat. Bonū oīa appetūt ſm philoſo/
phū:ꝛ cū hoc ſub triplici dr̄ia reperiat:qꝛ aut tale
vtile aut delectabile aut honeſtū exiſtit: oīa iſta
bōa ĩ religiōe reperiunt:que ꝛ ĩ his verbis poſ/
ſunt compꝛehendi: Ecce q̄ꝫ bonum.
Bonum vtilitatis:ibi: ecce q̄ꝫ bonum.
Bonū ſuauitatis:ibi:ecce q̄ꝫ iocundum.
Bonum honeſtatis:ibi:hītare fratres ĩ vnum.
Qō eſt vtile hoī dicit bonū: vt diuicie q̄ valent
ad multa:nā ꝑ ipſas homo ſuſtentat:honoꝛatur
pmium ꝑ elemoſynas mercat. Sꝫ qꝛ hoīes cōit
abutunt eis:iō fiūt hoībꝰ frequenter multū dam
noſe aīe ꝛ corpi. Vn̄ dicit ſalomon:diuitie ꝯgre/
gate in malū dn̄i ſui. Sꝫ vere diuitie q̄ hn̄t in ſe
verū bonū ꝛ multiplex bonū ōndit deuotꝰ ber.
dicens de religione:bonū eſt nos hic eſſe.ſ.in re
ligione:qꝛ ibi hō viuit purius: cadit rarius:ſur/
git velocius:incedit cautius:quieſcit ſecurius:ir
roꝛat frequentius: moꝛit confidentius: purgat
citius:remunerat copioſius. Prime tres ex iſtis
nouē vtilitatibus concernūt initiū religionis:ſe/
cunde tres ꝓgreſſum: vltime tres eiꝰ terminum.
Prima ḡ ratio quare bonū ē ꝛ meliꝰ in religiōe
q̄ꝫ in ſeculo ꝯuerſari habet ex hoc:qꝛ ibi viuitur
puriꝰ q̄ꝫ in ſeculo. Et hoc ē ꝓpter tria bona religi
onis eſſentialia.ſ. ꝓpter obīe integritatē: ꝓpter
caſtitatē: ꝓpt pauptatē. Obediētia enī eradicat
ꝓpꝛiā volūtatē q̄ ē cā omniū maloꝝ. Unde ber.
Ceſſet ꝓpꝛia volūtas ꝛ ceſſabit infernꝰ. Vn̄ ſaul
rex factus a dn̄o cū cepit facere voluntatē ſuam
nō obediēdo ſamueli in his q̄ impauerat ſibi ex
ꝑte dei:repꝛobatꝰ fuit a deo: ꝓcedens poſtea de
malo ĩ peiꝰ vſq; ad īteritū aīe ꝛ coꝛpis.i. Re.15.
Et q̄uis oēs fideles habeāt obedire ſupioꝛibus
ſuis:tñ in multis liberi relinquūt:vn̄ ſepe offen/
dunt. Sꝫ religioſus in oībus ſuis opibus eſt ſub
volūtate ꝑlati die noctuq;:ꝛ obediēdo n̄ peccat:
ſꝫ meret ſemꝑ ꝛ viuit purius. Secūda rō q̄re
viuit purius eſt ꝓpter caſtitatē q̄ vtiq; purificat
ꝛ pulchꝛificat aīam ꝛ coꝛpus ab oī ingnamēto
carnali:ſapīe.4. O q̄ꝫ pulchꝛa eſt caſta generatio
cū claritate.cū claritate dicit.i.cū bona fama:qꝛ
ſic dꝫ cōuerſari religioſus vel religioſa caute:vt
nullus poſſit aliq̄d mali ſuſpicari ꝓpter nimiaꝫ
frequentiā cū pſonis:vn̄ poſſit malum eſtimari:
qō q̄dem inducit ſcandalū ꝛ multotiēs ruinam
Et ſi aliqs gradus caſtitatis repiat in ꝯiugio fi/
deliter ſeruato:tñ tot inoꝛdinationes fiūt ĩ eo et
beſtialitates vt vix ſine impuritate peccati exer
ceat:a quibus actibꝰ ꝯiugij abſtinendo ſine com
paratione viuit puriꝰ. Tertia rō eſt quare viuit
puriꝰ ꝓpter pauptatē:dicit gregꝰ. di.47.bonoꝝ
auctoꝛi inherē nō valemꝰ:niſi cupiditateꝫ q̄ ra/
dix ē oīuꝫ maloꝝ:funditus euellamꝰ. Quāto aūt
qs magis inheret deo.ſ.ꝑ affectū tāto efficit pu/
rioꝛ. Sꝫ q̄ poſſidet iſta tpalia: vt ꝓpꝛia difficile
ē ꝛ q̄ſi ipoſſibile q̄n inoꝛdinate afficiat ad ea:et
ꝑ ꝯñs minꝰ deo inheret:ſꝫ religioſus cū nil hēat
nec hr̄e poſſit:vt ꝓpꝛiū in pticulari: ꝛ ſi ĩ cōi pſſt
multi hr̄e:licitiſſime ēt ĩmobilia:iō ſublata occa
ſione cupiditatis totalit pōt deo inherē ꝑ puri/
tatē:laici ꝑ iſtā cupiditatē terrenoꝝ efficiunt ple
ni malicijs:ſꝫ econtra: religioſi boni pleni bona
ſimplicitate iſta terrena ꝯtēnentes:ſm illud apl'i
2.Coꝛ.8. Pauptas eoꝝ abūdauit in diuitias ſim
plicitatis eoꝝ:qꝛ igit ꝑ obedientiā caſtitatem ꝛ
pauptatē fugit religioſus occaſiones maloꝝ: iō
merito ibi viuit puriꝰ. Ecce igit q̄ꝫ bonū vtile.
Secundū bonū religionis eſt:qꝛ hō ibi cadit ra
rius. Et hoc eſt ꝓpter tria q̄ ibi ſubtrahunt q̄ du
cunt ad caſū ruine q̄ vtiq; abūdat in ſeculo: ibi
enim.i.in religione vitantur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Uicioſe occaſiones.
Uicioſe conuerſationes.
Uicioſe aſſuefactiones.
Occaſiones maloꝝ vtiqꝫ ſunt vana que ingerūt
ſenſibus noſtris. Non enī ſatiat̄ oculus viſu nec
auris auditu: eccl'iaſtes.i. ꝛ ſic de alijs ſenſibus.
Sꝫ vt dicit̄ treñ.3.c. Oculus meus depdatus eſt
animā meā vane.ſ. vel curioſe aſpiciendo: inde
inſurgūt ꝯcupiſcentie in mentē: que faciūt ruere
Figura ꝛ exemplū in Dina filia iacob: que egreſ
ſa eſt de domo ad videndū feminas regionis: et
corrupta inde a ſichē: geñ.34.c. Sic aīa egredi/
ens de domo rōnis ꝑ ſenſus corpis ad videndū
creaturas corrūpitur ꝑ inordinatū amorem ad
eas. Iſte ḡ occaſiones que ingerunt̄ quotidie ſe
cularibus: qꝛ diſcurrunt hinc inde ꝑ loca vana
ſubtrahunt̄ religioſis ſtantibus recluſis: ꝛ ſi exe
unt ita diſciplinate ꝛ modeſte incedūt ꝙ nō of/
fendunt̄ vel parū a rebus occurrentibus. Se/
cunda cauſa quare rarius cadūt eſt: qꝛ vitant cō
uerſationes vicioſas: ps pſalmo.17. Cū ſcō ſan/
ctus eris: ꝛ cum peruerſo puerteris: eccl'iaſtici.13.
Qui cōmunicat ſupbo induet ſupbiam: hu⁹ rei
exemplum pꝫ. Nam vt dicit Beda: petrus cum
fuit in bona ſocietate.ſ. cum apl'is ꝯfeſſus ē publi
ce xp̄m dicens. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui: math.16.
Cū autē tempore paſſionis xp̄i ſe repperit cum
iudeis pſidis ad ignes: xp̄m publice negauit. Si
enī pomū corruptū cum alijs integris alia pau/
latim corrūpit: multo magis multa marcida pau
ca bona cū eis inficient. Mundus ſemꝑ fuit ple
nus malis hominib⁹: ꝛ ꝑmaxime videt̄ cū ſum⁹
in fine: ꝛ ideo nimis difficile eſt ꝯuerſari cū tali
bus ꝛ nō inficí ab eis: niſi quis vellet ſolus ma/
nere ꝛ ſine ſocietate: qđ raro ꝯtingit: ſꝫ econtra ī
religione vbi eſt ſocietas bonorū dat̄ ſibi exem
plum bonoꝝ operum: vt rarius cadat. Tertia
cauſa: qꝛ fugit malas aſſuefactiones. Cōſuetudo
inquit ph's eſt altera natura: ꝛ cum nō reſiſtit̄ cō
ſuetudini inquit aug⁹. in li. confeſ. fit neceſſitas.
Conſuetudines que ſūt in mūdo ſūt mentiendi
fraudandi iurandi peiorandi luxuriādi detrahē
di blaſphemandi mala ꝯſilia dandi vel ei aſſen
tiendi qui eſt in regimine: a quibus ꝗꝫ ſint pauci
qui abſtineant: ſatis videtur: vt dici poſſit illud
hiere.13. Si mutare pōt ethiops pellem ſuā aut
pardus varietates ſuas ꝛ vos poteritis benefa/
cere cū didiceritis male. Et iō aplus ad hec di/
mittenda exhortans ad eph.4. dicebat. Induite
vos nouū hominē.ſ. ꝑ religionē qui ſm deū cre
atus eſt in iuſticia ꝛ ſcītate veritatis. Et ad hoc
mirabiliter operat̄ ingreſſio in religionē: vt qui
in ſeculo ꝯſtitutus nō poterat abſtinere a ludis
mendacijs periurijs luxurijs ꝛ hi⁹ conſtitutus in
bona religione: illa deteſtatur ꝛ horret. Et ſic vt
dicit̄ Eccleſiaſti.i. Religioſitas cuſtodiet cor.ſ.
ab occaſionibus peccatorum ne cadat. Ecce ꝗꝫ
bonum ꝛc. Tertiū bonum eſt: qꝛ homo ſurgit
velocius: in multis offendimus oēs dicit Iaco/
bus aplus in canonica ſua.c.3. Sed iſta eſt dria
inter iuſtos ꝛ reprobos: quia iuſti cadūt ante ſe
vident ꝛ cognoſcūt vbi cadunt: ꝛ ideo reſurgūt
ſm illud puer.24.c. ſepties in die cadit iuſtus ꝛ
reſurgit: ſed reprobi cadunt retro ꝛ non vident
vbi cadunt: nō cognoſcunt maluꝫ: ꝛ iō nō reſur
gunt: ſicut heli ſacerdos qui cadens retro nūꝗꝫ
ſurrexit ſed expirauit: ſed adhuc inter iuſtos ve/
locius reſurgūt religioſi ꝗꝫ laici cōiter loquēdo.
Tria enim iuuant ad reſurgendum.
Frequens lectio.
Exhortatio feruens.
Exemplatio vrgens.

Quantum ad primum

in oī bona religione quotidie legunt̄ ſanctarum
ſcripturaꝝ documenta in officio in mēſa extra
menſā: ſicut mandāt ordinationes patrū: frequē
ter ꝑcipiunt̄ reſurgentiū peccatoꝝ exempla: ſepe
audiunt̄ vicioꝝ detrimēta q̄ inferunt aīe ꝛ corpi
damnationē demū eternā. Unī aīa excitat̄ ad re/
ſurgendū. Surge q̄ dormis inquit ſcriptura pau
li ꝛ exurge a mortuis ꝛ illuminabit te xp̄s.
Secundū adiutorium ad reſurgendū eſt exhor
tatio ad reſurgendū ab effectibus ſuis ad ſince/
ritatē vite īmaculate.2. Corin. vltimo. Frēs gau
dete ꝛ exhortamini idē ſapite. Dicit̄ eccl'iaſtici
.5. ve ſoli: qꝛ ſi ceciderit nō habebit ſubleuantē:
qui.ſ. iuuet ad reſurgendū: ſi fuerint duo: foue/
bunt̄ mutuo ꝑ exhortationes. Tertiū adiuto/
riū eſt exemplū alioꝝ: cum videt religioſus ſo/
cios bene viuere frequenter cōfiteri: innocentes
pniām agere: ꝛ frequēter deo ſeruire vrgent ho
minē ad reſurgendū. Exempla enim ait grego⁹.
plus mouent ꝗꝫ verba. Multū mouerunt augu/
ſtinum ad conuerſationē verba ambroſij ſcrip/
turam p̄dicantis: ſꝫ plus exempla antonij idiote
audita ſuarū virtutū ꝑeminentia. Sunt enī exē/
pla bona tanꝗꝫ carbones igniti accendētes car/
bones extinctos ſe. Reſurgit etiā talis velocius
qꝛ cadens minus ledit̄. Nā ſm tho.2ᵃ.2ᵉ.q.186.
ar.10. In eodē genere peccati leui⁹ eſt peccatū re
ligioſi ꝗꝫ laici: niſi faceret aliqđ ꝯtra vota eſſen/
tialia religionis vel ꝑ ꝯtemptū vl' ꝑpē ſcandalū.
Nā vtiqꝫ maius ſcandalū daret peccatum hoīs
religioſi notabile: qđ deueniret ad noticiā alioꝝ
ꝗꝫ laici: puta blaſphemādo vel ludēdo publice ꝛ
hi⁹: ſꝫ in alijs cadēs minus ledit̄: ꝛ iō citi⁹ ſurgit:
ſicut gutta aque ſi ꝓijciatur ī ignē ſubito abſor/
bet̄ ꝛ cōſumit̄: ita ꝛ peccatū religioſi ꝓpter mul/
ta bona q̄ quotidie facit: abſorbet̄ ꝑ feruorē ꝯtri
tionis ꝛ dilectionis: ꝛ inde veloci⁹ ſurgit: ecōtra
laici parū legūt ſcripturaꝝ doctrinas: modicum
exhortant̄: niſi forte ad malū: exempla nō vidēt
niſi mala hominū cōuerſantium in mūdo. Ecce
igit̄ ꝗꝫ bonū ꝛc. Quartum bonū religionis et
ꝑcipue in ꝓgreſſu eſt qꝛ homo incedit cautius:
nec miruꝫ: qꝛ religio eſt vere ſapientie ſchola. in
qua diſcit homo ſapientiam dei ꝑ quam incedit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cautius in via dei. Uidete quõ caute ambuletis nõ quaſi inſipientes: ſʒ vt ſapientes: ait ap̄ſ͞ls ad eph.5.c. hec aũt ſapientia ꝑ tria acquiri põt: que maxime exercent in religione.
A deo per deuotam orationem.
A proximo ꝑ mutuam inſtructionem.
A ſeipſo ꝑ multã experimentationem.

De prima dicitur Ja

cobi p̄mo. ſi ꝗs veſtrũ indiget ſapientia. ſ. ad incedendũ caute in via dei poſtulet a deo. ſ. in oratione ꝛ dabit̃ ei. In oratione enĩ mens illuminatur ad cognoſcendũ q̃ agere debeat ꝑ lumẽ gr̃e ei infuſũ: ſicut per lumẽ materiale illuſtrat̃ quõ caute incedat in via periculoſa ne cadat. Unde aug⁹. dicit ꝙ dubia meli⁹ ſoluunt̃ orõne q̃ȝ inq̄ſitione. Nõ dʒ tñ religioſus de hoc ꝯfidere qñ de dubio põt ſufficienter a ſapiente certificari: quia hoc pertineret ad ſupbiã ꝛ eſſet tentare deuȝ: qꝛ igit̃ in religione maxime frequẽtat̃ oratio: ideo magis illuminat̃ a deo ad caute incedendũ. // 2ᵃ a primo illuminat̃ ſapiẽa. Nã in bona religiõe adeſt p̄latus ꝛ alij p̄res q̄ admonet frequent̃ de agendis: cautũ reddit de piculis: corrigit de cõmiſſis: eccl̾iaſtici.18. Qui hʒ miſericordiã. ſ. aĩarũ docet ꝛ erudit q̃ſi paſtor: ſic in vitis patrũ legit̃ ꝙ in monaſterio ſc̄i macharij diabol⁹ q̄ apparuerat ipſi machario in forma medici ferentis multas ampullas potionũ accedẽs ad frẽs illi⁹ monaſterij ad tentandũ vnũ repperit cui dedit potionẽ ꝑ tentationẽ. ſ. inducẽs in aliq̃d peccatum: alijs fratrib⁹ viriliť reſiſtentib⁹ tentationib⁹ ſuis. Nõ cũ diabolus adiurat⁹ ad hoc machario retuliſſet: ipſe machari⁹ illũ ſupatũ a diabolo inſtruxit ꝛ cautũ fecit ꝛ docuit reſiſtere tentatiõi: adeo ꝙ iterũ veniens diabolus ad tentanduȝ fratres inuenit eũ efficaci⁹ tentationi reſiſtentẽ q̃ȝ alij: vt retulit ipſe diabolus machario. // 3ᵒ cautus redditur ꝑ experientiã que eſt magiſtra rerũ edoct⁹ ꝑ ſeipſum: nõ quidẽ auditu ꝛ narratione belloꝝ: ſʒ experientia pugne fit homo edoct⁹ in arte bellandi: ꝛ ſic in ſp̃uali pugna qua mundus caro et demonia cõtra nos diuerſa mouent p̄lia. Unde eccl̾iaſtici.34. Qui nõ eſt tentatus qualia recognoſcit? vir in multis expertus cogitabit multa: ꝛ qui m̄lta didicit enarrabit. ſ. ꝑ experientiã edoctus: qui nõ eſt expertus pauca recognoſcit. Multa aũt maior experientia ĩ xp̄i militia acquiri poteſt: q̃ȝ in campo ꝛ lucta religionis: illic enĩ omnes malicie ꝛ verſutie ꝛ vires demonũ effundũtur. In ſeculo aũt quaſi in egypto: quod int̾p̄retat̃ tenebre ignorant laici quid ſit tentatio: qꝛ ita occupati ſũt vicijs ꝛ p̄reſſi occupationib⁹ mundi ꝙ nõ expectant tentationes: ſed eas p̄ueniunt: et demones ꝓuocant ad tentanduȝ eos. Figura de iſrahelitis qui in egypto poſiti nõ ſentiebant bellum: ſed exeuntes egyptũ ꝛ intrantes deſertum inſurrexerũt contra eos plura bella: vt pȝ ĩ exo. Et ſignificat deſerentes ſeculuȝ ꝛ ingredientes deſertuȝ religionis quos bella tentationis aggrediũtur: q̃ p̄us nõ experiebant̃: ſʒ ꝯfidẽtes in adiutorio dei vincũt: ꝛ quotidie magis cauti reddũt̃ ad cauendũ mala. Ecce q̃ȝ bonũ cautionis ĩ religione. // Quintũ bonũ religionis eſt q̃d q̄eſcit ſecurius. Uenite ad me ait xp̄s: math.xi. oẽs qui laboratis ꝛ onerati eſtis peccatis ꝛ anxietatib⁹ mundi ꝛ ego reficiã vos ſp̃ualiter. Tollite iugũ meũ. ſ. ſtatũ religionis quẽ ego portaui paupratẽ caſtitatẽ ꝛ obedientiã ꝑfectiſſime ſeruãdo: ꝛ inuenietis requiẽ animabus veſtris ꝛ magnã quietem: ꝛ merito: qꝛ in religione non moleſtat̃ hõ a trib⁹ ꝑiculis que infeſtant ſeculares ꝛ ꝑturbant.
Primo regimen ꝛ ſtatus ſecularis.
Secundo amor parentalis.
Tertio occupatio mundialis.

Quantum ad primum

de hñtib⁹ regimen ꝛ ſtatũ t̃palem vtiq̃ȝ verificatur illud: p̄ncipes tui ſocij furũ: oẽs diligũt munera: ſequũt̃ retributioneȝ. ſ. t̃paleȝ: Iſai. p̄mo. Qñ exp̄mi poſſȝ quãta mala ꝑpetrãt ab his q̄ ĩ regimĩe ꝛ officijs ſe reperiũt: quis ĩ talib⁹ cõſtitutus cõtinere ſe põt: ſcit ꝛ vult: qñ ꝓ cõmodo temporali ſui ipſius vl̾ ſuoꝝ amicoꝝ vl̾ ſue cõitatis: q̃d tñ eſt mior pars: nõ faciat multa ꝯ iuſticias: ꝛ leges dĩnas ꝛ humanas neſciũt: ſemp p̄ponit̃ bonũ temporale ꝛ corporale bono aĩe ꝛ honori diuino: ꝛ his neceſſe eſt iniuſticias facere: ĩnocẽtes opprimere: ſectas nutrire: partialitates imitari: ĩpios exaltare: ĩiquis cõdeſcendẽ: bellis ſuſcitare: leges iniq̃s cõdere vel ſuare: eccleſie p̄cepta ꝯtemnere: excõicatiões ĩcurrere: obligatiõibus ꝛ reſtitutionib⁹ ſe ſubijcere. Quis ĩ regimĩe ſeculari poſitus iſta euadit: q̄s iſta officia fugit? Quis eſt hic ꝛ laudabimus eũ. fecit. n. mirabilia ĩ vita ſua: ſʒ certe q̃ſi nullus: vt verũ ſit q̃d dr̃ eccleſiaſtici.13. Qui tetigerit picem. i. infectionem ſeculi: inquinabit̃ ab ea. i. maculabit̃ ab his malis liberabit̃ q̄s ĩ religiõe que vtiq̃ȝ ĩquietãt nimis aĩam ꝛ corpus.

// Quãtũ ad ſecũdũ certũ eſt ꝙ amor parentum multũ ĩquietat hoĩes ĩ ſeculo. Qui. n. habet filios filias ꝛ vxores vt eos ĩpiguet diuitijs: exaltȝ honoribus: extollat ĩ pompis: ſeipum obliuioni tradit ꝛ ĩquietũ facit. Inquietat̃ vir ab vxore ꝙ cã nõ diligat: ꝙ ſibi ĩ veſtimẽtis nõ ꝓuideat. Inquietat̃ a filijs ludẽdib⁹ vel alias malefacientibus. Inquietat̃ ĩ fratꝝ vel parentũ ĩiurijs: ĩquietat̃ ab alijs: ſi nõ laborat ꝓ eis ĩ vindictis vl̾ alijs mal̾: vt verũ oñdat̃ q̃d ait dñs mat.10. Inimici hoĩs domeſtici eius. Sʒ ab his liber eſt verus religioſus: qꝛ mortuus eſt eis ꝛ abſolut⁹ a cura parentũ ſuoꝝ: vt quietius deo viuat.

// Quãtũ ad tertiũ occupatio mũdi multũ ingetat mẽtes hoĩuȝ: martha ſolicita es ait xp̄s: ꝛ turbaris erga plurima: luc.10. hec eſt vita actiua vita ſeculi: nũc. n. rapit aĩuȝ ĩſanabilis amor ꝛ ſpes lucroꝝ. Nũc deijcit dolor de amiſſiõe bonoꝝ. Nũc gaudiũ magnũ: quãdo ſuccedũt ad votuȝ

ↄcupita:nūc timoꝛ amittēdi optata:nūc decipit: nūc decipit̄:nūc rapit aliena:nō ſua auferuntur: nūc torquet̄ ſuſpicionibꝰ: nūc iraſcit̄ i q̄ōnibus: nūc i domo moleſtat̄:qn̄ nō fiūt q̄ vellet:nūc ex̄ domū qn̄ nō honoꝛat̄:nunc ꝓ factis ſuis iraſcit̄: nunc ꝓ alienis: vt poſſit merito dici illud. Pre.ꝛ magna eſt velut mare ↄtritio tua.i. ꝑturbatio q̄ ↄtereris in iſtis paſſionibus: ſꝫ ab his liberat̄ in religione vt dici poſſit:illud iob.5. Ingreſſus in abundātia.ſ. virtutū.ſepulcꝝ.ſ.religiōis in rege opulenta.ecce q̄ q̄ꝫ bonū ē bonū q̄etis i religiōe. ¶ Sextū bonū eſt:q꜡ irroꝛat̄ frequentius roꝛe celeſtis grē ꝛ ↄſolatiōis. Unde d̄ eo dici pōt illō cant.5.c.caput tuū.i.mens tua plenū eſt roꝛe.ſ.celeſti cōſolatione. ¶ Tria.n.ſunt quibꝰ tota vita ↄſiſtit: pꝛecipue vnde irroꝛatur frequentius ſpirituali conſolatione.

Primo humilitas in intellectu.
Secundo puritas in affectu.
Tertio veritas in effectu.

Quantum ad primum

religionis exercitiū ad hūc ꝓperat finē: vt ꝑ mꝉtas humiliationes exterioꝛes deueniat ad ſui verā cognitionē. Quāto.n.quis magis ſe cog̅ſcit tāto magis ide humiliās ſe:gr̄a ꝛ celeſti ↄſolatiōe īfundit̄. Unde dr̄ Jacobi.3.humilibus deus dat gratiā: ꝛ paulus apl̄us:deus q ↄſolat̄ hūiles cōſolatus ē ꝛ nos. Sicut enim magnes trahit ad ſe ferrū:ita humilitas gratiā ꝛ celeſtē ↄſolationem. Un̄ virgo maria humillima ſemꝑ fuit plena gr̄a ꝛ cōſolatione celeſti. ¶ Quantū ad ſcōm ſciendū eſt q̄ religio ipſa alio noīe dr̄ ſcitas q̄ puritatem affectus iꝑoꝛtat:hic ē enī finis ꝓximus religiōis vt ꝑueniat ꝑ opa eius ad puritatē ꝑfectā: vt dic̄ venerabilis Jo.caſſianus in colłōne p̄ma moyſi ſcḋm illud luc.p. Seruiamus illi i ſcitate ꝛ iuſticia coꝛā ipſo:ſi diſcurramus ꝑ viā ſcōꝝ:inuenimus eos q fuerūt repleti roꝛe celeſtis ↄſolatiōis fuiſſe religioſos ꝛ valde puros. Btūs Bn̄dictus pr̄ monachoꝝ ꝓpter magnā puritatē vidit aīas ſui germani ꝛ ſcholaſtice celū aſcēdere ꝛ multa alia vn̄ mirabilit̄ cōſolatus ē. Quantū guſtauerit diuinas cōſolationes deuotiſſimꝰ Bernardus pr̄ ciſterſienſiū ꝑpendi pōt:nō ſolum cū puer vidit xp̄m de virgine naſci:ſꝫ etiā ex doctrinis melliflluis eius. Patriarcha mendicantiū p̄dicatoꝛuꝫ ſanctiſſimus Dn̄icus frequentiſſime irroꝛatus fuit celeſti dulcedine in ſuis cōtemplatiōibus:ꝛ p̄cipue cū celo ſibi apto vidit ante tribunal xp̄i plurimos ex omibus religionibus:ſuos aūt ſub chlamyde virginis matris eiꝰ. O q̄tū roꝛis diuini ꝑcepit ſanctiſſimus ſeraphicus Franciſcus qn̄ crucifixus impreſſit in coꝛpe ſuo ſtigmata paſſionis in monte auernie: ex magna vtiq̄ȝ puritate ad iſta ꝑuenerūt. ¶ Quantū ad tertiū cū.ſ.ſubeſt veritas in effectu opis: vt abiiciat̄ oīs hypocriſis:tūc irroꝛat̄ mens celeſti cōſolatione.dicit̄.n. ſapīe p̄mo. Spūs ſanctus diſcipline.i.moꝛū effugiet fictum.i. ſimulationeꝫ que vtiq̄ȝ abeſt in oī vera religione: ꝛ ſic ſui roꝛis aſperſione fecūdat ipſe ſpūs. Ecce q̄ꝫ bonū eſt bonū gratie ꝛ conſolationis in religione:quod eſt p̄mū ex his que ꝑtinent ad terminū religionis. ¶ Septimuꝫ eſt q̄ qui in ea eſt purgat̄ citius: vt dicit̄.3. R.ꝑ ſalomonē. Nō eſt homo ſuꝑ terrā qui faciat bonū ꝛ nō peccet:ſꝫ de his qui ſūt in patria ſuꝑna dicit̄ apo.14.ſine macula ſūt ante thronū dei. Nemo igit̄ ingredi pōt in illā: niſi pꝛius purget̄ maculis peccatoꝝ quo ad culpā ꝛ quo ad debitum pene: ſꝫ citius ꝛ plenius in religione q̄ꝫ in ſeculo pōt purgari:ꝛ hoc ꝑ tres modos.

Per exercitia ſpiritualia.
Per exercitia coꝛpoꝛalia.
Per exercitia tempoꝛalia.

Quantum ad primum

plenius ſūt in religione exercitia ſpūalia q̄ꝫ in ſeculo:hec ſūt diuinū officiū:oꝛationes p̄uate:meditationes myſterioꝝ xp̄i ꝛ paſſionis eiꝰ ꝛ hꝰ: et qō plus eſt ſue volūtatis expꝛopꝛiatio. Un̄ ꝛ tho. dicit in ſūma.22.q.4.ſ.diſ.4.q.3.ar.3.q.3.q̄ ꝑ ingreſſū religionis.i. ꝓfeſſionē ꝓbabilit̄ dicit̄ hri remiſſio oīuꝫ peccatoꝝ.ſ. quo ad culpā ꝛ penaꝫ: ſi tn̄ cū deuotione ꝛ ꝓpoſito fiat:de q̄ habes.S.in ti.de ꝓfeſſione. dicit̄ enī eccłiaſtici.2. religioſitas iuſtificabit coꝛ.i.purificabit. ¶ Secūdo hoc facit ꝑ exercitia coꝛꝑalia: vt ſūt vigilie ieiunia abſtinētia diſciplina doꝛmire veſtitus frigus eſtus ꝛ itinera ꝛ alia incōmoda coꝛꝑalia. Oīa enī de genere bonoꝝ que ſūt penalia facta in gratia ſūt ſatiſfactoꝛia ꝛ ſic purgatoꝛia peccatoꝝ ſcḋm tho.i.4.di.15.q.i.ar.4.q.3. ꝛ laboꝛ religionis omnem aliā ſatiſfactionē tranſcendit. Un̄ ꝛ cuidā aſſulpho dicto ꝓpter vxoꝛicidiū grauiſſima pn̄ia imponit̄ ꝛ ꝑ multos annos: ſꝫ magis ſibi cōſulitur ad ingrediendū religionē loco tam aſpere pn̄ie ꝛ ſibi vtilius foꝛe.33.q.2.admonere. Infra enim dicit̄: relinque hoc malignū ſeculum ingredere monaſteriū:humiliare ſub manu abbatis ꝛc̄. ¶ Tertio fit iſta purgatio ꝑ exercitia manualia: vt mendicare:qō verecundū eſt:facere coquinam: colere hoꝛtū:facere ꝑcurariā:exercere aliqō artificiū:hec vtiq̄ȝ etiā debite facta valent ad purgationem. Quāuis enim videant̄ opa ſecularia: tn̄ quia ꝓpter deum fiūt ꝛ ꝓpter obedientiā ꝛ nō ꝓpter ſui cōmodum: ideo ꝛ meritoꝛia ſūt ꝛ purgatoꝛia: minꝰ etiam bonis operibus quibuſcūq̄ȝ inſidiatur diabolus in religione ꝑ ſuperbiam. Nā religioſus hec faciens cū videat ſocios iſta vel maioꝛa facientes:nō habet occaſionē ſuperbiēdi:ſicut laicus cuꝫ vidit ſe facere bona: q̄ alii nō faciūt:fiūt etiam modeſtius ꝛ oꝛdinatius ſcḋm illud apl̄i p̄ma ad Coꝛinth.4.c. omnia honeſte ꝛ ſcḋm oꝛdinem fiant in vobis. Ecce igit̄ q̄ꝫ bonū purgationis a maculis peccatoꝝ in religione.

Octauum bonum reli/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gionis eſt:q2 moꝛit̃ cõfidenti⁹:⁊ vt dr̃ in p̃s.117.
Bonũ ẽ cõfidere ĩ dño q̃ȝ cõfidere in hoīe. Naȝ
in moꝛte null⁹ dñ põt iuuare:oīa deficiunt tp̃alia
adiutoꝛia moꝛiẽti:ſȝ nõ deficit de⁹. Sȝ tũc ma/
xime iuuat ĩ moꝛte cõfidẽti in eo: nõ p̃ſumẽti: ſȝ
vere cõfidenti. Tria aũt ſũt q̃ inducũt religioſo
in moꝛte magnã confidentiam.
Bonoꝛum multiplicitas.
Maloꝛum paucitas.
Impedimentoꝛum raritas.

Quantum ad pꝛimum

p̃ſtat magnã fiduciã religioſo recoꝛdatio mltoꝝ
bonoꝝ:que fecit.ſ. obſeruãtia nõ ſolũ p̃ceptoꝝ
dei:ſȝ ⁊ cõſilioꝝ:toleratio laboꝛis ꝑ dei honoꝛe
adiutoꝛiũ ſacroꝝ. Sic ezechias rex in extremis
poſitus ne laberet̃ ĩ deſꝑationẽ:ſȝ ſumẽt ſibi oc/
caſionẽ cõfidẽdi de dei miſericoꝛdia reducebat
ad mẽtẽ bona facta ab eo dicẽs. Recoꝛdare ob
ſecro dñe quõ ambulauerim coꝛã te ĩ veritate ĩ
coꝛde p̃fecto: ⁊ qd̃ bonũ ẽ ĩ cõſpectu tuo feceri
Iſai.38. Adauget fiduciã ſocietas religioſoꝝ cõ
foꝛtantiũ eũ:⁊ multo magł illuſtratio angeloꝛũ.
Narrat.ſ.anſelm⁹ in li.de ſilitudinib⁹ ĩ fi.de q̃dã
monacho ſui monaſterij q̃ veniens ad extrema
terribilit̃ fuit a diabolo tentat⁹ de deſꝑatiõe ter.
Pꝛimo diabolus reducebat ad mentem pctã
multa facta añ baptiſmũ:q2 ille adult⁹ nõ puer re
cepat baptiſmũ:⁊ cũ deficeret mente neſciẽs qd
rñderet ⁊ eẽt in ꝓcinctu deſꝑatiõis:ſubito rñdit
ſcũs michael angel⁹ ibi aſtãs ĩ adiutoꝛiũ: ꝙ oīa
illa pctã fuerãt dimiſſa ꝑ baptiſmũ. 2°diabol⁹
mẽoꝛabat pctã cõmiſſa p⁹ baptiſmũ mlta. Et cũ
infirm⁹ neſciret qd diceret:⁊ q̃ſi deficeret de dei
miſericoꝛdia. Michael rñdit ꝙ oīa fuerãt dimiſ
ſa ꝑ ꝓfeſſionẽ religionis:⁊ ſic reſũpſit fiduciã.
3°diabol⁹ poſuit añ mentẽ ei⁹ negligẽtias ⁊ offen
ſas ɔmiſſas in monaſterio: multum aggrauãdo
pl⁹ q̃ȝ erant:⁊ infirmo q̃ſi diffidẽte. Rñ.michael
ꝙ ꝑ opa laboꝛioſa religionis ⁊ obĩam ⁊ ſacrã ſi/
bi erãt dimiſſa. Et ſi qd reſtabat ſatiſfaciẽdũ do
loꝛ infirmitatis cũ paſſiã totũ tollebat: ⁊ ſic dia/
bolus ɔfuſus receſſit: ⁊ ille cũ fiducia magna in
dño obdoꝛmiuit. 2°p̃ſtat fiduciã ĩ moꝛte reli/
gioſo bono paucitas maloꝝ:reſpectu eoꝝ q̃ fiũt
in ſeculo: vt poſſit dicere illud Io.14. Venit p̃n/
ceps mũdi hui⁹.i.diabol⁹: ⁊ in me nõ hȝ quicq̃ȝ.
ſ.de ſeculo. Nã oẽ qd̃ ẽ in mũdo aut eſt ɔcupiſ̃a
carnis:aut ɔcupiſ̃a oc̃loꝝ:aut ſupbia vite.i.Io.3.
q̃ ille a ſe abdicauit ꝑ caſtitatẽ ꝑ pauꝑtatẽ ⁊ ꝑ hu
militatẽ obĩe. 3°hoc facit raritas impedimen
toꝝ. Nõ eñi hȝ impedimẽta q̃ hñt laici retrahẽ
tia a ꝓuidendo ſaluti ſue. Nõ eñi anxiari hȝ ꝑ fa
ctione teſtamẽti ꝓ vxoꝛe ⁊ filijs dimittẽdis pro
ſubſtãtia ſua ꝓ reſtitutionib⁹ fiendis ⁊ hi⁹: vt di/
cere valeat illd̃ Iob.19. In nidulo meo moꝛiar:
ſicut palma multiplicabo dies.ſ. ĩ gloꝛia quã cõ
fident̃ expectat. Ecce q̃ȝ bonũ fiducie. Bonũ
bonũ eſt:q2 remunerat̃ copioſius: Quis eñi oẽs
religioſi ⁊ laici boni laboꝛãtes ĩ vinea dñi vnũ
denariũ ꝑcipiant: vt pȝ ĩ ꝑabola math.20.ſ. viſio
nẽ beatificãdi: tñ in domo p̃ris mei ait xp̃s mã
ſiones multe numerantur Ioh.14.c. Opus reli
gioſi p̃fectius ẽ ceteris paribus triplici rõne.
Rõne donationis. Ratione multiplicatiõis.
Ratione confirmationis.

Quantum ad pꝛimum

Quanto qs plus dat ⁊ magis liberalit̃: tanto pl⁹
ei dȝ reddi. Sȝ religioſus dat ei:qd̃ nõ tenet̃ de
neceſſitate ſalutis.ſ.ad ɔſilia ſe obligans. Et dat
tp̃alia ⁊ coꝛpus ⁊ voluntatẽ deo ꝑ votũ. Et iõ ce
teris parib⁹ magis dȝ remunerari a deo q̃ȝ bon⁹
laicus:q dat opa bona:ſȝ voluntatẽ ſibiipſi reti/
net:qñ voluerit facere ſicut ponit anſel.exemplũ
de duob⁹ ſeruis:quoꝝ vn⁹ dat dño ſuo arboꝛem
fructiferã:puta ficũ hoꝛtus ſui cũ fructib⁹. Alter
dat tñ fructus: vtiq̃ȝ magis a dño remũerari dȝ
pꝛimus q̃ȝ ſecũdus. Sic religioſus dat arboꝛem
volũtatis cũ fructib⁹ operũ: laicus tñ opa: ⁊ iõ
religioſus dȝ magis remunerari: dicit ap̃ls.i. ad
Coꝛin.3.c. vnuſq̃ſq̃ȝ ꝓpꝛiã mercedẽ accipiat ſm
ſuũ laboꝛẽ. Sȝ religioſus multos laboꝛes tole/
rat:⁊ bona multiplicat ꝓpt̃ deuȝ. Laic⁹ ⁊ ſi aliq̃ñ
plures laboꝛes ſuſtineat: tñ q2 hoc nõ facit ꝓpt̃
deũ ſȝ ꝓpter mundũ:iõ raro ex eis meritũ acq̃rit
Sȝ dicere põt valenter laboꝛaui in gemitu meo.
.i.de laboꝛe meo:q2 nõ ꝓpter deũ ſuſtinui:ſȝ ꝓ/
pter mundũ ⁊ pctñ. Iõ habebo ex eo gemere ĩ
penitentia vel in gehenna.

Quantum ad ſecundũ

Nõ ſm tho 2ª 2ᵉ.q.73.ar.3.ĩ coꝛ.q.ſic̃ q̃ȝto quis
ex maioꝛi fictiõe aĩ ĩ pctõ facit actuȝ peccati tan
to grauı⁹ peccat:ita ⁊ ĩ bono q̃ȝto qs ex volũtate
magis fixa ĩ bono agit bonũ: tãto melius agit ⁊
plus meret̃:⁊ magis ĩde erit remunerãd⁹. Sȝ re
ligioſus ex aĩo fixo ĩ bono ꝑ votũ emiſſũ ſolẽnit̃
opatur ea q̃ ſũt religiõis:⁊ iõ ceteris parib⁹ magł
dȝ p̃miari:totũ ĩtelligẽdo q̃ȝtũ ad oīa ſupꝛadicta
de bõis religioſis ⁊ deuotis:nã vt dic̃ io.caſſia. d̃
ĩſtitu.cenobioꝝ. Nulla peioꝛ beſtia malo mona
cho:⁊ augu. Sic̃ difficile ſũ expt⁹ melioꝛes: q̃ȝ q
ĩ mõaſterijs ꝓfecerũt:ita difficile ſum expt⁹ dete
rioꝛes: q̃ȝ q a mõaſterijs defecerũt:di.47. Quã
tũlibȝ ꝑtinet ẽt ad copiã remuneratõis:ꝙ p̃fecti
religioſi veniẽt cũ xp̃o iudice ĩ fine mũdi ñ iudi/
cãdi ſȝ iudicaturi:q mũdũ ꝑfecte ɔtẽpſerũt: vñ d̃
dr̃ iob.36.c. paupib⁹ tribuit iudiciũ. ⁊ mat.19. voſ
q reliquiſtis oīa ⁊ ſecuti eſtis me ſedebitis ⁊ voſ
iudicãtes.⁊c̃. Ex his nouẽ pȝ: q̃ȝ ſit bonũ vtile in
religiõe trenoꝝ.3.c. Bonum ẽ viro ſi poꝛtauerit
iugũ.ſ.religiõis ab adoleſcẽtia ſua.

Quantum ad ſecundũ

p̃ncipale:h° ẽ ꝙ bonũ ſuauitatis ſeu delectatiõis
ſpũal̃ hẽat ĩ religiõe:pȝ ꝑ id qd̃ dr̃ q̃ȝ iocũdum.
Et hoc expꝛeſſe dr̃ eccle.2. Religioſitas iocũdi

tatẽ ⁊ gaudiũ dabit. ¶ Et hoͦ. pōt oñdi ex trib⁹ p q̃
figurat̃ ſacra religio.ſ.q̄ ſit ĩ ea iocũditas. figura
tur.n. ¶ Per paradiſũ voluptatiõis ¶ Per ter
rã ꝓmiſſiõis. ¶ Per mõtẽ trãſfiguratiõis. ¶ De
p̄rio dõit Ber.ĩ q̃dã ſmõe ſ.q̄ religio aſſĩlat̃ pa
radiſo terreſtri:q dr̃ paradiſus voluptatis.i.dele
ctatiõis ⁊ gaudij. Nã ibi ñ ſẽtiebãt p̄mi parẽtes
calorẽ nimiũ vl' frigus nõ famẽ ñ ſitim:nõ ĩfirmi
tatẽ:ſʒ erat ibi aer tẽpatiſſim⁹ ameniſſimus loc⁹
⁊ iocũdus. Sic ĩ religiõe bõa magna iocũditas
⁊ ſuauitas. Et ſi dicat̃ q̄ ɔ̃riũ videt̃. Nã ĩ rligio
ne mlt'e necẽitates hñt̃.ſ.famiſ ſitis ieiunioꝝ calo
ris ⁊ frigoris ⁊ ĩfirmitatũ ⁊ pauptatis ⁊ hᷓ⁹. Rñ
det̃ q̄ ait aug.ſ.oĩa aſpa ⁊ difficilia ſeu ĩmania le
uia ⁊ ꝓpe nulla facit amor:q eẽ dʒ ĩ religioſo. Et
cũ ẽ ita dĩuis ĩtẽtus ſit vt iſta vel ñ ſẽtiat:vel ĩ eis
gaudeat ſm rõnẽ:ẽt ſi ſẽſualitas doleat:ſicut le
gimus de multis. Sũt ãt tria q̃ faciũt hũc.ſ.ſta
tũ religiõis iocũdũ figurata ĩ trib⁹:q̃ erãt ĩ para
diſo. ¶ P̄rio lignũ vite grẽ ſacr̃alis. ¶ Secũdo
fluuius aque ſcripture dĩnalis ¶ Tertio arbor
multiplex actiõis ṽtualis. ¶ De p̄mo lignũ vite
ĩ medio paradiſi deſignat grãm ſacr̃alẽ: qꝛ ſicut
eſus fruct⁹ illius ɔſuabat humidũ radicale:⁊ p̄
ſuabat a debilitate ⁊ morte: Ita ⁊ ſacr̃alis grã ɔ
ſuat deuotiõeʒ ĩteriorẽ: ⁊ p̄ſeruat a morte pcc̃i.
Et lʒ grã ĩpa õib⁹ ꝓpõat̃ fidelib⁹:tñ ĩ religiõe ſa
croꝝ:vſus magis freq̃ntat̃.ſ. pñia ⁊ eucharìſtia.
Fluui⁹ ãt ẽ aq̃ ſcripture dĩnal':q̃ didit̃ ĩ.4. capita
.i.ĩ.4.ſenſus ſm expõnẽ doctoꝝ. Uel in legẽ ꝓ
phetias hiſtoriales ⁊ ſapiales:hec aq̃ irrigat ter
rã cordis ad ꝓducẽdũ copioſos fruct⁹ opatõnũ.
¶ Arbores multe ſũt multe ⁊ varie virtutes q̄ꝝ
fructus.i. act⁹ ſt̃ valde delectabiles mẽti. Ibi.n.
exercẽt religioſi al'n actũ charitatis al'n actũ ho
ſpitalitat' al'n actũ abſtinẽtie al'n fructũ patiẽtie
⁊ ſic de alijs. Sʒ diligẽter attẽdẽdũ q̄ ĩ paradi
ſo religiõis:cũ ſua iocũditate ſt̃ ⁊ eua ſẽſualitatis
⁊ ſerpẽs calliditatis ⁊ lignũ ſcĩe bõi ⁊ mali curio
ſitatis. Et ſpẽs ãtiquus eua ſẽſualitatis vtit̃ ad d
cipiẽdũ adã.i.rõnẽ ſuggerẽdo malũ ſub ſp̄e bõi:
puta ſub ſp̄e pietatis:vt.ſ.religioſus parẽtib⁹ ɔpa
tiat̃ ⁊ eis occl'te tribuat bona mõaſterij:negocia
coꝝ ꝓcuret:ab eis ñ diſcedat ẽt ɔ̃ obĩaʒ faciat ⁊
hᷓ⁹. Sub ſpecie charitatis vt q̄rat ꝓeſſe ṗdicare
alijs magiſtrari:vt ꝓſit alijs ⁊ hᷓ⁹. Sub ſp̄e neceſ
ſitatis vel diſcretionis: vt ieiunia ⁊ auſteritates
dimittat ne deficiat ⁊ hᷓ⁹. Ipſe enĩ ſathanas trãſ
figurat ſe in angelũ lucis.i. ſub ſp̄e ṽtutis vicium
ſuggerit vt occidat. Lignũ aũt ſcĩe boni ⁊ mali
cui⁹ fructus ꝓhibet̃ ẽ curioſitas ſenſus vel intel
lectus a qua glibet dʒ cauẽ:ne moriat̃ ſp̄ũaliter.
¶ Aſſimulat̃ ſcd̃ario ſeu figurat̃ ſtat⁹ religionis
p terrã ꝓmiſſionis: vt dicit venerabilis caſſian⁹
dr̃ enĩ de illa terra q̄ fluebat lacte ⁊ melle ſm il
lud:dabo tibi terrã fluentẽ lac ⁊ mel. Lac purita
tis ⁊ mel dulcedinis ⁊ ɔſolationis. in illa enĩ ter
ra ab initio ⁊c̃. ¶ Fuit gens inimica ꝓſtrata.
Fuit ſcala celi demonſtrata. ¶ Fuit gloria cultus
diuini exaltata. ¶ De p̄mo dr̃ in p̄s.p totũ. Eie
cit a facie eoꝝ gentes. Septẽ enĩ nationes infi
deles ⁊ fortiſſime q̃ ibi habitabãt vt euei ethei
cananei ferezei iebuſei amorrei ⁊ gergeſei:vt ha
bet̃ exo. Delete ſũt vt in pace ⁊ iocũditate
manerẽt ĩ illa terra ꝓmiſſionis. Que deſignant
ſeptẽ vicia capitalia: vt exponit Jo. caſſia. ĩ coll'.
ſerapionis:q̃ cum exercitib⁹ ſuis ⁊ vicijs alijs ab
eis ꝓcedentib⁹ exterminant̃ ĩ ſtatu religionis:ne
ab eis ſupati religioſi poſſint ſemp ĩ dño gaudẽ
verũ vt dr̃ iudicũ z. Has gentes nõ delevit dñs
.ſ.ex toto qn aliq̃ reliquie remanerẽt: vt erudi
rent iſrahelẽ ĩ eis. Permittit enĩ miſericors de⁹
q̄ nõ ex toto ceſſent ĩpugnatiões nationũ paſſio
nũ in religione:ſʒ aliq̃ reliq̄e ſeu motus remane
ant veniales:vt humilient̃ ⁊ ocio nõ torpeãt:ex
emplũ ponit greg⁹.in.3.li.dialogo. de Iſac de ſy
ria: hẽs ẽt exẽplũ ĩ pau.ap̄lo de ſtimulo carnis.
De.z° hẽs geñ.28.qñ vidit iacob ſcalã de celo ad
t̃rã ptingẽtẽ ãgeloſ aſcẽdẽtes ⁊ deſcẽdẽteſ p eã:⁊
dñm innixũ ſcale ĩpi iacob bñdicentẽ:qd̄ fuit in
luza p⁹ea dicta irl'm ĩ t̃ra ꝓmiſſionis. Ex q̃ admi
rãs iacob ait ṽe dñs ẽ ĩ loco iſto. Nõ ẽ hic aliũ
niſi dom⁹ dñi ⁊ porta celi. Nec fuit ſine magno
gaudio talis viſio. Scala iſta ẽ exercitiũ qd̄ ẽ in
religione. Gradus ſũt lectio meditatio oro̅ mor
tificatio ⁊ hᷓ⁹:aſcendũt angeli ad referendũ deo
vota:deſcendũt ad portandũ ſponſi varia mu
nera. Innixus ẽ deus ſcale ſũmitati ad adiuuan
dũ aſcendẽtes ⁊ ɔfortandũ ĩ termino ſe eis p̄bẽ
dum ĩ premiũ. Et ſic nõ eſt in religione aliud ni
ſi porta celi. Ecce q̃ q̄ʒ iocundũ. De.3° clarũ eſt q̄
templũ dei vbi cult⁹ diuini magnifice habebat̃:
fuit in terra ꝓmiſſionis:cũ magna aũt iocũdita
te laudes diuinas cũ inſtr̃is muſicis dauid inſti
tuit ibi celebrari:p̄s.121. Letatus ſũ in his q̃ dic
ta ſũt mihi in domũ dñi ibimus. In nullo ſtatu
ita deuote ⁊ diligent̃ ⁊ iocũde exercet̃ cultus di
uinus ſicut in bonis ɔgregationib⁹ religioſoꝝ:et
ita frequent̃. Ecce q̄ʒ iocundũ ẽ eſſe in religiõe.
Figurat̃ ẽt ſtatus religionis p montẽ tranſfigu
rationis:hic eſt ille mons de q̃ p̄s p̄s.67. Mons
coagulatus.i. ſup alios eleuatus mons pinguis
p deuotionẽ. Mons in q̃ bñplacitũ ẽ deo habi
tare in eo. Et iõ qꝛ deus habitat in eo:dictũ fuit
loth in figurã. In monte ſaluũ te fac:nõ in plani
cie ſcd'i. Ubi ignis auaricie ⁊ ſulphur luxurie oẽs
ɔſumit. ¶ Sʒ in monte religionis tria notantur
videlʒ. ¶ Magnificentia trinitatis inſinuat̃. ¶
¶ Excellẽtia hũanitatis xp̄i declarat̃. ¶ Decẽ
tia ſocietatis ſcõꝝ intimat̃. ¶ De p̄mo audita ẽ
vox p̄ris:hic ẽ fili⁹ ⁊c̃.math.17. viſus ẽ fili⁹ dñus
in carne:⁊ apparuit nubes lucida ſp̄m ſcm̃ rep̄n
tans. ¶ De.z.reſplenduit facies ei⁹ ſicut ſol ad ſi
gnandũ gloriã aĩe xp̄i ⁊ veſtimẽta eius:ſicut nix
ad oñdendũ gloriam corpis in reſurrectione. ¶
De.3° qꝛ viſi ſũt moyſes ⁊ helias in maieſtate lo
quentes exceſſũ.ſ.dilectionis xp̄i ad naturã hu
manã:vnus mortuus vt moyſes ⁊ alter viuus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

helias deſignantes ſanctos mortuos ⁊ viuos in
illa patria. Tanta iocūditas ibi fuit vt pe. abſor/
tus ea diceret: bonū eſt nos hic eſſe. i. valde io/
cundū math. 17. Sȝ qui iſta viderūt ⁊ guſtarūt?
Certe petrus: q ⁊ ſimon interp̄tat̄ obediens. Ja
cobus qui interp̄tat̄ ſupplantans. ſ. mundū ꝑ pau
ꝑtatē. Et Jo. virgo puriſſimus. Cū ḡ in religiōis
monte iſta habent̄: vtiqȝ ibi oſ̄dunt̄ ⁊ guſtantur
myſteriū trinitatis humanitatis xp̄i ⁊ ſocietatis
ſanctoꝝ. Et ſic pȝ q̄ꝫ ſit iocundū habitare in reli
gione debite: vt dicet̄: ad hoc facit pulchra ſītitu
do quā ponit anſel. ī li. de ſītitudinibꝰ. aſſimulat
enī deū cuidā magno dn̄o: q hȝ quoddā pulchꝝ
caſtrū ⁊ inacceſſibile extra villam magnā ⁊ ter/
ritoriū. In quo ſūt multa habitacula: ⁊ aliqua
magna palatia: ⁊ alie cōmunes domus alie lutee
vel capane. Habet dn̄s iſte inimicū capitalē: qui
vt inimicus diſcurrit quotidie ꝑ villā ⁊ domos
luteas ⁊ capanas deſtruit ⁊ incendit: palacia ag/
gredit̄ ⁊ quedā poſt multā luctam capit: alia lȝ
pauca obtinere nō pōt appropinquās aūt ad ca/
ſtrum intrare nō pōt. Sȝ ſi qui exeunt capit: aſpi
cientes ex curioſitate in merlis eius vel ꝑ fixu/
ras ſagittis vulnerat: cū his qui in caſtro ſūt: nil
valeat nocere: nec inde pn̄t exire. Iſte dn̄s ē deꝰ
Inimicus eſt diabolus. Fortilitiū eſt ſtatus bea
toꝝ: quibꝰ diabolus nil moleſte infert: villa eſt
ſtatus laicoꝝ ꝑ quā diabolus diſcurrens mul/
tas ſtrages infert ꝑ pc̄tā varia. Et aliquos etiam
qui ſūt in magnis opibus ⁊ bonis deditos capit
aliqui licȝ pauci etiā leſi euadūt. Caſtrum eſt ſta
tus religioſoꝝ in quē diabolus intrare nō poteſt
dūmodo ſeruat̄. Sȝ qui egrediunt̄ ſubito capiū
tur. Qui etiam ſūt ocioſi ⁊ curioſi vulnerantur:
⁊ ſic religio eſt ſtatus ꝑfectionis. ¶ De. 3º. p̄ncipa
li. ſ. q bonū honeſtatis. i. v. rtuoſitatis notat̄ ī re/
ligione: notat̄ hoc cū dicit̄ habitare fratres ī vnū
fratres cōi vocabulo dicunt̄ religioſi: q̄uis mo/
nachi inter ſe vocent̄ domini. Apte aūt fratres
dicuntur: quia ab vno patre religionis ſue inſti/
tutore: puta Benedicto vel Dn̄ico vel auguſti/
no vel franciſco habent originē: ⁊ ſub vno patre
p̄lato ſuo militant: qui antiquitꝰ abba. nūc etiam
in quibuſdā religionibus dicit̄ abbas qui inter
p̄tat̄ pater. Et in vna domo ⁊ forma viuendi ſe
habent vt naturales frēs: virtus aūt eoꝝ in hoc
cōſiſtit habitare in vnū: qō etiā importat nomē
monachi. Antiquitus aūt oēs religioſi dicebant̄
monachi. Monachus aūt deriuat̄ a monos qō
eſt vnus ⁊ achos qō eſt triſtis. q. vnus triſtis: qꝛ
in vnū debet habitare ⁊ triſtis eſſe ꝑ cōpunctio
nem de pc̄tis ſuis ⁊ proximoꝝ: qō dicit hiero. 16. q
.i. monachus. debent igitur religioſi habitare in
vnū diuinitatis ꝑ frequentem contemplationē:
ps. Mihi aūt adherere deo bonū eſt. Nā vt di
cit̄. i. Corinth. 6. Qui adheret deo vnus ſpiritus
eſt: deus aūt ꝑ maxime vnū eſt ſine compoſitiōe
Inheret̄ aūt deo ꝑ contemplationē intellectum
⁊ affectum dirigendo ad eū ⁊ confirmando ꝑut

poteſt: ⁊ inde mens effic̄t pura: ⁊ ad hoc ordina
tur religio. ſ. ad puritatē: vnde Jo. caſſianus in
p̄ma collatione moyſi inquit: omnes artes ⁊ di/
ſcipline ſcopon quedā. i. deſtinationem ⁊ telos. i.
finem ꝓprium habent: ad quem reſpiciens cu/
iuſcūqȝ artis induſtrius appetitor cūctos labo/
res atqȝ ꝑicula ⁊ diſpendia equanimiter liben/
terqȝ ſuſtentat. Finis quidē noſtre ꝓfeſſionis eſt
regnum dei. Scopos aūt puritas cordis: que ſi
pre oculis cordis iugiter ſtatuta nō fuerit cunc/
tos labores noſtros varios atqȝ inſtabiles red/
det: ⁊ cogitationes diuerſas ſibiqȝ contrarias ſu
ſcitabit: hec ille. Et hoc nō eſt habitare in vnū ſȝ
in multa ꝑ diſtractionem. Et ideo. ſ. ſubdit Jo.
caſſia. Quicquid poteſt iſtā mentis puritatē trā
quillitatēqȝ turbare: q̄uis vtile ⁊ neceſſariū vi/
deat̄: tamen vt noxium deuitandū eſt. Inherere
quippe deo iugiter ⁊ contemplationi eius inſe/
parabiliter copulari: impoſſibile eſt homini car/
nis fragilitate circūdato: verū oportet non ſcire
vbi noſtre mētis intentionē debeamus habere
diffixam ad quam deſtinationē ſemꝑ anime no
ſtre reuocemus intuitū: quam cum potuerit ob/
tinere mens gaudeat: ⁊ a qua diſtractam ſe dole
at atqȝ ſuſpiret: ⁊ fornicationē iudicans vel ad
momentum a xp̄i contemplatione diſceſſum. A
q̊ cū deuiauerit paululū noſter obtutus: rurſus
ad eum mentis aciem reuocemus. Contempla/
tio aūt dei multifariam concipitur. Nā deus nō
ſolum incomꝓhenſibilis illius ſubſtantie ſue ad
miratione cognoſcit̄: qō adhuc in ſpe repromiſ/
ſionis abſcōditus eſt: ſed ī creaturarum ſuarum
magnitudīe vel equitatis ſue ꝯſideratiōe vł q̄ti/
diane diſpenſatiōis auxilio prouidet̄. Qn̄. ſ. que
cū ſanctis ſuis per ſingulas generationes egerit:
mente puriſſima ꝑluſtramus: cū potētia ipſius q̄
vniuerſa regit moderat̄ ac gubernat. Cum īme
ſitatem ſcīe eius ⁊ oclm quem latere ſecreta nō
pn̄t: tremente corde miramur ⁊ arenā maris in
pluuiaꝝ guttas ⁊ dies ⁊ horas ſeculi ⁊ hiꝰ ſcire:
Cum ineffabilem clementiā eius qua innūera
flagitia indefeſſa longanimitate ſubſtentat: Luȝ
vocationis noſtre quia nullis meritis preceden/
tibus grā ſue miſerationis aſciuit. Poſtremo di
ſpenſationē ſue īcarnationis ꝓ nr̄a ſalute ſuſce/
pit. Sūt ⁊ alie hiꝰ innūere cōtemplatiōes: q̄ ꝓ q̄/
litate vite ⁊ puritate cordis in noſtris ſenſibꝰ ori
unt̄ vtiqȝ habitare per contemplationem ī vnū
.i. ī deū frequēter cogitare: honeſtiſſimū ē bonū
⁊ iocūdum. ¶ Secūdo debent religioſi hītare ī
vnum potētialitatis ꝑ dn̄antem rōnem: apoſto/
lus ad ephe. 6. c. Soliciti ſeruare vnitatem ſp̄ūs.
Sūt quidē multe potentie in aīa noſtra. Sȝ ī hꝰ
ꝯſiſtit ⁊ habet̄ bonum honeſtatis ſeu v̄tutis aīe
qn̄ oēs ſubiiciunt̄ ⁊ regunt̄ rōne: tunc ſunt vnite
alias nō eſt vnitas aīe ī ſeipa ſed multa cōtrarie
tas ⁊ diuiſio. Cum ḡ octo vicia capitalia cū ſuis
ſatellibus nos impugnēt mediātibus potētijs ſē
ſitiuis: ex quibus paſſiōes īſurgūt: Jō rōne illu/

ſtrata oꝫ vnanimiter contra ea pugnare ⁊ ſupera
re: ⁊ modum ⁊ ordinem docet. Jo. caſſia. ī coll.
ſerapionis dicens: Vnuſquiſqꝫ viciū in quo ma/
xime impugnatur exploret: ⁊ aduerſus illud ar/
ripiat principale certamen indeſinenť fletus ora
tionū ad deū fundens. Impoſſibile eſt enī que/
piam de qualibet paſſione triumphū ꝓmereri:
priuſqꝫ intellexerit induſtria vł ꝓprio labore vi
ctoriā certaminis ſemel obtinere nō poſſe. Cū
tñ vt valeat emūdari neceſſe eſt eū die noctuqꝫ
in omni cura ⁊ ſolicitudine ꝑmanere. Cū ab ea
ſe ſenſerit abſolutū rurſus latebras ſui cordis ꝑ/
luſtret: ⁊ excipiat ſibi quā inť reliquias repperit
duriorē atqꝫ aduerſus eam ſpālius oīa ſpūs ar/
ma cōmoueat. Et ita ſemꝑ validiorib⁹ ſuperatis
celerē de reſiduis habebit facilemqꝫ victoriam:
qꝛ mens triumphoꝝ ꝓceſſu reddiť fortior ⁊ in/
firmior pugna ſuccedens promptiorē ei faciet
ꝓuentum ꝓlioꝝ. Nec tñ putandū eſt: vt princi/
paliter quis ꝯtra vnū viciū dimicans ⁊ velut in
cautus alioꝝ tela ꝓſpiciens inopinato ictu faci/
lius valeat ſauciari: hec ille. Oportet ģ ſic reſiſtē
vni vicio qꝫ etiā ab alijs caueať. Oportet etiā
in hac pugna vicioꝝ ⁊ paſſionū nō ſolum a ma/
gnis ſꝫ etiā minimis peccatis cauere: alias ꝑ mi
nima neglecta deduceť ad magna: ſm illō ꝓuer.
.i. Auerſio paruuloꝝ interficiet illos. Cauere tñ
dꝫ a ſcrupulis ꝯſcie: qꝛ multum impediunt ꝓfe/
ctum ſpiritus. Sꝫ vti debet in omnib⁹ diſcretio
ne: de qua ⁊ quō habenť: ſic ait Jo. caſſia. in col
latio. z. moyſi. Omniū virtutū generatrix cuſtos
moderatrixqꝫ diſcretio eſt. vera aūt diſcretio ñ
niſi humilitate cōquiriť: cuius hec erit ꝑma ꝓba
tio: ſi vniuerſa nō ſolū que agenda ſūt: ſed etiam
que cogitanť reſeruanť ſenioꝝ examini. Nulla
tenus enī decipi poterit quiſq̃: ſi nō ſuo iudicio
ſꝫ maioꝝ viuit exemplo: ⁊ ſerpēs teterrimus ve
lut tenebroſo ⁊ ſubterraneo ſpecu virtute ꝯfeſ/
ſus ꝓtractus ad lucē ⁊ traductus quodāmodo
ac dehoneſtat⁹ abſcedit: hec ille. inducit exemplū
ſamuelis: quē ꝑmiſit ad ſenē heli recurrere voca
tus a dño: ⁊ pau. apl̄i miſſi ad ananiā: actu. 9. Et
ꝑ multa exempla ſanctoꝝ patrū oñdit qꝫ q hac
caruerūt: ⁊ ſi in alijs eſſent mirabiles vt abſtinē
tia ⁊ h⁹: tñ decepti ſunt a diabolo. Ad habendū
aūt victoriā vicioꝝ: vt dicit Jo. caſſia. in colla.
cheremonis. Tria ſūt que nos faciūt a vicijs tē/
perare: qꝛ aut metus gehenne ſiue pñtiū legum
aut ſpes atqꝫ deſideriū regni celoꝝ: aut affectus
boni ipſius amorqꝫ virtutū. Idcirco apl̄us ſū/
mam trium virtutum conſumatione concludit.
Fides nanqꝫ futuri iudicij ac ſuppliciorū metu
vicioꝝ facit contagia declinari. Spes mentē de
pñtibus auocans corporū voluptates celeſtiū
premioꝝ expectatione contemnit. Charitas ad
amorē xp̄i ⁊ virtutū fructū ſuccedens quicquid
illi ꝯtrariū eſt: facit deteſtari. Si quis ģ ad ꝑfec/
tionē tendit: de illo ꝑmo timoris gradu quē ſer/
uilem diximus: ad altiorē ſpei tramitem gradu
ꝓficiente ꝯſcendat: qui iā nō ſeruo ſed mercena
rio ꝯparatur. feſtinandū ꝓinde eſt ad tertiū filio
rū gradū: qui oīa que patris ſūt: ſua eſſe credit ꝑ
indiſſolubilem charitatis gratiā: diligamus deū
qm̄ ipſe prior dilexit nos: ait Jo. i. canoni. Et hec
vtiqꝫ noſtre ſalutis gratia nō ſui. ſ. vtilitate. Ita
⁊ nos nulli⁹ alterius rei: ſꝫ ſolū amoris eius intui
tu eū diligamus. Et hic eſt finis religionis. ſ. cha
ritas: que ē cara vnitas cū deo que nos facit ha/
bitare in vnū. Tertio debent religioſi habita
re in vnū. ſ. ſtatum ſue vocationis ꝑ ꝓficientē cō
tinuationē ſm illud. i. Corinth. 7. vnuſquiſqꝫ in
ea vocatione qua vocatus eſt ꝑmaneat: ⁊ ephe.
.4. c. vocati eſtis in vna ſpe vocationis vr̄e. Et i
hoc ſepe tentanť religioſi vt appetāt mutare ſta
tum vel religionē: quam prius ſuſceperūt: qō vt
plurimū ex inſtabilitate ⁊ accidia ꝓcedit: vñ di/
cit Jo. caſſia. in colla. neſtoretis. Religio ī mul/
tas ꝓfeſſiones ſtudiaqꝫ diuidiť. Quidā ſūmam
intentionis ſue erga heremi ſecreta ⁊ cordis cō
ſtituūt puritatē. Quidā erga inſtitutionē fratrum
⁊ ꝓuigilem cenobioꝝ curam. Quidam eligentes
egrotantiū curam: alij interceſſionē ꝓ miſeris ⁊
oppreſſis. Qua ꝓpter hoc vnicuiqꝫ vtile ⁊ cōue
niens eſt: vt ſm ꝓpoſitū quod eligit: vel gratiam
quā accepit ſūmo ſtudio ⁊ diligentia ad operis
arrepti ꝑfectionē ꝑuenire feſtinet. Et alioꝝ lau/
dans ⁊ admirans virtutes nequaq̄ a ſua quam
ſemel elegit ꝓfeſſione diſcedat: ſciens ſm aplm
vnū eſſe corpus eccleſie: multa aūt mēbra. Im/
poſſibile eſt nanqꝫ vnū eundēqꝫ hominē ſimul
vniuerſis quas comprehendi ſuperius virtuti/
bus fulgere: quas ſi quis voluerit pariter affec/
tare: in id eū incidere neceſſe eſt: vt dū oēs ſequi
tur nullam integre conſequať. Magiſqꝫ ex hac
mutatione ⁊ varietate diſpendiū capiat q̄ ꝓfe/
ctum. Multis enim vijs ad deum tenditur. Et
ideo vnuſquiſqꝫ illā quā ſemel arripuit: irreuo/
cabili curſus ſui intentione conficiat: vt ſit ī qua
libet ꝓfeſſione ꝑfectus: hec ille. Nō pōt aūt ha/
bitare in vnū. i. ſtatum debite: niſi ꝓficiat de bo/
no in melius: vñ Jo. caſſianus in colla. theodori
ait. Neceſſe eſt vt renouatus ſpiritu mentis per
ſingulos dies ꝓficiat ad ea que ī ante ſūt ſe ex/
tendens: aut ſi neglexerit: cōſequens eſt vt retro
redeat atqꝫ ī deterius labatur. Qua ꝓpter iſtud
erit euidens noſtri detrimenti indiciū: ſi intelle/
xerim⁹ nos nil amplius acquiſiuiſſe. Nec dubi/
temus nos retrorſum omnimodis reuocatos: q̄
die nō ſenſimus ad ſupiora ꝓgreſſos. Et cū tria
ſint: que ſunt in hoc mundo bonū malum ⁊ me/
dium. Et bonum in rebus humanis ꝑncipale ſit
animi virtus: malū peccatum: mediū autem qō
poteſt bene ⁊ male vti vt diuitie honores ſani/
tas vita mors paupertas ⁊ huiuſmodi. a malo
ſemꝑ debet declinare: in virtute ꝓficere proſpe
ris ⁊ aduerſis mūdi quibuſcunqꝫ: que ſūt vt me
dia bono rectoqꝫ vſu: ad dexteram declinare. i.
ad virtutem: ſicut fecit ioſeph patriarcha ⁊ apl̄s

ad philippen.4.c.dicens. Scio ⁊ abundare ⁊ penuriam pati: hec ibi. Et pugnã carnis contra ſpiritum de qua apoſtolus ad ephe.5.c. Caro cõcupiſcit aduerſus ſpiritum: diſpenſatio diuina in noſtri profectum dimiſit. vnde Jo. caſſianus in colla. danielis ait. Hec contentio carnis ⁊ ſpiritꝰ multam vtilitatẽ nobis confert. Primo ꝙ negligentias noſtras arguit ſtatim. Scḋo ꝙ cũ ꝓ caſtimonie ⁊ puritatis integritate in ꝯſcientia veſtra fuerimus elati: ſuo nos rurſũ cõſuis quieto ⁊ ſimplici viſitans fluxu: humiliat atqꝫ recondit noſqꝫ homies eſſe ſuis ſtimulis admonet. Quodãmodo enim cũ in ceteris generibus viciorũ: equidem grauiorıbꝰ magiſqꝫ noxijs indifferentius ſoleamus incurrere: nec tñ facile in eoꝝ cõpungimur admiſſu: in hoc peculiarius humiliat̃ conſcientia noſtra: per que illuſionem neglectã quoqꝫ paſſionũ recordatione mordetur euidẽter intelligens immundã ſe factam naturalibus incentiuis: que cum eſſet ĩmundior ſpiritualibꝰ vicijs ignorabat: hec ibi. Quarto debent habitare fratres in vnum fraterne dilectionis ꝑ bonam confirmationẽ Jo.17. orauit xp̄us. Pater ſancte ſerua eos quos dediſti mihi vt ſint vnũ: hec autẽ vnitas debet eſſe in bono nõ in malo: vt nõ concordent ad maleſaciendũ ſed ad bonũ ſm illud actu.4. Multitudinis credentiũ erat cor vnum ⁊ anima vna in dño: quia ſcilicet ad bonum ordinata. Eſt aũt triplex iſta vnitas: prima ⁊ principalis eſt vnitas cordis ꝑ intimam dilectionẽ.i.petri.3. Omnes vnanimes.ſ.ſitiſ. hec enĩ vnitas inducit victoriã in tẽtatione. ambro. Omnis pugna vnanimiter congreſſa parit victoriam: pcurat exauditionẽ in orationibꝰ: math.18. Si duo ex vobis conſenſerint ſup terram de omni re quam petierint fiet eis. Adducit roborationem in omni bono: omnis enim virtus vnita: eſt magis infinita.i.fortior. Secũda eſt vnitas oris: ad Ro.15. oẽs vno ore honorificetis deum Quod fieri oportet in religione tripliciter: vt.ſ.ñ diuiſim hinc inde ſed ſimul conuenĩẽtes in choro: laudent deũ. Scḋo vt omnes dicant: que dici debeant: ⁊ non dormiant vel taceant aliqui vel dimittant. Tertio vt concordent in voce vt vnus non dicat cito ⁊ alius tarde: ſed ſimul incipient ⁊ terminent. Tertia eſt vnitas operis de qua poteſt ĩtelligi illud ſopho.3. Seruient ei .ſ. deo humero vno. Qð fit dum viuũt in cõmuni. Lucra ex operibus ⁊ redditibus ſuis habẽtes in vnũ: dum etiã cerimonias exteriores vniformiter obſeruant: in cibo veſtitu ⁊ alijs: dũ etiã faciunt officia ⁊ mutua obſequia in vnum ſcilicꝫ ꝓpter deum ⁊ bonũ religionis vt vnus nõ ocietur: alter nimis grauetur: ſed omnes in vnum cõcordent ad faciendum quod eis imponitur: ſumendo exemplum in apibus que in vnum locũ congregate: mirabiliter vnite ſunt ad mellificãdum ⁊ cum magno ordine. Unde hiero apum fabricare aluearia ⁊ monaſteriorum ordinem ĩ paruis corporibus diſce ⁊ regularem diſciplinã de conſe.di.5. nunqꝫ.

Titulus.xvij. De ſtatu confeſſorum de poteſtate confeſſorum ⁊ quis ſit ordinarius confeſſor cuiuſlibet. Capitulum primum.

Scrutati ſũt iniquitates defecerũt ſcrutantes ſcrutinio: ps.ps.63. Scrutiniũ quidem eſt confeſſio in quo ⁊ penitens ſcrutatur conſcientiã ſuam ⁊ confeſſor cum eo ⁊c̃. Scrutans igitur eſt confeſſor: qui in hoc poteſt tripliciter deficere: quia vel per maliciam abſoluendo quem ſcit ñ poſſe: vel per ignorantiam neſciendo diſcernere inter lepram ⁊ lepram: ⁊ quem poſſit vel non poſſit abſoluere: vel per infirmitatem conſcientie: inde ſumendo occaſiones malorum ex auditu dum incaute ſe habet: vnde auguſti. de pe.di.6.c.i. Caueat ſpũalis iudex: vt ſicut non cõmiſit crimen nequitie: ita nõ careat munere conſcientie. Ex quibus verbis innuitur: ꝙ debet habere poteſtatem in foro conſcientie: vt ſit iudex ſpiritualis ⁊ conſeruare puritatem vite: ne cõmittat crimen nequitie, ⁊ ſcientie. ſufficientem claritatẽ habere: vt non careat munere ſcientie.

De poteſtate ſeu auctoritate ꝯfeſſoris:

vt quis poſſit audire ꝯfeſſiones. Ubi notandũ ꝙ nõ ſacerdos ⁊ ſi poſſit audire in caſu mortis nõ tñ abſoluere: al's ſi abſoluit vt ſacerdos indicatiue ſm quoſdam incurrit irregularitatem: ſicut ſi celebraret: hoc tñ eſt dubiũ: qꝛ nõ eſt iſtud expreſſũ in iure ſicut de celebrante: vnde nõ videt̃ irregularis: extra de ſen. excõ.c.is.li.vi. Et talis confeſſus tenet̃ iterũ ꝯfiteri: rõ eſt: qꝛ ſolis ſacerdotibus dictum eſt. Quorũ remiſeritis ⁊c̃. Jo.20. Nec tñ a quolibꝫ ſacerdote põt qs abſolui ſed a ꝓprio aut de lĩia eius vnde.c. omnis extra de peni. ⁊ re. dicit: ꝙ qlibet ſemel ĩ anno ꝯfitear̃ oĩa peccata ſua ꝓprio ſacerdoti. Et de pe.di.6. placuit. Ratio eſt: qꝛ nõ põt ſoluere vel ligare: niſi habeat iuriſdictionẽ ſuper eũ: qui ſibi ꝯfitet̃. Si aũt ſit ꝓprius p̄latus ⁊ non ſacerdos ſicut curati ⁊ ep̄i nõ ſacerdotes: põt abſoluere ꝑ aliũ cõmittendo hoc alteri. Sed nota ꝙ ꝓprius ſacerdos aliter intelligit̃ cum dicit̃: ꝙ quilibet debet ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti: ⁊ aliter cũ dicitur de licentia ꝓprij ſacerdotis poteſt alteri confiteri. Naꝫ in primo caſu dicit̃ ꝓprius ſacerdos quicunqꝫ habet poteſtatẽ abſoluendi ordinariam vel delegatã ſiue ſit cõis ſiue ſingularis quia actor ſequit̃ forum rei: ſed eſt in electione eius: quẽ de multis ſequat̃: ⁊ qꝛ in foro pñie idẽ eſt actor ⁊ reus. Jnde eſt ꝙ idem ſeipſum poteſt accuſare coram quocũqꝫ confeſſore de comunibus qui illũ pñt abſoluere de crimine vbicunqꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf